

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

HAMZA-NÂME (57. CİLT)
(İNCELEME-METİN-SÖZLÜK)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYSUN KILIÇARSLAN

İSTANBUL, 2021

KABUL VE ONAY

Aysun KILIÇARSLAN tarafından hazırlanan “**HAMZA-NÂME (57. CİLT) (İNCELEME-METİN-SÖZLÜK)**” adlı tez çalışmasının savunma tarihi 20.08.2021 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen jüri tarafından oy birliği /oy çokluğu ile İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman

Prof. Dr. Muhammet YELTEN

.....

Üye

Prof. Dr. Halil İbrahim Usta

.....

Üye

Dr. Ali Taştekin

.....

İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun
..... tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

.....

Prof. Dr. Ali AKDEMİR

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**HAMZA-NÂME (57. CİLT) (İNCELEME-METİN-SÖZLÜK)**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

20.09.2021

Aysun KILIÇARSLAN

ÖZET

HAMZA-NÂME (57. CİLT) (İNCELEME-METİN-SÖZLÜK)
YÜKSEK LİSANS TEZİ
AYSUN KILIÇARSLAN
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
(DANIŞMAN: PROF. DR. MUHAMMET YELTEN)
İSTANBUL 2021

XIV-XV. yüzyıllarda Hamzavi tarafından yazıya geçirilen Hamza-nameler İslamiyet'i yaymak amaçlı Hz. Hamza, evlatları ve beylerinin yaptığı savaşları anlatan halk hikayeleridir. Hamza-nameler Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini yansıtmaları bakımından önem arz etmektedir.

Bu çalışmada Hamza-nâme'nin 57. cildi incelenmiş, cildin öncelikle transkripsiyon kuralları içinde Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini taşıyacak şekilde yeni harflere aktarımı yapılmış daha sonra özeti ele alınmış ve metinde geçen gramer birlikleri üzerinde tespitlerde bulunularak metindeki bütün kelimelerin yer aldığı kapsamlı bir sözlük hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hamzanâme, Hamzavi, 14. Yüzyıl, Eski Anadolu Türkçesi

ABSTRACT

HAMZANAMA (VOLUME 57) (REVIEW-TEXT-GLOSSARY)

MSC THESIS

AYSUN KILIÇARSLAN

GRADUATE SCHOOL, ISTANBUL AREL UNIVERSITY

TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE

(SUPERVISOR: PROF. DR. MUHAMMET YELTEN)

ISTANBUL 2021

The Hamzanama, written by Hamzavi during the 14th-15th centuries, are folk tales describing the wars of Hazrat Hamza, his sons, and his lords to spread Islam. Hamzanama is important in terms of reflecting the Old Anatolian Turkish language features.

In this study, the 57th volume of Hamzanama was examined. Firstly, the volume was transferred to new letters in a way to carry the Old Anatolian Turkish language features within the transcription rules, then, its summary was discussed, and a comprehensive dictionary in which all the words in the text taken place was prepared by making determinations on the grammatical units in the text.

Key Words: Hamzanâme, Hamzavi, 14. Yüzyıl, Eski Anadolu Türkçesi.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

İÇ KAPAK.....	i
KABUL VE ONAY.....	ii
YEMİN METNİ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
KISALTMALAR.....	viii
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	ix

BİRİNCİ BÖLÜM

HAMZAVİ VE HAMZA-NÂMELER

1. HAMZAVİ.....	2
2. HAMZA-NÂMELER.....	2
2.1. HAMZA-NÂME (57.CİLT).....	3
2.2. HAMZA-NÂME'NİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ (57.CİLT).....	4
2.3. HAMZA-NÂME (57. CİLT) METNİN ÖZETİ.....	10
2.4. HAMZA-NÂME'DE YER ALAN KELİMELERİN DİLLERE GÖRE SAYISAL DEĞER VE ORANLARI (57.CİLT).....	17

İKİNCİ BÖLÜM

METİN.....	19
------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜK.....	64
SONUÇ.....	182
KAYNAKÇA.....	184
TIPKIBASIM.....	186

ÖNSÖZ

Eski Anadolu Türkçesi anonim halk hikayeleri sahasında, sözlü bir gelenek olan meddahlık yoluyla anlatılan Hamza-nâme, Hz. Hamzanın cihat ve kahramanlıklarını kapsamaktadır. Türkçe Hamza-nâme ilk defa XIV. yüzyılda şair Ahmedi'nin kardeşi Hamzavi tarafından yazıya geçirilmiştir.

Hız. Hamza'nın vefatından sonra Arap hikayecileri tarafından anlatılmaya başlanan Hamza-nâme daha sonra İran ve Türkler arasında da zenginleşerek anlatılmaya devam etmiştir. Hamza-nâme'nin Türkler tarafından sevilmesinde Hız. Hamza'nın cesareti, dürüstlüğü ve her zaman zayıftan yana olması etkili olmuştur.

Üzerinde çalıştığımız eser Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini taşımakta olup eserin geneli okunaklı, sade ve akıcı bir üslupla yazılmıştır. Eserde hareke kullanılmadığı için bazı kelimeleri okumakta güçlük çekildi.

Benim bu eser üzerinde çalışmayı tercih etmemdeki en önemli etken değerli hocam Prof. Dr. Muhammet Yelten'in yönlendirmesi oldu.

Çalışma üç bölümden meydana gelmektedir.

Birinci bölümde Hamza-nâmeler ve Hamzavi hakkında genel bilgi verilmiştir. Ardından çalışılan 57. Cilt tanıtıldı sonra metnin özeti verildi. Bölümün sonunda ise metinde yer alan kelimelerin dillere göre sayısal değer ve oranlarını gösteren bir tablo hazırlandı.

İkinci bölümde çalıştığımız eserin günümüz Türkçesine transkripsiyonlu çevirisi yapıldı.

Üçüncü bölümde ise eserdeki bütün kelimelerin sayfa ve satır sıraları belirtilerek metindeki anlamlarını kapsayan sözlük çalışması yapıldı.

Çalışmamızın sonuç kısmında da eserle alakalı varılan nihai bilgiler ve değerlendirmeler belirtmeye çalışıldı. Kaynakça kısmında yararlandığımız eserlerin künyeleri verildi.

Çalışmamın her safhasında bilgisi ve tecrübesiyle bana desteğini esirgemeyen değerli tez hocam Prof. Dr. Muhammet YELTEN'e, bu aşamaya gelmemde emeği olan diğer hocalarıma ve sevgili oğlum Tolga Kılıçarslan'a manevi destek ve yardımları için minnet ve şükranlarımı sunarım.

20.09.2021

Aysun KILIÇARSLAN

KISALTMALAR

a.: Arapça

bkz.: Bakınız

c.c.: (Allah) Celle Celaluhu

c.: Cilt

Dr.: Doktor

f.: Farsça

Hz.: Hazret

İt.: İtalyanca

m.: Moğolca

Prof.: Profesör

r.: Rumca

s.a.v.: Sallallâhu aleyhi ve sellem

SBE.: Sosyal Bilimler Enstitüsü

TDK: Türk Dil Kurumu

TDV: Türkiye Diyanet Vakfı

vb.: Ve benzeri

yay.: Yayınları

y.: Yunanca

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, ɖ
ب	b, p	ط	t̤
پ	p	ظ	z̤
ت	t	ع	ʿ
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ɟ	ف	f
چ	ɟ	ق	k̤
ح	ħ	ك	k, g, (ñ)
خ	ħ	ك̤	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d̤	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ʃ	ی	y, ı, i, ī
		ء	ʾ

BİRİNCİ BÖLÜM
HAMZAVİ VE HAMZA-NÂMELER

1.HAMZAVÎ

Hamzavî'nin, nerede ve hangi tarihte doğduğu, asıl adı konusunda kesin bir bilgi yoktur. Ancak XIV. yüzyıl divan şairlerinden Germiyanlı Ahmedî'nin kardeşi olduğu bilgisinden hareketle onun da Germiyanlı olabileceği düşünülmektedir. Emîr Süleymân'ın sohbet meclislerinde bulunmuş ve musâhibliğini yapmıştır (Albayrak 1997: 517). Hamza-nâme ve Kıssa-i İskender adlı eserleri ile şöhret kazanmıştır. Hamza-nâme'sinden dolayı kendisine Hamzavî mahlası takılmış ve bununla anılmıştır (Sezen 1991: 24). 815/1412-13 tarihinde vefat ettiği bilinen Hamzavî'nin nerede öldüğü ise belli değildir.¹

2. HAMZA-NÂMELER

Türkçe Hamza-nâmeler ilk defa XIV. yüzyılda, Emîr Süleyman'ın musahiplerinden şair Ahmedî'nin kardeşi Hamzavî (ö. 815/1412-13) tarafından yazıya geçirilmiştir. Aslında anonim karakterde olan halk hikâyeleri arasında Hamza-nâme'nin yazılı metinler halinde yaygınlık kazanmış olması, Dede Korkut Hikâyeleri gibi destandan halk hikâyeciliğine geçiş dönemi kabul edilen XIV-XV. yüzyıllarda derlenerek yazıya geçirildiği kanaatini güçlendirmektedir. Hamzavî'nin Hamza-nâme'si zamanla daha da yayılmış, özellikle yeniçeri odalarında, sınır boyu kalelerinde, hatta kahvehanelerde ya kitaplardan okunmuş veya meddahlar tarafından anlatılmıştır. Nitekim İstanbul kütüphanelerinde bulunan nüshalarından bazılarında eserin hangi tarihte, kim tarafından, hangi kahvehanede okunmuş olduğuna dair kayıtlar vardır. Süleyman Fâik Efendi, "Hamza-nâme denilen efsâne-i kâzibe"nin sahaflardan kiralanarak bazı yerlerde okunduğunu, hâfızası kuvvetli olanların bu hikâyeleri ezberleyip meddah tarzında anlattıklarını kaydeder (Köprülü, Edebiyat Araştırmaları I, s. 202). Hz. Hamza'nın İslamiyet'in ilk yıllarında Müslümanlığın korunması ve yaygınlaşması için vermiş olduğu mücadeleler, gösterdiği kahramanlıklar ve bu uğurda şehit edilmesi, Hamza-nâme metnlerinin içeriğini oluşturmaktadır.²

Hamza-nâmelerin yazılı metin hâline gelmeden çok önce sözlü bir gelenek olarak Türkler arasında itibar gördüğü anlaşılmaktadır. Millî bir karakter taşımasına karşın Türk

halkı tarafından kısa sürede benimsenerek yaygınlaşmasında, İslâm dinine duyulan içten saygının yanı sıra hemen hemen bütün hikâyelerin özünde kahramanlık ve cihat anlayışının bulunması, Hazreti Hamza'nın cesareti, dürüstlüğü ve daima zayıftan yana olması, Türk halkının onun şahsında kendi benliğini bulması da önemli bir sebep teşkil eder. (N. Albayrak, s. 517)³

Muhammet Yelten'in tesbitlerine göre İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Nadir Eserler Kütüphanesinde kayıtlı Hamza-nâme'nin 72 cildi bulunmaktadır. Bunların 70'ine ulaşılmış yalnız 40 ve 42. ciltlerine ulaşılamamıştır.

¹ Doç. Dr. Rıdvan Canım, Hamzavi, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hamzavi> (02.08.2021).

² Nurettin Albayrak, Hamza-nâme, <https://islamansiklopedisi.org.tr/Hamza-nâme>, (05.08.2021).

³ Muhammet Yelten, Hamza-nâme'nin Yeni Ciltleri ve Okuma Mekânları, <https://www.acarindex.com/pdfler/acarindex-1cf927c3-0a56.pdf> (06.08.2021).

2.1. HAMZA-NÂME (57.CİLT).

Hamza-nâme'nin 57. Cildinin tek nüshadır ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Nadir Eserler kütüphanesi, Nd.2496 bulunmaktadır.

Hamza-nâme'nin 57. Cildi olan bu çalışma 50 varaktan ve her bir sayfası 19 satırdan oluşmuştur. Eser Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini taşımakta olup sade bir dil ile yazılmıştır. Eserin tamamı açık ve okunaklı olmasıyla birlikte harekesiz olmasından dolayı arkaik diyebileceğimiz bugün tamamen unutulmuş olan bazı kelimeleri okumakta güçlük çekildi.

Hamza-nâmelerin genelinde olduğu gibi 57. ciltte Hz. Hamza'nın, oğullarının ve beylerinin din uğruna yaptıkları savaşları anlatmaktadır. Bu savaşlarda adalet ve dürüstlük ön plandadır. Bu uğurda bazen olağan üstü yerlerde olağan üstü şahıslarla savaşır. Hamza-nâmelerin her cildinin kendine has başlangıç ve bitişi yoktur. Ciltler birbirinin devamı gibidir. Eserde açık ve anlaşılır bir dil kullanılması halkın geneline hitap etmesini sağlamıştır.

Muhammet Yelten, Hamza-nâme'nin Yeni Ciltleri ve Okuma Mekânları, <https://www.acarindex.com/pdf/acarindex-1cf927c3-0a56.pdf> (06.08.2021).

2.2. HAMZA-NÂME'NİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ (57. CİLT)

Hamza-nâmelerin ilk satırında cilt sayısı belirtilir. Eserin bütün ciltleri aynı kalıplaşmış ifadelerle başlar.

Hamza-i Ba-şafâ 'nuñ Elli Yidinci Cildi

57

[1b/1] Rā vīyān-ı aḥbār ve nākilān-ı āsār Ebu'l-Me'ānī böyle rivāyet ider ki: (2) “Bundan aḳdem dāstānumuz ol araya ḳadar yazılmış idi ki ‘Ömer-i ‘Ayyār (3) Hāşim’e gelüp biraz naşīḥat idüp andan vedā ‘ idüp Ḥamza’ya (4) gelüp: “Bir ḳattāl kimsedür, az ḳaldı beni öldüre yazdı” diyüp zem idüp (5) ḥattā nıḳābsuz gördüm diyü yemīn eyledi.

Olaylarla ilerleyen hikaye rivayetlerle genişler. Yazar bir olayı detaylı anlatmak istediğinde “rāvī öyle rivāyet ider, rāvī eydür” vb. sözleri kullanarak konuyu uzatma yoluna gider.

(6) İşte Hamza' taht üzere alup ve 'Aşkar'ı bile 'azim-i Kūh-u (7) Kāf idüp gitdiler; ammā Ezīn cānīp **Rā vī eydür**: “Çünkü (8) ol zamān Melik Tanbūs, Hāşim elinden zahm yiyüp leş (9) arasında aña beñzer bir kelle bulup nīze ile getürüp Melik (10) Tanbūs bāşıdur dimişlerdi.

Likā ise 'asker cem'ine meşgūl oldu; ammā (16) bizüm kışşamuz Bedī'ü'z-zamān'a geldi. **Rā vī öyle rivāyet ider** ki (17) Bedī'ü'z-zamān yidi gün sür'atle beriyyede gidüp günde bir (18) aylık yol alurdu.

Metindeki sözler genelde uzundur, bu uzunluk –up, –üp gerundium (zarf-fiil) ekleriyle olur. Cümle başı edatı olan “amma” cümlelerin uzamasını ve genişlemesini sağlar. Cümleler uzun olsa da anlaşılırdır.

Tekrār nāmeleşüp (7) ceng muḳarrer **olup** irtesi yirlerinden **turup** at, fıl, (8) gergedānlarına süvār **olup** birbirlerine karşı alāylar ve (9) şaflar **bağlayup** meydān açduḳda Hāşim aḫmerce (10) ṭāzī' meydāna **sürüp** cevelān **idüp** ba'de na'ra [2a/1] **urup** er ṭaleb eyledi. Kābil-i Baḫterī Hāşim'e muḳābil (2) **olup** bir nīze ḫavāle idince Hāşim **çeküp** nīzesin (3) elinden alup kendü nīzesiyle bir nīze **urup** helāk (4) eyledi. Māyil-i Baḫterī **gidüp** bir gürz ḫavāle eyledi. (5) Hāşim gürzin elinden **alup** bir ḍarb ile ḫūrd-ı ḫām (6) eyledi. Hamza begleriyle seyr eylerdi; ammā Dāvūd Şāh bu (7) ḫālī görünce ḳumān eyledi. 'Asker-i küffār birden **yürüyüp** (8) Hāşim **karşulayup** kırmağa başladı. Hāşim'ün kırık (9) biñ 'askeri de **yürüyüp** 'azīm ceng **olup** Hāşim (10) ğayret **idüp** kırık biñ 'askeriyle bunlara **girüp** (11) ḫāh-nā-ḫāh alāylar **bulup**, şaflar söküp 'ālemleri arzu (12) **idüp** āḫir **yitişüp** 'ālemleri aḳdardı. Küffār **bozulup** (13) Ḳal'a-i Gül'ızār'a **kaçup** mālların Hāşim zabṭ eyledi. (14) Hamza bu ḫālī seyr **idüp** eyitdi: “İy begler bildüm ki bu (15) Hāşim degüldür, zīrā bu mertebe ḳuvvete mālik degüldür ve bu (16) işi itmege ne ḳadar Melik Tanbūs'ı ḳatlı ide ve bunca (17) yenik küffārı **bozup** ḳal'aya, ḳayaya bu çok erlikdür.

Hamza eyitdi: “Söz ile ālāt virilmez. Ben seni Hāşim (15) nām oğluma beñzedürüm” didi. Hāşim eyitdi: “Size öyle (16) demek düşer ne māni' gine de evlād bil bir ihtiyār Şāḫib

(17) *ķurānsın diyerek cenge būnyā d urup tamām yidi gün* (18) *ceng, üç gün ārām şayd-ı şikāra bindiler; ammā Lendühā* (19) *Siyāh Kūş ‘Ayyār’a eyitdi: “Şol dil-efrūz her ķanda [4b/1] giderse baña ģaber getür” didi; ammā ‘Ömer-i ‘Ayyār da bunı duyup* (2) *yolda Siyāh Kūş’e rūst gelüp: “Şaķın Lendühā ’y1* (3) *Hāşim’e götürme ve ģaber alursañ Lendühā ’ya söyleme. (4) Şoñra biri zāyi‘ veyā bir ģaṭā olursa Ĥamza’ya cevāb* (5) *gücdür” didi. Siyāh Kūş: “Mümkin degüldür” diyüp gitdi.*

Halk arasında kullanılan “bre, iy (ey), behey ve ya gibi seslenme veya ünlem kavramları sıkça kullanılmıştır.

(15) *Herūm yine: “Ĥāşim Beg hayde Kızıl er saña küser” didi. (16) Hāşim niķāb altından tebessüm idüp eyitdi: “Bre ģeñf* (17) *bu naşıl söz, sen deli misin?” didükde Herūm eyitdi: (18) “Deli sensin ki benden ‘aķl umarsın” didi.*

Dāye eşiĝi inüp Server’i görüp (17) *girü dönüp Bānū ’ya ṭa’āmı neylersin baķ şol yigide* (18) *didükde Bānū Kāşım’ı görüp hemān mā’ il olup inüp* (19) *ķarşulayup: “Buyuruñ iy server” diyüp ķaşra ķıkardı. [14a/1] İkrāmda ķuşūr itmedi.*

Rüstem, ejderhā bend ve ‘Ömeri’bni Rüstem, Kāşım’a (3) *varup: “Behey birāder nedür bu sende olan būrūdet işte Bedī’ ’ün* (4) *ģālini gördüñ senüñ ģün ṭolu içdi. İmdi Bedī’ kim kimse* (5) *degül” diyüp naşīĥat eylediler.*

Andan [21a/1] Ĥarnūb ģaber alup Ḍaĥĥāk bārgāha girdükde Ĥarnūb-ı Zengī (2) *ayaĝa ṭurup “Ĥoşgeldüñ ya Ḍaĥĥāk, seni bir Türkmen begi* (3) *başmış nice ģalāş olduñ” didi.*

Eserde başka dillerden alınmış kelimeler yoğun şekilde görülmektedir. Bunların çoğunluğu Arapça ve Farsça’dır. Bunlardan başka Yunanca, İtalyanca, Moğolca ve Rumca gibi dillerin kelimelerine de rastlamaktayız.

ķazū (a) *fiĝ uruşdılar ki her biri ķazū ve ķader idi İşte Bunlar: 014b/10, 041b/09*

kūzib (a) *sen de kūzib imişsin diyüp diline geleni söyledi: 049a/13*

kebîr (a) Biri 'Umrânı **kebîr** ve biri 'Anter dirler Hâ lā Dā vūd Şāh'a 013b/07, 015a/14, 015b/06, 015b/13, 015b/18, 025a/09, 013b/06, 015b/06

kec (f) nābekār ard bilesin benüm sözüme her zamān **kec** çalup muhālefet 006b/16

kefil (a) ben alıvirmege **kefil** olurum didi Daḥḥāk Nola ben varır söylerüm 020b/10

kelām (a) 'işrete oturdılar esnāyı **kelām** Mercānı 'Ayyār eyitdi 050a/04, 045b/01, 012b/13

kelb (a) kudurmuş **kelbe** dönüp tāziyāne ile Server'i urdı 035a/13, 047b/14

kelle (a) arasında aña benzer bir **kelle** bulup nīze ile getirüp Melik 006a/09, 048b/15, 010b/18, 012a/18

kemān (f) Hızır 'Aleyhisselām zahir olup bir **kemān** ve yidi dane oḡ 026b/12, 027a/03

kemend (f) iseñ indür didi Lendühā **kemend** atup Hāşim de 003b/06, 003b/07, 005b/02, 037a/17, 037a/16, 028b/02, 034a/18, 038a/02, 037b/01, 009a/02, 027a/07, 028a/18

kemer (f) rahşından **kemer** tutup ayırd olahum didi 003b/03, 005b/01, 005b/03, 008a/09, 008a/11, 005b/03, 008a/08, 008a/11, 015a/07, 008a/12, 015a/03, 015a/04, 024b/13, 011b/06, 026b/17, 016a/08, 019b/10

kemlik (f) eyülüğe **kemlik** hele Bihterān'a varalum didi Server Bihterān 028b/10, 029a/11

kenār (f) üzere alup **kenāra** çıkardı Bedī' göz açup ol ḥālī 015a/06, 007a/09, 020b/16, 040a/10

kendi, kendü boynına bıraḡdı Hāşim **kendin** dirüp dal tīg' Lendühā'ya 034a/04, 004b/17, 007a/02, 040a/11, 002a/03, 019b/10, 020a/12, 020b/03, 021b/03, 022b/09, 024a/11, 024a/12, 027a/13, 033a/08, 034a/17, 036b/08, 037a/09, 039a/15, 039a/17, 039a/18, 039b/09, 043a/16, 044a/19, 045b/07, 048b/12, 049a/11, 032a/13, 031b/05, 033b/17, 034b/01, 018b/16, 020b/07, 021b/05, 021b/07, 022b/19, 032a/08, 041b/16, 046a/15, 036b/01, 047b/08, 047b/11, 018a/01, 030a/02, 034a/09, 037b/05

kepeñik rast gelürsin ur gürz ile bir **kepeñik** vardur kaldur 043a/14, 043a/11

kerem (a) gitdükçe cengiñ ateşi **kerem** olup ol gün Ḥamza 011b/15, 036b/10

kerre (a) Yā bizüm ile bir **kerre** görışdi idi şimdi neyler didi 004b/07, 009a/14, 015a/01, 016a/05, 019b/18, 023a/04, 024a/19, 024b/01, 028b/01, 028b/03, 028b/05, 031a/05, 034b/09, 046b/17, 048b/10

kes- eyitdi **kes** başum ‘āşıkı nāmūrād bari kırtulayum didi 024b/15, 011b/10, 027a/05, 022b/10, 030a/10, 013a/06, 020a/12,

keşūkeş (f) keşūkeşde iken bu haber Bihterān’a gitdi Şāh eyitdi bre 029b/07

keşti (f) ‘ālemi **keşti** güzār iderek bunda gelüp bu şuffe’i ben yapdum 024a/09

kevser (a) kevser-i ehli vilāyāt ile İslāma gelüp Bedī’ü’zzamān’ı 022a/02

keyfiyyet (a) idüp Şāh’um **keyfiyyet** ile söylediler vārişi mülk ü vilāyet 031b/03

Keyvān Özel isim: 017a/09, 033a/06, 033a/08, 033b/02, 033b/10, 034b/15, 035a/07, 035a/16, 034b/14

kezūlik (a) atıluş Bedī’ de **kezūlik** yine birbirine girdiler Birine Lendühā 010a/11, 017b/07, 014a/02

kezzūb (a) tecrübedür Şādık ile **kezzūb** ve münāfıkı fark idem Sen 043b/16, 044a/15, 049a/01

Hamza-nâmelerde geçen, günümüzde kullanılmaya devam eden deyimler hikayeye mana derinliği vermektedir.

[30b/13] (13) Bedī’ anları esnā-yı cengde **ele getürüp** kırk biñ ‘askeriyle

[37a/7] (7) “Söz geçmez birkaç gün çursa ihtimāldür. **Cānına kūr** idüp

[46b/10] (10) didükde Bānū’nuñ **cān başuna** şıçrayup

[20a/15] (15) müsīmān oldum. Cengden **el çeküp** siz de oluñ” diyince

[16b/3] (3) tebdīl yahūd **baş cān virirüm**” diyüp

[49a/11] (11) la’īn kendü eliyle sardı Kahr’uñ ‘**aklı gitdükde**

[46a/19] (19) koşup gönderdi. Şehlāsek **ilerü gidüp** Lıkā’ya

Hamza-nâmeler de genel olarak cihat işlendiği için savaşla ilgili kavramlara da bol miktarda yer verilmiştir.

[11b/10] sīnesine (10) çıkup **dal hançer** olup la’īnün başın kesdi.

[4b/17] (17) boynına bıraktı. Hāşim kendin dirüp **dal tığ** Lendühā’ya

[42a/13] (13) Lendühā’yı karşıu gönderdi. Zerd-i tāzī’ **gürz, nīze,**

[3a/2] Hāşim tīg (2) ile çalup üç topuñ düşürdi. Üçüñ sipere

2.3. HAMZA-NÂME (57. CİLT) METNİN ÖZETİ

Karakterler:

Hz. Hamza (Emîr-i ‘Arab), Hz. Muhammed (S.A.V)’in amcasıdır.

Bedî’ü’z-zamân, Hz. Hamza’nın oğlu, ağır başlı, sabırlı biri.

Kasım, Hz. Hamza’nın yeğeni. Öfkesine hakim olamayan ve çabuk hiddetlenen biri. Bedî’e karşı husumet beslemekte.

Haşım, Lenduha, Muallim Kaf Hz. Hamza’nın beyleri

Ca’fer: falcı

Düşman Tarafı:

Lika, Melik Tanbus, Davut Şah, Kâbil Bahteri, Mâyil Bahteri, Keyvân, Ekvân, ‘Ânûk Şâh, Kâhri’bni Anûş, ‘Ankâş.

İslamı kabul edenler:

Seyelân ve Tayalân, Harnûb zenci, Dahhâk zenci, Simâb Şâh, Kahhar, Kahir Şah, Bihterân, Mihrân Şâh, Ferah-zâd Behrâm-i peleng-ğûy, Behmen-i şîr-şîfat

Kît-i Efrûz Bânû: Lika’nın kızı, Kasım’ı sevmekte

Beşâret Pîr: Rüya görüp müslüman olmuş bilge biri.

‘Âkıl Pîr: Müslüman olmuş bilge biri.

Dini karakterler:

Zülkarneyn, Hızır ‘Aleyhisselâm, Hz. Süleymân,

Mitolojik karakterler:

Şāh-mārān, Yedi başlı ejderha, Cemşīd Şāh.

Mekan: Gül'izār kalesi, Zerrin şehri, Serā-perde, Qūh u semāvāt (7 kule), Qūh u Kebir, Vādī-i Hızlān, Şehr-i sīmin, Çälenderiyye, Kıytol.

Özet:

Birbirinin devamı olan Hamza-nâmelerin 57. cildi Haşim ile Davut Şah'ın mukabelesiyle başlar daha sonra savaşa Qābil Bahteri ve Māyil Bahteri de katılır. Haşim, askerleriyle kafir askerlerini dağıtır ve kafir askerleri Gül'izār kalesine kaçarlar.

Bir gün Muallim Kaf, Hamza'ya bir name gönderir. Duhan nam ifritin Zerrin şehrini zapt ettiğini, Esmā'yı esir aldığını ve yardım isteğini bildirir. Hamza, Lenduha'yı yerine bırakıp düşmandan gelebilecek saldırılara karşı yetki verip oğlu Bedī'ü'z-zamān'ı da kendisine yardımcı olarak bırakır ve Zerrin şehrine doğru yola çıkar. Kasım da kendisinin dışlandığını düşünerek bu duruma içerler.

Melik Tanbus, Haşim tarafından yaralanır ve öldüğü düşünülür. Tanbus iyileşip Lenduha'ya bir name ile savaş talebini bildirir. Lenduha, Bedī', Kasım ve diğer beyler istişare edip şahları İslama davet etmeye, kabul etmezlerse savaşmaya karar verirler ve bu kararı karşı tarafa bildirirler. Şahlar kabul etmez ve savaş başlar. Tanbus ve adamları malup olurlar. Lenduha ve beyleri, Melik Tanbus'u ve beylerini tekrar İslama davet ederler ancak Tanbus, Lika'ya ihanet etmeyeceğini söyleyerek daveti reddeder.

Diğer tarafta Hamza, Zerrin şehrine doğru gitmektedir. Adamları ile düşmana karşı bir plan hazırlayıp sanki adamları Hamza'ya ihanet etmişler gibi onu zincire vurarak düşmana götürürler. Orada Hamza zincirlerini kırar ve savaşıp galip olurlar. Esmā Peri ve diğerlerini kurtarırlar ve Zerrin şehrini düşmandan geri alırlar. Sonrasında Hamza ve adamları Serā-perde'ye dönerler.

Bedî ile Kasım arasında fikir ayrılıkları vardır. Bu sebeble sık sık birbirleriyle tartışır. Bedî Tanbus'un: "Beni hile ile yakaladınız" demesi üzerine Tanbus'u azad eder. Kasım bu duruma bozulup Bedî ile tartışır. Tanbus Bedî'i cenk meydanına davet eder. Hamza'dan izin alıp cenge başlarlar. Bedî galip olur ve Tanbus'u öldürür. Davūd Şāh adamlarıyla Bedî'in üzerine yürür. Hamza da İslam askerleriyle yürür. Davut Şah yenilip kaçar.

Melik Kasım, Bedî'e bir tezkire yazıp kavgaya çağırır. Bedî tezkireyi okur ve gitmezse korktuğu düşünüleceği kaygısıyla gitmeye karar verir. Bedî Kasım'ın davet ettiği yere gider ve kavgaya başlarlar. Hamza durumu rüyasında görüp aslını da adamlarından öğrenip, peşlerinden gidip Bedî ile Kasım'ı ayırır ve barıştırır. Ertesi gün Bedî'ü'z-zamān İslam'ı yaymak amaçlı savaşmaya karar verir kimseye haber vermeden oradan ayrılır. Hamza ve beyleri, Bedî'i ararlar, bulamazlar. Falcı Ca'fer'e fal baktırırlar. Falcı Bedî'in yedi yıl gurbeti olduğunu sağ olursa döneceğini söyler. Hamza bu duruma üzülür. Kasım da aynı düşüncededir. Hamza anlayıp gitmesinin kendisini üzeceğini anlatıp gitmesine engel olur.

Emîr-i Cihân'ın emriyle Gül'izâr kalesini kuşatırlar. Lika askerlerini toplar.

Diğer tarafta Bedî'ü'z-zamān yedi gün yol alır, bir günde bir aylık yol giderek bir çöle varır. Güneşin şiddetinden güçsüz düşer. Zülkarneyn'in tarihini bulup okur. Bu yazıyı yazan kişi, okuyan kimseyi daha ileri gitmemesi için uyarır. Bedî sıcaktan bitkin düşüp Allah'tan yardım ister. Aniden Hızır 'Aleyhisselām görünür. Bedî'e neler yapması gerektiğini anlatıp onu serüveninin olacağı sahraya götürür. Kūh u semāvāta gideceği yolu tarif edip orada nelerle karşılaşacağını anlatır ve kaybolur. Bedî yolunun üzerinde bir Türkmen kavmine rast gelir. Orada bir kadın kendisini misafir eder. Kadının Seyelān ve Tayalān adlarında iki oğlu vardır. Seyelān Türkmen kavminin şahıdır. Bir başka kavim olan zencilerle husumetleri vardır. Babaları da bu uğurda vefat etmiştir ve onlarla yine bir savaşa hazırlanırlar. Bedî yardım etmek istediğini söyler, onlar kabul etmek istemezler. Bedî ısrar eder onlar da "Nasıl olsa zencileri görünce fikrinden cayar" diye razı olurlar. Yolda geçilmesi zor bir suya rastlarlar. Bedî bunları atlarıyla birlikte bu sudan geçirir. Bedî'in kuvvetine hayran olup boş birisi olmadığını

düşünürler. Bedî' ve diğerleri, Harnûb zencinin seraskeri olan Dahhâk zenci ve askerleriyle karşılaşır ve savaşırlar. Bedî' Dahhâk'ı öldüreceği sırada Dahhâk müslüman olur. Bedî' Dahhâk'tan Harnûb hakkında bilgi alır. Harnûb'un, bir seyyahın gösterdiği bir kız tasvirine aşık olduğunu, bu kızın Simâb Şâh'ın kızı olduğunu ve babasının kızı Harnûb'a zenci olduğu için vermediğini, bunun da düşmanlığa sebep olduğunu anlatır. Bedî' Harnûb'un müslüman olması durumunda kızı kendisine alacağını bildirmesi için Dahhâk'ı, Harnûb'a yolladı. Harnûb kabul etmez ve savaşa başlarlar. Bedî' de gelip savaşa katılır. Harnûb yenilir ve askerleriyle birlikte İslamı kabul eder. Simâb Şâh da Bedî''in yaptığı kahramanlıkları işitir, etkilenir ve İslamı kabul eder. Bedî' Simâb'a gelir ve Simâb'ın kızını Harnûb'a ister. Harnûb da muradına erer. Bedî' Kûh u semâvâta gitmek üzere yola çıkar. Bedî''in karşısına boynunda davul asılı bir canavar çıkar. Canavar davula vurunca garip bir ses çıkar ve kapı açılır. İçeriden aslan başlı başka bir canavar daha çıkar. Bedî' onunla savaşır başını keseceği vakit canavar Bedî''e kim olduğunu sorarak orada Hz. Süleymân'ın isteğiyle durduğunu ve kendisini beklediğini söyleyip Bedî''i bir hisara götürür ve nelerle karşılaşacağını anlatır. Bedî' öncelikle bir ejderle savaşır bir kapıdan içeri girer. Bir yazı ile kendisi için bırakıldığı bildirilen elbiseleri ve çizmeyi giyer. Bedî' bir ceylan avlayıp kendi giysilerini onun kanına buladıktan sonra bir name yazıp Harnûb ve Simâb ile babasına gönderir. Babasına, kendisinin vefat ettiğini bildirmelerini ister. Bedî'ü'z-zamân Kûh u semâvât kapısından içeri girer. Güneşin sıcağı çok şiddetlidir. Yolda Qahhâr diye birisiyle karşılaşır onunla kavga eder ve onu yener. Kahhar'ın bir derdi vardı. Kûh u semâvât'ın kuleleri arasındaki Kahir Şah'ın kızına aşık olduğunu ve kızı Kûh u Kebir'deki kalenin şahı Bihterân'ın da istediğini söyledi. Vâdî-i Hızlân'da yedi başlı bir ejderha olduğunu ve o ejderi öldürmesi şartıyla Kahir'in kızı kendisine vereceğini anlattı. Bihterân Şah'ın da Qahhâr'ın ejderi öldürmesi durumunda kızıdan vazgeçeceğini söyledi. Bedî' eğer müslüman olursa ejderi öldürüp nişanını ona getireceğini söyler. Qahhâr da müslüman olur. Bedî' ejderi öldürmek üzere yola çıktı. Beşâret Pîr'in mağrasına gelir. Pîr ona ejderi öldürüp yedi kaleyi fethedeceğini müjdeler. Bedî' hakka sığınır ejderi öldürmek için yola çıkar. Hz. Hızır görünür Bedî''e bir yay ve yedi tane ok verir. Okların her birisiyle ejderin bir başını vurmasını ve her bir başını bir kuleye göndermesini, Qahhâr'ı da muradına erdirmesini söyleyip kaybolur. Bedî'

ejderi öldürüp her bir başını bir kuleye gönderir. Kāhhār'a gelip ejderin öldüğüne dair nişanı verir.

Bedī' Beşāret Pīr'e gelir. Pīr ona gitmesi gereken yönü gösterir. Orada onun yardımına ihtiyacı olan bir şehzade varır. Kulle'i evvel Şehr-i Sīmin'in şahı Nevruz vefat etmeden önce kardeşi Mihrān Şāh'a oğlu Ferah-zād büyüyünce tahtını ona teslim etmesini vasiyet eder. Mihrān Şāh tahtı vermemek için Ferah-zād'ı hapsedmiş, Ferah-zād'ın babasının veziri 'Āqıl Pīr adam toplayıp Ferah-zād'ı kurtarmış ve Mihrān Şāh'ın adamlarıyla dögüşe dögüşe adamları azalır. Pīr, Ferah-zād ve adamları müslüman olurlar. Bedī' Ferah-zād ve adamlarına yardım edeceğine söz verir.

Bihterān Şah Bedī' 'i Huda-perest olduğu ve ejderi katlettiği için şahlığına gölge düşecek endişesiyle öldürmek ve Mihrān Şāh'a göndermek ister. Bedī' Bihterān'ın askerleriyle savaşı. Bihterān seyredip "Bunun dini hak olmasa işleri bu kadar kolay omaz" diyip Müslüman olur. Kāmūs ve askerleri de Müslüman olurlar. Kāhir Şāh da kızını Kāhhār'a vемemek için onu haps eder. Bedī', Kāhir Şāh'a gelip Kāhhār'ı serbest bıraktırıp kızını da ona vermesini sağlar. Kāhir de askerleriyle birlikte müslüman olur. Bedī' daha sonra tahtı Mihrān Şāh'dan Ferah-zād için almak üzere yola çıkar. Mihrān Şāh'ın oğulları Behrām-i peleng-hūy ve Behmen-i şīr-şīfat babalarına muhalefet edip Bedī' tarafına geçerler. Mihrān Şāh'ın adamlarıyla savaşıp galip olurlar ve onlar da müslüman olurlar.

Hikaye burada Alemin sahipkırana gelmişti. Davūd Şāh Kāl'a 'i Gül'izār'a kapanmış Hamza da kaleyi kuşatır. Kāsım ise bu uğurda bir şeyler yapmak isteğı ile Çālenderiyye'yi feth edip Liķā ile savaşmak için yola düşer. Hamza, Kāsım'ın niyetini anlayıp 'Ömer'i peşine gönderir. 'Ömer de Kāsım ile beraber cenk edip yedi der-bend kapılarını açar ve kale görünür. Melik Kāsım bundan sonrasını bana bırak diyip Hamza'ya yaptıkları fetihleri bildiren bir name yazıp 'Ömer ile gönderir. Hamza, 'Ömer'in getirdiğı nameyi okuyup Kāsım'a daha ileri gitmemesini bildiren bir nameyi 'Ömer ile gönderir. Diğer tarafta Liķā'nın adamları Keyvān ve Ekvān numaradan müslüman olur ve Kāsım'ı ilaçla bayılıp Liķā'ya götürürler. 'Ömer gelip Kāsım'ı bulamayınca Hamza'ya bildirir. Hamza Ca'fer'e fal baktırıp Kāsım'ın gurbeti

olduğunu ve döneceğini öğrenir. Liķā, Kāsım'ı kendisine bağlamak ister. Kāsım reddeder. Liķā ne yaptı ise kabul ettiremez. Liķā'nın kızı Kīt-i Efrūz Bānū Kāsım'ın resimlerini görüp aşık olur. Liķā Kāsım'ı kendisine taptırmak için kızını ona vermek ister. Kāsım'ı kızının yanına gönderir. Kāsım da Liķā'nın kızını görünce aşık olur. Bānū Kāsım'dan babasına katılmasını ister. Kāsım reddedip Bānū'dan müslüman olmasını ister. Bānū müslüman olur. Kāsım'ı tekrar Liķā'nın yanına getirirler. Kāsım zincirlerini kırıp eline bir kılıç geçirir ve divanda bulunanları kılıçtan geçirir. Liķā'yı adamları korur. Kāsım'ı tekrar yakalayıp zincire vururlar. Kāsım'ı bir yılan kuyusuna atarlar. Hāzret-i Süleymān kuyuda onu koruması için Ūrūn'ü bırakmıştır. Şāh-mārān Kāsım'ı kuyudan çıkarır. Kāsım Liķā'yı ve adamlarını İslama davet eder. Onlar da kabul etmediği için savaşırlar. Elķāş, Kāsım'ı yaralar. Atı alıp götürür ve öldüğünü düşünürler. Liķā'nın akrabası Kāpūs Şāh Kāsım'ı bulup zindana kapatır. Kāsım dua eder Hāzret-i Hızır 'Aleyhisselām görünüp Kāsım'ın yarasını iyileştirir ve zincirlerini söküp dışarıya çıkarır. Kāsım'a daha seferinin olduğunu söyleyip kaybolur. Diğer tarafta Emīr-i 'Arab Qal'a'-i Göl'izār'ı kuşatır. Bir grup siyah giyinmiş zenci Bedī'ü'z-zamān'ın yazdığı, vefatını bildiren nameyi Hamza'ya getirirler. Hamza ve beyleri çok üzülürler. Siyah giyinip kırk gün yas tutarlar. Hamza 'Ömer-i 'Ayyār'dan kaleyi feth etmesini ister. 'Ömer yola düşüp bir mağraya girip bir sütün üstündeki Cemşīd Şāh'ın Hamza'ya yazdığı bir yazı okur ve gelip Hamza'ya haber verir. Hamza mağraya gelip yazıda yazılan tarif üzerine hareket edip Dāvūd Şāh'ın tahtına ulaşır ve cenge başlarlar. Dāvūd Şāh kaçıp Liķā yönüne gider. Askelerin müslüman olanları kurtulur. Emīr-i 'Arab Qal'a'-i Göl'izār'ı Kāsım adına fetheder. Liķā ve adamları Bedī'in vefatını duyup mutlu olurlar. Kāsım da duyup üzülüp ağlar. Kāsım, Bedī' üzüntüsüyle Kıytol'a gelip Liķā'nın adamlarını kılıçtan geçirir. Liķā Qahrī'bni Anūş'dan Kāsım'ı öldürmesini ister. Kāsım ve Qahr savaşı ve Qahr yaralanır. Adamları alıp götürürler. Kāsım giderken yolda bir takım halkın kaçmakta olduğunu görür. 'Ānūķ Şāh'ın askerleri olduklarını ve kalelerinde bir ejderha olduğunu ve ondan kaçtıklarını öğrenir. Kāsım onları durdurur ve ejderhayı öldürür. 'Ānūķ Şāh ve askerleri mutlu olurlar. Kāsım bunları İslam'a davet eder. Onlarda numaradan Müslüman olurlar. Şāh adamlarından Kāsım'ı yakalamalarını ister. Kāsım'ı ilaçla uyutup bağlayıp kaleye getirirler. 'Ānūķ Şāh'ın adamları Kāsım'ı Liķā'ya götürmek üzere yola çıkarlar. Kīt-i Efrūz

Bānū bunu duyup Qāsım'ı kurtarmak için cariyeleriyle siyah giyinip önlerine çıkar ve çığlıklar atıp yollarını keserler. Qāsım, Bānū'yu sesinden tanıyıp zincirlerini kırıp adamları kılıçtan geçirir. Kaçıp kurtulanlar Liqā'ya olanları haber verirler. Qāsım, Bānū ve cariyeleri bağa giderler. Qāsım Qıytol'a gidip gece baskını yapıp Qahrî'bni Anūş ile savaşıır. Qahr yaralanır askerleri alıp götürürler. Qahr'ın yaralarını Liqā sarıp Qahr'a Qāsım'ı bir dahaki sefere öldürürsün diye teselli verir. Daha sonra Liqā, 'Anqāş'a kaftan giydirip Qıytol'u beklemesini ve Qāsım'ı öldürmesini ister. Mercān-ı 'Ayyār bunları Bānū'ya söyler. Bānū, Qāsım'ı buldurup bağa getirtir. Bānū Qāsım'a olanları anlatır. Qāsım da bunun üzerine atına binip Qıytol'a doğru yola çıkar.

2.4. HAMZANÂME'DE YER ALAN KELİMELERİN DİLLERE GÖRE SAYISAL DEĞER VE ORANLARI (57.CİLT)

HARF	TÜRKÇE	ARAPÇA	FARŞÇA	DİĞER DİLLER	YEKÜN
A	53	58	14	1 (y)	126
B	73	19	23	1 (r)	116
C	-	21	12	1(m)	34
Ç	14	-	13	-	27
D	48	20	26	-	94
E	22	21	8	1 (y)	52
F	1	18	4	-	23
G	45	18	11	-	74
H	6	84	30	-	120
I	3	2	-	-	5
İ	27	46	-	-	73
J	-	-	-	-	0
K	81	59	20	1 (it.)	161
L	-	9	1	-	10
M	2	110	8	1 (y)	121
N	12	29	17	-	58
O	16	-	-	-	16
Ö	9	2	-	-	11
P	2	-	25	-	27
R	-	16	11	-	27
S	52	46	15	1 (it.)	114
Ş	6	19	9	-	34
T	28	50	15	-	93
U	18	4	1	-	23
Ü	9	-	1	-	10
V	3	28	-	-	31
Y	63	7	12	-	82
Z	-	19	18	-	37
YEKÜN	593	705	294	7	1599
NİSPET	%37, 09	%44, 09	%18, 39	%0, 44	%100

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

[1b/1] Rāvīyān-ı aḥbār ve nākīlān-ı āşār Ebu'l-Me'ānī böyle rivāyet ider ki: (2) “Bundan aḳdem dāstānumuz ol araya ḳadar yazılmış idi ki ‘Ömer-i ‘Ayyār (3) Hāşim’e gelüp biraz naşīḥat idüp andan vedā’ idüp Ḥamza’ya (4) gelüp “Bir ḳattāl kimsedür, az ḳaldı beni öldüre yazdı” diyüp zem idüp (5) ḥattā niḳābsuz gördüm diyü yemīn eyledi. İşte bunlar da bunda; ammā (6) bu ṭarafdan Hāşim gelüp Dāvūd Şāh muḳābelesinde ḳondı. Tekrār nāmeleşüp (7) ceng muḳarrer olup irtesi yirlerinden ṭurup at, fil, (8) gergedānlarına süvār olup birbirlerine ḳarşu alāylar ve (9) şaflar bağlayup meydān açduḳda Hāşim aḥmerce (10) ṭāzī’ meydāna sürüp cevelān idüp ba’de na’ra [2a/1] urup er ṭaleb eyledi. Ḳābil-i Baḥterī Hāşim’e muḳābil (2) olup bir nīze ḥavāle idince Hāşim çeküp nīzesin (3) elinden alup kendü nīzesiyle bir nīze urup helāk (4) eyledi. Māyil-i Baḥterī gidüp bir gürz ḥavāle eyledi. (5) Hāşim gürzin elinden alup bir ḍarb ile ḥürd-ı ḥām (6) eyledi. Ḥamza begleriyle seyr eylerdi; ammā Dāvūd Şāh bu (7) ḥālī görince ḳumān eyledi. ‘Asker-i küffār birden yürüyüp (8) Hāşim ḳarşulayup ḳırmaḡa başladı. Hāşim’ün ḳırḳ (9) biñ ‘askeri de yürüyüp ‘azīm ceng olup Hāşim (10) ḡayret idüp ḳırḳ biñ ‘askeriyle bunlara girüp (11) ḥāh-nā-ḥāh alāylar bulup, şaflar söküp ‘ālemleri arzu (12) idüp āḥir yitişüp ‘ālemleri aḳdardı. Küffār bozılup (13) Ḳal’a-i Gül’ızār’a ḳaçup mālların Hāşim zapt eyledi. (14) Ḥamza bu ḥālī seyr idüp eyitdi: “İy begler bildüm ki bu (15) Hāşim degüldür, zīrā bu mertebe ḳuvvete mālīk degüldür ve bu (16) işi itmege ne ḳadar Melik Ṭanbūs’ı ḳatl ide ve bunca (17) yenik küffārı bozup ḳal’aya, ḳayaya bu ḳoḳ erlikdür. (18) Gör yā ‘Ömer şāhlara mı gider; yoḡsa bizüm ile ceng (19) ider mi?” didi. ‘Ömer varup muḳaddem Şehbūr’i gönderüp [2b/1] ḥaber virdi: “Ortalığı tenhālādup gelüp görüşüp (2) göreyim seni, güzel erlik eyledün” didi. Hāşim (3) tekrār Ḥamza’yā nāme irsāl idüp “Evvel erligüm (4) bilmez idün işte gördün inşāf eyle ālātları (5) teslīm eyle” diyüp yine Melik-zād ile gönderdi: “Hem (6) ḡalībündür” diyüp cevāb virdi. İrtesi meydāna (7) Hāşim girüp na’ra urup er ṭaleb eyledükde Ḥamza (8) eyitdi: “Bu Hāşim’dür. Na’radan ma’lüm” Hemān Herüm (9) eyitdi: “Ḳızıl er bu bizüm Hāşim Begdür varup naşīḥat (10) idüp getüreyüm” didi. Ḥamza eyitdi: “Var hayde

bölüğü getüre (11) idüñ” didi. Herûm gergedân sürüp Hâşim’e yakın (12) gelüp “Bizüm Hâşim Beg gel, oynama seni Kızıl er (13) ister” didükde Hâşim bunuñ yüzine öyle haykırdı ki (14) Herûm’uñ altındaki gergedân ürküp deli’ yire ura yazdı. (15) Herûm yine: “Hâşim Beg hayde Kızıl er saña küser” didi. (16) Hâşim niķāb altından tebessüm idüp eyitdi: “Bre herîf (17) bu naşıl söz, sen deli misin?” didükde Herûm eyitdi: (18) “Deli sensin ki benden ‘aql umarsın” didi. Hâşim (19) eyitdi: “Di ħamle görelüm” didi. Herûm: “Yâ Hâşim Beg benümle [3a/1] oynamak mı ister” diyerek bir şālîķ urdı. Hâşim tîg (2) ile çalup üç topuñ düşürdi. Üçüñ sipere (3) birin arķaya alup men’ eyledi. Herûm bir daķı ħavāle eyledi. (4) Tîg ile çalup dört topuñ daķı düşürdi ve bir tîg (5) Herûm’a zaķm urduķdan mā’ada gergedānuñ helāk eyledi. (6) Herûm yıkıldıķda Hâşim kaşden bir tîg daķı urmaķ murād (7) eyledi. ‘Ömer-i ‘Ayyār şüret mu’āmele ğurûra atup Herûm’ı (8) ħapup ayrıķ şübhe zā’il olup “Hâşim degüldür” didiler. (9) Beriden Ferhād-ı Dīvāne girüp ‘amüd ħavāle eyledi. Hâşim (10) men’ idip bir ħarb urup muşanna’ yolından yıķup bende (11) çekdi. Müzāhimi’bni Ferhād girüp esîr oldu. Şaţvān (12) girüp cenge başladılar. Aradan yigirmi ħamle ħaţādan (13) soñra anı da bir la’bile yıķup esîr eyledi. Erişüp (14) girüp aradan nice ħamle geķüp nihāyet anı da yıķup (15) bende çekdi Şirviyye-i dīv-perver girüp esîr (16) olunca Lendühā evlādlarına ħaķāret olduğından (17) elem çeküp Ħamza’dan icāzet alup meydāna girüp (18) Aĥşama dek ceng idüp döner iken ayırt olunca (19) ceng idelüm diyüp ħavl idüp ayrıldılar. İrtesi [3b/1] yine Hâşim ile Lendühā muķābil olup beyne’ş-şalāteyn (2) olunca ceng eylediler. Lendühā eyitdi: “İy Dilāver, in (3) raķşından. Kemer tutup ayırd olalum” didi. (4) Hâşim eyitdi: “Sen in, saña ben mağlûb miyem? İbtidā inmem” didi. (5) Lendühā: “Ben seni indirürem” didi. Hâşim eyitdi: “Ķādir (6) iseñ indür” didi. Lendühā kemend atup, Hâşim de (7) buña kemend atup Aĥmerce-i tazī’ çevirüp Lendühā daķı (8) şeb-rengi çevirüp “Ammā ben Lendühā’yam nā-bekār gör evlādlarum (9) intikāmuñ senden nice aluram” diyüp, ħalbine ğurûr geldi. (10) Meger Lendühā’nuñ raķşınıñ ħolanı gevşek idi. Zordan (11) eger ħayup Şirenk’in götünden aşığı düşdi. Lendühā (12) añsuzın bir cānibde düşüp ol maķalde Hâşim bir ħarb (13) Lendühā’yı yıķdı. Aĝır göyde ile davranayum dirken Hâşim (14) tekrār üzerine döndi. Ħamza gördi. Lendühā’ya ħaţā oldu. (15) Hâşim zebūngirlik eyledi. Hemān ‘Aşķar sürüp (16) aralarına girdi. Eyitdi Hâşim’e: “Yâ dil-

efrüz-ı dilâverâne (17) hîle ‘aybdur niçün idersin?’ didi. Lendühâ ağlayup (18) “Server incitme şunuñla eyüce görışeyüm” Hamza: “Server (19) senün mertebēñ ma’lumdur.” Diyüp döndi: “Yâ dil-firüz [4a/1] Lendühâ, oğullarına bir elem irışdürme şaķın koyuvir” didi. (2) Hâşim eyitdi: Yâ Hamza ser-ķaplanuñ şıyānet idersün, (3) ķorkma öldürmem” didi. Andan cengün benimledür; ammâ Lendühâ’ya (4) yürü idüp alıp döndi. Hâşim de ķonup Lendühâ (5) zâdeleri getirüp “Baķın Hamza sizi ricâ eyledi, (6) varın” diyüp altlarına at ķeküp gönderdi. Ferhâd (7) giderken ‘askere doķunmaķ diledi; ammâ Arşun mâni’ (8) olup Hamza’ya geldiler. Şâhib kıran hazz eyledi. Ol gice (9) ârām idüp; ķünkü şabâh oldu. İki taraıdan meıdân (10) açılduķda Hâşim gidüp Hamza da’vet idüp Şâhib-kırân (11) daķı ‘Aşķarı sürüp muķâbil olduķda Hâşim eyitdi: (12) “Yâ Hamza âlât-ı Şâhib-kırânı baña virseñ senünle gine baba ve (13) oğul gibi olsaķ eyü olurdı. Bizden ziyân görmezdüñ” (14) didi. Hamza eyitdi: “Söz ile âlât virilmez. Ben seni Hâşim (15) nām oğluma beñzedürüm” didi. Hâşim eyitdi: “Size öyle (16) dimeķ düşer ne mâni’ gine de evlâd bil bir ihtiyâr Şâhib (17) kırânsın diyerek cenge bünyâd urup tamâm yidi gün (18) ceng, üç gün ârām şayd-ı şikâra bindiler; ammâ Lendühâ (19) Siyâh-Küş-ı ‘Ayyâr’a eyitdi: “Şol dil-efrüz her ķanda [4b/1] giderse baña haber getir” didi; ammâ ‘Ömer-i ‘Ayyâr da bunu duyup (2) yolda Siyâh-Küş’e râst gelüp “Şaķın Lendühâ’yı (3) Hâşim’e götürme ve haber alursañ Lendühâ’ya söyleme. (4) Şoñra biri zâyı’ veyâ bir haķâ olursa Hamza’ya cevâb (5) gücdür” didi. Siyâh-Küş “Mümkin degüldür” diyüp gitdi. (6) ‘Ömer de varup Hâşim’e haber virdi. Hâşim: eyitdi: (7) “Yâ bizüm ile bir kerre görışdi idi, şimdi neıler” didi. (8) “Öyle dime” diyüp Hâşim’i haķlayup Lendühâ üzre getirüp (9) “Hamza beni terk iderse daķı râzıyam” diyüp bunlar geldi. (10) Süvâr olup; ammâ ‘Ömer ve Lendühâ’ya da gelüp “Yâ Lendühâ neılersin? (11) Hamza elem ķeker” didi. Lendühâ elbetde intikâmum aluram” diyüp (12) ‘Ömer’e vâfir ihsân eyledi. ‘Ömer de bilmezlikden gelüp Siyâh-Küş (13), Lendühâ’yı Hâşim üzere getirüp nize ve gürz ile (14) cenge başladılar. Âķır Lendühâ eyitdi: “İy nâ-bekâr eger saña (15) bir haķâ vâķi’ olsa ben zebüngirlik ider miydüm?” diyüp (16) bir gürz öyle urdı ki Hâşim men’ idemeyüp at (17) boynına bıraķdı. Hâşim kendin dirüp dal tığ’ Lendühâ’ya (18) bir tığ’, Lendühâ siper viremeyüp arķa üzere yatup sinesine (19) zaķm açdı. Lendühâ daķı gürz ile ķaşd eyledükde meger [5a/1] Hâşim niķâbın ref’ idüp eyitdi: “Yâ Lendühâ ķıyâsiya ceng

(2) itdügün gör kimdür?” diyince Lendühâ gördi Hâşim’dür: “Hay (3) gözüm nûrî şehzâdem niçün böyle itdün” diyüp kanuñ (4) akıdarak gelüp görüş di. Hâşim de ‘özür dileyüp (5) Lendühâ’nuñ elin öpdi. Lendühâ eyitdi: “Oğlum hemân (6) sen olduğuna hazz eyledüm. Benüm hod vücûdum evlâd-ı (7) Hamza’nuñ ta’limhânesidür” didi. ‘Ömer eyitdi: “Merdlik (8) bunuñ sırrın şaklayasın” diyüp andan ‘askere (9) gelüp açmaz kodılar. İşte dördüncü gün şehirden (10) yine ceng-i harbîler çalınup iki taraftan yirlerinden (11) тұrup süvâr olup alâylar bağlanup şaflar durıldı. (12) Meydân açıldukda Hâşim meydâna girüp Hamza dağı (13) muqâbil olup göte göt cenge başladılar. Aşşam (14) dönüp şabâh yine meydâna girüp bu minvâl üzre (15) otuz doqız gün Hâşim, Hamza ile ceng idüp (16) aşşam olduğda Hamza eyitdi: “Yâ dil-efrûz yarın (17) ayrı oluruz” diyüp döndi. İrtesi ibtidâ Şâhib-kırân (18) gidüp Hâşim’i da’vet idüp yine cenge bünyâd urup (19) beyne’s-şalâteyn olunca Hamza eyitdi: “Yâ dil-efrûz, in [5b/1] atından senünle kemer tatalum” didi. Hâşim eyitdi: “Niçün inerüm, (2) kâdir iseñ indir” diyince Hamza kemend ile indirüp ‘Aşkar (3) kuvvetiyle biraz da süridi. Nihâyet piyâde kemer kemere olup (4) Hâşim üçüncü zorda Hamza taraqlığa degdi. Hamza (5) bunu kapup kolına aldukda ‘Ömer feryâd idip “Yâ Hamza (6) oğlun Hâşim’dür” didükde Hamza niqâbın ref’ idüp (7) gördi Hâşim’dür. Zemîne kayup “Hay ciger-güşem” (8) diyüp öpdi, kuçdı. Andan bârgâh-ı Süleymân’a geldiler. (9) Hâşim’e Bedî’ altında şandalye virüp oturdu. (10) Şafâ el virüp birbirlerine ziyâfetler oldu. ba’de göç (11) idüp Qal’a-i Gül’izâr karşısına muqâbil kondılar. (12) Şâhlar dil-efrûz Hâşim olduğın işidüp (13) zehir yutmuşa döndiler. Beriden Şâhib-kırân-ı ‘âlem bu (14) şafâ ile ‘işret iderler iken nâgâh Jive-perî çıkagelüp (15) Hamza’ya bir nâme şundı. Server gördi. Mu’allim-i (16) Kâf göndermiş, okıdı. Yazmış ki “Ba’de’s-selâm (17) devletlü Şâhib-kırân, Duğân nâm bir ‘ifrît zuhûr idüp götürü (18) Kâf’a pençe şalup Esmâ’yı esîr idüp Şehr-i (19) Zerrîn’i zabt eyledi. Eger imdâd olmazsa Esmâ’dan [6a/1] çıkarsın” dimiş. Emîr-i cihân Lendühâ’yı yerine koyup “Eger (2) düşmândan hareket olursa iktizâsına göre ceng (3) idün. İşte oğlum Bedî’ü’z-zamân dağı bundadur” didi. (4) Kâsım elem çekdi. Gönlinden: “Biz adam degülüz yâ, Kâsım (5) bunda degül midür?” didi. Bir rivâyetde Mu’allim-i Kâf bile gelmişdi. (6) İşte Hamza’ taht üzere alup ve ‘Aşkar’ı bile ‘azm-i Kûh-ı (7) Kâf idüp gitdiler; ammâ Ezîn cânip Râvî eydür: “Çünkü (8) ol zamân Melik

1) Tanbūs, Hāşim elinden zaḥm yiyüp leş (9) arasında aña beñzer bir kelle bulup nīze ile getürüp
 Melik (10) Tanbūs başıdur dimişlerdi. Meger Tanbūs sağ olup (11) Gül'izār da zaḥmına tīmār
 idüp eyüce oldu. Andan (12) şāhlara gelüp pāy-ı tahta oturdu. Şāhlar, Melik (13) Tanbūs
 geldüğinden ḥazz eylediler. İşte Ḥamza Kāf'a gitdüğü (14) şāyi' olup Melik Tanbūs bir nāme
 yazup Lendühā'ya irsāl (15) idüp beni Hāşim ğāfil iken zaḥm-dār eyledi. Şimdi (16) yalaḳaya
 tābi' oluñ yaḥūd vaḳtiñüze ḥāzır olasız" didi. (17) Lendühā elçiye ḥil'at virüp "Bedī'e,
 Kāsım'a vesā'irlere (18) ne cevāb virelüm" didükde Kāsım, Lendühā'ya: "Niçün böyle (19)
 telāş idersin. Şāhları dīne da'vet eyle qabūl [6b/1] itmezlerse ceng idüp tāt u taḥtların başlarına
 yıḳalum" didi. (2) Lendühā da bu cevābı virüp ceng-i muḳarrer olup irtesi (3) meydān
 açılduḳda Melik Tanbūs meydāna girüp Melik Kāsım (4) muḳābil cenge başladılar. Āḥir
 Tanbūs tīg çeküp ḥavāle eyledi. (5) Kāsım "Hay la'īn ben de anı isterdüm" diyüp men' idüp
 (6) tīg-i sürḥ ile bir daḥı çalup iki yirinden 'aẓīm zaḥm (7) ile Melik Tanbūs yıḳıldı. 'Asker-i
 küffār yürüyüp Tanbūs'ı (8) ḳapdılar ceng-i maḡlūbe oldu. Aḥşam olduḳda ṭabl-i (9) ārām
 çalınup dönüp ḳondılar şāhlar Melik Tanbūs'un (10) zaḥmlarına muḳayyed olup ve bir nāme
 yazup Ḥalīfe ve Lendühā'dan (11) amān istediler. Lendühā yine "Nice idelüm" didükde Kāsım
 (12) eyitdi: "Hemān üzerlerine varup uralum tīgī nice bir amān (13) dögünmez amān" didi.
 Bedī'ü'z-zamān eyitdi: "Yoğ a yā (14) Kāsım amān diye ki tīg olmaz gine erlige lāyıḳ olan
 amān (15) virmekdür" didükde, Kāsım āteş olup dönüp eyitdi: "İy (16) nā-bekār ard bilesin
 benüm sözüme her zamān kec çalup muḥālefet (17) idersin" diyüp hemān yirinden atılup Bedī'
 üzere yürüdi. (18) Bedī'ü'z-zamān eyitdi: "Yā nā-bekār Ḥāvari beni senden ḳorḳar mı (19)
 ḳıyās idersin. Baḳ şunuñ evzā'ına diyüp ol da [7a/1] atıldı. Birin Lendühā ve birin Ḥalīfe tutup
 "Aybdur" diyüp ayırdılar. (2) Kāsım kendin yenemeyüp bārgāhına gitdi. Bunlar müşāvere (3)
 idüp bir 'ālī meclis tertīb idüp daḥme-güşā olan (4) dilāverler mālīk olduğı tuḥfe yādigārlar
 ile meclisi bezeyeler. (5) 'Ömer eyitdi: "Kāsım āteşdür şulḥa uymaz" diyüp işte (6) tertīb idüp
 Bedī' meclisini Kāsım meclisine (7) ulaşıdurup tertīb herkes serverleriyle oturup; (8) ammā
 Rüstem-i 'ālemsāh yādigārı bir la'l-ı cām bāde ile (9) pür dururdı meclis kenārında. Kāsım anı
 pek sever idi. (10) Meger Bedī'üñ şandalye ricā eyledüğü Sa'd-ı Sa'īd (11) ayağa ṭurup
 geçerken etegi ol cāma doḳunup (12) cām düşüp ḳırıldı. Kāsım āteş olup eyitdi: (13) "Şuç sizüñ

degül seni bu bârgâha getürüp haddinden (14) ziyâde şandalye alıviren herîfündür. Burası adam yiridür hayvân (15) adam arasında ne münâsebed. Yâ Lendühâ bu ne dimekdür? Bir alây (16) hayvânı Serâ-perde ehli eylemek bizler bu şandalyeleri (17) alınca ve mâlik olunca neler çekdük, böyle bî-istidâd herîflere (18) yukarıya şandalye vireler” didi. Lendühâ eyitdi: “Gözüm nûr (19) başın sağ olsun. Oralar bize lâzım degül Şâhib-kırân [7b/1] geldükde söyleyin” didi. Bedî‘ eyitdi: “Yâ Kâsım bu söz (2) çoğa yiter artuk; yoḥsa bizi korkar mı kıyâs idersin” (3) didi. Kâsım eyitdi: “Otur yâ Bedî‘ şimdi seni yok (4) iderüm. Böyle hayvâna şandalye alduñ. Bu suç saña yiter” (5) didi. Bedî‘ eyitdi: “Bir kadeḥden ne me‘âl ben saña andan ra‘nâ (6) kadeḥ vireyim hey insâniyyetsiz nâ-bekâr” didi. Kâsım dîbelik (7) elem çeküp eyitdi: “Ġayrı kavlin ırâğ eyle iy nâ-bekâr ben (8) saña ihtiyâç mı kaldum” didükde ğavġâ azdı. Bedî‘ eyitdi: (9) “Yâ Kâsım gine saña cünûn ğalebe eylemiş” didükde Kâsım hemân (10) şıçrayup kalkdı. Bedî‘ eyitdi: “Otur yâ Kâsım Hudâ ḥaḥkı için (11) ‘ırzın yıkarum” diyüp bu da kalkdı birin Herüm ve birin (12) Lendühâ zabṭ idüp eyitdi. Ayırdılar Lendühâ yemîn idüp (13) “Bi-rabb-i Ka‘be Serâ-perdeyi terk idüp birağur giderüm pederiñüz (14) Ḥamza geldükde cevâb virüñ” didi. Kâsım ve Bedî‘ gine oturdılar (15) Melik Kâsım bârgâhına gidüp artuk Serâ-perde’ye gelmedi (16) ve terk-i diyâr eylemek diledi; ammâ begleri men‘ idüp “Ṭur (17) server, Melik Ṭanbûs ile görışüp cengüñ seyr (18) idelüm” diyüp men‘ eylediler; ammâ yine Ḥalîfe tezkere yazup (19) Kâsım’a gönderdi. “Benüm ḥâṭırum için Serâ-perde’ye gelesin” [8a/1] didi. Kâsım yine geldi; ammâ birbirlerine küsüp bakmazlardı; (2) ammâ Melik Ṭanbûs’uñ zaḥmı eyü olup adam gönderüp Bedî‘’yi, (3) Kâsım’ı meydâna istedi. Bedî‘ ayağa ṭurup ḥil‘at (4) geydi. İrtesi meydân açıldukda Bedî‘ü’z-zamân Ṭanbûs (5) ile meydâna girüp bir nice ḥamleden soñra Melik Ṭanbûs (6) muşanna‘ bir ğürz urup Bedî‘ mest ‘âlemine vardı. (7) Çâlâk ‘Ayyâr feryâd idince Bedî‘ü’z-zamân göz açup (8) gördi. Melik Ṭanbûs kemere dest urmuş bir el arḥası (9) urup Ṭanbûs’uñ kolu düşe yazdı. At üzerinden kemer (10) ṭutuşup Ṭanbûs Bedî‘’üñ zorından raḥşıyla dizleri (11) üzere çökdi. Âḥir piyâde olup kemer kemere Ṭanbûs bir ḥalt (12) idemeyüp Bedî‘ şîr-i dil bunı kemerinden kapup yire (13) urup bende çekdi ‘ayyârlara teslîm eyledi. Küffâr yürüyüp (14) ceng-i mağlûbe olup âḥir aḥşam olup ṭabl-ı ârâm çalındı. (15) Dönüp ḳondılar. Bedî‘ adamlar gönderüp Melik Ṭanbûs’a (16) naṣîḥat idüp dîne da‘vet

eylediler. La'în sögüp ben (17) müslimân olmam ve Liķā'dan yüz çevirmem beni öldürün (18) ne şaklırsız" didi. Gelüp Hālife'ye söylediler. Öldürmek (19) dilediler yine. "Hele tursun, üç gün kadar tırup sonra [8b/1] göre nice olur" didi. Kāfirler ise Qal'a-i Gül ızār'a girüp (2) karar eylediler. İşte üç gün sonra yine adam gönderüp (3) Melik Tanbūs'a naşihat kār itmeyüp haber virildükde emr (4) olunup Melik Tanbūs'ı hapisden siyāsete getürmekde; (5) ammā ezin cānib bizüm kışşamız Şāhib-kırān-ı 'āleme geldi. (6) İşte Hamza'ı Mu'allim-i Kāf alup bile 'azm-i Kāf idüp (7) gitmişti. Kāf'a dāhil oldılar. 'Aşkar'a süvār olup (8) meşveret idüp nice ola kim la'în ile tezcek yaķa (9) yaķaya olup "Ele girse āsān ola" diyüp fikr idüp (10) eyitdi: "Beni bende çeküp önine götürün bendüm kırup (11) boğazın alayım" didi. Mu'allim-i Kāf "Bir haķā olmaya" diyüp (12) reml idüp encāmuñ bilüp rızā virdi. Bende çekdiler (13) cāsūsladup, meger Şehr-i Zerrīn'den bir iki kōnaķ ayrıldı. (14) Anda kōnmışdı. Hamza'ı önine getirüp eyitdiler: "İy (15) şeytān-ı ifrītān biz Hamza'ya imdād eylesün diyü varduķ, (16) alup gelürken yolda imtiḥān eyledük. Hamza ihtiyār olup (17) kuvveti gitmiş, dārūlayup bende çekdük" didükde Duḥān-nerre (18) Emīr-i Cihān'a nazar idüp on sekiz eriş kaddıyla görüp (19) gözine şalındurmayup eyitdi: "Bre bu mıdur ki 'āleme [9a/1] velvele şalup 'Hamza şöyle böyle eyledi ve Kūh-ı Kāf ehremen (2) Seḥāb-nerre, berķ-nerre, Ḥarpāy-nerre, Ra'd ve Mehlān-Nerre kemendin (3) hezār desti katl idüp on sekiz yıl Kāf'ı şikār iden" (4) didükde Mu'allim-i Kāf eyitdi: "Belī budur" didi. Duḥān-nerre gülüp (5) eyitdi: "Meger anlar da şaman çuvalı gibi kaba la'ınler imiş. Böyle (6) kūtah kadd ḥākī elinde helāk olmuşlar" didi ve dönüp (7) Servere eyitdi: "İy kūtah kāmēt-i ḥākī gel baña ser-fürü eyle (8) seni āzād ideyim" didi. Hamza eyitdi: "İy mel'un gel müslimān (9) ol; yoḥsa seni de evvelki öldürdiğüm melā'inlerin yanına (10) göndürürem. Cehenneme dek gidersin" didi. Duḥān-nerre gülüp (11) dişleri sıırtıdı. Emīr-i Cihān gördi "Bu la'īnün dişleri (12) ḥınzır azusu gibi ve gözleri kapaķları birer buçuķ karış (13) ve gögsi timsāḥ gibi yol yol bir 'ucūbe la'ındür. Emīr-i 'Arab (14) ańsuzın bir kerre ḥayķırup zor idüp kütür kütür bendlerin (15) kırdı. Duḥān-nerre kallıup Emīr'e hücum eyledükde server-i 'ālem (16) tiğ-ı ğamġam kahrāmānı ile depesinden nerre bir tiğ şöyle (17) urdı ki yüz toķsan eriş kaddıyla iki pāre eyledi. (18) Tevābi'ne haber olup hücum idenlere āl-i tāziyāne-i ḥazara (19) urup iḥrāk-ı bi'n-nār eyledi. Esmā Perri'ı vesā'irleri [9b/1] ḥalāş idüp düşmānı Şehr-i

Zerrîn'den temeyyüz idüp (2) Şehr-i Zerrîn zabt olunup Bağ-ı Süleymân'da Esmâ ile (3) birkaç gün 'ayş u 'işret ve şafâlar eyledi. Birkaç günden (4) sonra Şâhib-kırân Esmâ'ya vedâ' idüp gitmek diledi. (5) Kızı Kureyş Bânû, Hamza'ı ve kanîr kanîr 'Aşkar'ı alup (6) ber-hevâ revâne oldılar. Rub'-i meskûna ve Serâ-perde'ye (7) gelmekde; ammâ bu taraftan Melik Tanbûs'ı siyâsete getirüp (8) Halîfe katl-i murâd eyledükde; çünkü Halîfe tezkeresi ile (9) Kâsım dağı gelüp dîvânda idi. Melik Tanbûs'a tekrâr (10) naşihat olındukda la'în eyitdi: "Eger beni merdânelik ile (11) bağlaya idüñüz ne diseñiz yiri idi" didi. Bedî'ü'z-zamân (12) bu sözden elem çeküp eyitdi: "Yâ öyle mi? Yâ Tanbûs (13) ben seni hîle ile mi bağladum" didi. La'în eyitdi: "Benüm (14) 'özümlerim var idi dağı zaḥmum eyü olmamışdı. Zebûn oldum" (15) didükde Bedî'ü'z-zamân ğazaba gelüp hemân kalkup la'înün (16) bendin alup ve ağzına bir iki sille urup "Kalk bre (17) la'în yıkıl git" diyüp koğdı. Mel'ün hemân taşra (18) olup kanuñ ağıdarak giderken Hamza da Serâ-perde'ye (19) gelürdi. Râst geldi la'îna sorup haber alup [10a/1] gelmekde; ammâ beriden hemân Kâsım yirinden eyitdi: "Yoḥ bâreke'llâh (2) yâ Bedî' bizler düşmânı bir eksik olsun diyoruz, sen de (3) hâzır ele girmiş mel'ünü şalıvirürsin bu nasıl işdür" (4) didi. Bedî' eyitdi: "Yâ Kâsım saña oralar lâzım degül a esîr (5) benümdür. Dilersem âzâd iderüm, dilersem katl iderüm" didi. (6) Kâsım eyitdi: "Nâ-bekâr Erdebilî Kâsım'ın anda zaḥmı (7) olmasa sen de anı bağlar idüñ" didi. Bedî' hemân "Zaḥmı (8) urmağa sen mi kâdirsin, ğayrısı uramaz mı?" didükde (9) Kâsım eyitdi: "Otur yirinde, şimdi seni 'ademe gönderirem" (10) didi. Bedî' de "'ırzın şimdi yaḥarum" diyince Kâsım (11) atılup Bedî' de kezâlik yine birbirine girdiler. Birine Lendühâ (12) ve birine Herûm şarılup "'Ayıbdur itmeyin eylemeyin" dirken Hamza (13) içeri giredüşdi. Bu hâli görüp na'ra urup "Bre (14) nâ-bekârlar siz benüm gitmeme mi bakarsız, birbiriñüz yir misiz? Nedür bu (15) edebsizlik ve bu vaz'-ı hareket" didükde bunlar Şâhib-kırân'ı görüp (16) hicâb eylediler. Bedî' eyitdi: "Devletüm ata eyüce taşhîḥ buyur da (17) suç kimün ise te'dîb olinsun" didi. Herûm dîvâne (18) eyitdi: "Kızıl er hep suç kaçınç erüñdür. Güzelce beg ile (19) oynamak ister" didi. Kâsım eyitdi: "Devletüm dede bir [10b/1] dîvâne sözine ne i'tibâr, ḥayrını şerrini bilmez" didi. Hamza (2) 'Ömer'e "Bre 'Ayyâr bunun aşlı nasıl oldu" diyince 'Ömer eyitdi: (3) "Ben nakl ideyim" diyüp ibtidâsından intihâsına varınca (4) minvâl-i meşrûḥ üzere bir bir hikâyet eyledi. Hamza dönüp Kâsım'a (5)

eyitdi: “Yâ Kâsım bu kadar ‘adâvete sebep ne olsun? (6) Niçün böyle eyledün” didükde Melik Kâsım eyitdi: “Zâhir ne (7) münâsebet böyle hayvân gibi herîfleri Serâ-perde’ye götürüp (8) ricâ ile şandalye virile şimden gerü erlik bahşı niye (9) lâzım” didükde Hamza âteş olup eyitdi: “Bağ Kâsım sen (10) Şâhib-kırân olursan anları Serâ-perde’ne kırmayasın (11) ricâ eylesen virilmez mi idi?” didi. Kâsım eyitdi: “Mutlak (12) anları Serâ-perde’de istemem olmasun, olursa da haddine (13) göre olsun” didi. Hamza eyitdi: “ Yâ Kâsım yiter artuk ‘ırzın (14) yıkarum” diyince hemân Kâsım kalkup alup yürüyü virdi. (15) Bârgâhına gitdi. İrtesi Serâ-perde’ye gelmedi. Hamza, (16) ‘Ömer-i ‘Ayyâr’ı gönderüp da‘vet idüp “İnkisâr iderüm, (17) gelmezse” didi. Kâsım da zarûrî kalkup geldi. Meclis (18) kurulup Ra‘d-nerre kellesiyle şarâb içdiler. Kâsım (19) içmedi. Bedî‘ mürüvvet idüp yine anuñ ‘aşkına içdi. [11a/1] Nevbet Kâsım’a gelince şu dökmek bahânesiyle kalkup (2) çadırına gitti. Rüstem-i Ejderha-bend ve ‘Ömeri’bni Rüstem, Kâsım’a (3) varup “Behey birâder nedür bu sende olan bürüdet, işte Bedî‘’ün (4) hâlini gördün, senün-çün tolu içdi. İmdi Bedî‘ kim kimse (5) degül” diyüp naşihat eylediler. Melik Kâsım eyitdi: “Benüm (6) tâlî‘im öyledür ki karındaşlarum baña sa‘y itmezler. Sevmedigüme (7) şâhib olurlar” didi. Anlar da artuk muqayyed olmadılar. Bir iki (8) günden sonra Tanbûs dîvân-ı Dâvûd Şâh’a gelüp pâ-y-ı (9) tahtda oturdu. Kâfirler ittifâk ve müşâvere idüp andan bir (10) kalınca döğüşeler. Tanbûs eyitdi: “Yarın meydâna ben (11) girüp ölürsem başımı Likâ’a irsâl idesiz. Pâça pişirsün (12) yisün” didi. Bunlar ‘aht u güft idüp Bedî‘e tezkere inşâ (13) idüp gönderdi. Dimiş ki “Yâ Bedî‘ cümle evlâd-ı Hamza’nuñ (14) baña urduğı zağmlar oñuldu. Senün zağmuñ oñulmadı. (15) senden gayrı’i istemem” dimiş. Hamza Bedî‘a bakup (16) “Kalk hila‘t gey ve artuk hürmet eyleme inşâfa gelmez ma‘lûm (17) oldı” didi. Bedî‘ ayağa turup Halife buyurdu, bir (18) hila‘t-ı fâhire geyürdiler; çünki irtesi şabâh oldı. (19) İki taraftan meydân merkezine gelüp alâylar ve şaflar bağlandı. [11b/1] Melik Tanbûs meydâna girüp na‘ra urup Bedî‘i da‘vet (2) eyledi. Bedî‘ü’z-zamân bunuñ oñın alup cenge başladılar. (3) La‘ın bir muşanna‘ nîze urup Bedî‘ün koltuğı altına (4) uğrayup Bedî‘ şîr-i dil top dibinden kapup elinden (5) alup kırup yabâna atdı. La‘ın bir gürz urup (6) “Bedî‘i âlûde eyledüm” kıyâsıyla üzerine gelüp kemerine (7) el urayum dirken Bedî‘ şîr-i dil bu mel‘ûnı boğazından (8) kapup yire öyle urdı ki Melik Tanbûs serâsime oldı. (9) Bedî‘ü’z-zamân rahşından üzerine atılıp

sānesine (10) çıkup dal hançer olup la'īnūñ başın kesdi (11) ve küffār cānibine şöyle fırlatdı ki tā Dāvūd Şāh'ūñ önüne (12) düşdi. Dāvūd Şāh bu hāli görüp 'askere kumān (13) idüp birden Bedī'ü'z-zamān üzerine yürüdiler. Hamza (14) dağı 'asker-i İslāmıyla yürüyüp urdılar. Tığ (15) gitdükçe cengün āteşi germ olup ol gün Hamza (16) cūş u hurūşa gelüp kolın cebe yeñinden çıkarup (17) başından miğferin çıkarup eger kaşına koyup başın (18) açup ve 'Aşkar'ūñ üçünci gözinün perdesin açup (19) 'Aşkar'la önüne gelen doğru cehenneme kuşluk uyhusına [12a/1] giderdi. Urdı tığ-ı Dahhāk'ı hūn-ı a'dādan la'l-renk (2) pelenge dönüp Bedī' ve Kāsım hūd kol kol yürüyüp (3) küffār-ı fenāya virürlerdi. Şāhib-kırān-ı 'ālem ise adamı adam (4) ile çarpup çalardı. Kāh yemīni kāh yesāre kırardı. (5) Haşmı rezmün bir qarāra semā'i dervīş gibi kol, baş (6) neccār yongası gibi dökülüp kan seyl olup gövde'i sürdi. (7) Hāşılı bir taraftan Şāhib-kırān, bir taraftan Bedī'ü'z-zamān 'alemleri (8) arzulayup alāylar bozup saflar söküp āhir 'alemlere (9) yitişüp Hürmüz ve Gencāb Şāh ve Dāvūd Şāh 'alemlerin tığ (10) ile çalup 'alem-i 'ālemdārları çār-pāre idüp akdardılar. (11) Hürmüz ve Bahtekān “Artuk bunda kār ve kuvvet kalmadı” diyüp (12) Der-bend-i Çälenderiyye cānibine kaçup gitdiler. Gencāb (13) Şāh dağı ardlarına düşüp gitdi. Dāvūd Şāh biraz (14) “Dayanayım” didi. Gördi olmaz, ol da kaçup Kal'a-i (15) Gül'izār'a düşdi, kapandı. Server-i 'ālem ve dilāverān-ı İslām (16) dönüp kındılar. Küffārdan kalan māl ve bārgāhı zabt olunup (17) Hamza serverāne taķsim eyledi. Ba'de gine meclis kurulup (18) Ra'd-nerre kellesiyle bāde içilüp Şāhib-kırān Kāsım'a, (19) Bedī'e “İç yarışın” diyince Kāsım kılup alup yürüyü [12b/1] virdi. Hamza Lendühā'ya bakup başın şalup “Nedür bunda (2) olan bu 'adāvet?” didi. Lendühā eyitdi: “Zāhir erlik bahşī gayret (3) güder” didi. Hamza eyitdi: “Yā Lendühā sen bunları nice bilürsin (4) erlikde?” diyince Lendühā eyitdi: “Devletlü Şāhib-kırān bu su'āle (5) cevāb güc, ne söyleyim” didi. Hamza eyitdi: “Yā Lendühā hemān (6) doğrusın söyle vazife almazsın ya” didi. Lendühā (7) eyitdi: “Yā Şāhib-kırān, Kāsım ele tığ aldıkda dünyā dolusu (8) 'asker olsa bir adam yirine kōmaz; ammā Bedī'ü'z-zamān mürüvvet-kānīdür (9) ve hamūl serverdür ve ağırbaşlıdur” didi. Hamza (10) eyitdi: “Birāder, oğlum Bedī'e urduğum gürzi Kāsım'a (11) urmaķ dilerüm” didi. Bedī'ü'z-zamān eyitdi: “Devletüm ata, itme (12) 'adāvete sebebdür” diyince Hamza eyitdi: “Yā Bedī' çünkü (13) evvelki kelāmına niçün elem çekdüñ?” didi. (14) Bedī' söyledüğine nādım

olup alkup brghına gitdi. (15) İte ikisi de endiede; amm rv eydr: Melik (16) sım Bed'e nme yazar iken 'mer-i 'Ayyr sım'un (17) brghına gele ddı. sım kgıdı oynına (18) okdı; amm ninde dvt elinde alem aldı. 'mer'i (19) su'al idp "Nedr ol yazdgn?" didi. sım [13a/1] eyitdi: "'Ayyr saa bilmek lzım" didi. 'mer-i 'Ayyr eyitdi: "Ben bilrem (2) yine Bed'e tezkere yazarsın" didi. sım eyitdi: "Nene (3) lzım muaddem dgnde itdgn ider misin?" didi. 'mer (4) eyitdi: "Y sım 'aybdur. İtme bunda ne var. Bar..... (5) ben ise yle ıys iderdm ki biri Bed'e ad (6) eylese sen anu baın kesersin" didkde sım, (7) 'mer'n tynce ıgyup "Yine de bildgn gibidr y 'mer abl (8) eyledm szın" diyp 'mer'i avdı andan tezkere'i zele'ye (9) virp Bed'e gnderdi. Varup apuda iczet alup (10) Bed'n brghına girp bulıup tezkere'i virdi. (11) Bed'z-zamn alup aup oudı. "Y Bed' faln maalde (12) iki da arasında bir 'ıretgh vardur. Eger er ise anda (13) gel grielm. Ya sen benm zerime aır ararsın ya ben (14) seni ldrrm. İte kimse bilmez ve kimseye sylemedm. (15) Sen de kimseye dimeyesin. Eger gelmez ise nmerdsin" (16) demi. Bed' fkr idp "Eger gitmesem 'ordı' dirler. Gitsem (17) elbetde zarar muadderdr" diyphr nr n'ola 'Ayyr tezkerede (18) olan zere 'amel iderz" diyp atlanup gitmege zırlandı. (19) zele 'Ayyr gelp sım'a aber virdi. sım binp [13b/1] "Her kim ardumca gelrse atl iderm. Kimse gelmesn" (2) didi ve gitdi; amm sım 'acele ile tz varup grdi (3) Bed' yok te ber gezinrken birh bulup urup (4) yıdı. Bir de anı grdi bir blk dimler a'm getrrler. (5) sım bunları arulayup "Kimsin?" didkde eyitdiler: (6) "Biz 'Umrn-ı Kebr'n ızı ullaryuz. Anlar iki biraderlerdr. (7) Biri 'Umrn-ı Kebr ve biri 'Anter dirler. l Dvd h'a (8) bunca 'asker ile imdda giderler ve ızı bir badadur. (9) Aa a'm getrirz" didiler. sım eyitdi: "İmdi (10) baa gstern" didkde eyitdiler: "İy n-bekr ne mnsebed (11) sen bir b-gnesin. Ne lzım h ızın bilmen" diyince (12) sım gzaba gelp cmlesin tgdan geirdi. (13) Andan biraz gidp bir baa geldi. İer girp (14) grdi. Bir ar grinr. Varup binek aında atından (15) indi. Beriden Bn da "İy dye bizlere nin a'm gelmedi (16) ba gr bir yol" didi. Dye eii inp Server'i grp (17) gir dnp Bn'ya a'mı neylersin ba ol ygide" (18) didkde Bn sım'ı grp hemn m'il olup inp (19) arulayup "Buyuru iy Server"

diyüp kaşra çıkardı. [14a/1] İkrâmda kuşûr itmedi. Bunlar şafâda; ammâ bu taraftan Bedî' (2) gelüp Kâsım'ı bulmadı kezâ leşler yanına uğrayup (3) gördi. İkişer pâre olup yaturlar kimi dört pâre (4) Bedî' bildi ki bu tîğ uruş Kâsım tîğıdır. "Hay (5) nâ-bekâr Hâvari tîğ da müsellemdür. Eyü tîğ urur" diyüp (6) taḥsîn eyledi. Bedî' gezerek bağa gelüp içeri girdi. (7) Binek taşında Şeşpâ-yı Baḥrî' gördi. Yâdigâr bunda (8) ancaḡ dirken Kâsım'un arḡası Bedî'-den yaña Bânü'nuñ (9) yüzi idi. Bedî'-yi görüp dâyesine işâret (10) idüp göre şunu ne ister?" dedi. Dâyedür Bedî'-e (11) gelüp "Nedür Server kimsin ve ne istersin?" dedi. Bedî' (12) eyitdi: "Şol at şâhibüñ isterüm. At benüm idi (13) çalmış" dedi. Dâye gelüp Bânü'nuñ kulağına söyledi. (14) Bânü te'accüb idip bozuldı. Kâsım görüp "Nedür iy (15) Bânü-ı cihân ol dâye size ne söyledi elem çekdiñüz" (16) didükde Bânü söylemege ḡicâb idüp "Ḥayır Server bir şey (17) degül falân" diyüp yutḡundı. Kâsım "Elbetde söyle bir (18) aşlı var" diyüp ibrâm eyledi. Âḡir dâye Bedî'-i gösterüp (19) cevâbın söyledi. Melik Kâsım bakup gördi. Bedî'-dür. [14b/1] Hemân yirinden ṡurup aşāğı inüp iblâḡ-ı Şeşpa-yı Baḡrı'ye (2) süvâr olup Bedî' ile taşra, meydâna gelüp cenge (3) bünyâd eylediler. Şöyle berâber ḡamle idüp birbirine alasıya (4) ve kıyâsiya ḡarblar urdılar ki zemîn zamân şarsılurdu. (5) Her bir ḡamlede birbirinüñ ölümi ḡaşdına ururlar idi, (6) netice nîze ve gürz ile. Kâsım eyitdi: (7) "Behey nâ-bekâr Erdebili bunda atam Şâhib-kırân yoḡa ne (8) olmaḡ ihtimali tîḡ-ı sürḡı 'uryân idüp Bedî' daḡı (9) tîḡ sende vardur bende yoḡ mıdır?" diyüp birbirine üçer (10) tîḡ urıḡdılar ki her biri ḡazâ ve ḡader idi. İşte bunlar (11) tîḡ tîḡa oldılar; ammâ bu taraftan Ḥamza bir miḡdâr uyumuşdı. (12) Ol sâ'at Bedî' ve Kâsım ḡaḡḡında bir muvaḡḡış vâḡ'a görüp (13) uyandı. Tîz Bedî' ve Kâsım bârgâhuñ yoḡladup bu maḡalde (14) Çâlâk ve Ġazele aḡlayup falân yire cenge gitdiler yalnız (15) bize tenbîḡ idüp kimse gelmesün ḡatl iderüm' diyü" didüklerinde (16) Ḥamza ḡazaba gelüp 'Aşḡar'a süvâr olup 'ale'l-'acele revâne (17) oldu. 'Ömer ardlarına düşüp şol maḡal geldiler ki bunlar (18) cengden gözleri ḡararup dünyâyı farkdan ḡalup tîḡ tîḡa (19) oldum olasıya birbirlerin çalarlar. Ḥamza na'ra urup [15a/1] bunların kulağına girmedi. Server-i 'âlem bu kerre bunların (2) arasına 'Aşḡar sürüp "Çekin elüñüz bre nâ-bekârlar birbiriñüz (3) helâk mı idersiz" diyüp saḡ eliyle Bedî'-i kemerinden ve (4) şol eliyle Kâsım'ı kemerinden ḡapup zabṡ idüp (5) ve bir na'ra'ı Allah-ı ekber urup zor idüp ikisini de ḡolı (6) üzere alup kenâra çıkardı. Bedî' göz açup

ol hâli (7) görüp âh idüp hemân hançerin çıkarup kemerin (8) kesüp yire düşdi. Hamza Kâsım'ı yire koyup bunlara (9) “Barışuñ nâ-bekârlar” diyince Kâsım şüretâ sîne-i şaf (10) olup barışdılar. Meger yukarı kaşırdan dahı Şemse (11) Bânû temâşâ iderdi. Segirdüp aşağı inüp bunlara (12) “Buyruñ” diyüp Şâhib-kırân-ı ‘‘âlemi ve sâ’irlerin kaşıra (13) çıkarup Bânû meclis tâzeledüp şafâya başladılar. (14) Bu taraftan ‘Umrân-ı Kebîr gördi, ta’âma Bânû’ya gidenler (15) gelmedi. Hâdimler elbetde şahânları bekleyüp getürürlerdi (16) ve irtesi dahı ta’âma kimse gelmedi “Bunlar ve kızum bir şey’e (17) uğramasunlar” didi. Zîrâ işitmişdi ‘Arab ‘askeri (18) zen dostlardur diyüp döndi. Karındaşı ‘Anter’e dahı (19) söyleyüp ikisi süvâr olup Hâdimlerin leşleri [15b/1] olan yire gelüp cümlesin kırmışlar. Bu hayr ‘alâmet degül (2) Likâ’nuñ gâzabına râst gelmişler” diyüp andan bağa (3) geldiler. Bânû’ya haber olup Şemse Bânû bozuldu. (4) Hamza eyitdi: “Sizler şafâda olup meclisi bozmañ. Yâ ‘Ömer ve (5) sen de ayrılma diyüp ‘Aşkar’a süvâr olup taşra (6) çıkdı. ‘Umrân-ı Kebîr’uñ önün alup ‘Umrân-ı Kebîr yitmiş beş (7) eriş kaddıyla “İy bî-gâne sen anda benüm kızum bağında kârın (8) nedür, neylersin?” diyince Hamza eyitdi: “Dilâver misâfirüz hâliyâ (9) oğullarum andadur” didi. ‘Umrân eyitdi: “Hamle ile senüñ (10) işin görüp anları da bulam” didi. Hamza eyitdi: “İy Şâh (11) bizlerden zarar gelmez. Seni da’vete geldüm ki sizi de ol (12) kaşra getürüp bilece ‘ayş u ‘işret idüp bir yirde nân u (13) ni’met yiyelüm. Bir hoş görışelüm” didükde ‘Umrân-ı Kebîr âteş (14) olup hamle idüp cenge başladı. ‘Anter’e ve tevâbi’ seyre (15) durdılar. Öteden Şemse Bânû, Kâsım, ‘Ömer ve Bedî’ (16) dahı seyr iderlerdi; ammâ ‘Anter’e haykırup “Birâder bir bî-gâne ile (17) nice bir oynarsın. Güçin yitmezse ben girüp haqqından (18) geleyim” diyüp kinâye eyledi. ‘Umrân-ı Kebîr gayrete gelüp bir gürz (19) havâle eyledi. Hamza, Sâh kötegi ile aşağıdan yukarı [16a/1] şöyle çarptı ki ‘Umrân şandı ki gürz ile kolları bile (2) fırladı. ‘Umrân hemân Hamza’ya şarıldı. Bunlar zor idüp (3) Hamza’ya nesne idemedi. Bu maḥal ‘Anter’e yitişüp bir gürz (4) havâle eyledi. Server ‘Umrân’ı bırağup gürz virüp arkaya (5) aldukdâ ağzından burnından duḥânlar geldi. Bu kerre ikisi (6) birden gürz havâle eylediler. Hamza birine siper ve birisine (7) gürz virüp men’ eyledi. Geçer iken aralarına girüp na’ra (8) urup ikisinde kemerlerinden kapup kolına alup yire (9) urdı. ‘Ömer-i ‘Ayyâr fi’l-hâl anda bulunup bende çekdi. (10) Hamza bunlara naşîhat virüp “Likâ ‘âciz mel’ündür. Başına (11)

dermānı yokdur. İmdi Allah birdür, şerīki ve nazırını yokdur” (12) diyüp vaşf eyledi. Bunlar müslīmān oldılar bendlerin (13) alup “Buyuruñ kaçra gidelüm Bedī’ ve Kāsım andadur” didi. (14) Bunlar “Server bizlere icāzet vir. ‘Askere gidüp cümlesin (14) İslām’a getirüp Serā-perde’i Süleymān’a hizmete gelüp (16) gāzalar iderüz” diyüp gitdiler. Server bağa gelüp ol (17) gice bağda kaldılar. Hamza yatup bir yanında Bedī’ ve bir (18) yanında yir yaptılar ‘Ömer-i ‘Ayyār başı ucında hāba vardı; (19) ammā Bedī’ü’z-zamān’uñ efkār ile uykusı kaçup bu fikirde [16b/1] idi ki böyle tekmil ‘arz itmişken bu hāl vāķi’ oldu “Elbetde (2) bir cānibe giderüm. İsbāt-ı vücūd idüp gelürüm. Şüret-i (3) tebdil yaḥūd baş cān virürüm” diyüp nıṣfū’l-leylde (4) süvār olup bir tarafı tutup revāne oldu. Ol gice içre (5) şabāḥa dek gitdi. İrtesi daḥı gidüp қо. İmdi Bedī’ (6) gitsün; ammā bu taraftan çün şabāḥ oldu. Bunlar Bedī’i (7) bulmayup ‘aceb nice oldu. Hamza eyitdi: “Zāhir ‘askere (8) gitmişdür” diyüp süvār olup Kāsım Şemse Bānū’yı (9) tevābi’ı ve māl u kaṭār ile kaldurup ‘askere geldiler. Bedī’ (10) anda daḥı yok. ‘Ömer-i ‘Ayyār dünyāyı devr idüp Bedī’i arayup (11) bir eser, āṣār bulamadı. Hamza, Ca’fer’e mürāca‘at idüp “Kör (12) ṭālī’uñ Bedī’ nice oldu?” didi. Ca’fer reml idüp cevāb (13) virdi ki “Yidi sene ḡurbeti vardur. Sağ olursa gelür” (14) didi. Hamza ‘Ömer’i ḥocaya da irsāl idüp ol da bu (15) cevābı virdi. Zīrā Ḥāce-i Dānā Dāvūd Şāh yanında idi. (16) Zīrā Hürmüz ve Baḥtekān Gencāb Şāh kaçup Der-bend-i (17) Çālanderiyye üzere gitmişler idi. Ḥoca, Dāvūd Şāh (18) ile ḳal‘aya girmişdi. ‘Ömer-i ‘Ayyār gice ile gelüp Ḥāce-i (19) Dānā’ya bulışdı. Reml itdürüp ol da “Yidi sene [17a/1] Bedī’üñ ḡurbeti vardur. Sekizinci yılında gelür sağ olursa” (2) didi. ‘Ömer gelüp Hamza’ya böyle cevāb virdi. Hamza (3) āh idüp “Neyleyim tek durmazlar nice ideyüm” didi; lākin (4) Kāsım da elemde idi. ‘aceb ben de gitsem mi diyü fikirde idi. (5) Hamza añlayup eyitdi: “Yā Kāsım şaḳın saña inkisār (6) iderüm giderseñ” didi. Ol da ḳarār eyledi. Emīr-i cihān (7) buyurdi. Ḳal‘a-i Gül‘izār’ı muḥāşara eylediler; ammā Gencāb (8) Hürmüz ve Baḥtekān der-bende varup Liḳā cānibinden iki birāder (9) pehlivānlar olurdi. Birine Ekvān ve birine Keyvān dirler idi. (10) Gencāb dāmād olduğundan ikrām olınup üç gün ziyāfet (11) olınup ve kaçan ‘askerden yidi, sekiz biñ adam cem‘ olup (12) Dāvūd Şāh’uñ muḥāşara olduğın ḥaber alup bunlara adam (13) ḳoşup yidi der-bendi geçüp bir gün Şabā’il’e ḳadem başup (14) Yāḳūt Şāh’a ḥaber olup ḳarşuladup ‘azīm ikrām ile (15) ḳondurdi. Zīrā Gencāb Şāh

eniştesidür. Andan bunları (16) Liķā'ya 'arz idüp "getürün" didi. Gencāb Şāh ve Hürmüz (17) Baḥtekān Liķā ḥuzūrına girüp Gencāb Liķā öninde ḥumār (18) ḥādişesi mişāl yatup ḳalküp eyitdi: "Yā Liķā bize meded (19) eylemedün gör ḥālīmī" didi. Liķā la'īn eyitdi: "Nekbetüm vardır [17b/1] ve hem sen de maḡrūr olup beni bir zamān ferāmūş eyledün, (2) işte ben de düşmāna fırsat virdüm; ammā anlar da artuḳ (3) ḥaddin ziyādeye başladılar. Murādum bunda getürüp cümlesin (4) ḳahr iderüm" didi ve Yāḳūt Şāh'a oḡlan Gencāb'ı (5) oḡullarum altına oturt" didi. Andan Hürmüz'e baḳup "Sen de (6) baña ṭap" didi. Hürmüz de zarūrī öninde yuvarlandı. (7) Baḥtekān ḥod kezālik nā-hodı mezheblü cühūd Liķā öninde (8) perendeler atup curcunaya başladı. Hürmüz gönlinden (9) eyitdi: "Atam, dedem dīnün terk itdigüme göre işüm rāst (10) gelse bārī" diyüp böyle mırıldandı. Liķā aňlayup (11) eyitdi: "Varın bu Hürmüz'i yitmiş şāhuñ altında (12) otursun" didi. Ba'de Liķā, Baḥtekān'a "İy şeyṭān sen (13) kimsin?" didi. Baḥtekān eyitdi: "Yā sen bilmez misin (14) kim olduḡum? Ben senün pek muḥibbinüm. Gice ve gündüz seni (15) çağırup meded bize yardım eyle didüm. Gine bizi (16) ḳırdırup aşlā şadām İştmez idün" didi. Liķā la'īn (17) eyitdi: "İy pelid maḡrūrsın ḡurūrı terk eyle öyle (18) ṭap baña. Gör düşmanlarıñuz gözin öninde helāk (19) iderüm" didi. Baḥtekān la'īn secde ideyüm dirken ḳaftān [18a/1] etegine başup sendiredi kendisin zabṭ itmege çarpunup; (2) ammā Liķā'ya yakın idi. Hemān tırnaḳları Liķā'nuñ burnına (3) rāst gelüp yırtup şıyırdı. "La'īn beni öldürür" diyü (4) ḥavfindan hemān yıḳılıp bunu tedārik eyledi ki aḡzı (5) egile Baḥtekān çarpılıp ḥavfindan girüsi geçdi. (6) Gencāb Şāh ve Hürmüz ḥicāba düşüp Liķā eyitdi: (7) "Gördiñüz mi? Nice ḡazab itdüm. Ḳalduruñ bu pelidi ki (8) burnum eyü olunca ben de bunu 'afv iderüm" didi. Baḥtekān (9) eyitdi: "Ben de bir zamān böyle iderüm ki senün gibi mel'ūna (10) ṭapmam" diyüp Baḥtekān'ı ṭaşra bıraḡup görenler gerçek (11) şanurlardı; ammā Liķā la'īnün burnı ḥaylī yara oldu. (12) İşte Gencāb Şāh ve Hürmüz yirlerine varup Baḥtekān'ı (13) bārgāhına bıraḡup üç ay ṭaşra çıḳmadı. Günlerde bir (14) gün Ḥoca da geldi. İşte bunlar Şabā'il'de ḳarār (15) eylediler. Liķā ise 'asker cem'ine meşḡul oldu; ammā (16) bizüm ḳışsamuz Bedī'ü'z-zamān'a geldi. Rāwī öyle rivāyet ider ki (17) Bedī'ü'z-zamān yidi gün sür'atle beriyyede gidüp günde bir (18) aylıḳ yol alurdu. Āḥir bir şahrāya irişdi. Āfitāb şiddetinden (19) zebūn olup hem raḥş kumdan üzengüye varınca batardı. [18b/1] Āḥir piyāde

olup rahşı yedegine aldı. Ol kadar zebûn oldu ki (2) helâka qarîb nihâyet bir qaraltı zuhûr idüp hezâr miñnet (3) ile varup gördi. Bir mîldür târîh var üzerinde, okudu (4) “İy zamân ile bunda gelen nâm-dâr; çün getüre bunda seni rûzgâr. (5) İy server; çün bunda gelüp bu mîli ve târîhi göresin. (6) Bilesin kim ben ki İskender-i Zülkarneyn idüm. Bu arada çok (7) ‘asker kırdurdum. Sen de buradan girü dönesin. İlerü (8) heves itmeyesin” demiş. Bedî‘ hayrân oldu. Sanki (9) şifâ hâşşasıyla açlıktan şusuzlıktan elemi yok; ammâ (10) ıssıdan zebûn olup âhîr Cenab-ı Hakk’a münâcâta başladı. (11) Nâgâh Hızır ‘Aleyhisselâm zâhir olup eyitdi: “Yâ Bedî‘ (12) elem çekme yidi yıl ğurbetüñ var. Hazret-i Süleymân’dan (13) berü insân ayağı başmaduğı yirlere varsañ gerekdür” (14) didi. Bedî‘ Hızır’uñ elin öpdi. Hızır bunuñ elinden (15) tutup “Yum gözin” didi. Bedî‘ gözlerin yumdı. “Aç” didi. (16) Gözin açup kendüni bir müferrih şahrâda bulup “İşte (17) şol tarafa git. Bir kavme râst gelürsün. Seni Kûh-ı (18) semâvâta götürürler. ‘Acâyibât temâşâ kılarısin ve nice (19) mazlûmların feryâdına yitişürsin ve andan murâd gice [19a/1] hurûc idüp pederine vâşıl olursun. Tekmîl ‘arz (2) idüp devlete irürsün” diyüp ğayb oldu. (3) Bedî‘ ü’z-zamân işâret olınan tarafa revâne olup gitdi. (4) Ahşam üsti bir obaya geldi. Meger Türkmen idi. (5) Bir ‘avrat çıķup qarşulayup “Buyur dilâver baña misâfir (6) ol” didi. Server “N’ola” diyüp obaya girüp oturdu. (7) Ol ‘avrat önine süd, yoğurt, kıymak kıdı. Bedî‘ yirken (8) iki kimseler çıķa gelüp biri kırk beş eriş ve biri (9) kırk altı eriş kıdd çekerlerdi. Ol ‘avrata eyitdiler: “İy (10) vâlîde bizüm pederimüz de böyle gitdi işte. Bizler de giderüz, (11) nice olur” didükde Bedî‘ su’âl idüp “Nedür aşlı” didi. (12) Bunlar eyitdi: “Sen bizüm misâfirimüzsin. Otur şafânda ol” (13) didiler. Meger ol ‘avratuñ oğulları idi. Seyelân, Tayalân (14) dirlerdi. Seyelân Türkmen kavminüñ şâhı idi. Bedî‘ (15) ibrâm idüp “Elbetde söylen nedür telâş idersünüñ?” (16) didi. Âhîr hâtûn eyitdi: “Oğul işte buraya yakın bir (17) cezîre vardur. Anda Zengîler olur. Şâhlarına Harnûb-ı Zengî (18) dirler. Kâhı gelüp bizi ğâret iderler. Şimdi yine kırk (19) biñ Zengî gelmiş pederleri bunların anlar elinde böyle [19b/1] telef olup gitdi. Şimdi bunlar da qarşu gitmek isterler” didi. (2) Bedî‘ ü’z-zamân ayağa durup eyitdi: “Tuz, ekmek yidük. Biz de (3) gidelüm” didi. Men‘ ide gördiler, olmuyor eyitdiler: “Zengîleri (4) görünce havf idüp döner gider” diyüp Seyelân ve Tayalân ve (5) Bedî‘ süvâr olup revâne oldılar. Bir kıprüye geldiler ki (6) ğalebeden geçilmez Bedî‘ eyitdi: “ Bu şudan geçsün beklemesün”

(7) didi. Eyitdiler: “Server ne tîz şaşırduñ dañı düşmân (8) görünmedi” didiler. Bedî’ “Nice” didi “Yâ Böyle şuyı her at (9) geçer mi?” didükde Bedî’ eyitdi: “Benüm atum geçer” diyüp hemân bunların (10) kemerlerinden kıpup iki kılına alup şuyı kendü atı üzre (11) öne geçürüp bunları yire kıldı. Tekrâr gelüp rahşların (12) yedegine alup getürdi. Süvâr eyledi. Bunlar ayağına düşüp (13) “Server kimsin? Bize bildür” didi. Bedî’ “Zengîler ber-çaraf olsun (14) şöña bilesiz” diyüp gitdiler. Bunlar bir maħalde tırup ârâm (15) idüp eyitdiler: “İşte düşmân şol dağıñ ardındadır” (16) Bu gice bunda kılup şabâh anları görevüz didiler. Bedî’ (17) “Niçün” didükde bunlar “Girüden şâhımız Sîmâb gelsün”(18) didiler. Bedî’ eyitdi: “Siz oturuñ. Bir kerre ben göreyüm” diyüp (19) gitdi. Bunlar birbirine “Birâder bu tehî kimse degül ancak” [20a/1] diyüp ardına düşdiler; ammâ Bedî’ ol dağı aşup gördi. (2) Birkaç şaf Zengî ‘askeri tırup. Meger bu Ĥarnüb-ı Zengî’nün (3) ser-‘askeri idi. Daħħâk-ı Zengî dirlerdi. Kırk biñ (4) Zengî idi bir mıkdar koyun, kızı sürüp yigirmi biñ (5) ‘askeri ile Ĥarnüb-ı Zengî’ye irsâl itmişdi. Bedî’ na’ra (6) urup bunlara koyulup başdı tığı. Seyelân ve Tayalân (7) dañı erişüp kafâ-dâr olup Bedî’ü’z-zamân fi’l-hâl bunları (8) alan talân eyledi. Daħħâk-ı Zengî’ye haber olup süvâr olup (9) geldi. Bedî’-yi karşılayup bir bir dañı iki gürz urdı. Bedî’ (10) üz-zamân men’ idüp Daħħâk-ı Zengî bir gürz dañı havâle eyledükde (11) Bedî’ü’z-zamân pençe açup çeküp gürzi elinden alup (12) ve kendü gürzi ile bir darb urup yıkdı, başın kesmek (13) diledükde amân diyüp müslîmân oldu. Seyelân ve Tayalân (14) Zengîlere koyulmuşdı; ammâ Daħħâk-ı Zengî haykırup eyitdi: “Ben (15) müslîmân oldum. Cengden el çeküp siz de oluñ” diyince (16) on biñ Zengî müslîmân olup on biñi Ĥarnüb-ı (17) Zengî tarafına kaçup gitdiler. Bedî’ü’z-zamân Daħħâk-ı Zengî’ye (18) Ĥarnüb’ı su’âl eyledi. Daħħâk-ı Zengî eyitdi: “Server bundan (19) öte bir cezîre vardır. Anda olurduk bir gün bir kimse gelüp [20b/1] şâhımız Ĥarnüb-ı Zengî’ye bir taşvîr gösterür. Meger bu Sîmâb Şâh’uñ (2) kızınıñ taşvîri imiş. Ĥarnüb-ı Zengî ol kıza ‘âşık (3) olup babasından ister. Ol da cevâb gönderdi ki “Kendü (4) renginde kız alsun aña lâyıķ kızum yokdur” didi. İşte (5) ‘adâvete sebep olup böyle kâhı akın idüp urur. Şimdi (6) beni muṭlak var kıızı getür diyüp irsâl eyledi” didi. (7) Bedî’ü’z-zamân bunlara kendüni bildürdi. Tekrâr cümlesi şâd (8) olup ayağına yüzler sürdiler. Bedî’ü’z-zamân eyitdi: “Yâ (9) Daħħâk var Ĥarnüb’a söyle eger müslîmân olursa kıızı (10) ben alıvirmege kefil

olurum” dedi. Daḥḥāk “N’ola ben varur söylerüm” (11) diyüp Bedī’ ol yeñi müslīmān olanlara bir mu’temed adam koşup (12) Sīmāb Şāh’a irsāl eyledi ve “Seylābe, Tayalābe varın (13) sizler de ifāde idüñ işte ben Ḥamza-i Şāhib-kırān’uñ oğlu (14) Bedī’ü’z-zamān’um” didükde bunlar ayağına düşüp andan revāne (15) oldılar. Bedī’ daḥı ardlarınca gitdi. Meger Ḥarnüb-ı Zengī bir (16) deryā kenārında bārgāhda otururken koyun kızu geldi. Ḥarnüb-ı Zengī (17) eyitdi: “Bre ben bunları neylerüm Bānū’yı göndersün” dirken (18) bozğun ‘asker gelüp aḥvālī haber virdiler. Ḥarnüb-ı Zengī (19) kalkup gitmek üzere iken Daḥḥāk geldi. Andan [21a/1] Ḥarnüb haber alup Daḥḥāk bārgāha girdükde Ḥarnüb-ı Zengī (2) ayağa turup “Hoş geldüñ ya Daḥḥāk, seni bir Türkmen begi (3) başmış nice ḥalāş olduñ” dedi. Daḥḥāk-ı Zengī eyitdi: (4) “Şāh’um Türkmen degül ‘‘ālemüñ Şāhib-kırān’ı Ḥamza oğlu Bedī’ü’z-zamān’dur. (5) müslīmān oldum ve saña da selām eyledi. ‘Sīmāb (6) Şāh’uñ kızuñ aña almaḥ benüm boynuma, eger müslīmān olursa’ (7) didi” didükde Ḥarnüb-ı Zengī ḡazaba gelüp şıçrayup bir sille (8) öyle urdı ki Daḥḥāk-ı Zengī yıkıldı “Baḡlan şol nā-bekārı” (9) diyince Daḥḥāk-ı Zengī ḡayret idüp yirinden turup (10) dal-ḥançer öñine geleni urup taşra oldı. Ḥarnüb-ı Zengī (11) kumān idüp Daḥḥāk cenge başladı bu maḥalde Bedī’ (12) gelüp gördi. Daḥḥāk bunlar ile ceng ider. “Nedür aşlı (13) yā Daḥḥāk?” didükde Daḥḥāk Bedī’üñ rikābuñ öpüp ḥālī (14) beyān eyledi. Bedī’ü’z-zamān da na’ra urup bunlara girişdi. (15) Ḥarnüb-ı Zengī’ye haber olup fıl sürüp geldükde Daḥḥāk-ı (16) Zengī eyitdi: “Server işte Şāhimuz Ḥarnüb-ı Zengī budur; ammā (17) bunı benüm gibi kıyās eyleme dirken Ḥarnüb-ı Zengī yitişüp bir (18) ‘amūd urdı. Bedī’ü’z-zamān gürz berāber virüp arḡaya alup (19) men’ eyledi; ammā çok zor gördi. Birkaç gün cenge taḥammüli [21b/1] var; ammā zamānı degül. Üçünci ‘amūdına pençe açup Daḥḥāk feryād (2) idüp “Bre amān Server şaḡın neylersin” dedi. Bedī’ muḡayyed (3) olmayup ‘amūd inerken zabṭ idüp elinden alup kendü (4) ‘amūdıyla urup ser-nigün eyledi. Daḥḥāk raḡşundan (5) üzerine atılup bende çekdi ve kendüni Zengīlere urdı; (6) ammā Ḥarnüb-ı Zengī göz açup ‘‘ālem ḡayrı güne olmış (7) Daḥḥāk-ı Zengī tıḡ elinde kendüni gözler ḡaykırup amān (8) Server ḡulunum ‘askerüm kırma didükde Bedī’ gelüp bendin (9) alup Ḥarnüb-ı Zengī İslāmı ḡabül idüp ‘askerine (10) bildirüp anlar da gelüp cümle müslīmān oldılar. Andan (11) Bedī’ tekeffül eyledi ki kıızı alivire andan oturup ‘işrete (12) başladılar; ammā bu taraḡdan Seyelān ve Tayalān Sīmāb Şāh’a (13)

geldi. Sīmāb da işitmişdi ki bir dilāver gelüp iki birāderleri (14) alup şuyı geçürüp Zengīler üzre gitmiş. “‘ Aceb nice oldı” (15) dirken Seyelān ve Tayalān gelüp Bedī‘ü’z-zamān’ı bildirüp (16) hünelerün haber virüp Dahhāk’ı İslāma getürdi dir iken (17) bir de Zengī ‘askeri gelüp kındı. İrtesi Harnüb-ı Zengī (18) Bedī‘’e hazīnesin teslīm idüp Bedī‘ kabūl itmedi. (19) Süvār olup cümle ile Sīmāb’a gelüp karşılayup Seyelān [22a/1] ve Tayalān Bedī‘’i ta‘rīf idüp işte Sīmāb Şāh da (2) Kevser-i ehl-i vilāyet ile İslām’a gelüp Bedī‘ü’z-zamān’ı (3) üç gün ziyāfet eyledi. Bedī‘ Sīmāb Şāh’dan kızı (4) Harnüb-ı Zengī için isteyüp ol da “N’ola” diyüp muhtaşarı (5) düğün idüp nikāh eylediler. Harnüb-ı Zengī gerdege girüp (6) ber-murād oldı. İrtesi gelüp el öpüp hil‘at geydi. (7) Aradan beş on gün geçdi. Bir gün Bedī‘ü’z-zamān eyitdi: (8) “Benüm murādum Kūh-ı Semāvāt’a gitmekdür. İçinüzde bilür varsa (9) gelsün baña rehber olsun” didi. Kimse bilmeyüp gine (10) Harnüb-ı Zengī eyitdi: “Server biz semāvātı işidirüz; (11) lākin vilāyetimizde iki dağ arasında bir sedd vardır. Anda (12) bir kapu vaz‘ olunmuşdur. Öte cānibi Kūh-ı Semāvāt’dur; (13) ammā çok kimseler bu kaşdıyla gelüp helāk oldılar. (14) Zīrā ol kapuya kaşd idene bir ‘ifrīt zāhir olup (15) helāk ider” didi. Bedī‘ eyitdi: “Bir de biz görelüm” diyüp (16) buyurdı. İki Şāhlar on iki biñ ‘asker alup (17) revāne olup ol maħalle geldi. Bedī‘ü’z-zamān gördi bir demür (18) hişār-ı āsmāne-i peyveste bir kapusı var öninde bir ‘ifrīt (19) şekli, boğazında bir tabl aşılmış. Bedī‘ ilerü gelüp [22b/1] yakın vardukda nāgāh dīv kalıbı harekete gelüp tabla urdı. (2) bir garīb şadā zāhir oldı. Kapu küşād olup içinden bir (3) şīr-i ser ‘ifrīt nümāyān oldı. Yüz kırk eriş kaddıyla elinde (4) bir ‘amūd na‘ra urup “İy hākī nā-bekār yiryüzi tamām olup (5) şimdi bunda mı geldün” diyerek bir ‘amūd urdı. Bedī‘ (6) gürzin berāber virüp arkaya alup men‘ eyledi; ammā haylī (7) elem çeküp tamar tamar vücūdı haberdār oldı. ‘İfrīt bir dahı (8) havāle idince Bedī‘ şīr-i dil pençe açup çeküp elinden (9) alup ve kendü ‘amūdıyla urup yıkdı. Diledi ki başın (10) kese, ‘İfrīt eyitdi: “Dīnün ‘aşkına doğru söyle (11) kimsin?” diyüp and viridi. Eyitdi: “Hamza-i Şāhib-kırān oğlu (12) Bedī‘ü’z-zamān-ı s̄anī-i Şāhib-kırān’um” didükde Dīv eyitdi: “Merhabā (13) yā Bedī‘ baña Kāpūs-ı Şīr-i Ser dirler. Beni bunda Hazret-i (14) Süleymān bekçi kodı ve senün için tılsım bağladı” (15) diyüp önüne düşüp bir timūr hişāra gelüp gāyetle (16) mücellā ve muşaykal idi. Kapu öninde bir şu var Kāpūs eyitdi: (17) “Server bu şudan geçersin bir ‘azīm ejder peydā olup heybetine (18)

tâkât gelmez” didi. Bedî‘ tecrübe idüp vâkı‘dür gezerken bir (19) sütûn üzre târîh bulup okudı. “Yâ Bedî‘ hemân kendüni [23a/1] ejder üzerine atasın”. Öyle idüp hareket vâkı‘ olmayup (2) ağzında miftâh ve yazı bulup açdı. İçerü girdi. Bir (3) vâfir gidüp bir kapuya dahı gelüp târîhinde “Yâ Bedî‘ bu (4) kapunuñ halkasın şağa üç kerre burasın (5) kapu küşâd olur” dimiş. Bedî‘ öyle idüp kapu açıldı. (6) içerü girüp bir şuffe gördi. Üzerinde bir şanduk var. (7) Üzerinde bir yâfta yazılmış, okudı. “Yâ Bedî‘ içinde (8) saña bir kat âlât-ı esbâb ve bir çizme kodum. Cümle libâsın (9) koyup bunları geyesin ve gayrı esbâb ve ser-mûze (10) dayanmaz, aña muhtâcdur ve Kûh-ı Semâvât kapusın kaldurup (11) gidersin ve heft kullerin feth idersin zîrâ bu (12) tılsımları vezirüm Âşâf bağladı ve yalınuz piyâde gidesin” (13) diyüp tamâm eylemiş. Bedî‘ çok mâl bulup taşıdup (14) ‘askere bahş eyledi. Ba‘de şoyunup dahmede bulunan (15) âlât-ı esbâbı geyinüp çizme’i ayağına çekdi. Vaşıyyet (16) eyledi ki “Ben gitdükte benüm âlât-ı esbâbım ve rahşım alup tâ (17) pederüm Hamza’ya iletüp Bedî‘ bir dahme feth idüp gelürken (18) bir maħalde yatup uyur. Meger orası künâm-ı şîrân imiş. (19) Arslanlar çıkup Bedî‘’yi pāraladılar” diyüp Kāpūs-ı Şîr-ser’e [23b/1] ışmarladı. Ba‘de bir iki âhû şayd idüp boğazlayup (2) andan zırh-ı esbâbın ve pīrahenin pāralayup âhūnuñ kanına (3) baturup hūn-ālūde idüp andan kan ile bir nāme inşâ (4) idüp mührüñ urup virdi. “Yâ Sīmāb ve yâ Harnūb-ı Zengī (5) işte bunları tâ pederüm Şāhib-kırān’a götürüp arslanlar (6) Bedî‘’i yırtup soñra vefât eyledi bizüm yanımızda diyesiz” (7) didi. Andan Kāpūs “Server ben de bileyim” didi. Bedî‘ “Hayır, (8) sen de bile var soñra baña Kûh-ı Semâvât’a gele haber getür” diyüp (9) ol kapuya geldi. Halkaları var Kûh-ı Kāf rengine ibtidâ (10) Kāpūs çalışup kapuyu kalduramadı. Bedî‘ kaddıyla küre (11) bir halkasından tutup bir zor idüp dizine kaldurdi. (12) Bir zor dahı idüp kapuyu gögsine berāber kaldurdi. (13) üçünci zorda omzına berāber alup tekrār vaşıyyet (14) idüp kapuyu yukar pertāb idüp içerü şıçradı. (15) kapu yukarudan gürlenüp indükde cihān sedâ ile doldı. (16) Andan Sīmāb Şāh ve Harnūb-ı Zengī, Seyelān ve Tayalān (17) ve Kāpūs-ı Şîr-ser ma’hūd âlât-ı esbābları ve nāme’i (18) alup cümlesi hūn-ālūde mekânlarına gelüp Bedî‘’i (19) arslanlar helāk eyledi. Hayf dirîğ diyüp böyle bir [24a/1] semātāt olduķda herkes bunu tamāmına diñleyüp gercek (2) şanup ‘aceb yas mâtem eylediler; ammâ bu tarafdan; çünki (3) Bedî‘ü’z-zamān kapudan içerü şıçrayup gördi şāfī (4) fers

düşünmüş lâkin âfitâb şiddetinden zebûn olup (5) ayağında olan ser-müzeler nasıl ma‘âdenden olduğına (6) ma‘lûm idi. Şöyle kızdı ki âteş oldu ve bir miqdâr dahı (7) gitdi. Bir şuffeye geldi. Yir yir dürlü taşlar vaz‘ olunmuş (8) bir sütûn üzre târîh buldı. Dimiş ki “Ben kim Kâhir-i perri-zâdum (9) ‘âlemi keşt ü güzâr iderek bunda gelüp bu şuffe’i ben yapdum” (10) dimiş. Bedî‘ etrâfı temâşâ iderken gördi. Bir dilâver, (11) doksan eriş kıddıyla omuzunda bir kûh-peyker ‘amûd kendü (12) kendü ile söylenüp “Yâ Kâhir eger beni gine murâduma ırgürmez (13) isen vilâyetin hârâb u yebâb itmezsem ne gele benden erlik (14) baña hârâm olsun” diyüp gider. Meger buña Kâhir-i çehâr-dest (15) dirlerdi. Bedî‘ fikr idüp “Eger tanımazsam sonra sergüzeştüm (16) erenler huzûrında hikâyet itdigüm zamân ‘Yâ Bedî‘ Kâhhâr’dan (17) havf eyleyüp ses itmemiş isem öldün’ dirler, baña (18) ‘ârdur” diyüp na‘ra urup eyitdi: “Bir vekîl pehlivân göreyim (19) kimsin ve ne çenberden hâllâcsın” didükde Kâhhâr bir kerre [24b/1] Bakup mukayyed olmadı. Bedî‘ bu kerre saña dirüm, bre cevâb virseñe (2) diyüp öyle haykırdı ki Kâhhâr’uñ altında fîl ürkdî Kâhhâr (3) âteş olup Bedî‘ üzre dönüp eyitdi: “İy nâ-bekâr bî-gâne (4) ne pek çağırursın işte saña cevâb” diyüp hiddet (5) ile bir ‘amûd urdı ki Bedî‘ü’z-zamân gürz berâber virdükde tağ (6) tarak ‘ayyûka niṭâk olup iki gürzin arasından âteşler (7) saçılup Bedî‘ gerçi arkaya alup men‘ eyledi; ammâ begendi, (8) taḥsîn idüp Kâhhâr, Bedî‘i sağ görüp parmağın (9) ışırdı. “Hay âfitâb hışmına uğra” diyüp bir dahı (10) urdı. Bedî‘-i şîr anı da men‘ idüp Kâhhâr bir dahı havâle (11) eyledükde Şîr-i Horâsân şânî-i Şâhib-kırân ya‘ni Bedî‘ü’z-zamân (12) pençe açup çeküp elinden alup yanından geçerken bir gürz urup (13) Kâhhâr’ı fîl boynına bıraktı ve kemerinden kapup yire urdı. (14) Bedî‘ sînesinde bulunup el hânçere idince Kâhhâr ağlayup (15) eyitdi: “Kes başum ‘âşık-ı nâ-murâdum, bârî kırtulayum” didi. (16) Bedî‘ eyitdi: “Söyle hâlünü senün gibi merd-güzîn-i şînâ‘i (17) olmağ lâyıq degüldür. Eger müslimân olursañ yolına cānum fedâ (18) idüp seni ber-murâd iderüm” didi. Kâhhâr eyitdi: “Doğru söyle (19) Server kimsin?” didükde Bedî‘ü’z-zamân: “Ḥamza-i Şâhib-kırân oğlu [25a/1] Bedî‘ü’z-zamân-ı şânî-i Şâhib-kırân’um” diyüp sergüzeştin beyân eyledükde (2) Kâhhâr-ı çehâr-dest ayağına düşüp müslimân oldu. (3) Ba‘de eyitdi: “İy Server bu Kûh-ı Semâvât’ın ikinci kulesi (4) ile üçüncü kule beyninde bir şâh vardır. Adına Kâhir-i Şâh-(5) gâr-nişîn dirler. Ol Şâhuñ bir kıızı vardır. Adına (6) Gül-büy-ı Sîm-endâm Bânü dirler. Ben

anuñ pāy-ı taht pehlivānı (7) idüm. Her nereye gönderdi ise iş gördüm. Baña kızuñ (8) va‘d eyledi. ‘Āşıkum; ammā bizüm Şāhımız Kāhir-i gār-nişin’dan (9) öte bir şahrā var. Nihāyetinde Kūh-i Kebīr dirler bir dağ üzerinde kal‘a (10) var. Anuñ Şāhına Bihterān dirler. Bizüm Şāhımız gerçi yüz (11) biñ ‘askere mālīkdür; ammā Bihterān andan kuvvetlüdür. İki (12) karındaşı var; lākin ol kıızı Bihterān dahı ister. Şāhımız (13) yok dimege havf ider. Dahı küçükdür falān diyüp bahāne (14) eyler; velākin Bihterān Şāh vilāyetine yakın bir yir vardır. Adına (15) Vādī-i Hızlān dirler. Anda bir yidi başlu ejder zühūr eyledi. (16) Birkaç def‘a Bihterān ‘askeriyle üzerine varup (17) ‘asker bozılur yidi kulle şāhları bir yire gelüp (18) ittifāk ile varırlar yine ejder bunları bozar kaçurur soñra (19) kırk pāre köy ta‘yīn idüp her gün nevbetci koyun, şığır [25b/1] virürler ejder anları hōra geçürüp hareket itmez emīn olurlar; (2) ammā yine Kūh-ı Hızlān yakın bir mağārada bir pīr olur. Beşāret (3) Pīr dirler. Bihterān Şāh aña varup eyitdi: “N’ola Pīr’üm (4) bir du‘ā kılsañ şol ejder gitse” didi. Ol Pīr müjde kılar ki (5) bu yakında bir dilāver gele adına Bedī‘ü’z-zamān dirler. Bu Kūh-i Semāvāt’ın (6) yidi kullerin feth idüp ejderi katl ide. Andan gayrı (7) kâdir degüldür” dir. İmdi soñra bizüm Şāhımız Kāhir-i gār-nişin (8) baña eyitdi: “Yā Qahhār var şol ejderi katl eyle kızum saña (9) artuğ vireyim” didi. Ben de “Bihterān’ı nice idersin” didüm. Ol da (10) kâğıd yazup Bihterān’a gönderdi ve bu hālī bildürdi. (11) Bihterān’dan cevāb geldi ki “Eger ol da ejderi katl iderse (12) ben de kıızdan geçdüm” diyü haber irsāl idüp ‘ahd nāmeler (13) yazılup işte ben de başum ortaya koyup gider iken (14) size rāst geldüm” didi. Bedī‘ eyitdi: “Dilāver sen bunda (15) otur. Beni bekle. Ben varup inşā‘allāh naşīb olursa ol (16) ejderi katl idüp saña nişānuñ getüreyim. Bile gidelim” (17) didi. Bedī‘ bunda otur didügi, mülāhaza eyledi ki, eger Qahhār (18) bile olmasa idi Bedī‘ ejderi helāk idemez idi’ (19) dirler. “Lākin yā Qahhār Kūh-i Hızlān’uñ nişānuñ söyle” didi. [26a/1] Qahhār eyitdi: “Server şol cānibe doğru git. Yolda Beşāret (2) Pīr’uñ mağārasına uğrarsın görışin hazz idersinüz” (3) didi. Bedī‘ eyitdi: “İmdi sen bunda eglen” diyüp revāne (4) oldı. Vāfir gitdi. Nāgāh bir mağāra önine uğrayup içinden (5) tevḥīd āvāzı gelür. Bedī‘ü’z-zamān mağāradan içeri girüp (6) gördi. Bir Pīr-i rüşen-zamīr oturmuş durma tevḥīd (7) eyler. Server selām virdi. Varup elin öpdı. Pīr (8) ‘aleyke alup “Hoş geldün yā Bedī‘ müjde ejderi (9) katl idüp heft kulle’i feth idersin. Bu gice mihmānsın” (10) diyüp anda aḥşama degin şöḥbet idüp

Pîr bir şofra (11) açup içinden iki enâr ve iki girde çıkardı. Beşâret Pîr (12) eyitdi: “Oğul biz çokdan rû’yâ görüp müslîmân oldum (13) ve senûñ geleceğin haber virdiler. Ben de ‘uzlet ihtiyâr (14) idüp her gün nafaķamız bir gelür. Biri senûñ naşîbüñdür” diyüp (15) “Bedî‘ nârûñ nışfın yiyüp nışfuñ koynuna” didi. Ba‘de (16) irtesi ejderhâ hâlin su‘âl eyledi. Pîr vaşfa başlayup (17) Bedî‘ eyitdi: “Size zaķmet; ammâ rehber olasız” didi. Pîr “N’ola” (18) diyüp ‘aşâsın eline alup Server’ûñ önine düşdi. (19) Biraz gitdiler. Ba‘de bir sedde geldiler. Pîr eyitdi: “İşte Server [26b/1] bu seddüñ içi hayvânât doludur ve cümlesi bend ile tûrurlar” (2) didi. Server eyitdi: “Pîr’üm ejderûñ mekânı kãdadur söyle, (3) var sen şafânda ol” didi. Pîr eyitdi: “İşte ilerüde üç (4) meyller görinüp üçünci meylde ötededür” didi. Pîr dönüp (5) gâra gitdi. Bedî‘ü’z-zamân ol cânibe gitdi. Evvelki meyle gelüp (6) geķüp ikinci meyl de geldi. Tārîḥ bulup okudu. “Bundan (7) öte kimse gitmesün. Zîrâ yidi başlu ejderhâ vardır” (8) dimiş. Bedî‘ Ḥaķķ’a şıgıñup gitdi. Nihâyet bir çemen-zâr-ı suffe (9) üzerine geldi. Bir mâ‘i cārî idi ve karşıusunda bir gârdâ (10) ejder künâm tûtar idi. Bedî‘ ol şudan âbdest alup (11) iki rek‘at namâz kılup Ḥaķķ’a niyâz eyledi. Ol dem Ḥazret-i (12) Hızır ‘Aleyhisselâm zâhir olup bir kemân ve yidi dâne ok (13) virdi. “Oğlum ğurûrdan şaķın. Her başın ejderûñ birer (14) ok ile urup helâk idesin ve her bir başın bir kulleyle (15) irsâl eyle ve Ḳahhâr bî-çâre elin dutup mu‘în olup (16) ber-murâd eyle” diyüp gâ‘ib oldu. Çün güneş doğdı. (17) Nâgâh ejder künâmından çıkup kãḡal kãḡal olup kemerlenüp (18) tu‘me ararken nâgâh karşıudan Bedî‘’i görüp “Tu‘me ayağuma (19) gelmiş” yollu bir dem çekdi ki Bedî‘ü’z-zamân durduğı yirden [27a/1] ok gibi ejderden yaña gidüp az qaldı ḥaṭâ ola vâfir sürüdi. (2) Hele Server ayakların bir yirlü kayaya tıayayup tûra vardı. (3) Bir şadâ geldi ki “Yâ Bedî‘ kani kemân ve ok gözlerinden urasın. (4) Dîv ḥâşılı Server yidi başına yidi ok urup ejderi (5) helâk eyledi ve yidi başın tîḡ ile kesdi. Şuya (6) geldi. Bir zamân yatup andan kalkup ol şudan yüzin (7) yuyup ba‘de ejderûñ bâz-ı mûhre ve kemendûñ alup Pîr’e geldi. (8) Ejderi öldürdiğin söyledi. Pîr taḥsîn idüp eyitdi: (9) “Oğul var Ḳahhâr’ı gönder. Sen gine bunda gel” didi. Server (10) “N’ola” diyüp Ḳahhâr’a geldi. Ḳahhâr da üç gün idi beklerdi. (11) ‘Aceb nice oldu dirken Bedî‘ü’z-zamân gelüp eyitdi: “İy (12) dilâver ejderi öldürdüm” diyüp nişânuñ gösterüp (13) kendü Pîr’e gitdi; ammâ Bedî‘ ejderi kâtl idüp ol sedd (14) ardında olan hayvânâtı ḥalâş idüp taḡıldılar. Vilâyetlü (15) bunı görüp “Hay bunı

kim eyledi. Ejderhānuñ nafağa olan (16) koyun, şığırların şalıvırmışler. Şimdi ejderhā nafağa (17) bulmayup şehre giderse Bihterān Şāh bizi helāk (18) ider” diyüp birkaç kimseler gidüp cāsūsluğa. (19) Nāgāh ejderūñ leşin görüp şād olup gelüp Bihterān [27b/1] Şāh’a süvār olup haber virdiler. Bihterān Şāh dağı (2) ‘askeriyle binüp geldi. Beşāret Pīr’e uğradı. Su’āl (3) eyledi ki “Ejderi nasıl kimsedür öldüren” didükde Pīr eyitdi: (4) “İy Şāh Hamza oğlu Bedī’ü’z-zamān’dur. Ejderi helāk idüp (5) bu vilāyeti götüri İslām’a gelse getürse gerekdür” didi. (6) Bihterān havf idüp ve ejderūñ bir başın ‘araba ile getürüp (7) şehir kapusına aşup ba’de ‘askerin cem’ idüp (8) Bedī’üñ katline bel bağladı kim şerrin Kūh-ı Semāvāt’dan kıldura (9) andan Bedī’ Beşāret Pīr’e gelüp buluşdı. Pīr, Bihterān (10) Şāh’uñ ‘askeriyle geldüğün bildürdi. Bedī’ eyitdi: (11) “Benüm öldürdügüm dimeye idüñ. Belki Qahhār’a diyeler ki sen (12) öldürmedüñ” Pīr eyitdi: “Falān semte doğru git. Birinüñ (13) feryādına irişürsin” didi. Bedī’ işāret olan (14) semte vardı. Bir püşte üzere çıkup kırk rahş ve kırk (15) dāne adam gördi; ammā bir cevān yatur yigide turma dir kim “İy (16) Şehzāde bu dünyā hālidür. Elbet miḥnet bir gün biter” dirken (17) Bedī’i göre düşdiler. Server’e karşı gelüp ta’zīm idüp (18) Pīr eyitdi: “Server doğru söyle Hamza oğlu mısın?” (19) didi. Bedī’ “Ne’am” didi. Şād oldılar. Pīr eyitdi: “Server [28a/1] bu Şehzāde kim görürsin Kulle-i evvel Şehr-i Sīmīn dirler. Bunuñ (2) pederī Nevruz Şāh hükm iderdi ve bir karındaşı vardı. (3) Mihrān Şāh dirlerdi. Pederī Nevruz Şāh fevt olduğda (4) karındaşı Mihrān Şāh’a vaşiiyet ider ki oğlum Feraḥ-zād (5) küçükdür. Māl ve tahtum sen zabt idüp büyüdükte teslīm (6) idesin. Ben bende-niz babası vezīri idüm. Baña da ‘Āqıl Pīr (7) dirler. İmdi tahtı istedikde saltanatı virmek güc. Emr (8) eyledi. Bir zindānda ḥabs iderler. Üç yıl maḥbūs kaldı. (9) ben bir gice Āfitāba yalvardum. Gice bir Pīr gelüp beni müslīmān (10) idüp ḥalāşına cehd eyleyin ve sizin geleceğünüz haber (11) virdi. Biñ adam pederī kullarından cem’ eyledüm ve ḥapis-ḥāne’i (12) başup ḥalāş eyledüm. Altı biñ adam ile ardımuza (13) düşüp Mihrān Şāh ile dögüşe dögüşe işte (14) kırk adam ile bunda düşdük”. Bedī’ eyitdi: “Feraḥ-zād ve bu dilāverler (15) müslīmān oldu mı?” Pīr-i ‘Āqıl “Ben söyledüm Bedī’ gelsün (16) didi” diyüp Feraḥ-zād’a bağıdı. Ol da imāna geldi. Ol kırk (17) dilāver eyitdi: “Server şāyed Mihrān Şāh’a gücün yitme (18) bizümle görelüm nicesin” didiler. Server ejderhā kemendüñ pelengüm (19) bileğine bağlayup uçın bunlara “Cümleñüz yapışup çekin”

[28b/1] eyledi. Çeke gördiler. Bedî'î hareket itdüremediler. Bedî' bir kerre (2) kemendi silkivirdi. Cümlesi yüzleri üzere kapandılar. (3) Bu kerre muṭî' oldılar. Server eyitdi: "Şimdi bize rahş (4) lâzım, nice idelüm. Bihterân Şâh yolumuz üzeredür." Bedî' (5) eyitdi: "Biz de aña bir kerre doḡunalum" didi. 'Âḡıl vezîr eyitdi: (6) "Bir kimse varup ḡaber alsun. Ne tedârükdedür" didi. Server (7) "Münâsib" diyüp bir adam gönderdiler. ḡaber getürdi kim "Server siz (8) ejderi helâk itdiñüz. İşidüp Bihterân Şâh (9) sizün ḡatline bel bağlamış" Bedî' daḡı eyitdi: "Mükâfât budur ki (10) eyülüge kemlik hele Bihterân'a varalum" didi. "Server, Bihterân (11) Şâh Beşâret Pîr'den sizün ḡudâ-perest olduḡuñuz ḡaber (12) alup kırḡ biñ 'asker ile Ḳaşr-ı Ḳâhir gitmiş ki ala (13) getüre. İmdi tîz oluñ gidelüm" didi. 'Âḡıl Pîr eyitdi: "Server (14) bu ṡaḡ bize 'aceb ḡişâr idi. Bıraḡup gitmemek yeg idi. (15) giderseñ bir der-bend vardur. Bihterân sizi ala getürüp (16) Mihrân'a irsâl idecek imiş. Der-bend her ṡarafuñ yoludur" (17) diyup kırḡ adam ile der-bende gidüp pinhân itdi ve Feraḡ-zâd (18) ve 'âḡıl seyirci rengine durdı. Görinmez idi. Bir 'askerin (19) öñi yürüdi meḡer Bihterân Şâh'ın bir ser-'askeri vardı.

[29a/1] Ḳâmûs-ı Kühten dirlerdi. Altmış altı eriş ḡadd çeker idi 'asker öñi. (2) İşte ilerü der-bend gelüp Bedî' ise ḡırḡa-puş-i ebdâl (3) şeklinde teng der-bend aḡzın almışdı. Ḳâmûs adamları (4) eyitdiler: "İy Dervîş ne ṡurursun anda murâduñ nedür. Bu gelen (5) Bihterân Şâh'ın 'askerleriyle Ser-'askeri olan Ḳâmûs-ı Kühten'dür" (6) didükde Bedî'ü'z-zamân eyitdi: "Murâdum Bihterân Şâh'dan (7) bir rahş isterüm" didi. Bunlar "N'ola geldükde söyle virür; (8) ammâ şimdi 'acelesi var. Bedî' nâmında birin arayup (9) ala getürmekdür" didi. Bedî' eyitdi: "Yâ aşlı nedür, andan ne ister?"(10) didükde eyitdiler: "Aşlı budur ki bir ejder ḡatlı eyledi. ḡudâ-perest (11) imiş" didi. Bedî' eyitdi: "Eyülüge kemlik. Sizleri ol münevver, (12) ejderden ḡalâş eylemiş" didi. Bunlar eyitdi: "Öyledür; ammâ (13) âfîṡâb âyîni mu'aṡṡal olur" didi. Bedî' eyitdi: "İşte ben (14) saña didüm a Bedî'î bilirüm. Bir rahş virürseñüz gösterürüm" (15) didi. Bir de Ser-'askeri olan Ḳâmûs eyitdi: "Bre neylersiz (16) 'asker yürümez ṡayandı" didükde bir ikisi gelüp eyitdiler: (17) "İy pehlivân şöyle bir ebdâl ṡekil ḡerîf der-bend aḡzında durmuş (18) bir rahş isterin. Bedî'î bilürem. Size göstereyim" diyü (19) diyince Ḳâmûs ilerü gelüp Bedî' görüp eyitdi: "Dervîş [29b/1] sen Bedî'î bilür misin? Bize göster ḡaḡḡından geledüm" didi. (2) Bedî' eyitdi: "Bir rahş isterüm virün, bilürem, size göstereyim" (3) didükde

Ḳāmūs “Şuña bir gergedân virün, bize Bedî‘i göstereün” (4) didi. Bir gergedân çekivirdiler. Bedî‘ eyitdi: “Pehlivân ol gergedân (5) beni çekmez ve taḥammül eylemez. Altındaki atı vir” didi. Ḳāmūs eyitdi: (6) “Bre sen anı zabṭ idemezsin” diyüp ol da “Vir de gör” diyü (7) keşâkeşede iken bu ḥaber Bihterân’a gitdi. Şâh eyitdi: “Bre (8) ne isterse virün tek Bedî‘i bulsun” diyü ḥaber gönderdi. (9) Ḳāmūs raḥşından inüp Bedî‘e virdi. Server süvâr (10) olup eyitdi: “Bağ a Pehlivân şimdi siz Ḥamza oğlu Bedî‘i mi (11) istersiz?” didi. Ḳāmūs eyitdi: “Belî” Server eyitdi: “Baña eyüce (12) bağ belki oyum” didükde Ḳāmūs eyitdi: “Öyle ise çevir elin, (13) bağlayup Şâh’a getüreyim. Ser-fürü idersen korḳma seni (14) öldürmem” didi. Bedî‘ eyitdi: “Var Şâh’ına söyle imâna (15) gelüp elimden kurtulsun ve sen şimdi İslâm’a gel” didükde (16) Ḳāmūs-ı Kühten eyitdi: “Hay nâ-bekâr göre sözün” diyüp (17) ḡazaba gelüp bir nîze ḥavâle eyledi. Bedî‘ü’z-zamân çeküp (18) nîze’i elinden alup bir ṭa’n nîze urup baḳdı ve ‘askere (19) şöyle tîḡ ḳodı ki Bihterân ḥaber alup gelüp Bedî‘üñ [30a/1] cengini temâşâ eyledükde inşâf idüp hidâyet yitişüp “Bunuñ (2) dîni ḥaḳ olmasa bu ḳadar işlerü hüneler kendüye âsân (3) olmazdı. Öñine ne yidi başlu ejder dayandı ne ‘asker” (4) diyüp ‘askerine ḥayḳırup “çekin elinüz cengden” diyüp (5) ba‘de gelüp Bedî‘ü’z-zamân öñinde şeref-i İslâm ile müşerref (6) oldu. Ḳāmūs ve cümle ‘asker ile müslimân oldılar. (7) Bedî‘ bârgâha getürüp ziyâfetler ‘işretler oldu. Ba‘de (8) Bedî‘ Muhrâḳ Şâh üzere gitmek diledi. Bihterân Şâh (9) eyitdi: “Server ilerüde bir der-bend vardur. Birâderüm ḥükm ider. (10) Rüstemlere yol keser. Anı da tâbi‘ ḳılup Mihrân üzre giderüz; (11) lâkin vilâyetümde olan ‘askerüm benüm müslimân olduğum (12) işidüp ‘âşî olur. Ben de varup anları işlâḥ idem. (13) Sizi Maḳâm-ı Şalşâl’da bulam” diyüp vardı işlâḥ (14) idüp ‘askere gelmekde; ammâ beride Bedî‘ Şalşâl’da (15) oturup ‘Âḳıl vezîre eyitdi: “Buraya Maḳâm-ı Şalşâl niçün (16) dimişler” diyüp su’âl eyledi. ‘Âḳıl vezîr eyitdi: “Server (17) devr-i Siyâmek’de Şalşâl bir nerre imiş. Çok Şâḥib-ḳırânlar (18) ile ‘ayş idüp bu maḳâmı ol binâ eylemiş ve yidi biñ (19) yıl ‘ömr sürmiş” didi. On günden Bihterân Şâh geldi; [30b/1] ammâ bu ṭarafdan ol zamân ki Bedî‘ü’z-zamân ejderi ḳatlı idüp (2) bir başıyla Ḳahhâr-ı çehâr dest Ḳâhir Şâh ḡâr nişîn’e varup (3) ejderün helâḳın beyân idüp ḳızuñ istedi. Ejderün (4) başını gösterdi. Ḳâhir Şâh düḡün şeklin gösterüp (5) Bihterân Şâh’a ḥaber gönderdi. Ol da Ḳaşr-ı Ḳâhir’e Bedî‘ (6) ḳatline giderdi. Ḳâhir Şâh’a nâme göndermişdi ki “Ben (7) Bedî‘

bulup katl iderüm. Sen de Qahhâr'ı ber-ţaraf idesin" (8) diyü. Qâhir Şâh da ziyâfetde Qahhâr'a dârü virüp hâpis eyledi. (9) şimdi Bedî' kâķup 'asker ile der-bende geldükde Dâver (10) Şâh der-bend-i nişin haber olup "Qarındaşın Hudâ-perest (11) olmuş" diyüp Bedî' i hikâyet eylediler. Bu da cenge çıkup (12) iki pehlivânı vardı. Birine Erdevân ve birine Erevân dirlerdi. (13) Bedî' anları esnâ-yı cengde ele getirüp kırk biñ 'askeriyle (14) Dâver Şâh der-bend-i mağlûb olup İslâm'a geldiler. Ba'de (15) ziyâfetler oldu. Bedî' Qâhir Şâh'dan su'âl idüp (16) bunlar ahvâli hikâyet idüp "Asker cem'inde imiş" didiler. (17) Bedî' eyitdi: "Bre bizüm Qahhâr-ı çehâr-dest nice oldu" didükde (18) eyitdiler: "ta'âmuna dârü kıtup bî-hoş olduķda hâpis eyledi. (19) didiler. Bedî' bir nâme yazup Qâmûs-ı Kûhten ile irsâl [31a/1] eyledi. Varup virdükde okıyup gördi. Bedî' dünyâyı feth itmiş. (2) İtdügi hünlerleri cümle beyân "Nâmun vüşûlünde İslâm'ı kabûl (3) idüp işitdüm Qahhâr'ı hâpis eylemişsin. Şalıvirüp ve (4) kızuñ viresin; yoķsa benden zarar görürsin" dimiş. (5) Bu kerre Qâhir Şâh-ı ğâr-nişin havf idüp vehm-i inşâf eyledi. (6) Zindâna varup Qahhâr'ı şalıvirüp ayağına düşüp (7) 'özürler diledi. Anı şeff' kıtup Bedî' ile birliğe yitüp (8) cümle 'askeriyle müslimân oldılar ve kıızı Gül-büy-ı Bânü'yı (9) Qahhâr'a virüp ber-murâd eyledi; ammâ râvî eydür: "Ol zamânki (10) Feraĥ-zâd ĥalâş olup Mihrân ceng idüp nihâyet kırk (11) tevâbi' ile Mihrân babam taķtını alup beni hâpis eyledi. Şoñra (12) 'Âķıl Vezîr zindânı babası begleriyle başup Feraĥ-zâd Şehzade'i kırtardıģuñ (13) Bedî' e hikâyet idüp bâlâda naķl-i beyân (14) olınmışdı. Şimdi Mihrân Şâh'a haber virdiler ki "Feraĥ-zâd (15) 'Âķıl Vezîr ile Ħamza oĝlı Bedî' yanındadır" diyü Mihrân (16) Şâh Kûh-ı Semâvât' uñ evvel kıllesine ĥükm ider Şehr-i sîmîn (17) dirlerdi. 'Azîm kıvvete 'askere mâlik şâhdur ve bunuñ (18) iki oĝulları var idi. Birine Behrâm-i Peleng-ĥüy ve birine (19) Behmen-i Şîr-şifat dirlerdi. Bunlar eyitdi: "Devletüm Şâh ata Bedî' e [31b/1] medârü'l-azmdür. Anuñla başa varılmaz" didükde Mihrân Şâh bunlara ğazab (2) idüp cellâd eyledi. Pehlivânlarından Ğamĝam ve Kamĝam ricâ (3) idüp "Şâhum keyfiyyet ile söylediler vâriş-i mülk ü vilâyet (4) anlardan ĝayrı yoķdur" diyüp ĝücile ĥalâş eylediler. Şehzâdeler (5) ol ĝice müşâvere idüp kendülerine tâbi' dört biñ adam (6) ile kaçup Bedî' cânibine gitdiler. Meger Bedî' daķı kâķup (7) yakın ĝelüp bir şahrâda bir müferriĥ dil-ĝüşâ maķâm olmaĝla kıonup (8) şikâra binmişdi; ammâ beriden çünkü şabâĥ oldu. (9) Mihrân Şâh oĝullarınıñ ya'ni Behrâm ve Behmen

kaçduğunu (10) bildükde Kāmğām ve Ğamğām’a ğazab eyledi ki “Siz sebep olup (11) katl idecek iken ħalāş eylediñüz” diyü ‘itāb eyledükde (12) anlar da “Bizler varup anları bağlayup getirirüz” diyüp (13) altmış biñ ‘asker alup ardlarına düşüp gitdiler. (14) Beriden şehzādeler üç gün ılğār ile gidüp yolda vāfir (15) at ve adam telef olup bir maħalde kōndılar. Bir de Ğamğām ve (16) Kāmğām irişüp altı biñ ‘askeriyle şaf çekdiler. (17) şehzādeler ölüm ārī olup bunlar da şaf bağlayup (18) biri Ğamğām’a ve biri Kāmğām’a muķābil olup ‘askerleri de (19) birbirine girüp ‘azīm ceng-i mağlūbe oldı; ammā şehzādeler [32a/1] derūnından eger ol Server’ün dīni Ħaķ ise bize meded yitişür. (2) Zīrā bizler dört yüz kişi altı biñ ‘asker ile başa (3) varmayuz” diyüp ğayret ile cenge başladılar; ammā zebūn (4) oldılar. Rāwī eydür: “Meger Bedī’ü’z-zamān daħı bir āhū koğaraķ (5) bir pūşte üzre çıkup gördi öte yüzinde, bir şahrāda (6) iki ‘asker birbirine muķābil olup ceng iderler. Biri (7) zebūn olmış; ammā zebūn olan tarafda İslām ‘alāmeti (8) añlayup kendüni ‘askere urup anı da şehzādelere (9) irişüp “Sizler girü tūruñ idüp Ğamğām ve Kāmğām’uñ (10) ħamlelerin men’ idüp birer đarbyla ālūde idüp bende (11) çekdi. ‘Askerlerine tīg urup amān pehlivānlarımız nice (12) biz de tābi’ oluruz” didiler. Bedī’ el çeküp qarār eyledi. (13) Evvelā şehzādeler gelüp kendülerin bildirüp müslīmān (14) olup şoñra pehlivānlar daħı da ‘vet olunup İslām’a (15) geldi. Bendlerin aldı. Ħil’at geyürdi. Dokuz biñ kimse (16) daħı imāna geldiler. ‘Askere gelüp yir ta’yīn olunup (17) bunlara ikrām oldı. Ba’de işte tedārik görilüp Qal’a’-i (18) Sīmīn üzre gide. Bunlar bunda sen kışsa’i bir faşıl (19) Şāħib-kırān’dan diñle. Ol zamān ki Dāvūd Şāħ Qal’a’-i Gül’izār’a [32b/1] kapanup Şāħib-kırān-ı “ālem muħāşara eylemişdi; ammā Kāsım (2) Serā-perde içinde Bedī’ evlādı ve dilāverlerinden ğāyet (3) şermende olup ħicāb iderdi ve bir gice iblāğa (4) süvār olup şöyle niyyet kıldı ki varup Der-bend-i (5) Çālenderiyye’i feth idüp ve yidi der-bendi daħı feth idüp (6) Liķā’ya tīg ura. Der-bende yakın bir çobāna rāst gelüp (7) eyitdi: “Liķā’ya şikāyete giderüm. Der-bendler nicedür” didi. (8) Çobān eyitdi: “Server Dāvūd Şāħ’dan ħaber geldi ki Ħamza’nuñ (9) ‘azīmeti bu cānibe imiş. Dost ve düşmān geçürmezler (10) ve Der-bend-i Çālenderiyye’nüñ köprüsi vardur. İki cānibde (11) kapuları var ve qal’ası daħı kıya üzredür. Kıpısı başkadur (12) ve taşlar var ki ħalkalar zincir-bend olmışdur. Birin (13) bıraķsalar Kūh’ı ufadup ħurd ider” dirken bir ses (14) oldı. Girüye baķdı ‘Ömer-i ‘Ayyār’dur. Meger Emīr-i

‘Arab irtesi (15) haberdâr olup ‘Ömer’i aramağa irsâl itmişdi. (16) Gelüp Kâsım’a eyitdi: “Ciger-güşem bunda ne ararsın, (17) murâduñ nedür?” didi. Melik Kâsım murâduñ söyledükde ‘Ömer (18) “Server baña ne virürsin? Saña yidi der-bendi kapuların (19) açdırup geçüreym” didi. Çok nesne va‘deler idüp [33a/1] andan ‘Ömer öñince kimi buldıysa katl idüp kapuyı açdı. (2) Kâl’a görindi. Tır şunda Server aşıl hisâb bundadır” (3) didükde Melik Kâsım eyitdi: “İy ‘Ayyâr bu fetḥ benüm olsun” (4) diyüp hemân el gürze idüp yitişüp Kâl’a kapusına (5) bir şedîd darb öyle urdı ki kapunun bendleri sökilüp (6) ardına yıkıldı. Keyvân Der-bendi karşı gelüp Kâsım’a bir gürz (7) havâle eyledi. Sultân-ı Hâver çeküp gürzin elinden alup (8) yine kendü gürziyle yıkup kolına aldıkda Keyvân müslîmân (9) oldu. Kâsım yire koyup öñine gelenlere tığ urup ehl-i (10) Kâl’a gördiler. “Bir âteşdür karşı turulmaz, amân” didiler. Melik (11) Kâsım el çeküp Der-bend fetḥ oldu. Server şâd olup (12) ‘Ömer’e vâfir iḥsân idüp bir nâme yazup Hamza’ya fütühâtı (13) i‘lâm eyledi. ‘Ayyâr-ı cihân yola girüp Serâ-perde’ye (14) irişüp nâmesin viridi. Emîr-i cihân nâme’i okudu. (15) “Ba‘de’s-selâm devletüm Şâhib-kırân himmetinde Der-bend-i evvel fetḥ-i (16) bâb eyledük. Du‘ân berekâtıyla inşâ‘allâh ol yirleri de (17) fetḥ olına” dimiş. Emîr-i ‘Arab ḥazẓ idüp ba‘de cevâb (18) nâme yazdı ki “Oğlum ber-ḥudâr ol. Yüzin aḳ olsun; (19) lâkin Kâl’a-i Gül‘izâr’ı alup anda varınca ḥareket itmeyüp [33b/1] şabr idesin” didi. ‘Ömer’e virüp gitmekde; ammâ beriden (2) Melik Kâsım, Keyvân ve Ekvân Der-bendi ile ‘işret iderler (3) idi. Meger Ekvân dil ucıyla İslâm’a gelmişdi. Melik (4) Kâsım’a dârû virüp bî-hoş eyledi. Muḥkem pûlâd bendlere (5) şarup ba‘de ‘askerin alup “‘Azm-i Şabâ’il ve Likâ” (6) diyüp gitdiler. ‘Ömer geldi, gördi. Der-bend muḥkemdür. Elden (7) gitmiş. Haber alup Hamza’ya geldi. Hikâyet eyledi. Emîr-i (8) cihân âh idüp Ca‘fer’e reml itdürüp devletüm ata Melik (9) Kâsım’uñ gurbeti vardır. Elbetde yine kavuşur” didi; (10) ammâ bu taraftan Keyvân ve Ekvân Kâsım’ı bend ile getürüp (11) yidi der-bendi geçdi. Şabâ’il tağları görindi. Likâ’ya (12) adam şalup ‘arz eyledi. Yâkût Şâh ‘arzı alup Likâ’ya girdi. (13) ol gün Likâ dîvâna nâzır bir kaşruñ kafesinde idi. (14) Yâkût’a “Oğlan var, dîvânümde olan üç yüz yitmiş (15) şâh ve sekiz biñ sekiz yüz şandalye nişîn pehlivân (16) ve kırk vezîrüm cümlesi ‘unvân a‘vânıyla Kâsım’a karşı (17) çıkup ‘arz-ı devlet ve naşihat kılsunlar kendüme tapdursam (18) gerekdür” didi. Yâkût Şâh taşra çıkup bu sözleri (19) söyledükde Baḥtekân-ı

cühüd eyitdi: “Bre amān öldürün [34a/1] gitsün. Zīrā ḥalāş bulup Liḳā’nuñ kızbūñ izhār ider” (2) didi; lākin kim diñler. İşte ibtidā İnḳāş-ı Hūn-āşām, (3) Liḳā’nuñ pāy-ı taht pehlivānidur. Ḳahri’bni Anūş şol pāy-ı (4) taht ve sâ’ir pehlivānlar, vezīrlar, begler kedülerine zīynet (5) virüp ve şāhlarıyla cümlesi gelüp Ḳāsım’a ‘unvān (6) ‘arz idüp naşīhat ve “Liḳā’ya tapu eyle” diyüp Melik (7) Ḳāsım ise la’net Liḳā’ya ve aña tapanlara diyüp bunlara (8) şetm ü düşnām iderdi. Liḳā’nuñ murādı Ḳāsım’ı (9) kendüye meyl itdüre Yāḳūt Şāh Ḥamza ‘askerine (10) ‘aceb raḥnedür” dirdi. Rāvī eydür: “Muḳaddemā irmez iy (11) naḳḳāş Gevher-i Melik emriyle evlād-ı Ḥamza’nuñ taşvīrlarin (12) getürdükde meger Liḳā’nuñ üç kızısı var idi. Birine daḥı (13) Kīt-i Efrüz dirlerdi. Gevher-i Melik Ḳāsım’uñ taşvīrin (14) aña irsāl eylemişdi. Kīt-i Efrüz ‘āşık olup “Āh Ḥamza (15) ne zamān gelür” dir idi; ammā Liḳā la’īn Yāḳūt Şāh’a eyitdi: (16) “Nice olursa olsun Ḳāsım’ı baña ser-fürü itdüresiz (17) diyüp kendü ḥaremine gelüp kızısı Kīt-i Efrüz’ı da’vet (18) idüp eyitdi: “İy kızum devletüm kemendi evlād-ı Ḥamza’dan (19) birin bend idüp getürdi. Melik Ḳāsım dirler. Murādum [34b/1] kendüme tapdurmakḍur. Seni aña virsem gerekdür. Eger taparsa” (2) didi. Bānū bozulup “Devletüm ata ne münāsebed bir fürü-māye (3) ḥerīfe viresin” didi. Liḳā Ḳāsım’ı medḥ eyledi. Bānū (4) ḥalvetine girüp bir dāyesi kızısı var idi. Ğāyetle (5) ‘ayyār idi. Gözden sürme çalar idi. Adına Mercān-ı (6) ‘Ayyār Bānū dirlerdi. Kīt-i Efrüz Bānū aña eyitdi: “İy Mercān (7) yarın erkek şüretine girüp bu ‘asker ile gidüp ne (8) zuhūr iderse baña ḥaber getür” didi Mercān-ı ‘Ayyār “N’ola” diyüp (9) irtesi iki kerre yüz biñ ‘asker bölük bölük olup (10) şehrüñ bir cānibinden bir şu aḳup cennet tarafından gelür (11) ve içinde ḳaşırlar var idi. Şuyın bir bölügi deryāya ḳarışur (12) idi. Ol şuyın bir tarafı cehennem idi; ammā Mercān-ı ‘ayyār daḥı (13) erkek şüretinde ‘askere ḳarışup gitdi. Bölük bölük (14) ‘asker yürüyüp Keyvān’a ve Ekvān’a merḥabā idüp Ḳāsım’a (15) naẓar iderlerdi. Keyvān Ḳāsım’a baḳup “Server Liḳā saña (16) ‘aceb mā’il olmış diyince Ḳāsım eyitdi: “Liḳā’nuñ la’net (17) cān ḥabīşine” didi. Ol da söyledüğine nādım oldu. (18) Hürmüz, Baḥtekān, Ḥoca merḥabā eyledi. Ḳāsım Hürmüz’e bir (19) baḳış baḳdı ki Hürmüz’üñ zehresi çāk ola yazdı. [35a/1] Baḥtekān eyitdi: “Nar-ı nūruñ ḥışmına uğradıñ mı?” didi. (2) Ḥoca eyitdi: “Oğul şaḳın elem çekme” diyüp geçdi. (3) Yitmiş üç şāh yolınca gelüp aḥşama degin (4) bulışdı. İrtesi ‘Anḳāş-ı Hūn-āşām geldi. Tıḳsan (5) dört eriş ḳaddıyla idi. Melik Ḳāsım’ı yigirmi dört (6) eriş ḳaddıyla

görüp güldi. Eyitdi: “Buña bu kadar bendi (7) niye urmuşsınız” didi. Keyvân Eyitdi: “Öyle dime pehlivân, (8) bu ejderhâdur. Zabt olunmaz” didi. İnķâş Kâsım’uñ (9) yanına gelüp “Evlâd-ı Hâmza’dan mısın, saña kim dirler? Liķā’ya (10) ‘ișyân ne haddüñdür” didi. Server ğazaba gelüp eyitdi: (11) “İy hayvân la’în şaňaruñ melâ’îne taparsın. Yokdan (12) var iden Hâlîk’ı bilmezsin” didükde ‘Anķâş ğazabından (13) kudurmuş kelbe dönüp tâziyâne ile Server’i urdı. (14) Kâsım eyitdi: “İy ‘avratdan kötü la’în nâ-merd er iseñ (15) bendüm al gör saña neylerüm. Bağlu adamı ‘avrat bile döger” didi. (16) İnķâş eyitdi: “Aluñ bendin şunuñ” didi. Keyvân Eyitdi: (17) “Nene lâzım pehlivân hâpîs herîf buldıguñ söyler falân” (18) diyerek üzerinden def eyledi. Şoñra Kâhri’bni Anûş (19) gelüp yahşı dilâver idi. Ancak olur eyitdi: “Server [35b/1] elem çekme dünyâ hâlî budur” didi. Kâsım eyitdi: “Eger Liķā’nuñ (2) ‘aklı olsa seni pây-ı taht iderdi” didi. Kâhr itdi. (3) “Mâni’ degül nice pây-ı tahtlara ğâlib olurum himmetünle gençligüm (4) var. Ol sebebden şolda otururum. Eger seni de döge döge (5) bağladılarsa yazık saña, yok hîle ile bağladılarsa (6) merdlerde bend ‘ayb degüldür” didi. Kâsım eyitdi: “Hayır (7) dilâver hîle ile ‘aklüm alup bağladılar” didi. Kâhâr tesellî (8) virüp geçdi gitdi. Şoñra İnķâş Türk geldi. Bu da (9) ğâyet tîğ-zen geçinürdi. Ol da geçdi. İşte akrân (10) akrân ol kadar gelüp da’vet idüp Liķā’ya devlet ‘arz (11) eyledi. Kâsım “la’net Liķā’ya” dirdi. Gördiler olmaz, Liķā’ya (12) ‘arz eylediler. Liķā-yı la’în eyitdi: “Varın cenneti gezdürüñ. Seyr (13) eylesün”. Yâķût Şâh Kâsım’ı alup cennet didügi (14) baĝa getürdi. Ne yok idi. Kâsım temâşâ idüp (15) bâde şundılar. Server içmedi. “Bu gümrâh ‘aceb şeytâna (16) uymış” didi. Liķā’ya varup “Aña da meyl itmedi didiler. Liķā (17) eyitdi: “Cehenneme getürüñ görüp kôrķar” didi. Getürüp seyr (18) eyledükde eyitdi: “Hâķ Ta’âlâ bu mel’ûna ‘aceb ruķşat virmiş” (19) didi. Gine Liķā’ya ‘arz eyledi Yâķût Şâh. Liķā eyitdi: [36a/1] “Şehr-i Şabâ’il’i tezyîn idüp donanma eylesünler. Herkes (2) neye melik ise meydâna koyup ‘arz eylesün. Üç gün (3) böyle idüp Kâsım’ı gezdürüp seyr itdürdiler. Yine (4) olmayup “Ne dîrsin Liķā’nuñ devletine” didiler. Sultân-ı Hâvar (5) eyitdi: “Devlet ol kişinüñ başındadır ki Liķā’ya la’net (6) idüp Hâllâķ-ı ‘âlemi bir bile müslîmân ola” didi. Bunı da (7) Liķā’ya ‘arz eylediler. Bahtekân eyitdi: “Anlar mu’âniddür. Biñ (8) pâre itseler dînlerinden dönmez. Hemân emr ile öldürsünler” (9) didükde Liķā eyitdi: “Otur yirinde iy pelîd. Saña şeytânım didüm (10) ise benüm nekbetüme kârışma”

didi. Andan Liķā-yı la'ın hāreme (11) gidüp kıızı Kīt-i Efrūz'ı da'vet idüp eyitdi: (12) “Kızum saña didigüm Hāmza evlādı Kāsım'ı saña teslīm (13) ideyim. Neylerseñ eyle şunu. Baña meyl itdüresin. (14) Seni aña virdüm” didi. Bānū'nuñ ise cānına minnet; (15) ammā biraz istignā ile “N'ola” didi. Bahtekān bunu haber (16) alup gönünden “Eyü deyyūs ancaķ olur.” didi. Liķā emr (17) eyledi. Sulţān-ı Hāvar'ı Bānū'nuñ bağına gönderdi. (18) Bānū Kāsım'a 'arz-ı cemāl eyledi. Server bunda bir hūsn-i (19) cemāl gördi ki vaşfı kābil degül bi'z-zarurī 'āşık [36b/1] oldu. Bānū eyitdi: “İy dilāver saña lāyık degüldür ki kendüñi (2) zāyi' idesin. Pederime he diseñ ne olur. Bizler Kāsım (3) üç beş gün 'ömürden ötüri dīnimüz terk itmeyüz” didi (4) “Ve bizler fūrū-māye degülüz. Saña da lāyık degüldür ki zalāletde (5) kalasın. Liķā 'ācizdür” diyüp Hāķ Te'ālā birdür şerīki (6) ve nazırını yokdur” diyü biraz vaşf eyledi. Bānū gördi (7) çāre yok sūkūta vardı. Üç gün geçdi. İkinci (8) Kīt-i Efrūz Bānū meclis-i müheyyā itdürüp Kāsım'a kendü (9) eliyle cām şundi. Server içdi. Tamām bir kaç kadeh (10) içdiler. Server kerem olduğda eyitdi: “İy Bānū-yı cihānum (11) bu iltifāt nedür, böyle bağılu tutmaķ ne olsun” didi. Bānū (12) eyitdi: “Pederime muṭī' ol şafā idelim. Beni saña virecek” (13) didi. Melik Kāsım eyitdi: “Yā Sulţānum baña muḥabbetün (14) pederün ḥātrı için midür?” didi. Bānū emr eyledi. Bir (15) şanduk getürdiler. İçinden tomar ile Kāsım'ın taşvīrin (16) çıkardı. “İşte efendüm muḥabbetüm budur” didi. Kāsım eyitdi: (17) “Murād beni dīnümde çevirmekdür taşvīr bir vesīledür” didi. (18) Bānū ağlayup eyitdi: “Server benüm muḥabbetüm size derūnīdür” didi. (19) Kāsım eyitdi: “Öyle ise Hudā'yı bir bilüp benüm bendüm al. [37a/1] niķābın ref' eyle 'işret idelüm lāzım gelürse yine rızām ile (2) teslīm olurum. Bende çek” didi. Bānū Kāsım'ı salıvirüp (3) imāna geldi. Ele cām alup 'ayş u 'işrete başladılar. Üç (4) gün geçüp Liķā'dan adam geldi, Kāsım'ı ister diyü. Server (5) teslīm olup Bānū ağlayuraķ bende çeküp çok naşīḥat (6) eyledi. Kāsım kā'il olmadı. Bānū Liķā'ya nāme yazdı ki (7) “Söz geçmez birkaç gün tursa ihtimāldür. Cānına kār idüp (8) tābi' ola” didi. La'ın “Ne olursa bugün olur” diyüp (9) dīvānı tezyīn eyledi. Kendü tahta oturdu. Emr idüp (10) Kāsım'ı getürdiler. Siyāsete tūrup oturdu. Liķā (11) eyitdi: “İy 'āşī kulum baña niçün i'timād itmezsin” didi. (12) Server eyitdi: “Sen kimsin ve neye kādırsın ki ben saña (13) i'tibār idem. Sen de bencileyin bir 'āciz kulsun. Ben Hāķ (14) Te'ālā'yı bir bilürüm. İ'timādum aṇadur” didi. Liķā-yı la'ın eyitdi: (15) “Seni cehenneme

atarum” didükde zebânî renk Zengiler, âteş renk (16) tîğlar ile eṭrāfuñ alup Liḳā eyitdi: “Kemend-endāzlar gelüp (17) baña cebren secde itdürelər” didi. Yüz kemend ṭaḳup yüz (18) pehlivān zor eylediler. Ḳāsım ayağūñ öte direyüp “Mevlā (19) ḳuvvet ḳudret senūñdür” diyüp ṭırdı. Hareket itdüremediler. [37b/1] Ḳāsım “Yā Allah” diyüp na‘ra urup bendlerin ḳırdı ve kemendleri (2) öyle silkdi ki ol yüz pehlivānlar yüzleri üzerine (3) düşdiler. Elḳāş Türk tîğ-zendür. Hemān Ḳāsım’a bir (4) tîğ ḥavāle eyledi. Server bileginden ḳapup tîğ elünden (5) alup yine kendüye ḥavāle idicek Elḳāş firār eyledi; (6) ammā tîğūñ ucu boş yirine rāst gelüp zaḥm irişdi. (7) Sultān-ı Ḥāvar ehl-i dīvāne girişüp virdi tîğ. (8) Ḳanların seyl gibi aḳıtdı. Nihāyet taḥt üzere Liḳā’ya (9) hücūm idüp eyitdi: “İy bī-dīn mel‘ūn ḳādir iseñ (10) şol tîğum men‘eyle” didükde la‘īn bir de ardına ḳaçup (11) Ḳāsım şıḳrayup bir tîğ öyle urdı kim Liḳā ḥayḳırup “Bre (12) ‘āşī ḳulumuñ tîğına siper yitişdürūñ nekbetūm vardır. (13) diyince meger siperler ḥāzır idi. Liḳā’nuñ başı üzre (14) ḳırḳ sekiz siper ṭıtdılar. Tîğdur Ḳāsım elinden inüp (15) cümlesin bulup Liḳā’nuñ başınuñ derisiyle bir (16) ḳulağūñ yelpāze mişāl yire düşürdi. Liḳā āh idüp yire (17) ḳapandı. İşte mel‘ūnuñ başı ucında siper-endāzları (18) var idi; yoḥsa Ḳāsım bunu iki biçmek muḳarrer idi; (19) ammā bu maḥalde Elḳāş gürz ḳapup aṅsuzın Ḳāsım’uñ [38a/1] ardından gelüp bir gürz öyle urdı ki Server sendireyüp (2) az ḳaldı bunuñ üstine düşecekdi. Dilāver davranınca kemendler atup (3) tekrār yıḳup üşündi ile yine bende çekdiler. Liḳā-yı la‘īn (4) “Cehenneme götürūñ ‘āşī ḳulumı” diyüp emr eyledi. Ḳuyuya (5) atalar lākin tîğların Cīl nām Üşter Ḥorlardan seksen (6) eriş ḳaddlu bir kimseye virdi ve la‘l ḳapalar Bānū’da (7) ḳaldı. Ḳāsım’ı getirüp ḳāh-ı mārāna mancılık ile atdılar. (8) Ḳāsım zikrullah iderek inüp gitdi; ammā rāwī (9) eydür: “Bu ḳāh-ı mārān didükleri ḳāhuñ mişlū yoğıdı. (10) Dā’ima yılanlar cem‘ olup ḥurūc iderler zīr-heşt (11) ṭılsım eylemişdi ve ekşer Şāh-mārān bu cāhda (12) olurdi. Ḥāzret-i Süleymān bu Şabā’il’de iken cāhın (13) ḳa’rından söz alup Süleymān, Şāh-mārān’dan (14) su’āl ider kim ‘aceb bizden şoñra bu diyāra kim ḥükm eyler. (15) Āşāf eyitdi: “Bir ‘āşī mel‘ündür. Ḳaşrda ulu heyyet (16) da‘vāsın idüp şoñra ulu heyyet da‘vāsını eydür (17) iken Ḥamza’ Şāḥib-ḳırān zuḥūr idüp anuñ evlādlarından (18) Melik Ḳāsım nām dilāveri bu ḳāha ata. Süleymān fikr (19) idüp Şāh-mārān’a ışmarlayup tā ki bu ḳāhı ḥālī [38b/1] ḳomayalar. Ol eṣnāda ejderhāya ‘iṣyān idüp emr-i (2) Süleymān ile anı sedd-i ye’cuce birağalar

Şâh-(3) mārân ricâ idüp âzâd itdürüp işte ol (4) Evren'i bu çâhda Kâsım için mü'vekkel koyup halâş (5) ide. Evren eyitdi: "Kâsım olduğun nereden bileyim" (6) didi. Hâzret-i Süleymân eyitdi: "Zikr-i tevhîd ile Allahu (7) Te'âlâ'yı kılup düş" dimişdi. Ol zamândan berü bekler (8) idi. Kâsım, çün ism-i Hudâ'yı yâd iderek düşdi. (9) Ejderhâ anı tutup iki kat olup şıkup hıfz (10) eyledi; ammâ beriden Bânü bu haberi işitdükde hançere (11) düşmek diledi. Mercân-ı 'Ayyâr kımayup tesellî virdi. (12) "Anlar evlâd-ı Şâhib-kırân'dur tehî olmazlar. Anlara Hudâ yardımcıdur. (13) İnşâ'allâh bir nesne olmaz" didi; ammâ râvî eydür: "Çün (14) ejder Kâsım'ı büklüm ile alup bir küh dibine getürdi. (15) bir de şu geçürdi. Zemîne koyup girü gitdi. Server (16) gözin açup bir taht üzere bir beyâz mâr тұrur. Meger Şâh- (17) mārân idi. Server işte Şâh-mārân ile görüşdi. (18) ve bir bâz-ı mühre virdi. Ba'de bir Evren'e emr idüp Kâsım'ı (19) kıyruğına alup çâhdan çıkardı. Kimse duymadı. [39a/1] Dün nısfı idi. Kît-i Efrûz'un bağına geldi. Bânü ağlar (2) idi. İçerü girüp görüşüp şâd oldılar. Kâsım (3) tığların su'âl idüp Mercân-ı 'Ayyâr eyitdi: "Server (4) Cîl Üşter Hôr nâm pelîddedür" didi. Kâsım emr (5) eyledi. Şeşpâ-yı Bahrı getürdiler. Biraz 'işret idüp (6) gözine geldükde Sultân-ı Hâvar kılup la'l câmelerin (7) virdi. Geyinüp üzerine bir siyâh püşide geydi. (8) Liķâ 'askerine gelüp Üşter Hôrler tarafuñ su'âl (9) idüp buldı. 'Neylersin?' diyene, "Liķâ gönderdi beni, (10) hizmetüm vardır" dirdi. Şorarak Cîl Üşter Hôr çadıruñ (11) bulup içerü girdi. La'în oturmuş şarâb içerd. (12) Sultân-ı Hâvar añsuzın na'ra urup boğazın aldı. (13) eyitdi: "İy pelîd işte çâh-ı mārâna atdukları Kâsım (14) benüm. Tîz İmâna gelin" diyince Cîl Üşter Hôr kumân (15) idüp kendü de tıguñ kıpup Server'e havâle eyledi. (16) Kâsım bunuñ bileginden kıpup tıguñ elinden alup (17) kendü tıgı ile urup iki pâre eyledi. 'Askerine (18) urdı tıgı âteş bırağup kendü uğrın açup (19) bağa geldi. 'Asker-i küffâr şabâha dek birbirlerin [39b/1] kırdılar. Şabâh gördiler yâd kimse yok. Liķâ'ya haber virdiler. (2) La'în zehir yutmuşa döndi. "Nekbetüm böyle zühür eyledi." (3) diyüp 'âkıll olanlar nekbetün ile boynuñ altında kılsun (4) dirlerdi; ammâ beriden Kâsım Bânü'nuñ bağında 'işret (5) idüp şeb-hûn-ı sâñî irtesi Sultân-ı Hâvar (6) süvâr olup gice şeb-hûn için Kıytol'a geldi. Bir (7) ok urup câmdan geçüp dîvâre mıhllandı. Na'ra (8) urınca Liķâ bilüp âh idüp Kâsım biraz tıg urup (9) birbirine düşürüp kendü bağa gitdi. İrtesi gice (10) şeb-hûn-ı sâlis Sultân-ı Hâvar gine Kıytol berâber yine (11) geldi. Meger Hûn-âşâmiler kıolina düşmişdi. Na'ra (12)

urup âteş bıraķdı. Zıġum-ı H n-âş m Server’e tıġ (13) hav le eyledi. Melik K sım elinden alup ve bir tıġ urup (14) la’ n şavışup tıġu n parmaġına r st gelüp (15) düşürdi ve çok kimse depeley p baġa geldi. ‘İşretde (16) şab ha dek k firler birbirine urdılar tıġı. şab h olduķda (17) Zıġum-ı H n-âş m parmaġın alup Liķ  d v nına gelüp (18) parmaġu n ortaya koyup “Y  Liķ  parmaġum senün uġrına (19) düşdi bütün ile” didi. Liķ  eyitdi: “Nekbetüm böyle [40a/1] zuh r itmişdür. Var t m r eylesünler. Başın gidecek (2) idi. Parmaġu n gitd ğine şükr eyle” didi. şeb-h n-ı (3) r bi’ aġřam olup K sım yine gelüp şeb-h n eyledi. (4) Kıytol’a gelüp na’ra urup “Benüm Sult n-ı H var, iy Liķ  (5) pel d gel gör kim kime r st geldün” diyüp r st geld ğine (6) urdı tıġı. İnk ş-ı H n-âş m Server’ n meh betine (7)  şik ra varamayup K sım dil ver şeb-h n virüp dönecek (8) zam n h le ile řaġdan şoldan gösterüp  aldı. (9) K sım teziyye siperi dürüst yitişd remey p miġfer (10) ken rından alnına deġin bir zaġm urdı. K sım ġaykırup (11) bir tıġ urdı. La’ n kendün atından bir c nibe atup (12) kaçup k rtuldu. Tıġ inüp raġı iki b ldi. (13) İnk ş-ı la’ n tekr r atlanınca K sım gitdi ġayb (14) oldu; amm  zaġm-ı muġ lif ibl ġ boynına düşüp raġ (15) K sım’ı getürüp bir maġalde üzerinden düşürdi. (16) İnk ş Türk na’ra urdı ki “Benüm Elk ş K şende K sım” (17) didi. Liķ  işidüp ş d oldu. İrtesi d v n (18) idüp K t-i Efr z, Merc n-ı ‘Ayy r’a yalvarup Server’ mden (19) ġaber getür” didi. Z r  işitmişdi; amm  Liķ -yı la’ n eyitdi: [40b/1] “Söyle y  Elk ş ġazabum k lıcı K sım’ı nice öldürdün?” (2) didi. Elk ş eyitdi: “Bir tıġ urup iki p re eyledüm. Atı (3) alup gitdi” didi. Liķ  “Bel   yled r” didükde Hoca güldi. (4) Hürmüz görüp eyitdi: “ y Hoca ne gülersin; yoġsa (5) K sım řaġ mıdur?” didi. Hoca eyitdi: “Bel  ş hum (6) řaġdur; amm  zaġmı var” didi. Liķ  a layup “Y  Hürmüz (7) Hoca ne söyler z r  benüm esr rum ol bilür. A na (8)  ok ‘ilim virdüm, ma’rifet virdüm” didi. Hoca’nu n (9) s zin didiler. Liķ  eyitdi: “Bel  Elk ş yalan söyler. (10) Hoca’nu n sözi v ķi’d r” didi. Bunlar bunda; amm  (11) bu taraıdan Melik K sım ol arada b - aġl yaturdı meġer (12) bir şal’a var idi. Adına K p siyye dirlerdi ve Liķ ’nu n (13) aķrab sından bir kimse ġ km iderdi. Adına K p s ş h (14) dirlerdi. şik ra  ıķmıřdı. Gezerken K sım’ı ol arada (15) bulup alup sar yına getürdi.  l tından baķup K sım (16) id ġin bilüp bende çekdi ve ‘il c idüp ‘aġlın (17) getürdi. “Kimsin?” didi. K sım gizleyem didükde eyitdi: (18) “Biz seni bil r z; amm   ld rmey z. Liķ ’ya irs l iderüz” (19) didi. Z r  K sım’u n Liķ  ile geçen ma’rekeleri

rāygān [41a/1] olmuşdı. Kāsım'ı zindāna şaldılar. Kāsım niyāza başladı. (2) ol dem Hāzret-i Hızır 'aleyhisselām zāhir olup mübārek (3) ağzı yāriyla Kāsım'ın zaḥmuñ şıgadı. Ol sâ'at eyü (4) oldu. Arkasın şıgayup işāret eyledi. Bendleri (5) döküldi ve arkasın şıgayup kal'adan taşra (6) çıkarup kapuya geldükde Hızır el urdı. Kapu açıldı. (7) Eyitdi: “Yā Kāsım hayde var bundan bir ġarīb seferüñ vardur. (8) Ğurūrdan şakın” diyüp ġayib oldu. Kāsım na'ra (9) urup İblāğ-ı Şeşpā-yı Bahrı işidüp geldi. Server (10) süvār olup na'ra urup “Yā Kāpūs işte beni Hāḫ Ta'ālā (11) ḫalāş kıldı. Şanma kim itdüġin yanına kalur” didi. (12) Meger Bānū la'l kapalardan ötüri elemde idi ki “Pederüm (13) Liḳā isterse ne cevāb vireyim” diyü işte bunlar (14) bunda yine naḳl olına. Bir faşıl Şāḫib-kırān'dan diñle (15) ol zamānki Emīr-i 'Arab Kal'a'-i Ğül'izār'ı muḫāşara idüp (16) on beş ġün 'azīm yürüyüş idüp aşlā bir vechile (17) fırsat müyesser olmadı. Hāzma'nuñ ise bir yanadan Bedī' (18) firāḳı bir de Kāsım elemin ve çok müslīmān da şehīd oldu. (19) Ğāyet ġamġin oturup ol ġün ceng olmayup 'işret [41b/1] iderken kapuda bir ġalebe oldu. “Bre ġörin nedür?” diyince (2) 'Ömer çıḳup ġördi. Bir bölük Zengīler siyāh-püş olmuşlar. (3) Bir nāmeleri var ellerinde 'Ömer-i 'Ayyār “Ne ḫaber?” didükde (4) eyitdiler: “Bizi Şāḫib-kırān'a bulışdıruñ. Zīrā bir oġlı (5) dār-ı fenāyı terk idüp beḳāya ġitdi. Vaşıyyet idüp (6) nāmesi var” didükde 'Ömer'ün cān başına şıçrayup (7) eyitdi: “Bre ḳanġı oġlıdur ve nerede, ne yüzden vefāt” (8) didükde eyitdiler: “Bedī'ü'z-zamān dirler bir Server idi; (9) ammā ne yegāne-i cihān idi. Ḳazāya uğradı. Ḥayf oldu” (10) diyüp ağlar gibi oldılar. 'Ömer ağlayup feryād ile içeri (11) ġelüp 'arz eyledükde Hāzma bu ḫaberi işitdükde öyle (12) bir āḫ-ı ser çekdi ki bārgāḫ yana yazdı. Cümleden feryād (13) ḳopdı. Bedī' begleri ve oġulları İskender Şāḫ-ı rebī'u'l-(14) melik, Bedī'ü'l-melik; ammā Nure'd-dehran'da yokdur. Ebrehe bir (15) feryād-ġarī ḳopdı ki vaşf olunmaz Hāzma āḫ idüp (16) bī-hoş olmuşdı. Kendüni cem' idüp emr eyledi. (17) Ol ġelen Zengīleri içeri ġetürdiler. Bunlar Şāḫib-kırān'a (18) du'ālar idüp “Devletlü Emīr başınız şaġ, Bedī' vefāt (19) itmezden evvel vaşıyyet idüp nāme yazdı size” diyüp [42a/1] nāme'i şundılar. Emīr-i cihān alup ġördi mühür Bedī'üñdür. (2) Aḳup ḳanıyla yazılmışdur. Kırā'at eyledi. “Devletüm ata bundan ġidüp (3) bir daḫme fetḫ eyleyüp Ḥarnüb-ı Zengī ve Süleymān Şāḫ (4) Türkmanī'i ele ġetürüp müslīmān eyledüm. Andan (5) şoñra daḫmeden ġelürken bir yirde ārām eyledüm. Bir miḳdār (6) uyudum idi. Meger şīrler meḳanı imiş. Ecelüm daḫı (7) ġelmiş ġāfilen

beni yırtup kanum ile bu nâme'i yazdum. (8) vefât eyledüm. Âhîret haqqıñ helâl idesin ve Serâ-perde (9) erenlerine benden selâm olınur" demiş. İşte bir (10) yas mâtem oldu ki vaşf mümkün degül. Ba'de ol Zengîler (11) eyitdi: "Devletlü Şâhib-kırân bizüm girüde şâhlarımız (12) vardır. Anlar da âlât-ı esbâbı cümle götürürler" dedi. Hamza (13) Lendühâ'yı karşı gönderdi. Zerd-i tâzî' gürz, nîze, (14) tîğ, kanlu esbâb ve pîrâhen götürüp cümle Şâhib-kırân'a (15) teslim eylediler. Hamza evlâdlarına "Âlâtleri her kim kullanabilürse (16) alsun" didükde ne kimse gürzin şalabildi (17) ve ne sâ'irin ve tîğüñ çekebildi. Hamza eyitdi: (18) "Kalduruñ bunları hâzîneye zamân ile belki bir evlâdum (19) zuhûr idüp kullanabile" didükde kaldurup hâzînedâr [42b/1] hâzîneye şakladı; ammâ bu haberi kal'adan Dâvûd Şâh (2) haber alup şâd oldu ve çıkup şeb-hûn eylemek murâd (3) eyledi. Mirşâd Vezîr kımayup "Cânı acımışdur. Bizi (4) harâb iderler" dedi. İşte Hamza ve begler kırk gün mâtem (5) idüp cümle siyâh-püş oldılar. Andan Hamza bunlara (6) icâzet virüp gönderdi. Lâkin Kâpûs Nerre bu haberleri (7) tamâm alup Kûh-ı Semâvât'a gitdi. Andan yine birkaç gün (8) kal'aya yürüyüş eyleyüp zafer bulamadılar. Hamza ziyâde elem (9) çekdi. Dönüp 'Ömer-i 'Ayyâr'a eyitdi: "'Ayyâr şol kal'aya (10) bir çâre idip fetih idersek ne miqdâr mâl hâşıl (11) olursa nışfı senüñ olsun" dedi. 'Ömer-i 'Ayyâr "N'ola" (12) diyüp şüret-i tebdîl idüp çok cedd-i sa'y eyledi. (13) Çâre olmayup nihâyet tağ cânibine gelüp yağmur yağmağa (14) başladı. 'Ömer bir mağâra görüp içine girüp karañu idi. (15) Çırâğ peydâ idüp ilerü nazar şalup haylî vâsı' (16) mağâradur ve nihâyetinde iki ak mermer sütûn тұrur. Birinde (17) varup yazı gördi. Okudu. Yazmış ki "Ben kim Cemşîd (18) Şâh idüm. Sen ki Hamza-i Şâhib-kırân'sın. Bu 'amûdı (19) kıparup lağımdur tâ nihâyeti Der-bend-i Çâlenderiyye'ye varur. Birinde [43a/1] dahı 'amûdı kıpar biraz git bir kâva râst gelirsın (2) arkasında bir şanduk içinde bir koç taşvîri vardır. Kâva (3) bir tîğ urup şandukdan koç taşvîrüñ çıkar. Haţţ var. Aña (4) 'amel eyle tâ kim murâdına nâ'il olasın" demiş. 'Ömer (5) şâd olup gelüp Şâhib-kırân'a haber virdi. Server-i âlem (6) süvâr olup ol mağâraya gelüp ol mîli kıparup (7) dehlîze girüp kâvı katl idüp şandukdan koçın (8) taşvîrüñ çıkarup alnında yazı var okudu. Demiş ki (9) "İlerüye varup bir 'akreb görürsın. Koçı urasın. (10) Bir kapu açılır gırsın. Bir nerdbândan çıkup bir mârâ (11) râst gelürsın ur gürz ile. Bir kepeñk vardır, kıldur. (12) Tâ Dâvûd Şâh'ın tahtı önüne çıkar" demiş. İşte (13) Hamza bu minvâl üzre

‘amel idüp cümle raşadları bozup (14) kepeñge geldi. Zor idüp anı da kaldurup Dāvūd Şāh’uñ (15) tahtı öñine çıkup ‘Ömer ve begler ardınca taşra olup na‘ralar (16) urduķda Dāvūd Şāh kumān idüp kendü bunlar cengde (17) iken vezīrleriyle kaçdı ‘Ömer-i ‘Ayyār kal‘a kapuların açup (18) sâ‘ir ‘asker içerü koyulup ehl-i şehre urdılar tıǵı. (19) Kal‘a‘i fi‘l-hāl feth eylediler. İslām’a gelen kurtuldı. [43b/1] Sâ‘iri tıǵdan geçdi. Evvel kaçan gücle kurtuldı. ‘Ömer ve (2) nice māl şahibi olup Emīr-i ‘Arab işte Gül‘izār‘ı (3) Melik Kāsım adına zabt idüp ħarāb yirlerin ta‘mīr (4) ve Bedī‘ cānı içün ta‘āmlar pişirüp taşadduklar ihsān (5) idüp bunlar bunda; ammā bu tarafından Dāvūd Şāh vezīrleri (6) ile kal‘anuñ bir uğrın kapusından kaçup ‘azm-i (7) Şabā‘il ve Liķā diyüp gitdiler. Yidi der-bendlere uğrayup her (8) birinde dāmād-ı Liķā’dur diyüp ‘izzet ü ikrām idüp nihāyet (9) cümlesin geçüp bir gün Şabā‘il’e dāḥil olup Yāķūt (10) Şāh ile görüşüp ba‘de Liķā‘ya gidüp “Yā Liķā niçün (11) böyle eyledüñ imdād eylemedüñ” didükde Liķā-yı mel‘ün eyitdi: “Benüm (12) murādum Ḥamza‘i cümle ‘askeriyle bu şahrāya getirüp hep (13) birden kahr eylesem gerekdür” didi. Dāvūd Şāh eyitdi: “Çün (14) öyledür. Bize ħaber virüp bunda gelsek, bu kadar māl cāndan (15) çıkduk” didi. Liķā eyitdi: “Yā Dāvūd nekbetüm var benüm. Murādum kullarum (16) tecrübedür. Şādık ile kezzāb ve münāfıkı fark idem. Sen (17) elem çekme vilāyetinüñ beşi kadar vilāyet vireyüm saña; lākin hemān (18) ğurūrdan şaķın dürlü mükāfātlar idem” diyüp çok yādigār (19) bağısladı. Gencāb Şāh altında yir virdi ve Bedī‘ü‘z-zamān‘ı [44a/1] naķl idüp Hürmüz ve Baḥtekān şafā idüp şād oldılar. (2) Meger Mercān-ı ‘Ayyār anda idi. Ḥaber alup Bānū‘ya gelüp naķl (3) eyledi. Meger Kāsım henüz gelmişdi. Bedī‘ü‘z-zamān’a acıyup (4) ağlayup eyitdi: “Āḥ iy ‘amuca ‘āķıbet ecel şerbetüñ sen de (5) içdüñ mi?” diyüp ol elem ile süvār olup doğru Kıytol’a (6) geldi; ammā muķaddem meger Elķāş Türk Kāsım’a zaḥm urduķda (7) Server de buña bir tıǵ yitişdürüp Elķāş tıǵ siper (8) virdi. Dört pāre idüp la‘īn bir cānibe şavışup (9) tıǵuñ ucı parmaǵına rāst gelüp düşürmişdi (10) ve kaçup dīvāna gelüp “Yā Liķā senüñ uğrına parmaǵum (11) gitdi bütün ile” didükde Liķā-yı la‘īn eyitdi: “Aña kḥanā‘at (12) eyle başın gitmedi. Hayde tīmār eylesünler” diyüp (13) ‘azīm ħicāb eyledi. İşte şimdi Kāsım, Bedī‘ (14) firāķıyla Kıytol’a gelüp na‘ra urup eyitdi: “Benüm; Sulṭān-ı (15) Ḥāvar, Melik Kāsım dilāver. İy kezzāb la‘īn elleri baǵlu (16) adama ħükm kolaydur. İmdi senüñ de kudretüñ var (17) ise meydānuma gel” diyüp yine üç ok atup Kıytol’ın

(18) çamların rüs-vây kıldı. Bu da şeb-hûn-ı hâmisdür. (19) Yine bir eyü şeb-hûn virüp kendü bağa gitdi. Kâfirlerdür, [44b/1] birbirine girüp Kâsım tekrâr gelüp Liķā perîşân hâl olup (2) Kâsım ise na‘ralar urup tîğ semâ‘ına başladı. Kâfirlere (3) fenâ virüp giderken meger ol gice Kâhri‘bni Anûş bekçi idi. (4) Kâsım‘uñ ol iki yüz biñ ‘askeri rûzgâr öninden (5) hâr u hâşâk gibi şavurduğıñ görüp Kâsım‘uñ önin (6) alup eyitdi: “Āferîn Server, merd-i meydânsın; lâkin bunca (7) erlik eyledüñ ki kimse bunu itmege kâdir degüldür; ammâ ayrık (8) yiter var git, zîrâ Liķā senüñ ecelin benüm elümde kodi. (9) Ben ise senüñ gibi er zâyi‘ olduğın istemem” didi. (10) Kâsım gülüp eyitdi: “Bre hey dilâver ne ahmağ kavm olursız. (11) Bir ‘âciz senüñ gibi kûl neye kâdir ola” diyüp vâfir söyledi. (12) Kâhri‘bni Anûş “Çün öyledür hamle eyle” didi. Kâsım (13) hamle‘i sen idersin” diyince Kâhri‘bni Anûş el nîze gürze (14) urup cenge başladılar. Birbirlerin begenüp şabâh yakın (15) olunca ceng eylediler. Melik Kâsım eyitdi: “İy dilâver (16) şabâh oldu. Artuğ gidelüm yine görîşevüz” didi. Kâhri (17) eyitdi: “Yâ Kâsım senüñle ayrı olmaduğ dahı yâ” didi. (18) Kâsım eyitdi: “Bre ne ‘aceb sedd olduñ” diyüp dal tîğ (19) olup havâle eyledi. Kâhri bilür ki bunuñ tîğüñ men‘ [45a/1] eylemek güçdür. Tîğ sipere bâhem idüp karşı virdi (2) ve bir ayağıñ üzengiden çıkarup tûrdı. Tîğ inüp (3) bunuñ tîğ siperin bulup Kâhri bir cânibe atladi; ammâ (4) tîğüñ ucu omuzına râst gelüp zahm urdı. (5) Kâsım alup yürüyü virdi. İşte Kâhri‘ı al kan içinde (6) kapdılar. Kâsım şahrâya gider gibi olup bağa gelüp (7) Kîti Efrûz‘a cenglerin bildürdi. Râvî eydür: “Kâsım ol gün (8) şikâra binüp giderken gördi. Bir bölük halk firâr iderler. (9) Server önlerin alup eyitdi: “Kimden kaçarsız?” didükde bunlar (10) eyitdi: “Bizler ‘Ānûk Şâh ‘askerleriyüz. Kal‘amuzda bir ejder (11) peydâ oldu. Andan kaçup giderüz” didiler. Kâsım eyitdi: (12) “Ben ol müzi‘ def‘ iderüm” bunları önine kıtup giderken (13) ‘Ānûk Şâh‘a râst gelüp eyitdi: “Kaçmañ şimdi. (14) Ben anı depelerüm” diyüp kal‘aya varup gördi ejderhâ (15) burca şarılıp iner. Sultân-ı Hâvar bunuñ kafasına (16) bir nîze öyle urdı ki başın kal‘aya mıhlaya kodi (17) ve bir tîğ urup iki pâre eyledi. Cäsüslar ‘Ānûk (18) Şâh‘a haber virüp gelüp ejderüñ helâkın görüp şâd (19) olup Server‘i sarâyına getirüp ziyâfetler ve ikrâmlar eyledi. [45b/1] Esnâ-yı kelâmdan Kâsım eyitdi: “İy Şâh ol ejderi Liķā‘ya (2) niçün ‘arz itmediñüz, def‘ idebiliyor mı idi? Göre idiñüz” (3) didi. ‘Ānûk eyitdi: “‘Arz eyledük Server bize cevâb eyledi ki (4) ‘Ol ejder benüm gâzabumdur ki size musallağ eyledüm

şoñra helāk (5) iderüm’ didi. İşte helāk eyledi” diyince Kāsım gülüp “Liķā (6) ne köpekdür Allah’uñ ‘ināyeti ile anı ben helāk eyledüm. Liķā’nuñ (7) kendü başına dermānı yoķdur, ‘ācizdür” diyüp zemm eyledi. (8) Bildiler ki Hūdā-perestdür. Bir fitne vezīri var idi. Tahrik (9) idüp Server’uñ şarābına dārū katalum” didi. Zīrā Kāsım (10) bunları İslām’a da’vet idüp muhālefet idersiñüz (11) kırarum” didi. Anlar da: “N’ola, falān” diyüp ol gice müşāvere (12) idüp hīle ile müsilmān olup şarābına dārū katup (13) içürdiler. Bī-hoş olduķda bende çekdiler bir ‘ayyārı var (14) idi, Şehlāsek nāmında. Anı da’vet idüp eyitdi: (15) “İy ‘Ayyār gerçi bu yezdān-perest bize eyülik eyledi; ammā Liķā’ya da (16) cevāb güçdür” diyüp Şehlāsek ‘Ayyāra virüp bir beriyye (17) yire bıraķdurdı. Kāsım’uñ ‘aķlı geldükde aķvālī bilüp (18) bendin kırup yine kal’aya gelüp gördi ķapuyı muhķem (19) bend eylemişler. Aķşama dek gürziyle dögüp ba’de [46a/1] şahrāda sipere yaşıdanup uyudu. İblāğ’ı öte şaldı. (2) Şehlāsek gezerken İblāğ’ı görüp Şāh’a haber (3) virdi. Şāh da: “Amān ‘Ayyār şol nā-bekārı bağlayup (4) baña getür saña biñ altun vireyüm” didi. Şehlāsek (5) gelüp Kāsım’a yanaşayum diyince İblāğ hiss idüp (6) māni’ oldu. Āhır Şāh’a haber virüp birķaķ adamlar (7) kal’adan taşra çıkup İblāğ’ı ürküdüp (8) ‘Ayyār hezār havfiyla Kāsım’a dārū virüp girü çekildi. (9) “‘Aceb dārū te’sīr itdi mi itmedi mi?” diyüp bağlamağa havf (10) idüp uzaķdan oķ atup Kāsım’a birķaķ zahm urdılar. (11) Gördiler hareket itmedi. “Liķā’ya eyü hizmetdür. Dārūdan (12) geķmiş” diyüp bende çeküp kal’aya getürdiler. Ehl-i (13) şehir acıyup “Bu dilāvere böyle eylemek inşāf mıdır? (14) Bize eyülik eyledi” dirlerdi. Bir zamāndan şoñra Kāsım’uñ (15) ‘aķlı gelüp kendüni böyle bend görüp eyitdi: “İy (16) la’īnler size ben eyülikden ğayrı neyledüm. Baña böyle kaşd (17) idersiz” didi. eyitdiler: “Öyle; lākin Liķā düşmānı olduĝın (18) suç yiter” diyüp emr eyledi. Liķā’ya biraz adam yanına (19) koşup gönderdi. Şehlāsek ilerü gidüp Liķā’ya [46b/1] müjde eyledi. Çok cevāhir, altun ķaptı Liķā eyitdi: (2) “Gördiñüz mi hışmum Kāsım’ı siz maĝrūr oldiñuz beni (3) unutdıñuz ‘Ānūķ Şāh ķulum baña çok yalvarup (4) niyāz eyledi. Kāsım’ı anların elleriyle tuturdum, getürürler (5) siyāset hāzır olsun” diyüp naṭ’-ı siyāset (6) dōşetdi. Bunlar bunda; ammā bu taraıdan Kīt-i Efrüz (7) Bānū, Kāsım’uñ eleminde idi. Mercān-ı ‘Ayyār çıķa gelüp (8) eyitdi: “İy Bānū-yı cihān Kāsım’ı ‘Ānūķ Şāh ‘Ayyār eliyle (9) tutmış işte babañ Liķā’ya göndermiş, getüriyorlar” (10) didükde Bānū’nuñ cān başına şıçrayup eyitdi:

“İy (11) Mercân-ı Gevher, Melik Bânü Bedî’ü’z-zamân’ı hâlâş eyledi. (12) İmdi ben de bunı hâlâş iderüm” diyüp yüz kadar hâdim (13) câriyesiyle silâh-püş olup tağ yolından revâne (14) olup bunlar Kâsım’ı getürürlerken Bânü-yı cihân tevâbi’yle (15) aînsuzın önlerin alup na’ralar urup başladılar. Tîğî (16) Sultân-ı Hâvar Melik Kâsım dilâver, Bânü’yı na’rasından (17) bilüp gayrete gelüp zânûları üzere oturup bir kerre (18) “Yâ ma’bûd-ı bî-hemtâ” diyüp öyle bir haykırup zor eyledi ki (19) bend bilekçek pâre pâre atılup bendlerin kırup bunlara [47a/1] urdı. Tîğî bozup evvel kaçan gücle kurtuldu. Liķā’nuñ (2) batıkına beste bārân itmege gitdiler. Kâsım dañı Bânü’lar ile (3) dönüp bağa gelüp ‘işrete oturdılar ve Mercân-ı (4) ‘Ayyārı Liķā dîvânına havâdiş haber almak için gönderdi. (5) Mercân-ı ‘Ayyār tebdîl-i şûret dîvân-ı Liķā’ya varup bir yirde (6) tûrup gördi Kâsım’ı şimdi getürürler diyü cellâdları (7) hâzır siyâset düşünmiş Ahşam oldu. Liķā (8) gördi, Kâsım gelmedi. Cellâdlar uşanup “Nice idelüm” (9) dirken birkaç kişi baqiyyetü’s-seyf gelüp feryâd idüp (10) yolda bir bölük niķâblu kimseler gelüp bize tîğ koyup (11) Kâsım’ı hâlâş eylediler. “Biz evvel kaçup gücle kurtulduk” (12) didiler. Liķā’nuñ ‘aklı gitdi. Gelür dimişdi şimdi (13) gelmedi. Ne poñ yisün hacîl düşdi. Eyitdi: “Kullarum (14) nikbetüm böyledür. Kâsım gönîlinden baña niyâz eyledi. Halk arasında (15) öldürme diyü öyle eyledüm; ammâ yine kurtulmaz” didi. Hoca (16) eyitdi: “Kâsım hâlâş oldu” didi. Hürmüz ve Bahtekân eyitdi: (17) “Kim kurtardı” didükde Hoca-i Dānā eyitdi: “Şāhib-i (18) hāne hâlâş eyledi” didi. Bahtekân eyitdi: “Yā ol kimdür?” (19) diyince Hoca eyitdi: “İy pelîd ben ğammāz degülüm Liķā’dan [47b/1] su’âl eyle, ol belki bilür” didükde Liķā işidüp eyitdi: (2) “Zāhir ben hâlâş eyledüm, gerçektür. Hoca güzel söyler” (3) didi. Ehl-i dîvân gönülllerinden sevindiler. Ba’de Liķā-yı la’în (4) içerü Şanem-i dil-rubāya girüp ağladı. Şeytân-ı la’în (5) putuñ içinden eyitdi: “Yā Liķā kulum, Kâsım’ı senüñ (6) küçük kızuñ Kît-i Efrûz Bânü kurtardı” didi. (7) Liķā taşra tahta çıkup eyitdi: “Kâsım falân bağdadur. (8) ‘Asker hâzırlansun” diyüp diledi ki kendüsi vara (9) Mercân-ı ‘Ayyār tîz gelüp Bânü’ya ahvâli haber virdi. Bânü (10) Kâsım’a yalvarup la’l cāmesin anda Bânü’ya koyup (11) kendüsi şarāya gitdi. Liķā bağa geldi. Kızı karşılayup (12) Liķā eyitdi: “Kanı kız hışmum kılıcı Kâsım” diyince (13) Bânü eyitdi: “Bilmem” Liķā eyitdi: “Yā Kanı cāmeleri” didi. (14) Bânü: “İşte” diyüp gösterdi. La’în kudurmuş kelbe (15) dönüp gönîlinden hay la’net zîr dehşete kim beni rüsvây (16) eyledi.

Şanem-i dil-rubâ dahı yalan mı söyler? Belki ahşam (17) gelür diyüp alacak oldu. Bânü firâk idüp Mercân-ı (18) ‘Ayyâr’ı âsım’a gönderüp “Gelmesün” diyüp haber virdi. (19) âsım şahrâda alup gice olduda âsım ıytol’a [48a/1] gelüp na‘ra urup şeb-hûn virdi. Urdı tîğî kâfirler (2) birbirine girüp âsım’da ceng idüp giderken ahri’bni Anûş (3) ile buluşup cenge bünyâd oldılar. ahr (4) eyitdi: “Yâ âsım yine geldün âferîn merd-güzînsin; lâkin (5) gider elinden tîğî” didi. âsım eyitdi: “Yâ ahr sen de (6) murâd-ı ‘‘âlemsin niçün zam yimişken yine benüm cengüme alarsın” (7) didi. ahr eyitdi: “Sen beni zam-dâr eyledün. Senden dâd (8) aluram ve bu adar ‘asker ve dilâveri kırup bu ‘askeri (9) bozam mı dırsın?” didi. âsım eyitdi: “Hudâ virürse (10) niyyetüm öyledür gör neylerüm; lâkin gündüz cenge yemîn eyledüm (11) itmem; lâkin kır gice bu ‘askeri şeb-hûn itsem (12) gerekdür” diyüp gine vâfir cengden sonra ahr tîğ çeküp (13) âsım eyitdi: “Nedür aşlı dilâver niçün tîğ çekdün?” (14) didi. ahr eyitdi: “Sen beni zam-dâr eyledün. Ben de haum (15) alayum” didi. âsım “Yâ öyle mi? Ben seni zam-dârdur (16) diyüp müsâ‘ade iderüm” diyerek bu da tîğ-ı ‘uryân (17) idüp tîğ berâber virdi. Ğazab birle dürüst (18) vormeyüp “Saa ıyaram Yâ ahr” diyerek bir tîğ dahı men‘ (19) idüp ahr teziyye muşanna‘ bir tîğ dahı yitişdirüp âsım [48b/1] siper virince ayup omzına cüzvî zam açdı. (2) Melik âsım âteş olup “Al imdi yâ ahr sen de benden (3) bu yâdigârı” diyüp bir tîğ urdı; ammâ ahri’bni Anûş (4) muaddemâ Liâ‘ya âsım’dan şikâyet eyledükde Liâ-yı la‘în (5) eyitdi: “Sen mağrûrsın cebe geymedün. Benüm hışmum (6) kılıcı olan âsım’ı gözine şalındurmadun, anuñçün (7) zam-dâr olduñ. Artu gurûr idüp beni gönünden (8) çıkarma âsım’uñ ecelin senün elinde odum” didi (9) idi. ahr’uñ dahı Liâ‘ya i‘timâdı var idi. İşte (10) bu kerre âsım’a zam urup âsım da al diyüp (11) bir tîğ urdı. ahri’bni Anûş tîğ siper berâber virdi. (12) Kendü fil şağrısına yatdı; lâkin tîğ inüp (13) bunun tîğ ve siperin dört pâre idüp andan evvelki (14) zamuñ üzerine bir şedîd zam dahı açup ba‘de (15) fil boynına inüp filin kellesin uçurdı. (16) ahri’bni Anûş ana ğar olup bî-‘al fil ile (17) zîr zîr olup yıkıldı. ‘Askeri coşup (18) kimi de âsım’a hücum idüp ahri’bni Anûş’ı apınca (19) adar Sultân-ı Hâvar leş leşe yaşayup çok kâfiri [49a/1] hâraca sürdi ve na‘ra urup “İy Liâ didükleri kezzâb la‘în (2) bağlu adama hüküm itmesin bilürsin. Şimdi gelsene (3) meydânuma ne ‘avratlar gibi perde ardında girüp oturursun” (4) diyüp oklar atup ıytol’un

câmların h ar be virdi (5) ve   nine gelen doğru cehenneme giderdi, kuşluk uyđusu (6) kesd rmege. Bu haber bağda Li  'ya varduğa la' n şalda (7) şalmış şalafatcı köpeğine dönüp hem n şalk p Kıytol'a (8) geldi. K sım dağı zağm-d r uğrın açup şağr ya gitmiş (9) idi. Bağa varmadı; amm  K hri'bni Anüs'i k lları (10) şapup meyyit gibi şana m stağrağ Li  'ya getürdiler. Li  -yı (11) la' n kendü eliyle sardı K hr'u  'ağlı gitdükde zağmu  (12) acısından Li  'ya s g p "Boynu  altında şalsun (13) sen de k zib imişsin" diyüp diline geleni söyledi. (14) Li   hac l olup; amm  ' rsuz küfür yine eyitdi: "Y  K hr sen (15) g  nlinden ğur rı çıkar. Bir de dağı K sım'ı  ld r rsin. (16) Nikbet m vardur şo ra bilürsin" diyüp tesell  virdi. (17) K hr zağm-d r yirine gitdi s gerek "Ge d m sen  (18) nikbetinden bir de dağı ben hel k olmayum" didi; amm  Li   (19) tağt ardında perdesine oturup Y k t ş h'a [49b/1] emr eyledi. "Oğlan ş hib-kır n'ı şab 'il 'An  ş-ı H n- ş m'a (2) h l'at vir" didi. Y k t ş h dağı h l'at gey rdi. (3) Li  -yı la' n eyitdi: "Y  'An  ş h şmum k lıcı K sım'u  (4) ecelin sen  elinde şodum. Bu gice Kıytol'ı sen bekle" didi. (5) 'An  ş: "N'ola emr sen nd r" diyüp varup 'askeriyle Kıytol'ı (6) beklemekde; amm  meğer Merc n-ı 'Ayy r Li   d v nında idi. Bu (7) haberleri alup bağa gelüp B n 'ya söyledi; vel kin (8) K sım zağm-d r olmişdi: "Ne 'aceb bunda gelmedi" (9) diyince K t-i Efr z B n  yalvarup eyitdi: " y y r-ı ğ r (10) hayde var K sım'ı arayup ğ r bir yirde zağm-d r b -hoş (11) olup ş yed d şm n eline girmes n" didi. (12) Merc n-ı 'Ayy r "N'ola" diyüp aramağa gitdi; amm  beriden K sım (13) dil ver zağm-d r v fir yir gidüp bir  emen-z ra geldi. (14) Anda atından inüp rağşı öte şaldı. Oturup (15) kılıç k sesinden merhem-i S leym n'ı çıkarup zağmına (16) sürüp hoş-bend eyledi. Siperin başı altına (17) koyup yatup biraz istir hat eyledi. Merc n-ı 'Ayy r (18) ol c nibleri arayur k gelüp Sult n-ı H var'i ol mağalde (19)  emen-z rda buldı. Gördi ki Server uyur. Uyandurup [50a/1] du'  idüp eyitdi: "Buyuru  Server bağa gidelüm. B n  siz  (2) içün elemded r" didi. Melik K sım "N'ola" diyüp s v r olup (3) Merc n-ı 'Ayy r rik bına düşüp bağa gelüp B n  ile (4) 'işrete oturdılar. Eşn -yı kel mda Merc n-ı 'Ayy r eyitdi: (5) "Server 'An  ş-ı H n- ş m sen  içün h l'at geydi. (6) bu gice Kıytol da bekçi  ş miler ile 'An  ş-ı (7) H n- ş m'dur. Anu  bir d ne mu alsam ğ rzi vardı. (8) Andan ziy de i tir z eyle" diyince K sım

(9) maġrūrāne hareket idüp “Ben de anı isterüm. (10) Ol da ẖahr gibi naşibüñ alır” diyüp (11) raḥşına süvār olup gine şeb-ḥūna (12) gitmekde.

Bu cild daḥı bunda tamām (13) oldu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜK

-A-

a seslenme, ünlem: 006b/13, 010a/04, 029a/14, 029b/10

ābdest (f) Su ile yapılan temizlik ibadeti: 026b/10

‘acāyibāt (a) Acāyib şeyler: 018b/18

‘aceb (a) Taaccüb, şaşma, gariplik, hayret edilen şey: 016b/07, 021b/14, 034a/10, 034b/16, 035b/18, 038a/14, 044b/18, 049b/08, 017a/04, 024a/02, 027a/11, 028b/14, 035b/15, 046a/09

‘acele (a) Bir işi çabuk yapmaya ve çabuk bitirmeye çalışma, çabuk, çabukluk: 013b/02, 029a/08

acıma Başkasının uğradığı veya uğrayacağı kötü bir duruma üzülme: 042b/03, 044a/03, 046a/13

acı Keder, elem verici şey: 049a/12

‘āciz (a) Gücü yetmeyen, zayıf: 016a/10, 037a/13, 044b/11, 036b/05, 045b/07

aç- Kapalı olan şeyi açık duruma getirmek: 018b/15, 004b/19, 023a/02, 033a/01, 048b/01, 032b/19, 001b/10, 023a/05, 041a/06, 004a/10, 005a/12, 006b/03, 008a/04, 043a/10, 008a/07, 011b/18, 013a/11, 015a/06, 018b/16, 020a/11, 021b/01, 021b/06, 022b/08, 024b/12, 026a/11, 038b/16, 039a/18, 042a/02, 043a/17, 048b/14, 049a/08

aç Tok olmayan, acıkmış: 018b/09

açmaz İçinden çıkılması zor hal: 005a/09

a‘dā (a) Düşmanlar, yağılar: 012a/01

adam (a) İnsan, kişi, Şāhıs: 006a/04, 007a/14, 007a/15, 008a/02, 008b/02, 017a/11, 012a/03, 012b/08, 017a/12, 020b/11, 027b/15, 028a/11, 028a/12, 028a/14, 028b/07, 028b/17, 031b/05, 031b/15, 033b/12, 037a/04, 046a/18, 044a/16, 049a/02, 012a/03, 035a/15, 008a/15, 046a/06, 029a/03

‘adāvet (a) Düşmanlık, yağılık: 012b/02, 010b/05, 012b/12, 020b/05

‘adem (a) yokluk, hiçlik, ölüm: 010a/09

ad İsim, ad: 025a/04, 025a/05, 025a/14, 025b/05, 034b/05, 040b/12, 040b/13, 043b/03

āferīn (f) Beğenme, takdir etme: 048a/04, 044b/06

āfitāb (f) Güneş: 018a/18, 024a/04, 024b/09, 029a/13, 028a/09

‘afv (a) Bağışlama, affetme, mazur görme: 018a/08

ağır tartıda çok gelen, hafif karşıtı: 003b/13

ağır başlu Pek ciddi, olgun, haysiyet sahibi (kimse) 012b/09

ağız Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ, kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı: 018a/04, 029a/03, 009b/16, 023a/02, 029a/17, 016a/05

ağız yarı Ağız tükrüğü 041a/03,

ağla- Gözyaşı dökmek: 047b/04, 039a/01, 041b/10, 003b/17, 014b/14, 024b/14, 036b/18, 041b/10, 044a/04, 037a/05

ah İnleyip sızlama, feryat: 015a/07, 017a/03, 033b/08, 034a/14, 037b/16, 039b/08, 041b/15, 044a/04, 041b/12

aḥbār (a) Haberler: 001b/02

‘ahd (a) Yemin, ant: 025b/12

āḥir (a) Son, en son, sonra: 002a/12, 004b/14, 006b/04, 018a/18, 018b/01, 018b/10, 008a/11, 008a/14, 012a/08, 013a/17, 014a/18, 019a/16, 046a/06

āḥiret (a) Öbür dünya, öteki dünya: 042a/08

aḥmak (a) Pek akılsız, sersem, şaşkın: 044b/1

aḥmer (a) Kırmızı: 001b/10, 003b/07

aḥşām Akşam, akşam vakti: 005a/13, 005a/16, 006b/08, 008a/14, 019a/04, 040a/03, 047a/07, 047b/16, 003a/18, 026a/10, 035a/03, 045b/19

aht u güft (a) Sözleşme, anlaşma: 011a/12, 011a/12

āhū (f) Ceylan, karaca: 013b/03, 023b/01, 032a/04, 023b/02

aḥvāl (a) Haller, durumlar: 020b/18, 030b/16, 045b/17, 047b/09

aḥ Beyaz, kara karşıtı: 033a/18, 042b/16

aḥ- Dökülmek, akmak: 034b/10

akdar (aktar) Bir şeyin yolunu, yönünü değiştirmek, kandırmak: 002a/12, 012a/10, 005a/04, 009b/18, 037b/08

akdem (a) Daha önce, çok önce: 001b/03

ākibet (a) Son: 044a/04

akın Düşmanı tedirgin etme ve yıldırma maksadıyla yapılan, baskın şeklinde akarcasına süratli süvâri hücumu ve düşman topraklarında yapılan talan: 020b/05

akıl (a) Akıl, düşünce, fikir: 002b/18, 028a/06, 028a/15, 028b/05, 028b/13, 028b/18, 030a/15, 030a/16, 031a/12, 031a/15, 039b/03, 035b/02, 045b/17, 046a/15, 047a/12, 049a/11, 040b/16, 035b/07

akrabā (a) Kan bağı olan kimseler: 040b/13

akrân (a) Eş ve benzer olanlar, yaşıtlar, yoldaşlar: 035b/09, 035b/10

akreb (a) 1. Örümcekgillerden, kuyruğunun kıvrık ve kalkık ucunda zehirli bir iğnesi bulunan ve soktuğu zaman bu zehiri vücûda bırakan tehlikeli küçük hayvan. 2. Bir takım yıldızın ve burcun adı; Akrebtakım yıldızı, Akreb burcu: 043a/09

al- 1. Bir şeyi birinden veya bir yerden almak, elde etmek: 009a/18, 035a/15, 036b/19, 045a/05, 048b/02, 048b/10, 018b/01, 032a/15, 039a/12, 005b/05, 012b/07, 016a/05, 033a/08, 007b/04, 008b/11, 048a/15, 007a/17, 004a/04, 021b/11, 007a/14, 020b/10, 021a/06, 047a/04, 012b/06, 029a/03, 020b/04, 028b/06, 042a/16, 002a/03, 002a/05, 003a/03, 003a/17, 006a/06, 008b/06, 008b/16, 009b/05, 009b/16, 009b/19, 010b/14, 011b/02, 011b/05, 012a/19, 013a/09, 013a/11, 015a/06, 015b/06, 016a/08, 016a/13, 017a/12, 019b/10, 019b/12, 020a/11, 021a/01, 021a/18, 021b/03, 021b/09, 021b/14, 022a/16, 022b/06, 022b/09, 023a/16, 023b/13, 023b/18, 024b/07, 024b/12, 026a/08, 026a/18, 026b/10, 027a/07, 028b/12, 029b/18, 029b/19, 031a/11, 031b/13, 033a/07, 033a/19, 033b/05, 033b/07, 033b/12, 035b/07, 035b/13, 036a/16, 037a/03, 037a/16, 037b/05, 038a/13, 038b/14, 038b/19, 039a/16, 039b/13, 039b/17, 040b/03, 040b/15, 042a/01, 042b/02, 042b/07, 044a/02, 044b/06, 045a/05, 045a/09, 046b/15, 049b/07, 050a/10, 003b/09, 004b/11, 018a/18, 004b/03, 048a/08; 2. Kandırmak: 028b/12, 028b/15, 029a/09, 035a/16

alāmet (a) İşaret, iz, belirti: 015b/01, 032a/07

alan talān eyle -Karışık, gürültülü, patırtılı: Alan talan oldular: 020a/08

alasıya Şiddetli, çekişmeli: 014b/03

ālāt (a) Aletler, silahlar: 004a/12, 023a/08, 023a/15, 023a/16, 023b/17, 042a/12, 004a/14, 002b/04, 042a/15, 040b/15

alāy (y) Asker topluluğu: 007a/15, 001b/09, 002a/11, 005a/11, 011a/19, 012a/08

‘alel‘acele (a) Hızlı bir biçimde, çabucak: 014b/16

‘ālem (a) Dünyâ, cihân: 005b/13, 009a/15, 012a/03, 021b/06, 032b/01, 043a/05, 012a/10, 036a/06, 012a/15, 015a/01, 012a/10, 008b/05, 008b/19, 015a/12, 024a/09, 008a/06, 012a/08, 002a/11, 002a/12, 012a/9, 048a/06, 007a/08, 021a/04

‘aleyhisselām (a) Selam onun üzerine olsun: 018b/11, 026b/12, 041a/02

‘aleyk (a) Selam verildiğinde karşılık olarak söylenen söz:

‘aleyk al- Karşılık olan selamı almak: 026a/08

‘ālī (a) Yüce, yüksek: 007a/03

Allah (a) Kainatta var olan her şeyi yaratan, sosuz güç ve kudret sahibi, tek ve yüce varlık: 015a/05, 016a/11, 037b/01, 038b/06, 045b/06

alın (t)Yüzün ön kısmı: 040a/10, 043a/08

alt Aşağı, dip: 019a/09, 028a/12, 029a/01, 031b/16, 032a/02, 011b/03, 017b/05, 049b/16, 005b/09, 017b/11, 024b/02, 039b/03, 043b/19, 049a/12, 002b/14, 029b/05, 002b/16, 004a/06

altmış Elli dokuzdan sonra gelen sayının adı: 029a/01, 031b/13

altun Altın. Sarı kırmızı renkte, parlak ve ağır, kolayca işlenebilen, dış etkilere dayanıklı, paslanmayan, ziynet eşyası yapımında, elektrik ve ısıyı çok iyi ilettiğinden hassas ve kıymetli makine ve cihaz yapımında kullanılan maden: 046a/04, 046b/01,

ālūde (f) Bulanmış, bulaşmış: 011b/06, 032a/10

amān (a) Bir suçun bağışlanmasının istendiğini anlatan bir söz: 006b/11, 006b/12, 006b/13, 006b/14, 020a/13, 021b/02, 021b/07, 032a/11, 033a/10, 033b/19, 046a/03

‘amel (a) Yapılan iş, çalışma, bir emri veya vazifeyi yerine getirme: 013a/18, 043a/04, 043a/13

ammā (a) Ama, fakat, lakin: 001b/06, 002a/06, 003b/08, 004a/03, 004a/07, 004a/18, 004b/01, 004b/10, 006a/07, 007a/08, 007b/16, 007b/18, 008a/01, 008a/02, 008b/05, 009b/07, 010a/01, 012b/08, 012b/15, 012b/18, 013b/02, 014a/01, 014b/11, 015b/16, 016a/19, 016b/06, 017a/07, 017b/02, 018a/02, 018a/11, 018a/15, 018b/09, 020a/01, 020a/14, 021a/16, 021a/19, 021b/01, 021b/06, 021b/12, 022a/13, 022b/06, 024a/02, 024b/07, 025a/08, 025a/11, 025b/02, 026a/17, 027a/13, 027b/15, 029a/08, 029a/12, 030a/14, 030b/01, 031a/09, 031b/08, 031b/19, 032a/03, 032a/07, 032b/01, 033b/01, 033b/10, 034a/15, 034b/12, 036a/15, 037b/06, 037b/19, 038a/08,

038b/10, 038b/13, 039b/04, 040a/14, 040a/19, 040b/06, 040b/10, 040b/18, 041b/09, 041b/14, 042b/01, 043b/05, 044a/06, 044b/07, 045a/03, 045b/15, 046b/06, 047a/15, 048b/03, 049a/09, 049a/14, 049a/18, 049b/06, 049b/12

‘**amuca (a)** Amca: 044a/04

‘**amūd (a)** Direk, sütun: 003a/09, 021a/18, 021b/03, 022b/04, 022b/05, 024a/11, 024b/05, 042b/18, 043a/01, 021b/01, 021b/04, 022b/09

aña Ona: 006a/09, 013b/09, 021a/06, 023a/10, 025b/03, 028b/05, 034a/07, 034a/14, 034b/01, 034b/06, 035b/16, 040b/07, 043a/03, 044a/11, 020b/04, 036a/14, 037a/14

ancak Yalnız, sadece: 014a/08, 019b/19, 035a/19, 036a/16

and (a) Yemin: 022b/11

anda Onda, orada: 008b/14, 010a/06, 013a/12, 015b/07, 016a/09, 016b/10, 019a/17, 020a/19, 022a/11, 025a/15, 026a/10, 029a/04, 033a/19, 044a/02, 047b/10, 049b/14, 015b/09, 016a/13

andan Ondan, oradan: 001b/04, 004a/03, 005a/08, 005b/08, 006a/11, 007b/05, 011a/09, 013a/08, 013b/13, 015b/02, 017a/15, 017b/05, 018b/19, 020b/14, 020b/19, 021b/10, 021b/11, 023b/02, 023b/03, 023b/07, 023b/16, 025a/11, 025b/06, 027a/06, 027b/09, 029a/09, 033a/01, 036a/10, 042a/04, 042b/05, 042b/07, 045a/11, 048b/13, 050a/08

anı Onu: 003a/13, 003a/14, 006b/05, 007a/09, 010a/07, 013b/04, 029b/06, 030a/10, 031a/07, 032a/08, 038b/02, 038b/09, 043a/14, 045a/14, 045b/06, 045b/14, 050a/09

anun Onun: 010b/19, 013a/06, 025a/06, 025a/10, 038a/17, 050a/07, 031b/01

‘**Ankâş-ı Hün-âşâm** Özel isim: 035a/04, 049b/01, 050a/05, 050a/06, 035a/12, 049b/03, 049b/05

anlar Onlar: 009a/05, 011a/07, 013b/06, 017b/02, 019a/19, 021b/10, 031b/12, 036a/07, 038b/12, 042a/12, 045b/11, 038b/12, 031b/04, 010b/10, 010b/12, 015b/10, 019b/16, 025b/01, 030a/12, 030b/13, 031b/12, 046b/04

añla Anlamak, idrak etmek: 017a/05, 032a/08, 017b/10, 040b/06

añsuzın Aniden: 003b/12, 009a/14, 037b/19, 039a/12, 046b/15

‘**Anter** Özel isim: 013b/07, 015a/18, 015b/14, 015b/16, 016a/03

‘**Ānūk Şāh** Özel isim: 045a/10, 045a/13, 045a/17, 045b/03, 046b/03, 046b/08

anuñçün Onun için: 048b/06

‘**ār (a)** Utanma: 024a/18, 031b/17, 049a/14

ara İki şeyin arasındaki mesafe: 018b/06, 040b/11, 040b/14, 003a/12, 003a/14, 022a/07, 003b/16, 016a/07

ara- Bulmaya çalışmak: 032b/15, 049b/12, 026b/18, 032b/16, 015a/02, 006a/09, 007a/15, 013a/12, 022a/11, 047a/14, 024b/06, 001b/03, 016b/10, 029a/08, 049b/10, 049b/18

‘**Arab (a)** Arap kavmi, Arap: 009a/13, 032b/14, 033a/17, 041a/15, 043b/02, 015a/17

‘**araba (a)** Tekerlekli kara taşıtı: 027b/06

ārām (f) İstirahat etme: 004a/09, 004a/18, 006b/09, 008a/14, 019b/14, 042a/05

ard Art, arka: 006b/16, 013b/01, 028a/12, 020a/01, 033a/06, 037b/10, 043a/15, 027a/14, 049a/03, 049a/19, 019b/15, 038a/01, 012a/13, 014b/17, 031b/13, 020b/15

arķa Önün karşıtı: 004b/18, 008a/08, 014a/08, 041a/04, 041a/05, 043a/02, 003a/03, 016a/04, 021a/18, 022b/06, 024b/07

arşlan Arslan: 023a/19, 023b/05, 023b/19

Ārşūn Özel isim: 004a/07

artuķ Fazla, ziyade: 017b/02, 007b/02, 007b/15, 010b/13, 011a/07, 011a/16, 012a/11, 025b/09, 044b/16, 048b/07

‘**arż (a)** Bildirme, sunma, ortaya koyma: 033b/17, 036a/18

‘**arż eyle-** Söylemek: 033b/12, 035b/10, 035b/12, 035b/19, 036a/02, 036a/07, 041b/11, 045b/03, 033b/12,

‘**arż it-** Sunmak: 016b/01, 017a/16, 019a/01, 034a/06, 045b/02,

arżu (f) İstek, heves: 002a/11, 012a/08

aş- Bir şeyi aşağı sarkıtmak: 022a/19, 027b/07

‘**aşā (a)** Uzun sopa, değnek, baston: 026a/18

Āşāf Özel isim: 023a/12, 038a/15

āsān (f) Kolay: 008b/09, 030a/02

āsār (a) Eserler: 001b/02, 016b/11

‘āṣī (a) İsyen eden: 030a/12, 037a/11, 037b/12, 038a/04, 038a/15

aşıl (a) Bir şeyin kendisi, örnek, kopya karşıtı: 033a/02, 010b/02, 014a/18, 019a/11, 029a/09, 029a/10, 048a/13, 021a/12

‘asker (a) Er, ordu: 012b/08, 013b/08, 018a/15, 018b/07, 020b/18, 022a/16, 025a/17, 028b/12 , 029a/16, 030a/03, 030a/06, 030b/09, 030b/16, 031b/13, 032a/02, 032a/06, 034b/07, 034b/09, 034b/14, 043a/18, 047b/08, 048a/08, 017a/11, 004a/07, 005a/08, 011b/12, 016a/14, 016b/07, 016b/09, 023a/14, 025a/11, 029b/18, 030a/14, 031a/17, 032a/08, 032a/16, 034b/13, 002a/07, 002a/09, 006b/07, 011b/14, 015a/17, 020a/02, 020a/05, 021b/17, 039a/19, 044b/04, 048a/08, 048a/11, 048b/17, 027b/07, 028b/18, 029a/01, 033b/05, 021b/09, 030a/04, 034a/09, 002a/10, 025a/16, 027b/02, 027b/10, 030b/13, 031a/08, 031b/16, 043b/12, 049b/05, 031b/18, 032a/11, 029a/05, 045a/10, 021b/08, 030a/11, 039a/08, 039a/17

aşlā (a) Hiçbir zaman, hiçbir şekilde, katiyen: 017b/16, 041a/16

āsumān, āsmān (f) Gök, sema: 022a/18

aş- Aşmak, ilerlemek: 020a/01

aşağı Bir şeyin alt bölümü, yukarı karşıtı: 003b/11, 015a/11, 015b/19

‘āşık (a) Bir kimseye veya bir şeye aşırı derecede ilgi duyan: 010b/19, 022b/10, 020b/02, 024b/15, 034a/14, 036a/19, 025a/08

āşikār (f) Açık, belli: 040a/07

‘Aşkar (a) At ismi. Hz. Hamza’nın atı: 003b/15, 005b/02, 015a/02, 004a/11, 008b/07, 014b/16, 015b/05, 006a/06, 009b/05, 011b/19, 011b/18

at Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan, beygir, düldül: 001b/08, 004a/06, 004b/16, 008a/09, 014a/12, 019b/08, 031b/15, 019b/10, 029b/05, 040b/02, 005b/01, 013b/14, 040a/11, 040a/13, 013a/18, 019b/09, 049b/14

at çek- Binmek: 004a/06

at- Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak: 038a/05, 037a/15, 023a/01, 011b/05, 039a/13, 038a/07, 003a/07, 003b/06, 003b/07, 017b/08, 038a/02, 040a/11, 044a/17, 046a/10, 049a/04

ata Dedelerden ve büyükbabalardan her biri: 010a/16, 012b/11, 031a/19, 033b/08, 034b/02, 038a/18, 042a/02, 014b/07, 017b/09

āteş (f) Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nar: 006b/15, 007a/12, 010b/09, 015b/13, 024a/06, 024b/03, 039a/18, 039b/12, 048b/02, 037a/15, 007a/05, 033a/10, 011b/15, 024b/06

atıl- Bir şeye doğru birden gitmek, birden bir davranışta bulunmak: 007a/01, 006b/17, 010a/11, 011b/09, 021b/05, 046b/19

atla- Bir engeli sıçrayarak veya fırlayarak aşmak: 045a/03

a‘vân (a) Yardımcılar: 033b/16

āvāz (f) Ses, seda: 026a/05

‘avrat (a) Kadın, eş: 019a/05, 019a/07, 035a/15, 019a/09, 035a/14, 049a/03, 019a/13

aş- Aşmak, ilerlemek: 020a/01

ay Yılın ayrıldığı on iki bölümden her biri: 018a/18, 018a/13

ayağ Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü: 007a/11, 008a/03, 011a/17, 019b/02, 021a/02, 018b/13, 026b/18, 019b/12, 020b/08, 020b/14, 023a/15, 025a/02, 031a/06, 024a/05, 037a/18, 045a/02, 027a/02

‘ayb (a) Ayıp, hata, kusur: 035b/06, 003b/17, 010a/12, 013a/04, 007a/01

āyīne (f) Ayna: 029a/13

ayır- Bir bütünden bir parçayı ayırmak, parçalamak: 003a/18, 003b/03, 044b/17, 007a/01, 007b/12

ayrı Başka, başka türlü, yalnız: 005a/17

ayrıl- Uzak kalmak, ayrılmak: 008b/13, 003a/19, 015b/05

ayrık, ayruğ zf. Artık, bundan sonra: 003a/08, 044b/07

‘ayş (a) Yiyip içme: 009b/03, 015b/12, 030a/18, 037a/03

‘ayyār (a) Dolandırıcı, hilekâr: 001b/03, 003a/07, 004b/01, 008a/07, 010b/02, 012b/16, 013a/01, 013a/17, 013a/19, 016a/09, 16a/18, 16b/10, 016b/18, 033a/03, 034b/05, 034b/06, 034b/08, 34b/12, 38b/11, 39a/03, 041b/03, 042b/09, 042b/11, 043a/17, 044a/02, 045b/15, 046a/03, 046a/08, 046b/07, 046b/08, 047a/05, 047b/09, 049b/06, 049b/12, 049b/17, 050a/03, 050a/04, 033a/13, 045b/13, 047a/04, 045b/16, 008a/13, 004a/19, 040a/18, 042b/09, 032b/14, 010b/16, 047b/18

‘ayyūḵ (a) Semanın en yüksek yeri: 024b/06

az Güç, süre, sayı bakımından eksik olan, çok karşıtı: 001b/05, 027a/01, 038a/02

az- Azgın duruma gelmek:007b/08

āzād (f) Özgür, serbest bırakma:

āzād it- 009a/08, 010a/05, 038b/03

‘azīm (a) Büyük, ulu: 002a/09, 017a/14, 031a/17, 041a/16, 044a/13, 006a/06, 006b/06, 022b/17, 031b/19

‘azīmet (a) Gitme, gidiş: 032b/09

‘azm (a) Kast, niyet: 008b/06, 033b/05, 043b/06

azu Azı dişi, öğütücü diş: 009a/12

-B-

bā (a) ile, birlikte: 001b/01

bāb (f) Kitabın bölümü, kısmı, parçası: 033a/16

baba Çocuğu olan erkek, baba, peder: 004a/12, 031a/11, 046b/09, 028a/06, 031a/12, 020b/03

bāde (f) Şarap: 007a/08, 012a/18, 035b/15

ba‘de (a) Sonra: 001b/11, 005b/10, 012a/17, 017b/12, 023a/14, 023b/01, 025a/03, 026a/15, 026a/19, 027a/07, 027b/07, 030a/05, 030a/07, 030b/14, 032a/17, 033a/17, 033b/05, 038b/18, 042a/10, 043b/10, 045b/19, 047b/03, 048b/14, 033a/15, 005b/16

bağ (f) Bağ, bahçe: 009b/02, 013b/13, 014a/06, 015b/02, 016a/16, 035b/14, 039a/19, 039b/09, 039b/15, 044a/19, 045a/06, 047a/03, 047b/11, 049a/09, 049b/07, 050a/01, 050a/03, 016a/17, 049a/06, 013b/08, 047b/07, 036a/17, 039a/01, 015b/07, 039b/04

bağışla- Ceza vermekten vazgeçmek, affetmek: 043b/19

bağla- İp veya ona benzer bir şeyi diğerine iliştiirmek, tutturmak: 022b/14, 023a/12, 027b/08, 035b/07, 035b/05, 009b/13, 046a/09, 028b+/09, 021a/08, 011a/19, 005a/11, 010a/07, 009b/11, 001b/10, 028a/19, 029b/13, 031b/12, 031b/17, 046a/03, 035a/15, 036b/11, 044a/15, 049a/02

bahāne (f) Asılsız özür, sahte sebep: 025a/13, 011a/01

bāhem (a) Bir yerde, birlikte, bir arada: 045a/01

baḥs (a) Bir şey hakkında etraflıca söz söyleyip hakikati araştırma: 012b/02, 010b/08

baḥş (f) Değerli bir şeyi karşılık beklemeden bağışlama, hibe: 023a/14

Baḥtekān Özel isim: 012a/11, 016b/16, 017a/08, 017a/17, 017b/07, 017b/13, 017b/19, 018a/05, 018a/08, 034b/18, 035a/01, 036a/07, 036a/15, 044a/01, 047a/16, 047a/18, 033b/19, 033b/19, 017b/12, 018a/10, 018a/12

baḳ- Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak: 006b/19, 029b/10, 010b/09, 013b/16, 013b/17, 029b/12, 010a/14, 028a/16, 029b/18, 032b/14, 034b/19, 004a/05, 034b/19, 008a/01, 011a/15, 014a/19, 017b/05, 034b/15, 040b/15, 012b/01, 024b/01,

baḳiyye (a) Artık, artan, kalan, geriye kalan: 047a/09

bālā (f) Yüksek, yukarı, yüce, yüksek kat: 031a/13

baña Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi: 004a/12, 004b/01, 009a/07, 011a/06, 011a/14, 013b/10, 017b/18, 019a/05, 022a/09, 022b/13, 023b/08, 024a/14, 024a/17, 025a/07, 025b/08, 028a/06, 029b/11, 032b/18, 034a/16, 034b/08, 036a/13, 036b/13, 037a/11, 037a/17, 046a/04, 046a/16, 046b/03, 047a/14, 017b/06

bānū (f) Bayan, büyük hanım: 013b/15, 013b/17, 013b/18, 014a/08, 014a/13, 014a/14, 014a/16, 015a/13, 015a/14, 015b/03, 020b/17, 034b/02, 034b/03, 036a/18, 036b/01, 036b/06, 036b/11, 036b/14, 036b/18, 037a/02, 037a/05, 037a/06, 038b/10, 041a/12, 044a/02, 046b/10, 046b/11, 046b/16, 047b/09, 047b/17, 050a/01, 050a/03, 025a/06, 038a/06, 047a/02, 036a/14, 036a/17, 039b/04, 047b/09, 047b/10, 049b/07, 031a/08: **Ḳariş Bānū**; 009b/05: **Şemse Bānū**; 015a/11, 015b/15, 016b/08, 047b/13, 047b/14, **Mercan Āyyār Bānū**; 034b/06: **Kīt-i Efrūz Bānū** : 034a/13, 034a/14, 034b/06, 036b/08, 040a/18, 046b/06, 047b/06, 049b/09, 045a/07, 034a/17, 036a/11, 039a/01, 045a/07, 046b/07, 047b/06, **Bānū-ı Cihān**; 014a/15, 046b/08, 046b/14, 036b/10, 031a/08

bār (f) Yük. Zahmet, eziyet, sıkıntı: 013a/04

bārān (f) Yağmur:047a/02

bāreke'llāh (a) Mübarek ola, Allah mübarek etsin! Hayırlı ve bereketli olsun!: 010a/01

bārgāh (f) Yüksek huzur, padişah huzuru, otağ: 005b/08, 012a/16, 041b/12, 007a/13, 021a/01, 030a/07, 020b/16, 014b/13, 007a/02, 007b/15, 010b/15, 012b/14, 012b/17, 013a/10, 018a/13

barış- Uzlaşmak, anlaşmak: 015a/10, 015a/09

bārī (f) Hiç olmazsa, hiç degülse, o halde, öyleyse: 017b/10, 024b/15

baş- 1.Baskın yapmak, hücum etmek: 020a/06, 046b/15; 2.Vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak: 018b/13, 021a/03, 017a/13, 018a/01, 028a/12, 031a/12

baş Kafa, başlangıç: 012a/05, 016b/03031b/01, 032a/02, 016a/18, 037b/13, 037b/17, 043b/17, 049b/16, 006a/10, 011a/11, 007a/19, 011b/10, 011b/17, 012b/01, 013a/06, 020a/12, 022b/09, 026b/13, 026b/14027a/05, 027b/06, 040a/01, 044a/12, 045a/16016a/10, 027a/04, 041b/06, 045b/07036a/05011b/17030b/04037b/15041b/18030b/02

başka Bilinenden ayrı, değişik, farklı: 032b/11

başla- Bir işe girişmek, kalkışmak, ilk adımı atmak, ilk olarak yapmak: 002a/08, 015b/14, 017b/08, 018b/10, 021a/11, 041a/01, 042b/14, 044b/02, 003a/12, 004b/14, 005a/13, 006b/04, 011b/02, 015a/13, 017b/03, 021b/12, 032a/03, 037a/03, 044b/14, 006b/01, 026a/16, 025a/15, 026b/07, 030a/03, 012b/09, 024b/15, 025b/13, 046b/10

bat- Bir şeyin içine sokulmak, aşağıya girmek, dalmak: 018a/19, 023b/03

bāzı (a) Bir şeyin bir kısmı, bir parça: 027a/07, 038b/18

Bedī' Hz Hamza'nın oğlu: 005b/09, 006b/17, 007a/06, 007b/01, 007b/03, 007b/05, 007b/08, 007b/10, 007b/14, 008a/03, 008a/06, 008a/12, 008a/15, 010a/02, 010a/04, 010a/07, 010a/10, 010a/11, 010a/16, 010b/19, 011a/04, 011a/13, 011a/17, 011b/04, 011b/07, 012a/02, 012b/12, 012b/14, 013a/11, 013a/16, 013b/03, 014a/01, 014a/04, 014a/06, 014a/11, 014b/02, 014b/08, 014b/12, 014b/13, 015a/06, 015b/15, 016a/13, 016a/17, 016b/05, 016b/09, 016b/12, 018b/08, 018b/11, 018b/14, 018b/15, 019a/07, 019a/11, 019a/14, 019b/05, 019b/06, 019b/08, 019b/09, 019b/13, 019b/16, 019b/18, 020a/01, 020a/05, 020a/09, 020b/11, 020b/15, 021a/11, 021b/02, 021b/08, 021b/11, 021b/18, 022a/03, 022a/15, 022a/19, 022b/05, 022b/08, 022b/13, 022b/18, 022b/19, 023a/03, 023a/05, 023a/07, 023a/13, 023a/17, 023b/07, 023b/10, 024a/10, 024a/15, 024a/16, 024b/01, 024b/03, 024b/07, 024b/10, 024b/14, 024b/16, 025b/14, 025b/17, 025b/18, 026a/03, 026a/08, 026a/15, 026a/17, 026b/08, 026b/10, 027a/03, 027a/13, 027b/09, 027b/10, 027b/13, 027b/19, 028a/14, 028a/15, 028b/01, 028b/04, 028b/09, 029a/02, 029a/08, 029a/09, 029a/11, 029a/13, 029a/19, 029b/02, 029b/04, 029b/14, 030a/07, 030a/08, 030a/14, 030b/05, 030b/07, 030b/09, 030b/13, 030b/15, 030b/17, 030b/19, 031a/01, 031a/07, 031a/15, 031b/06, 032a/12, 032b/02, 041a/17, 041b/13, 041b/18, 043b/04, 044a/13, 006a/17, 011a/12, 011a/15, 011b/01, 011b/06, 011b/03, 042a/01, 018a/16, 016a/19, 041b/14, 006a/03, 006b/13, 006b/18, 008a/04, 008a/07, 009b/11, 009b/15, 011b/02, 011b/09, 011b/13, 012b/08, 012b/11, 013a/11, 018a/17, 019a/03, 019b/02, 020a/07, 020a/11, 020a/17, 020b/07, 020b/08, 021a/14, 021a/18, 022a/07, 022a/17, 024a/03, 024b/05, 024b/11, 024b/19, 025b/05, 026a/05, 026b/05, 026b/19, 027a/11, 029a/06, 029b/17, 030a/05, 030b/01, 032a/04, 041b/08, 012a/07, 022b/12, 025a/01, 044a/03, 021a/04, 027b/04, 021b/15, 022a/02, 043b/19, 046b/11, 020b/14, 014a/08, 014a/19,

012a/19, 012b/10, 012b/16, 013a/02, 013a/05, 013a/09, 014a/10, 021b/18, 029b/09, 031a/13, 031a/19, 014a/18, 015a/03, 016b/06, 016b/10, 022a/01, 023b/06, 023b/18, 024b/08, 026b/18, 027b/17, 028b/01, 029a/14, 029a/18, 029b/01, 029b/03, 029b/08, 029b/10, 030b/11, 007a/10, 008a/10, 011a/03, 013a/10, 017a/01, 021a/13, 027b/08, 029b/19, 008a/02, 014a/09, 020a/09, 023a/19

beg Bey, ileri gelen nüfuzlu kimse: 002b/12, 002b/15, 002b/19, 010a/18, 002b/09, 021a/02, 002a/14, 034a/04, 042b/04, 043a/15, 007b/16, 041b/13, 002a/06, 031a/12

begen- Beğenmek, hoşuna gitmek: 024b/07, 044b/14

behey Çıkışma bildirmek için kullanılan bir söz: 011a/03, 014b/07

Behmen-i Şîr-şîfat Özel isim: 031a/19, 031b/09

Behrâm-i Peleng-hûy Özel isim: 031a/18, 031b/09

beḳā (a) Devamlılık, süreklilik: 041b/05

beḳçi Bir yeri veya bir şeyi bekleyip koruyan kimse: 022b/14, 044b/03, 050a/06

bekle- Bir yerde kalmak, durmak: 025b/15, 049b/04, 049b/06, 019b/06, 038b/07, 027a/10, 015a/15

bel Sırtın altına rastlayan bölge: 027b/08, 028b/09

belî (a) Evet: 009a/04, 029b/11, 040b/03, 040b/05, 040b/09

belki (f) İhtimal, olabilir, belki: 027b/11, 029b/12, 042a/18, 047b/01, 047b/16

ben Teklik birinci kişiyi gösteren söz: 003b/04, 003b/05, 003b/08, 004a/14, 004b/15, 006b/05, 007b/05, 007b/07, 008a/16, 009b/13, 010b/03, 011a/10, 013a/01, 013a/05, 013a/13, 014b/09, 015b/17, 017a/04, 017b/02, 017b/14, 018a/08, 018a/09, 018b/06, 019b/18, 020a/14, 020b/10, 020b/13, 020b/17, 023a/16, 023b/07, 024a/08, 024a/09, 025a/06, 025b/09, 025b/12, 025b/13, 025b/15, 026a/13, 028a/06, 028a/09, 28a/15, 029a/13, 30a/12, 030b/06, 037a/12, 037a/13, 042b/17, 044b/09, 45a/12, 045a/14, 045b/06, 046a/16, 046b/12, 047b/2, 048a/14, 048a/15, 049a/18, 050a/09, 1b/05, 4b/09, 6a/15, 6b/18, 008a/17, 008b/10, 009b/10, 017b/01, 018a/03, 020b/06, 022b/13, 024a/12, 025b/15, 028a/09, 029b/05, 031a/11, 036b/12, 039a/09, 041a/10, 042a/07, 046b/02, 047b/15, 048a/07, 048a/14, 048b/07, 019b/09, 004a/03, 005a/06, 006b/16, 007b/19, 009b/13, 010a/14, 011a/05, 013a/13, 014a/12, 015b/07, 021a/06, 021a/17, 022a/08, 023a/16, 027b/11, 030a/11, 033a/03, 036a/10, 036b/18, 036b/19, 039a/14, 040a/04, 040a/16, 040b/07, 043b/11, 043b/15, 044a/14, 044b/08, 045b/04, 048a/06, 048b/05010a/05, 002b/19, 002b/18, 024a/13, 031a/04, 042a/9, 048b/02

bencileyin Bence, benim gibi: 037a/13

bend (f) Bağ, yular, düğüm: 003a/10, 011a/02, 026b/01, 033b/10, 034a/19, 035b/06, 045b/19, 046a/15, 046b/19, 035a/06, 009b/16, 021b/08, 035a/16, 045b/18, 033b/04, 033a/05, 041a/04, 009a/14, 016a/12, 032a/10, 032a/15, 037b/01, 046b/19, 035a/15, 036b/19

bende (f) Bağlı, tutsak, esir.

bende çek- Bağlamak: 003a/11, 003a/15, 008b/10, 008a/13, 008b/12, 008b/17, 016a/09, 021b/05, 032a/11, 040b/16, 038a/03, 045b/13, 046a/12, 037a/05, 037a/02

bendeniz (f) Alçak gönüllülük göstererek ben yerine ve köleniz anlamında kullanılan bir söz: 028a/06

beñze- Bir şeye benzer ve onu andırır olmak, benzetmek: 004a/15, 006a/09

ber-hevā (f) Havaya gitmiş, kaybolmuş, uçurulmuş: 009b/06,

berhūdār (f) Mutlu, muradına ermiş: 033a/18,

ber-murād (f) Arzusuna kavuşan, dileğine eren: 022a/06, 024b/18, 026b/16, 031a/09,

ber-ʿaraf (f) Bir yana bırakılma, giderilme, ortadan kaldırılma: 019b/13, 030b/07

berāber (f) Birlikte, eşit: 014b/03, 021a/18, 022b/06, 023b/12, 023b/13, 024b/05, 039b/10, 048a/17, 048b/11

berekāt (a) Bereketler: 033a/16

beriyye (a) Toprağa ait olan, çöl: 045b/16, 018a/17

berķ (a) Parlak, nurlu, yansıma: 009a/02

berü, beri Daha yakın tarafta olan, söz söyleyene göre yakın olan yer, bu taraf, ötenin zıttı: 013b/03, 018b/13, 038b/07, 030a/14, 029a/15, 003a/09, 005b/13, 010a/01, 013b/15, 031b/08, 031b/14, 033b/01, 038b/10, 039b/04, 049b/12

beste (f) Bir şarkı veya manzum tiyatro oyununun makam ve ahengi: 047a/02

beş Dörtten sonra gelen sayının adı: 015b/06, 019a/08, 022a/07, 036b/03, 041a/16

Beşāret Pīr Özel isim. Hikayede bilge kişi: 025b/02, 026a/01, 026a/11, 027b/02, 027b/09, 028b/11

beyān (a) Açıklama: 031a/02, 031a/13

beyān eyle- Bildirmek, açıklamak: 021a/14, 025a/01,

beyān it- Bildirmek, açıklamak: 030b/03,

beyāz (a) Aklık, beyazlık: 038b/16

beyn (a) Arası, arasında aralık, iki şeyin arası: 025a/04

beyne's-selāteyn (a) İki namaz arası: 005a/19, 003b/01,

beze- Süsle: 007a/04

bıraḡ- Koymak, bırakmak: 038b/02, 016a/04, 018a/10, 018a/13, 028b/14, 039a/18, 007b/13, 004b/17, 024b/13, 039b/12, 045b/17, 032b/13

bī (f) Başına eklendiği kelimenin manasını olumsuz yapan Farsça ön ek: 046b/18, 040b/11, 048b/16, 007b/13, 036a/19

bī-istidād Yeteneksiz: 007a/17

bī-ḡāre Çaresiz: 026b/15

bī-dīn Dinsiz, imansız: 037b/09

bī-gāne Kayıtsız, ilgisiz, yabancı: 024b/03, 015b/07, 015b/16, 013b/11

bī-hoş Şaşkın, sersem, bihoş: 030b/18, 041b/16, 049b/10, 033b/04, 045b/13

biç- Yaylım ateşiyle öldürmek: 037b/18

Bihterān Şāh Özel isim: 025a/10, 025a/11, 025a/12, 025a/14, 025a/16, 025b/03, 027a/17, 027a/19, 027b/01, 027b/06, 027b/09, 028b/04, 028b/08, 028b/10, 028b/15, 028b/19, 029a/05, 029a/06, 029b/19, 030a/08, 030a/19, 030b/05, 025b/10, 028b/10, 029b/07, 025b/11, 025b/09

bil- Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak: 004a/16, 014a/04, 045b/08, 013a/07, 031b/10, 002a/14, 006b/16, 018b/06, 019b/14, 047a/19, 023b/07, 038b/05, 012b/03, 029a/14, 029a/18, 037a/14, 029b/02, 013a/01, 047b/13, 013b/11, 022a/09, 002b/04, 010b/01, 013a/14, 017b/13, 004b/12, 035a/12, 008b/12, 036b/19, 039b/08, 040b/16, 045b/17, 046b/17, 022a/08, 029b/01, 040b/07, 044b/19, 047b/01, 013a/01, 049a/02, 049a/16, 040b/18

bildir- Herhangi bir şeyi haber vermek, bildirmek: 019b/13, 032a/13, 020b/07, 025b/10, 027b/10, 045a/07, 021b/10, 021b/15

bile Birlikte, beraber: 006a/05, 006a/06, 008b/06, 016a/01, 023b/08, 025b/16, 025b/18, 035a/15, 036a/06

bilek El ile kol arasındaki bölüm: 037b/04, 039a/16, 028a/19

bilekçek Kelepçe: 046b/19

bilece Ortak: 015b/12

bin- Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak: 004a/18, 031b/08, 013a/19, 027b/02, 045a/08

biñ Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı: 002a/09, 002a/10, 017a/11, 019a/19, 020a/03, 020a/04, 020a/16, 022a/16, 025a/11, 028a/11, 028a/12, 028b/12, 30a/18, 30b/13, 31b/05, 031b/13, 031b/16, 032a/02, 032a/15, 033b/15, 034b/09, 036a/07, 044b/04, 046a/04, 020a/16, 009a/19

binā (a) Yapı yapma, kurma, inşa edilme: 030a/18

binek Binmek için kullanılan, eyer veya palan vurulup binmeye hazır duruma getirilmiş.

binek taşı Ata binmek için çıkılan taş: 013b/14, 014a/07

bir Sayıların ilki: 001b/05, 002a/02, 002a/03, 002a/04, 002a/05, 003a/01, 003a/03, 003a/04, 003a/06, 003a/10, 003a/13, 003b/12, 004a/01, 004a/16, 004b/04, 004b/07, 004b/15, 004b/16, 004b/18, 005b/15, 005b/17, 006a/05, 006a/09, 006a/14, 006b/06, 006b/10, 006b/12, 007a/03, 007a/08, 007a/15, 007b/05, 008a/05, 008a/06, 008a/08, 008a/11, 008b/11, 008b/13, 009a/13, 009a/14, 009a/16, 009b/16, 010a/02, 010a/19, 010b/04, 011a/07, 011a/09, 011a/17, 011b/03, 011b/05, 012a/05, 012a/07, 012b/08, 013a/12, 013b/03, 013b/04, 013b/08, 013b/11, 013b/13, 013b/14, 013b/16, 014a/16, 014a/17, 014b/05, 014b/11, 014b/12, 015a/05, 015a/16, 015b/12, 015b/13, 015b/16, 015b/17, 015b/18, 016a/03, 016a/17, 016b/02, 016b/04, 016b/11, 017a/13, 017b/01, 018a/09, 018a/13, 018a/17, 018a/18, 018b/02, 018b/03, 018b/16, 018b/17, 019a/04, 019a/05, 019a/16, 019b/05, 019b/14, 019b/18, 020a/04, 020a/09, 020a/10, 020a/12, 020a/19, 020b/01, 020b/11, 020b/15, 021a/02, 021a/07, 021a/17, 021b/13, 021b/17, 022a/07, 022a/11, 022a/12, 022a/14, 022a/15, 022a/17, 022a/18, 022a/19, 022b/02, 022b/04, 022b/05, 022b/07, 022b/15, 022b/16, 022b/17, 022b/18, 023a/02, 023a/03, 023a/06, 023a/07, 023a/08, 023a/17, 023a/18, 023b/01, 023b/03, 023b/11, 023b/12, 023b/19, 024a/06, 024a/07, 024a/08, 024a/10, 024a/11, 024a/18, 024a/19, 024b/05, 024b/09, 024b/10, 024b/12, 025a/04, 025a/05, 025a/09, 025a/14, 025a/15, 025a/17, 025b/02, 025b/04, 025b/05, 026a/04, 026a/06, 026a/10, 026a/14, 026a/19, 026b/08, 026b/09, 026b/12, 026b/14, 027a/02, 027a/03, 027a/06, 027b/06, 027b/14, 027b/15, 027b/16, 028a/02, 028a/08, 028a/09, 028b/01, 028b/05, 028b/06, 028b/07, 028b/15, 028b/18, 028b/19, 029a/07, 029a/10, 029a/14, 029a/16, 029a/17, 029a/18, 029b/02, 029b/03, 029b/04, 029b/17, 029b/18, 030a/09, 030a/17, 030b/02, 030b/19, 031b/07, 031b/15, 032a/04, 032a/05, 032a/18, 032b/03, 032b/06, 032b/13, 033a/05, 033a/06, 033a/10, 033a/12, 033b/13,

034b/02, 034b/04, 034b/10, 034b/11, 034b/12, 034b/18, 036a/06, 036a/18, 036b/09, 036b/14, 036b/17, 036b/19, 037a/13, 037a/14, 037b/03, 037b/10, 037b/11, 037b/15, 038a/01, 038a/06, 038a/15, 038b/13, 038b/14, 038b/15, 038b/16, 038b/18, 039a/07, 039b/06, 039b/13, 040a/10, 040a/11, 040a/15, 040b/02, 040b/12, 040b/13, 041a/07, 041a/14, 041a/16, 041a/17, 041a/18, 041b/01, 041b/02, 041b/03, 041b/04, 041b/08, 041b/12, 041b/14, 042a/03, 042a/05, 042a/09, 042a/18, 042b/10, 042b/14, 043a/01, 043a/02, 043a/03, 043a/09, 043a/10, 043a/11, 043b/06, 043b/09, 044a/07, 044a/08, 044a/19, 044b/11, 045a/02, 045a/03, 045a/08, 045a/10, 045a/16, 045a/17, 045b/08, 045b/13, 045b/16, 046a/14, 046b/17, 046b/18, 047a/05, 047a/10, 048a/18, 048a/19, 048b/03, 048b/11, 048b/14, 049a/15, 049a/18, 049b/10, 049b/13, 050a/07, 026b/19, 013b/04, 016a/11, 036b/05

birâder (f) Erkek kardeş: 011a/03, 012b/10, 015b/16, 017a/08, 019b/19, 013b/06, 030a/09, 021b/13

biraz Bir parça, azıcık: 001b/04, 005b/03, 012a/13, 013b/13, 026a/19, 036a/15, 036b/06, 039a/05, 039b/08, 043a/01, 046a/18, 049b/17

birbiri Karşılıklı olarak bir diğeri: 010a/11, 014b/03, 014b/09, 019b/19, 031b/19, 032a/06, 039b/09, 039b/16, 044b/01, 048a/02, 015a/02, 014b/05, 014b/18, 039a/19, 044b/14, 001b/09, 005b/10, 008a/01, 010a/14

birden Aniden: 002a/07, 011b/13, 016a/06, 043b/13

birer Teker, bir sayısının üleştirme almış hali: 009a/12, 026b/13, 032a/10

biri Bir tanesi, bilinmeyen bir kimse: 004b/04, 013a/05, 013b/07, 014b/10, 019a/08, 026a/14, 031b/18, 032a/06, 003a/03, 007a/01, 007b/11, 029a/08, 031a/18, 032b/12, 034a/19, 042b/16, 042b/19, 010a/11, 010a/12, 016a/06, 017a/09, 030b/12, 031a/18, 034a/12, 027b/12, 016a/06, 043b/08

birkaç Çok olmayan, az sayıda, az: 009b/03, 020a/02, 021a/19, 025a/16, 037a/07, 042b/07, 046a/06, 046a/10, 047a/09, 027a/18

birle İle, birlikte, beraber: 048a/17

birlik Bir arada olma durumu: 031a/07

bit- Tükenmek, sona ermek: 027b/16

biz Çokluk birinci kişiyi gösteren söz: 006a/04, 008b/15, 013b/06, 019b/02, 022a/10, 022a/15, 026a/12, 028b/05, 032a/12, 040b/18, 047a/11, 004a/13, 038a/14, 007a/19, 014b/15, 017a/18, 017b/15, 019b/13, 028b/03, 028b/14, 029b/01, 029b/03, 032a/01, 043b/14, 045b/03, 045b/15, 046a/14, 047a/10, 007b/02, 017b/15, 019a/18, 027a/17, 041b/04, 042b/03, 007a/16, 010a/02, 019a/10, 031b/12, 032a/02, 036b/02, 036b/04, 045a/10, 015b/11, 013b/15, 016a/14, 002a/18,

002b/09, 002b/12, 004b/07, 008b/05, 018a/16, 019a/10, 019a/12, 023b/06, 025a/08, 025a/10, 025b/07, 030b/17, 042a/11, 028a/18

boğaz Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar: 008b/11, 039a/12, 022a/19, 011b/07

boğazla- Hayvan veya insanı boğazından keserek öldürmek: 023b/01

boş Dolu olmayan: 037b/06

boyun Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi: 004b/17, 040a/14, 048b/15, 021a/06, 039b/03, 049a/12, 024b/13

boz- Bozguna uğratmak, yenmek, mağlup etmek: 048a/09, 025a/18, 002a/17, 012a/08, 043a/13, 047a/01, 015b/04

bozğun Yenilme, yenik düşme, düşman karşısında tutunamayarak düzensiz bir şekilde geri çekilme, mağlubiyet, hezimet: 020b/18

bozul- Hezimete uğramak, bozulmak: 002a/12, 025a/17, 014a/14, 015b/03, 034b/02

bölük Parça, kısım: 040a/12, 002b/10, 034b/11, 013b/04, 034b/09, 034b/13, 041b/02, 045a/08, 047a/10

böyle Bunun gibi, buna benzer: 001b/02, 005a/03, 006a/18, 007a/17, 007b/04, 009a/01, 009a/05, 010b/06, 010b/07, 016b/01, 017a/02, 017b/10, 018a/09, 019a/10, 019a/19, 019b/08, 020b/05, 023b/19, 036a/03, 036b/11, 039b/02, 039b/19, 043b/11, 046a/13, 046a/15, 046a/16, 047a/14

bre (r) Ey, hey anlamında kullanılan bir seslenme sözü: 015a/02, 002b/16, 008b/19, 009b/16, 010a/13, 010b/02, 020b/17, 021b/02, 024b/01, 029a/15, 029b/06, 029b/07, 030b/17, 033b/19, 037b/11, 041b/01, 041b/07, 044b/10, 044b/18

bu Bu, işaret zamiri ve sıfatı: 001b/07, 002a/06, 002a/14, 002a/15, 002a/17, 002b/08, 002b/09, 002b/17, 005a/14, 005b/13, 006b/02, 007a/13, 007a/15, 007a/16, 007b/01, 007b/04, 007b/11, 008b/19, 009a/11, 009b/07, 009b/12, 010a/03, 010a/13, 010a/14, 010a/15, 010b/05, 011a/03, 011b/07, 011b/12, 012b/02, 012b/04, 014a/01, 014a/04, 014b/11, 014b/13, 015a/01, 015a/14, 015b/01, 016a/03, 016a/05, 016a/19, 016b/01, 016b/06, 016b/14, 017b/11, 018a/07, 018b/05, 018b/06, 019b/06, 019b/16, 019b/19, 020a/02, 020b/01, 021a/11, 021b/12, 022a/13, 022b/17, 023a/03, 023a/11, 024a/02, 024a/09, 024b/01, 025a/03, 025b/05, 025b/10, 026a/09, 026b/01, 027b/05, 027b/16, 028a/01, 028a/14, 028b/03, 028b/14, 029a/04, 029b/07, 030a/02, 030a/18, 030b/01, 030b/11, 031a/05, 032b/09, 033a/03, 033b/10, 033b/18, 034b/07, 035a/06, 035a/08, 035b/08, 035b/15, 035b/18, 036b/11, 037b/19, 038a/09, 038a/11, 038a/12, 038a/14, 038a/18, 038a/19, 038b/04, 038b/10, 040b/11, 041b/11, 042a/07, 042b/01, 042b/06, 042b/18, 043a/13,

043b/05, 043b/12, 043b/14, 044a/18, 045b/15, 046a/13, 046b/06, 048a/08, 048a/11, 048a/16, 048b/03, 048b/10, 049a/06, 049b/04, 049b/06, 050a/06, 050a/12, 009a/04, 021a/16, 028b/09, 029a/10, 035b/01, 036b/16

buçuk Yarım anlamına gelmekyedir: 009a/12

bugün İçinde bulunulan gün: 037a/08

bul- Arayarak veya aramadan bir şeyle, bir kimse ile karşılaşmak: 015b/10, 030a/13, 016b/11, 042b/08, 024a/08, 039a/09, 049b/19, 035a/17, 033a/01, 014a/02, 016b/07, 027a/17, 029b/08, 002a/11, 006a/09, 013b/03, 018b/16, 022b/19, 023a/02, 023a/13, 026b/06, 030b/07, 034a/01, 037b/15, 039a/11, 040b/15, 045a/03

bulın- Bulunmak: 016a/09, 023a/14, 024b/14

buluş- Bir araya gelmek, karşılaşmak, rastlaşmak, buluşmak: 027b/09, 035a/04, 016b/19, 013a/10, 048a/03, 041b/04

buña Buraya, bunu: 003b/07, 024a/14, 035a/06, 044a/07

bunca Bu kadar, bu denli, epey: 002a/16, 013b/08, 044b/06

bunda Buraya, burada: 001b/06, 006a/05, 012a/11, 012b/01, 013a/04, 014a/07, 014b/07, 017b/03, 018b/04, 018b/05, 019b/16, 022b/05, 022b/13, 024a/09, 025b/14, 025b/17, 026a/03, 027a/09, 028a/14, 032a/18, 032b/16, 036a/18, 040b/10, 041a/14, 043b/05, 043b/14, 046b/06, 049b/08, 050a/12, 006a/03, 033a/02

bundan Bu nedenle, buradan: 001b/03, 020a/18, 026b/06, 041a/07, 042a/02

bunu Bunu: 004b/01, 005b/05, 008a/12, 018a/04, 018a/08, 024a/01, 036a/06, 036a/15, 037b/18, 044b/07, 046b/12

bunlar Bu zamirinin çokluk biçimi: 001b/06, 004b/09, 007a/02, 010a/15, 011a/12, 014a/01, 014b/10, 014b/17, 015a/16, 016a/02, 016a/12, 016a/14, 016b/06, 018a/14, 019a/12, 019b/01, 019b/12, 019b/14, 019b/17, 019b/19, 020b/14, 021a/12, 029a/07, 029a/12, 030b/16, 031a/19, 031b/17, 032a/18, 040b/10, 041a/13, 041b/17, 043a/16, 043b/05, 045a/09, 046b/06, 046b/14, 002a/10, 015a/08, 015a/11, 016a/10, 017a/12, 020a/06, 020b/07, 021a/14, 028a/19, 031b/01, 032a/17, 034a/07, 042b/05, 046b/19, 012b/03, 013b/05, 017a/15, 019b/11, 020a/07, 020b/17, 023a/09, 023b/05, 025a/18, 042a/18, 045a/12, 045b/10, 015a/01, 019a/19, 019b/09, 021a/17, 027a/15, 002b/13, 005a/08, 010b/02, 011b/02, 018b/14, 028a/01, 030a/01, 031a/17, 038a/02, 039a/16, 044b/19, 045a/03, 045a/15, 048b/13

bura Bu yer: 018b/07, 007a/14, 023a/04, 019a/16, 030a/15

burc (a) Kale duvarlarından daha yüksek, yuvarlak, dört köşe veya çok köşeli kale çıkıntısı: 045a/15

burun Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı: 018a/02, 018a/11, 018a/08, 016a/05

buyur- Emretmek, emri ve sözü geçmek: 015a/12, 010a/16, 019a/05, 011a/17, 017a/07, 022a/16, 013b/19, 016a/13, 050a/01

büklüm Kıvrılmış, bükülmüş bir şeyin meydana getirdiği halka, kıvrım: 038b/14

bünyād (f) Yapı, bina: 004a/17, 005a/18, 014b/03, 048a/03

bürüdet (a) Soğukluk, soğuk: 011a/03

bütün Eksiksiz, tam: 039b/19, 044a/11

büyük Hacimce çok yer tutan; en, boy ve yüksekliği çok olan, iri, ulu: 028a/05

-C-

Ca'fer Özel isim (falcı) : 016b/12, 016b/11, 033b/08

cāh (f) Bela çukuru: 038a/12 038a/11

cām (f) Silisli kumun soda ve potas katılarak ateşte eritilmesiyle elde edilen şeffaf, sert ve çabuk kırılır madde, sırça: 007a/08, 007a/12, 036b/09, 037a/03, 007a/11, 039b/07, 049a/04

cāme (f) Giysi, çamaşır: 047b/13, 039a/06, 047b/10

cān (f) Ruh, can: 016b/03, 034b/17, 041b/06, 046b/10, 043b/14, 042b/03, 043b/04, 037a/07, 024b/17, 036a/14

cānib (a) Taraf: 003b/12, 032b/10, 016b/02, 026a/01, 026b/05, 032b/09, 040a/11, 044a/08, 045a/03, 022a/12, 017a/08, 034b/10, 011b/11, 012a/12, 031b/06, 042b/13, 049b/18

cārī (a) Akan, akıcı, revan: 026b/09

cāriye (a) Kadın hizmetçi, köle: 046b/13

cāsūs (a) Bir devlet veya kuruluşun gizli amaçları için çalışan kimse, casus: 008b/13, 045a/17, 027a/18

cebe (m) Zırh, silah: 011b/16, 048b/05

cebr (a) Zor, zorlayış: 037a/17

cedd (a) Bir sülâlenin başı olan, “kurucusu kabul edilen” kişi: 042b/12

cehd (a) Çalışma, çabalama: 028a/10

cehennem (a) Günah işleyenlerin öldükten sonra azap gördükleri yer: 034b/12, 009a/10, 011b/19, 035b/17, 037a/15, 038a/04, 049a/05

cellâd (a) İdama mahkum olanları idam eden kimse, cellat: 031b/02, 047a/08, 047a/06

cem´ (a) Bir araya getirme, biriktirme, toplama: 017a/11, 027b/07, 028a/11, 038a/10, 041b/16, 030b/16, 018a/15

cemâl (a) Yüz güzelliği: 036a/18, 036a/19

Cemşîd Şâh (f) İran’ın efsanevi dördüncü Şâhı Cemşit: 042b/17

cenab (a) Hazret: 018b/10

ceng (f) Savaş: 005a/10, 006b/08, 008a/14, 031b/19, 006b/02, 031a/10, 043a/16, 003a/12, 004a/17, 004b/14, 005a/13, 005a/18, 006b/04, 011b/02, 014b/02, 014b/14, 015b/14, 021a/11, 021a/19, 030b/11, 032a/03, 044b/14, 048a/03, 048a/10, 004a/03, 007b/17, 011b/15, 030a/01, 048a/06, 001b/08, 002a/09, 002a/18, 003a/18, 003a/19, 003b/02, 004a/18, 005a/01, 005a/15, 006a/02, 006b/01, 021a/12, 032a/06, 041a/19, 044b/15, 048a/02, 030b/13, 014b/18, 020a/15, 030a/04, 048a/12, 045a/07

cennet (a) Öte dünyada; inanmış, bağlanmış ve doğru yolda giderek iyi işler yapmış olan kimseler için Allah tarafından vaadedilen yurt: 034b/10, 035b/13, 035b/12

cevâb (a) Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt: 002b/06, 007b/14, 016b/12, 017a/02, 020b/03, 024b/04, 025b/11, 045b/16, 006b/02, 016b/15, 014a/19, 004b/04, 006a/18, 012b/05, 024b/01, 033a/17, 041a/13, 045b/03

cevâhir (a) Kıymetli taş, elmas: 046b/01

cevân (f) Genç, taze adam, delikanlı: 027b/15

cevelân (a) Dolaşma, gezinti: 001b/11

cezire (a) Ada:019a/17, 020a/19

Cîl Üşter H̱or Özel isim: 038a/05, 039a/04, 039a/10, 039a/14, 039a/08, 039a/10,

ciger-güşem (f) Evlat, ciğerin köşesi: 005b/07, 032b/16

cihân (f) Dünya, alem: 006a/01, 009a/11, 014a/15, 017a/06, 023b/15, 033a/13, 033a/14, 033b/08, 041b/09, 042a/01, 046b/08, 046b/14, 036b/10, 008b/18

cild (a) Bir büyük kitabın bölündüğü kısımların her biri: 050a/12, 001b/01

cühüd (f) İnatçı ve kinci (kimse): 033b/19, 017b/07

curcuna Kavga, gürültü, patırtı: 017b/08

cüş (f) Coşku: 011b/16

cümle (a) Bütün, hep: 011a/13, 021b/10, 021b/19, 023a/08, 030a/06, 031a/02, 031a/08, 042a/12, 042a/14, 042b/05, 043a/13, 043b/12, 041b/12, 028a/19, 020b/07, 023b/18, 026b/01, 028b/02, 033b/16, 034a/05, 013b/12, 015b/01, 016a/14, 017b/03, 037b/15, 043b/09

cünûn (a) Delirme, çıldırma, delilik: 007b/09

cüzvî (a) Çok olmayıp az olan: 048b/01

-Ç-

çâdır (f) Keçe, deri, kıl dokuma, sık dokunmuş kalın bez veya plastik maddelerden yapılarak direklerle tutturulan, taşınabilir barınak: 011a/02, 039a/10

çağır- Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek: 024b/04, 017b/15

çāh (f) Kuyu, çukur: 038a/07, 038a/09, 038a/19, 039a/13, 038a/18, 038b/04, 038b/19, 038a/09

çāk (f) Yırtık, yarık: 034b/19

Çālāk ‘Ayyār Özel isim: 008a/07, 014b/14

çal- 1. Vurarak, sürterek veya üfleyerek ses çıkartmak, çalmak. 008a/14, 006b/09 2. Çalmak, hırsızlık yapmak: 014a/13, Sürmek: 034b/05, 4. Vurmak darbe indirmek: 012a/04, 014b/19, 040a/08, 003a/02, 003a/04, 006b/06, 006b/16, 005a/10

çalış- Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak: 023b/10

çām (f) Samanı taneden ayırmak için kullanılan araba: 044a/18

çār (f) Dört

çār- pāre (f) Dört parça: 012a/10

çāre (f) tedbir, ilaç, derman: 036b/07, 042b/10, 042b/13

çarp- Sert vurmak: 018a/05, 016a/01, 018a/01, 012a/04

çehār (f) Dört: 024a/14, 025a/02, 030b/02, 030b/17

çek- 1. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek: 002a/02, 028b/01, 028a/19, 033a/07, 015a/02, 024b/12, 029b/17; 2. Bir silahla saldırmak için davranmak: 006b/04, 042a/17, 020a/11, 048a/12, 048a/13; 3. Kederlenmek, tasalanmak: 003a/17, 007b/07, 042b/09, 006a/04, 014a/15, 007a/17, 004b/11, 018b/12, 035a/02, 035b/01, 043b/17, 012b/13, 009b/12, 022b/07; 4. Boy uzunluğunu belirtmek: 029a/01, 019a/09, 022b/08; 5. Dayanmak, katlanmak: 029b/05; 6. Sıra, dizi: 031b/16,

çekil- Geriye veya bir yana çekmek: 046a/08, 029b/04

çemen (f) Çimen: 049b/13, 049b/19, 026b/08

çenber (f) Çember, yuvarlak: 024a/19

çevir- Bir şeyin yönünü değiştirmek: 036b/17, 029b/12, 008a/17, 003b/07, 003b/08

çık- Ortaya çıkmak, görünmek: 019a/08, 046b/07, 015b/06, 043b/15, 018a/13, 040b/14, 011b/10, 019a/05, 023a/19, 026b/17, 027b/14, 030b/11, 032a/05, 033b/17, 033b/18, 041b/02, 042b/02, 043a/10, 043a/15, 046a/07, 047b/07

çıkagel- Çık- fiilinin süreklilik hali, habersizce gelmek: 005b/14

çıkar- Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkarmak: 043a/03, 043a/12, 049a/15, 013b/19, 015a/06, 026a/11, 036b/16, 038b/19, 048b/08, 006a/01, 011b/16, 011b/17, 015a/07, 015a/13, 041a/06, 043a/08, 045a/02, 049b/15

çırāğ (f) Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey: 007b/07, 042b/15

çizme Koncu diz kapaklarına kadar çıkan bir çeşit ayakkabı: 023a/08, 023a/15

çizme çek- Giymek 023a/15

çobān (f) Çoban: 032b/08, 032b/06

çok Az olmayan, çok, pek çok: 007b/02, 002a/17, 018b/06, 048b/19, 021a/19, 022a/13, 023a/13, 030a/17, 032b/19, 037a/05, 039b/15, 040b/08, 041a/18, 042b/12, 043b/18, 046b/01, 046b/03

çokdan Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri: 026a/12

çök- Oturmak, çökmek: 008a/11

çuval (f) Pamuklu dokumadan yapılmış büyük torba: 009a/05

çün (f) Mademki, çünkü: 011a/04, 016b/06, 018b/04, 018b/05, 026b/16, 038b/08, 038b/13, 043b/13, 044b/12, 048b/06

çünkü (f) Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zira: 004a/09, 006a/07, 009b/08, 011a/18, 012b/12, 024a/02, 031b/08

-D-

da da, de (bağlaç), dahi: 001b/06, 003a/13, 003a/14, 004b/01, 004b/10, 005b/03, 006b/02, 006b/19, 007b/11, 009a/05, 009b/18, 010a/16, 010b/12, 010b/17, 011a/07, 012a/14, 013b/15, 015b/10, 016b/14, 016b/19, 017a/04, 017a/06, 017b/02, 018a/14, 019b/01, 020b/03, 021a/05, 021a/14, 021b/10, 021b/13, 022a/01, 022a/04, 024b/10, 025b/09, 025b/11, 028a/06, 028a/16, 029b/06, 030a/10, 030b/05, 030b/08, 030b/11, 031b/12, 031b/17, 032a/08, 034b/17, 035b/08, 035b/09, 035b/16, 036a/06, 036b/04, 041a/18, 042a/12, 043a/14, 044a/18, 045b/11, 045b/15, 046a/03, 048a/16, 048b/10, 050a/06, 050a/10, 2a/09, 003b/06, 004a/04, 004a/16, 004b/06, 004b/12, 006b/05, 9a/09, 10a/02, 10a/07, 010a/10, 010a/11, 012b/15, 013a/07, 013a/15, 015a/05, 015b/05, 015b/11, 017a/04, 017b/01, 017b/02, 017b/05, 017b/06, 018a/08, 018a/09, 018b/07, 019a/10, 019b/02, 020a/15, 020b/13, 021b/17, 022a/15, 025b/09, 025b/12, 025b/13, 026a/13, 026b/06, 028b/05, 029b/06, 030a/12, 030b/07, 031b/15, 031b/18, 032a/12, 035b/04, 037a/13, 038b/15, 039a/15, 041a/18, 044a/04, 044a/07, 044a/16, 046b/12, 048a/05, 048a/14, 048b/02, 048b/18, 049a/13, 049a/15, 049a/18, 050a/09

dād (f) Adalet : 048a/07

dağ Çevresindeki arâziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi: 013a/12, 022a/11, 025a/09, 020a/01, 019b/15

Daḥḥāk-ı Zengī Özel isim: 020a/03, 020a/08, 021a/03, 021a/08, 021a/09, 21a/15, 21b/07, 20a/10, 020a/14, 020a/17, 020a/18, 020b/09, 20b/10, 20b/19, 021a/01, 21a/02, 21a/11, 021a/12, 021a/13, 021b/01, 021b/04, 012a/01, 021b/16

dahı da/de bağlacı, bile: 003a/03, 003a/04, 003a/06, 003b/07, 004b/09, 004b/19, 005a/12, 006a/03, 006b/06, 009b/09, 009b/14, 012a/13, 014b/08, 015a/10, 015a/16, 015a/18, 015b/16, 016b/05, 016b/10, 019b/07, 020a/07, 020a/09, 020a/10, 020b/15, 022b/07, 023a/03, 023b/12, 024a/06, 024b/09, 024b/10, 025a/12, 025a/13, 027b/01, 028b/09, 031b/06, 032a/04, 032a/14, 032a/16, 032b/05, 032b/11, 034a/12, 034b/12, 042a/06, 043a/01, 044b/17, 047a/02, 047b/16, 048a/18, 048a/19, 048b/09, 048b/14, 049a/08, 049a/15, 049a/18, 049b/02, 050a/12, 004a/11, 011b/14

dāḥil (a) İç, içeri: 008b/07, 043b/09

dahme (f) Mezar, kabir: 007a/03, 023a/17, 042a/03, 023a/14, 042a/05

dā'im (a) Devamlı sürekli: 038a/10

dal KİNSİZ kılıç: 004b/17, 021a/10

dal ḥançer ol- Kılıcını çekmek, yalın kılıç olmak: 011b/10,

dal tığ ol- Kılıcını çekmek, yalın kılıç olmak: 044b/18

dālālet (a) Doğru yoldan ayrılma, yoldan çıkma, sapıtma, sapıklık: 036b/04

dāmād (f) Evlenmekte olan bir erkeğe, evlenme töreni sırasında verilen ad, güveyi: 017a/10, 043b/08

dānā (f) Bilgili, iyi bilen: 016b/15, 047a/17, 016b/19

dāne (f) Tane: 026b/12, 027b/15, 050a/07

dār (a) Bulunan, durulan veya oturulan yer, yurt: 041b/05

darb (a) Vuruş, dövme: 002a/05, 003a/10, 003b/12, 020a/12, 033a/05, 032a/10, 014b/04

dārū (f) İlaç: 030b/08, 030b/18, 033b/04, 045b/09, 045b/12, 046a/08, 046a/09, 046a/11

dārūla- İlaç vermek, tedavi etmek: 008b/17

dāstān (f) Destan: 001b/03

da'vā (a) Dava, mesele, sorun: 038a/16, 038a/16

Dāver Özel isim: 030b/09, 030b/14

da'vet (a) Çağırma, davet etmek: 004a/10, 005a/18, 006a/19, 008a/16, 010b/16, 011b/01, 032a/14, 034a/17, 035b/10, 036a/11, 045b/10, 045b/14, 015b/11

davran- Bir şeye el atmak, girişmek: 003b/13, 038a/02

Dāvūd Özel isim: 001b/07, 002a/06, 011a/08, 011b/11, 011b/12, 012a/13, 012a/9, 013b/07, 016b/15, 016b/17, 017a/12, 042b/01, 043a/12, 043a/14, 043a/16, 043b/05, 043b/13, 043b/15, 032a/19, 032b/08

dayan- Bir yere yaslanmak, bir yere dayanmak: 012a/14, 030a/03, 023a/10

dāye (f) Sütüne, bir çocuğa süt veren ve bakan cârîye, dadı, taya: 013b/15, 013b/16, 014a/10, 014a/13, 014a/15, 014a/18, 034b/04, 014a/09

dede Torunu olan erkek, büyük baba, büyük peder: 017b/09

def (a) Uzaklaştırmak, gidermek: 035a/18, 045a/12, 045b/02

def a (a) Kez, kere: 025a/16

deg- Dokunmak, temas etmek: 005b/04

degül Olumsuzluk anlamı taşıyan sözcük: 006a/05, 007a/13, 007a/19, 010a/04, 011a/05, 014a/17, 019b/19, 021a/04, 021b/01, 035b/03, 036a/19, 042a/10, 002a/15, 003a/08, 004b/05, 024b/17, 025b/07, 035b/06, 036b/01, 036b/04, 044b/07, 047a/19, 006a/04, 036b/04, 015b/01

degin Kadar, dek: 026a/10, 035a/03, 040a/10

deh Çuval: 037b/10

dehliz (a) Üstü kapalı, uzun ve dar geçit, binâ içindeki uzun koridor: 043a/07

dek Kadar, değin: 003a/18, 009a/10, 016b/05, 039a/19, 039b/16, 045b/19

deli Aklını yitirmiş olan, akli dengesi bozulmuş olan, mecnun: 002b/17, 002b/18, 002b/14

dem (f) An, vakit, zaman: 026b/11, 041a/02

demür Sağlamlık, dayanıklılık gibi özelliklerinden dolayı kullanılan maden: 022a/17

depele- Kıyasıya dövmek, vurup öldürmek: 045a/14, 039b/15

depe Baş: 009a/16

der-bend (f) Dağda ve tepede zahmetlerle geçilen yer, dar geçit, boğaz, hudut, kale: 028b/15, 028b/16, 029a/02, 029a/03, 029a/17, 030a/09, 033a/11, 033b/06, 017a/08, 028b/17, 030b/09, 032b/06, 016b/16, 017a/13, 030b/10, 030b/14, 032b/04, 032b/18, 033a/06, 033a/15, 033b/02, 033b/11, 032b/07, 043b/07

Der-bend-i Çälenderiyye Yer ismi: 012a/12, 016b/17, 032b/05, 032b/10, 042b/19, 012a/10

deri Cild, deri: 037b/15

dermān (f) İlaç, çare, deva: 016a/11, 045b/07

derūn (f) İç, içerisi, gönül: 036b/18, 032a/01

dervîş (f) Gayet mütevazı olan, maneviyatla gönlü zengin olan fakir: 029a/19, 012a/05, 029a/04

deryâ (f) Deniz: 020b/16, 034b/11

dest (f) El: 008a/08, 024a/14, 025a/02, 030b/02, 030b/17, 009a/03

devlet (a) Mutluluk, büyüklük, mevki: 033b/17, 035b/10, 036a/05, 019a/02, 005b/17, 012b/04, 041b/18, 042a/11, 010a/16, 010a/19, 012b/11, 031a/19, 033a/15, 033b/08, 034a/18, 034b/02, 042a/02, 036a/04

devr (a) Devir, dönme: 016b/10, 030a/17

deyyûs (a) Karısının veya çok yakını olan bir kadının namussuzluğuna bile bile göz yuman kimse, boynuzlu, kerata: 036a/16

di- Demek, söylemek: 002a/19, 002b/02, 002b/10, 002b/11, 002b/15, 002b/18, 002b/19, 003b/03, 003b/04, 003b/05, 003b/06, 003b/17, 004a/01, 004a/03, 004a/14, 004a/15, 004b/01, 004b/05, 004b/07, 004b/11, 005a/07, 005b/01, 006a/03, 006a/05, 006a/16, 006b/01, 006b/13, 007a/18, 007b/01, 007b/03, 007b/05, 007b/06, 007b/14, 008a/01, 008a/18, 008b/01, 008b/11, 009a/04, 009a/06, 009a/08, 009a/10, 009b/11, 009b/13, 010a/04, 010a/05, 010a/07, 010a/10, 010a/17, 010a/19, 010b/01, 010b/11, 010b/13, 010b/17, 011a/07, 011a/12, 011a/17, 012a/14, 012b/02, 012b/03, 012b/05, 012b/06, 012b/09, 012b/11, 012b/13, 012b/19, 013a/01, 013a/02, 013a/03, 013b/02, 013b/16, 014a/10, 014a/11, 014a/13, 015a/17, 015b/09, 015b/10, 016a/13, 016b/12, 016b/14, 017a/02, 017a/03, 017a/06, 017a/16, 017a/19, 017b/04, 017b/05, 017b/06, 017b/12, 017b/13, 017b/16, 017b/19, 018a/08, 018b/14, 018b/15, 019a/06, 019a/11, 019a/16, 019b/01, 019b/03, 019b/07, 019b/08, 019b/13, 020b/04, 020b/06, 020b/10, 021a/03, 021a/07, 021b/02, 022a/09, 022a/15, 022b/18, 023b/07, 024b/15, 024b/18, 025b/04, 025b/09, 025b/14, 025b/17, 025b/19, 026a/03, 026a/15, 026a/17, 026b/02, 026b/03, 026b/04, 027a/09, 027b/05, 027b/13, 027b/19, 028a/16, 028b/05, 028b/06, 028b/10, 028b/13, 029a/07, 029a/09, 029a/11, 029a/12, 029a/13, 029a/15, 029b/01, 029b/04, 029b/05, 029b/11, 029b/14, 030a/19, 032b/07, 032b/17, 032b/19, 033b/01, 033b/09, 033b/18, 034a/02, 034b/02, 034b/03, 034b/08, 034b/17, 035a/01, 035a/07, 035a/08, 035a/10, 035a/15, 035a/16, 035b/01, 035b/02, 035b/06, 035b/07, 035b/16, 035b/17, 035b/19, 036a/06, 036a/10, 036a/14, 036a/15, 036a/16, 036b/03, 036b/11, 036b/13, 036b/14, 036b/16, 036b/17, 036b/18, 037a/02, 037a/08, 037a/11, 037a/14, 037a/17, 038b/06, 038b/13, 039a/04, 039b/19, 040a/02, 040a/17, 040a/19, 040b/02, 040b/03, 040b/05, 040b/06, 040b/08, 040b/10, 040b/17, 040b/19, 041a/11, 042a/12, 042b/04, 042b/11, 043b/13, 043b/15, 044b/09, 044b/12, 044b/16, 044b/17, 045b/03, 045b/05, 045b/09, 045b/11, 046a/04, 046a/17, 047a/15, 047a/16, 047a/18, 047b/03, 047b/06, 047b/13, 048a/05, 048a/07, 048a/09, 048a/14, 048a/15, 048b/08, 049a/18, 049b/02, 049b/04, 049b/11, 050a/02, 036a/12, 047a/17, 014b/15, 003a/08, 013b/09, 019a/13, 019b/08, 019b/16, 019b/18, 028a/18, 030b/16, 030b/19, 032a/12, 033a/10, 035b/16, 036a/04, 040b/09, 045a/11, 047a/12, 029a/14, 025b/17, 035b/13, 002b/13, 002b/17, 005b/06, 006a/18, 006b/11, 006b/15, 007b/08, 007b/09, 008b/17, 009a/04,

009b/15, 010a/08, 010a/15, 010b/06, 010b/09, 013a/06, 013b/05, 013b/10, 013b/18, 014a/16, 015b/13, 019a/11, 019b/09, 019b/17, 020b/14, 021a/07, 021a/13, 021b/08, 022b/12, 024a/19, 024b/19, 027b/03, 029a/06, 029a/10, 029a/16, 029b/03, 029b/12, 029b/15, 030b/17, 031b/01, 033a/03, 035a/12, 036a/09, 037a/15, 037b/10, 040b/03, 040b/17, 041b/03, 041b/06, 041b/08, 042a/16, 042a/19, 043b/11, 044a/11, 045a/09, 046b/10, 047b/01, 038a/09, 049a/01, 017b/15, 025b/09, 036a/09, 004b/08, 035a/07, 025a/13, 004a/16, 007a/15, 013a/15, 006a/01, 011a/13, 011a/15, 013a/16, 018b/08, 023a/05, 024a/08, 024a/10, 026b/08, 031a/04, 033a/17, 042a/09, 043a/04, 043a/08, 043a/12, 038b/07, 047a/12, 030a/16, 006a/10, 027b/11, 014a/10, 021b/16, 025b/07, 027b/15, 034a/15, 034a/10, 035b/11, 039a/10, 003b/13, 010a/12, 011b/07, 014a/08, 017b/19, 020b/17, 021a/17, 021b/15, 027a/11, 027b/16, 032b/13, 047a/09, 013a/16, 013b/07, 017a/09, 019a/18, 022b/13, 024a/17, 025a/05, 025a/06, 025a/09, 025a/10, 025a/15, 025b/03, 025b/05, 025b/19, 028a/01, 028a/07, 034a/19, 035a/09, 041b/08, 019a/14, 020a/03, 024a/15, 028a/03, 029a/01, 030b/12, 031a/17, 031a/19, 034a/13, 034b/06, 039b/04, 040b/12, 040b/14, 046a/14, 036a/04, 048a/09, 024b/01, 036b/02, 009b/11, 006b/14, 027b/11, 039a/09, 003a/01, 004a/17, 022b/05, 035a/18, 048a/16, 048a/18, 023b/06, 005a/02, 005b/02, 010a/10, 010b/02, 010b/14, 012a/19, 012b/04, 012b/12, 015a/09, 015b/08, 020a/15, 021a/09, 029a/19, 034b/16, 039a/14, 041b/01, 045b/05, 046a/05, 047a/19, 047b/12, 049b/09, 050a/08, 010a/02, 028b/17, 001b/06, 008b/15, 014b/15, 017a/04, 018a/03, 025b/12, 029a/18, 029b/06, 029b/08, 030b/08, 031a/15, 031b/11, 036b/06, 037a/04, 041a/13, 047a/06, 047a/15, 013b/11, 037b/13, 044b/13, 001b/05, 002b/05, 002b/06, 003a/19, 003b/09, 003b/19, 004a/06, 004b/05, 004b/08, 004b/09, 004b/11, 004b/15, 005a/03, 005a/08, 005a/17, 005b/08, 006b/05, 006b/17, 006b/19, 007a/01, 007a/05, 007b/11, 007b/18, 008b/09, 008b/11, 009b/17, 010b/03, 011a/05, 012a/11, 013a/08, 013a/17, 013a/18, 013b/19, 014a/05, 014a/17, 014a/18, 014b/09, 015a/03, 015a/12, 015a/18, 015b/02, 015b/05, 015b/18, 016a/12, 016a/16, 016b/03, 016b/08, 018a/10, 019a/02, 019a/06, 019b/04, 019b/09, 019b/14, 019b/18, 020a/01, 020a/13, 020b/06, 020b/11, 022a/04, 022a/15, 022b/11, 022b/15, 023a/13, 023a/19, 023b/08, 023b/19, 024a/14, 024a/18, 024b/02, 024b/04, 024b/09, 025a/01, 025a/13, 026a/03, 026a/10, 026a/14, 026a/18, 026b/16, 027a/10, 027a/12, 027a/18, 028a/16, 028b/07, 029b/06, 029b/16, 030a/04, 030a/13, 030a/16, 030b/11, 031b/04, 031b/12, 032a/03, 033a/04, 033b/06, 034a/06, 034a/07, 034a/17, 034b/08, 035a/02, 036b/05, 037a/08, 037a/19, 037b/01, 038a/04, 039b/03, 040a/05, 041a/08, 041b/10, 041b/19, 042b/12, 043b/07, 043b/08, 043b/18, 044a/05, 044a/12, 044a/17, 044b/11, 044b/18, 045a/14, 045b/07, 045b/11, 045b/16, 046a/09, 046a/12, 046a/18, 046b/05, 046b/12, 046b/18, 047b/08, 047b/14, 047b/17, 047b/18, 048a/12, 048a/16, 048b/03, 048b/10, 049a/04, 049a/13, 049a/16, 049b/05, 049b/12, 050a/02, 050a/10, 017b/10

di Durma, haydi: 002b/19

dib Bir şeyin en derin ve en aşağı yeri, altı: 011b/04, 038b/14

dibelik Büsbütün, tamamiyle: 007b/06

dide (f) Gözcü, gören, görmüş: 010a/19

dil (f) Gönül, yürek: 008a/12, 011b/04, 011b/07, 022b/08, 033b/03, 049a/13

dil-efrûz Gönül aydınlatan: 004a/19, 005a/16, 005a/19, 005b/12, 003b/16

dil-firûz Gönüle ferahlık veren: 003b/19

dil-güşâ Gönül açan: 031b/07

dil-rubâ Gönül alan: 047b/16, 047b/04

dilâver (f) Yürek taşıyan, yürekli, cesur, kahraman, yiğit: 003b/02, 015b/08, 019a/05, 021b/13, 024a/10, 025b/05, 025b/14, 027a/12, 028a/17, 035a/19, 035b/07, 036b/01, 038a/02, 040a/07, 044a/15, 044b/10, 044b/15, 046b/16, 048a/13, 049b/13, 012a/15, 003b/16, 046a/13, 038a/18, 048a/08, 007a/04, 028a/14, 032b/02

dile- Arzulamak, talep etmek, istemek: 004a/07, 007b/16, 009b/04, 022b/09, 030a/08, 031a/07, 038b/11, 047b/08, 008a/19, 020a/13, 010a/05, 012b/11, 005a/04

dîn (a) Tanrı'ya, doğaüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurum: 006a/19, 008a/16, 030a/02, 036b/03, 032a/01, 036a/08, 036b/17, 017b/09, 022b/10

diñle- İşitmek için kulak vermek: 032a/19, 041a/14, 034a/02, 024a/01

dire- Direnmek, dayanmak: 037a/18

dip Bir şeyin en derin ve en aşağı yeri, altı: 011b/04, 038b/14

dirîğ (f) Esirgeme, yazık: 023b/19

dir- Toplamak, devşirmek, cem etmek: 004b/17

diş Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısıırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri: 009a/11

dîv (f) Korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü yaratık, dev: 022b/01, 022b/12, 027a/04, 003a/15

dîvân (a) Yüksek düzeydeki devlet adamlarının kurduğu büyük meclis: 011a/08, 037a/09, 047a/05, 040a/17, 033b/13, 044a/10, 009b/09, 039b/17, 047a/04, 049b/06, 033b/14, 047b/03

dîvâne (f) Deli, kaçık, budala: 003a/09, 010a/17, 010b/01, 037b/07

dīvār (f) Gerek binanın yüzünü örmek, gerekse içini bölmelere ayırmak veya bir yeri çevirmek için taş, tuğla veya kerpiçten yapılmış set: 039b/07

divit (a) Eskiden belde taşınan, mâdenden, bâzan gümüşten yapılan bir nevi yazı takımı, devat: 012b/18

diyār (a) Memleket, ülke: 007b/16, 038a/14

diz Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer: 023b/11, 008a/10

doğ- Ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek: 026b/16

doğrı Yönü değişmeyen, eğri ve çarpık karşıtı. Gerçek, yalan olmayan: 022b/10, 026a/01, 027b/12, 027b/18, 044a/05, 011b/19, 024b/18, 049a/05, 012b/06

doğun- Temas etmek: 004a/07, 007a/11, 028b/05

doksan Seksen dokuzdan sonra gelen sayının adı: 024a/11

dokuz Sekizden sonra gelen sayının adı: 005a/15, 032a/15

dol- Bir şeyin içerisinde bütünüyle kaplanmak: 023b/15, 026b/01, 012b/07

donanma Baştan aşağı kaplanmak

donanma eyle- Baştan aşağı kaplamak: 036a/01

dost (f) Sevilen kimse, arkadaş, dost: 032b/09, 015a/18

dög- Dövmek, vurmak: 035b/04, 035a/15, 045b/19, 006b/13, 028a/13, 011a/10

dök- Bir yerden bir yere dökülen, aktarılan: 011a/01, 041a/05, 012a/06

dön- Kendü eksenini üzerinde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek: 003b/14, 003b/19, 004a/04, 005a/17, 039b/02, 005b/13, 015a/18, 040a/07, 003a/18, 019b/04, 018b/07, 036a/08, 005a/14, 006b/09, 006b/15, 008a/15, 009a/06, 010b/04, 012a/02, 012a/16, 013b/17, 024b/03, 026b/04, 035a/13, 042b/09, 047a/03, 047b/15, 049a/07

dördüncü Dört sayısının sıra sıfatı, sırada üçüncüden sonra gelen: 005a/09

dört Üçten sonra gelen sayı: 003a/04, 014a/03, 031b/05, 032a/02, 035a/05, 044a/08, 048b/13

döşe- Sermek, yaymak, açmak: 046b/06

du‘ā (a) Allah’a yalvarma: 025b/04, 050a/01, 041b/18, 033a/16

Duḥān Özel isim: 005b/17, 008b/17, 009a/04, 009a/10, 009a/15,

duḥān (a) Duman: 016a/05

dut- Tutmak: 026b/15

duy- İşitmek, ses almak, haber almak: 038b/19, 004b/01

düğün Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence: 022a/05, 030b/04, 013a/03

dün Bir önceki gün, dün: 039a/01

dünyā (a) Üzerinde yaşadığımız toprak, yeryüzü: 012b/07, 027b/16, 035b/01, 014b/18, 031a/01, 016b/10

dürlü Çok çeşitli özellikleri olan, çeşit çeşit, muhtelif, türlü: 024a/07, 043b/18

dürüst (f) Doğru, düzgün, sağlam: 040a/09, 048a/17

düş- 1.Yere düşmek: 038b/07, 003b/11, 010a/13, 011b/12, 012a/15, 012b/17, 015a/08, 026a/18, 038b/08, 039b/19, 047a/13, 038a/02, 038b/11, 039b/11; 003b/12, 007a/12, 012a/13, 014b/17, 018a/06, 019b/12, 020b/14, 022b/15, 025a/02, 028a/13, 031a/06, 031b/13, 040a/14, 048b/17, 050a/03, 003a/02, 003a/04, 037b/16, 039b/15, 040a/15, 044a/09; 2. Peşine düşmek, peşine takılmak: 020a/01, 027b/17, 037b/03, 028a/14; 3. Zayıf, güçsüz düşmek: 008a/09; 4.Yapılması gereken bir şeyi gerçekleştirmenin yollarını aramak: 004a/16; 5. Aralarında anlaşmazlık çıkıp birbiriyle uğraşmaya başlama:039b/09

düşman (f) Aralarında birbirleriyle çatışmaya varacak ölçüde anlaşmazlık olan taraflar: 019b/07, 019b/15, 017b/02, 006a/02, 010a/02, 046a/17, 017b/18, 032b/09, 049b/11, 009b/01

düşnām (f) Küfür, sövgü: 034a/08

düşün- Düşünmek, tefekkür etmek: 024a/04, 047a/07

-E-

ebdāl (a) Derviş, abdal: 029a/02, 029a/17

ebr (f) 1.Bulut. 2.Ürkmek, kaçmak: 041b/14

Ebu'l-Me'ānī Özel isim (Hikayeyi anlatan kişi): 001b/02

ecel (a) Hayatın sonu, ölüm zamanı: 044a/04, 044b/08, 048b/08, 049b/04, 042a/06

edeb (a) Terbiye, güzel tavır ve iyi ahlak: 010a/15

efendi (y) Sahip, malik, “buyruğu geçen, sözü tutulan kimse”: 036b/16

efkâr (a) Fikirler, düşünceler: 016a/19

eger Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne, eyer: 003b/11, 004b/14, 005b/19, 006a/01, 009b/10, 013a/12, 013a/15, 013a/16, 020b/09, 021a/06, 024a/12, 024a/15, 024b/17, 025b/11, 032a/01, 034b/01, 035b/01, 035b/04,

eger (f) Eğer, şayet: 025b/17

egil- Bir yana doğru eğik duruma gelmek: 018a/05

eglen- Beklemek, zaman geçirmek: 026a/03

ehl (a) Bir yere veya bir görüş e mensup: 007a/16, 022a/02, 033a/09, 037b/07, 043a/18, 046a/12, 047b/03

ehremen (f) Zerdüşter’in iki tanrısından kötülüğü temsil edeni, şeytan, dev: 009a/01

ejder (f) Yılana benzer; ancak dört ayaklı ve kanatlı olan ve ağzından alevler püskürttüğüne inanılan bir hayal hayvan: 022b/17, 023a/01, 025a/15, 025a/18, 025b/01, 025b/04, 026b/10, 026b/17, 029a/10, 030a/03, 038b/14, 045a/10, 045b/04, 027a/01, 029a/12, 025b/06, 025b/08, 025b/11, 025b/16, 025b/18, 026a/08, 027a/04, 027a/08, 027a/12, 027a/13, 027b/03, 027b/04, 028b/08, 030b/01, 045b/01, 026b/02, 026b/13, 027a/07, 027a/19, 027b/06, 030b/03, 045a/18, 011a/02, 026a/16, 026b/07, 027a/16, 028a/18, 038b/09, 045a/14, 035a/08, 027a/15, 038b/01

ejderhâ bkz ejder

ekber (a) Daha büyük, pek büyük, en büyük: 015a/05

ekmek Tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, sacda veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek: 019b/02

ekşer (a) Çoğunlukla: 038a/11

eksik Noksan, tam olmayan: 010a/02

Ekvân Özel isim: 017a/09, 033b/02, 033b/03, 033b/10, 034b/14

el 1. Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü: 005b/10, 008a/08, 011b/07, 020a/15, 022a/06, 024b/14, 032a/12, 033a/11, 041a/06, 044b/13, 033a/04, 005a/05, 018b/14, 026a/07, 026b/15, 029b/12002a/03, 002a/05, 006a/08, 011b/04, 018b/14, 020a/11, 021b/03, 022b/08, 024b/12, 029b/18, 033a/07, 039b/13, 048a/05, 026a/18, 049b/11, 015a/02, 030a/04, 015a/03, 015a/04, 036b/09, 046b/08, 049a/11, 044a/15, 041b/03,

046b/04, 044b/08, 037b/04, 037b/14, 039a/16; **2.** Ele girmek, yakayı ele vermek, yakalanmak: 033b/06, 008b/09, 010a/03, 012b/07, 030b/13, 037a/03, 042a/04, 009a/06, 012b/18, 019a/19, 021b/07, 022b/03, 048b/08, 049b/04; **3** Bir kimseden veya bir şeyden kurtulmak, kaçmak: 029b/15

el çek- Yapmakta olduğu işi artık yapmamak, vazgeçmek: 033a/11, 030a/04, 020a/15, 032a/12,

elbet (a) Şüphesiz, muhakak, mutlaka: 027b/16,

elbetde (a) Elbet: 004b/11, 013a/17, 014a/17, 015a/15, 016b/01, 019a/15, 033b/09

elçi Herhangi bir konuda anlaşmayı sağlamak üzere karşı tarafa gönderilen kimse, aracı: 006a/17

elem (a) Acı, üzüntü: 003a/17, 004a/01, 004b/11, 006a/04, 007b/07, 009b/12, 012b/13, 014a/15, 018b/12, 022b/07, 035a/02, 035b/01, 042b/08, 043b/17, 044a/05, 017a/04, 041a/12, 050a/02, 018b/09, 041a/18, 046b/07

Elkâş Türk Özel isim: 037b/03, 037b/05, 037b/19, 040b/01, 040b/02, 040b/09, 044a/06, 044a/07, 040a/16

elli Beş defâ on, yüzün yarısı: 001b/01

emîn (a) Şüphe etmeyen, tam bir doğrulukla bilen: 025b/01

Emîr -i Cihân Özel isim/Arap Bey'i (Hikayede Hz. Hamza için kullanıldı): 008b/18, 009a/11, 009a/13, 032b/14, 033a/17, 041a/15, 042a/01, 043b/02, 041b/18, 009a/15, 008b/03, 033a/14, 033b/07, 006a/01, 017a/06, 038b/01

emr (a) Buyruk, emir: 038b/01, 049b/05, 034a/11

emr eyle- Buyurmak: 028a/07, 036a/08, 036a/16, 036b/14, 038a/04, 039a/04, 041b/16, 046a/18, 049b/01,

emr it- Buyurmak: 037a/09, 038b/18,

enâr (f) Nar: 026a/11

encâm (f) Son, nihayet, netice: 008b/12

endişe (f) Düşünce, kaygı: 012b/15

enişte (f) Kız kardeş veya kadın akrabalarından birinin kocası: 017a/15

er Erkek kişi, adam: 002a/01, 002b/07, 002b/09, 002b/12, 002b/15, 010a/18, 013a/12, 035a/14, 044b/09

Erdebil Erdebil, Deniz seviyesinden 1505 m. yükseklikte, Savalan (Sabalan) dağ silsilesinin eteklerindeki platoda kurulmuştur. Burası ile İran-Azerbaycan Cumhuriyeti sınırı arasındaki mesafe 40 kilometredir, Hazar denizi sahiline kadarki mesafe ise 64 kilometreden fazladır. Bazı eski Arap kaynaklarında şehrin adı Erdübil şeklinde geçerken X. yüzyılda yazılmış Farsça Hıdudu'l-‘âlem’de Erdevîl imlâsıyla kaydedilmiştir. Ortaçağ Arap ve Fars coğrafyacıları şehrin kuruluşunu Sâsânî Hükümdarı II. Yezdicerd’in oğlu Fîrûz dönemine (459-484) kadar götürürler. (Aliev, <https://islamansiklopedisi.org.tr/erdebil>, 01.08.2021): 010a/06,014/07

Erdevân Özel isim:030b/12

eren Hakk’a yakın olan ve velîlik derecesine ulaşanlar: 024a/16, 042a/09

Erevân Özel isim: 030b/12

eriş Arşın: 008b/18, 009a/17, 015b/07, 019a/08, 019a/09, 022b/03, 024a/11, 029a/01, 035a/05, 035a/06, 038a/06

eriş- Bir yere ulaşmak, varmak: 003a/13, 020a/07

erk kuvvet, güç, iktidar: 010a/18

erkek Erkek: 034b/07, 034b/13

erlik Erkeklik, yiğitlik: 006b/14, 002b/03, 002b/02, 010b/08, 012b/02, 024a/13, 044b/07, 012b/04, 002a/17

esbâb (a) Esvap kelimesinin halk ağzındaki şekli, elbise: 023a/08, 023a/09, 042a/14, 023a/15, 042a/12, 023b/02, 023b/17, 023a/16

eşer (a) Bir şeyin varlığını gösteren nitelik, iz, belirti: 016b/11

esir (a) Tutsak: 003a/11, 003a/13, 003a/15, 005b/18, 010a/04

Esmâ Perri Özel isim: 009a/19, 009b/02, 005b/19, 009b/04, 005b/18, 009a/19

eşnâda (a) O sırada, o aralıkta: 030b/13, 050a/04, 045b/01, 038b/01

esrâr (a) sırlar: 040b/07

eşik kapı boşluğunun dış zemini ve buradaki enlemesine yerleştirilmiş alçak basamak: 013b/16, 014b/01

etek Giysinin belden aşağıda kalan bölümü: 007a/11, 018a/01

eṭrāf (a) Yöre, çevre:024a/10, 037a/16

evlād (a) Veledler, çocuklar: 004a/16, 005a/06, 011a/13, 032b/02, 036a/12, 038b/12, 034a/11, 034a/18, 035a/09, 003a/16, 042a/15, 003b/08, 038a/17, 042a/18

evren Büyük yılan: 038b/18, 038b/05, 038b/04

evzā‘ (a) duruşlar, vaziyetler: 006b/19

evvel (a) İlk, önce, eski, geçmiş: 002b/03, 028a/01, 031a/16, 033a/15, 041b/19, 043b/01, 047a/01, 047a/11, 009a/09, 012b/13, 026b/05, 048b/13, 032a/13

eyer Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne : 011b/17

eyit- Söylemek, konuşmak: 002a/14, 002b/08, 002b/09, 002b/10, 002b/16, 002b/17, 002b/19, 003b/02, 003b/04, 003b/05, 003b/16, 004a/02, 004a/11, 004a/14, 004a/15, 004a/19, 004b/06, 004b/14, 005a/01, 005a/05, 005a/07, 005a/16, 005a/19, 005b/01, 006b/12, 006b/13, 006b/15, 006b/18, 007a/05, 007a/12, 007a/18, 007b/01, 007b/03, 007b/05, 007b/07, 007b/08, 007b/10, 007b/12, 008b/10, 008b/19, 009a/04, 009a/05, 009a/07, 009a/08, 009b/10, 009b/12, 009b/13, 010a/01, 010a/04, 010a/06, 010a/09, 010a/16, 010a/18, 010a/19, 010b/02, 010b/05, 010b/06, 010b/09, 010b/11, 010b/13, 011a/05, 011a/10, 012b/02, 012b/03, 012b/04, 012b/05, 012b/07, 012b/10, 012b/11, 012b/12, 013a/01, 013a/02, 013a/04, 013b/09, 014a/12, 014b/06, 015b/04, 015b/08, 015b/09, 015b/10, 016b/07, 017a/05, 017a/18, 017a/19, 017b/09, 017b/11, 017b/13, 017b/17, 018a/06, 018a/09, 018b/11, 019a/12, 019a/16, 019b/02, 019b/06, 019b/09, 019b/18, 020a/14, 020a/18, 020b/08, 020b/17, 021a/03, 021a/16, 022a/07, 022a/10, 022a/15, 022b/10, 022b/11, 022b/12, 022b/16, 024a/18, 024b/03, 024b/15, 024b/16, 024b/18, 025a/03, 025b/03, 025b/08, 025b/14, 026a/01, 026a/03, 026a/12, 026a/17, 026a/19, 026b/02, 026b/03, 027a/08, 027a/11, 027b/03, 027b/10, 027b/12, 027b/18, 027b/19, 028a/14, 028a/17, 028b/03, 028b/05, 028b/09, 028b/13, 029a/06, 029a/09, 029a/11, 029a/12, 029a/13, 029a/15, 029a/19, 029b/02, 029b/04, 029b/05, 029b/07, 029b/10, 029b/11, 029b/12, 029b/14, 029b/16, 030a/09, 030a/15, 030a/16, 030b/17, 031a/19, 032b/07, 032b/08, 032b/16, 033a/03, 033b/19, 034a/15, 034a/18, 034b/06, 034b/16, 035a/01, 035a/02, 035a/06, 035a/07, 035a/10, 035a/14, 035a/16, 035a/19, 035b/01, 035b/06, 035b/12, 035b/17, 035b/18, 035b/19, 036a/05, 036a/07, 036a/09, 036a/11, 036b/01, 036b/10, 036b/12, 036b/13, 036b/16, 036b/18, 036b/19, 037a/11, 037a/12, 037a/14, 037a/16, 037b/09, 038a/15, 038b/05, 038b/06, 039a/03, 039a/13, 039b/19, 040a/19, 040b/02, 040b/04, 040b/05, 040b/09, 040b/17, 041a/07, 041b/07, 042a/11, 042a/17, 042b/09, 043b/11, 043b/13, 043b/15, 044a/04, 044a/11, 044a/14, 044b/06, 044b/10, 044b/15, 044b/17, 044b/18, 045a/09, 045a/10, 045a/11, 045a/13, 045b/01, 045b/03, 045b/14, 046a/15, 046b/01, 046b/08,

046b/10, 047a/13, 047a/16, 047a/17, 047a/18, 047a/19, 047b/01, 047b/05, 047b/07, 047b/12, 047b/13, 048a/04, 048a/05, 048a/07, 048a/09, 048a/13, 048a/14, 048b/05, 049a/14, 049b/03, 049b/09, 050a/01, 050a/04, 008b/14, 013b/05, 013b/10, 019a/09, 019b/03, 019b/07, 019b/15, 029a/04, 029a/10, 029a/16, 030b/18, 041b/04, 041b/08, 046a/17

eyle- Etmek, yapmak: 017b/15, 017b/17, 026b/16, 034a/06, 036a/13, 037a/01, 037b/10, 043a/04, 044a/12, 050a/08, 001b/05, 002a/01, 002a/04, 002a/06, 002a/07, 002a/13, 003a/03, 003a/05, 003a/07, 003a/09, 003a/13, 003b/15, 004a/05, 004a/08, 004b/12, 006a/15, 006b/04, 009a/01, 009a/17, 009a/19, 009b/03, 010b/04, 014a/06, 014a/18, 015b/18, 015b/19, 016a/04, 016a/07, 020a/08, 021a/14, 021a/19, 021b/04, 022a/03, 022b/06, 023a/14, 023a/16, 023b/06, 024b/07, 025a/08, 025a/15, 025b/17, 027a/15, 028b/01, 031a/09, 031b/10, 033a/13, 033b/04, 033b/07, 034b/03, 034b/18, 036a/18, 037a/06, 037a/09, 039a/17, 039b/13, 040a/03, 041a/04, 041b/16, 042a/02, 042b/03, 042b/12, 044a/03, 044a/13, 044b/19, 045a/17, 045a/19, 045b/03, 045b/05, 045b/07, 045b/15, 046a/14, 046a/18, 046b/01, 046b/04, 046b/11, 046b/18, 047a/14, 047a/18, 047b/16, 049b/01, 049b/16, 049b/17, 003b/02, 006a/13, 007b/18, 008a/16, 008b/02, 010a/16, 011a/05, 014b/03, 016a/06, 017a/07, 018a/15, 022a/05, 030b/11, 031b/04, 035b/12, 036a/07, 037a/18, 042a/15, 043a/19, 044b/15, 031b/11, 027b/03, 007a/10, 008b/16, 033a/16, 045b/03, 002b/07, 004b/19, 009a/15, 009b/08, 020a/10, 024b/11, 025a/01, 030a/01, 031b/11, 035b/18, 041b/11, 048b/04, 024a/02, 047a/11, 005a/06, 011b/06, 013a/08, 028a/11, 028a/12, 040b/02, 042a/04, 042a/05, 042a/08, 045b/04, 045b/06, 047a/15, 047b/02, 048a/10, 002b/02, 010b/06, 017b/01, 043b/11, 044b/07, 048a/07, 048a/14, 011a/16, 021a/17, 017a/19, 043b/11, 007a/16, 007b/16, 042b/02, 045a/01, 046a/13, 010a/12, 029b/05, 007b/09, 023a/13, 029a/12, 030a/18, 032b/01, 034a/14, 038a/11, 045b/19, 031a/03, 025a/14, 026a/07, 038a/14, 002a/06, 013a/06, 010b/11, 008b/15, 035b/13, 036a/02, 036a/01, 040a/01, 044a/12, 028a/10, 024a/17, 042a/03, 042b/08

‘arz eyle- 033b/12, 035b/11, 035b/19

çırāğ eyle- 007b/07

davet eyle- 006a/19, 011b/02

def’ eyle- 035a/18, 036b/06

emr eyle- 028a/08, 036a/17, 036b/14, 038a/04, 039a/05,

ferāgat eyle -009a/07

firār eyle- 037b/05

haps eyle-030b/08, 030b/18, 031a/11

havāle eyle- 029b/17, 033a/07, 037b/04, 039a/15

helāk eyle-023b/19, 027a/05, 031b/02,

insāf eyle- 031a/05, 002b/04

irsāl eyle-026b/15, 020b/12, 031a/01

ķarār eyle-017a/06, 032a/12

ķatl eyle -025b/08, 029a/10

naķīhat eyle-037a/06

niyāz eyle- 026b/11

men‘ eyle- 038b/10

selām eyle-021a/05

su‘al eyle-047b/01, 019b/12, 020a/18, 020b/06, 026a/16, 030a/16

ķūkr eyle- 040a/02

taķsīm eyle -012a/17

tedārik eyle-018a/04

tekeffūl eyle- 021b/11

teslīm eyle- 008a/13, 002b/05

ķabt eyle- 005b/19

ķuhūr eyle-039b/02

eyū İyi: 004a/13, 008a/02, 009b/14, 014a/05, 018a/08, 036a/16, 041a/03, 044a/19, 046a/11, 028b/10, 029a/11

eyūce Biraz veya oldukça iyi: 003b/18, 006a/11, 010a/16, 029b/11

eyūlik İyi olan şeyin hāli, hoşluk, iyilik: 046a/14, 046a/16, 045b/15

ezīncānīb Hemen sonra, daha sonra:006a/07, 008b/05

fāhîr (a) Kıymetli, değerli: 011a/18

falân (a) Cümlede belirtilen nesne veya nesnelerden sonra gelerek "ve benzerleri" anlamında kullanılan bir söz: 013a/11, 014a/17, 014b/14, 025a/13, 027b/12, 035a/17, 045b/11, 047b/07, 048b/15

farķ (a) Ayırma, ayrılma, seçilme, ayırt etme: 043b/16, 014b/18

faşl, faşıl (a) Güzel, düzgün ve açık konuşan, iyi söz söyleme kabiliyetinde olan kimse: 032a/18, 041a/14

fedâ (a) Bir kimsenin uğruna verilen veya harcanılan şey, kurban: 024b/17

fenâ (a) Kötü: 044b/03, 012a/03, 041b/05

Ferah-zâd Özel isim: 028a/04, 028a/14, 028b/17, 031a/10, 031a/12, 031a/14, 028a/16

ferâmûş (f) Unutma: 017b/01

Ferhâd-ı Dîvâne Özel isim: 003a/09, 003a/11, 004a/06

ferş (a) Yayma, serme, döşeme 024a/04

feryâd (f) Haykırış, çığlık: 005b/05, 008a/07, 021b/01, 041b/10, 041b/12, 047a/09, 018b/19, 027b/13

feryâd-ğar (f) Derin feryat: 041b/15

feth (a) Fetih, tamamen ele geçirme, açma, açılma: 023a/11, 023a/17, 025b/06, 026a/09, 031a/01, 032b/05, 033a/03, 033a/11, 033a/17, 042a/03, 042b/10, 043a/19, 033a/15

fevt (a) 1. Elden çıkma, yitme. 2. Ölme: 028a/03

fırıl- Hızla atmak, bulunduğu yerden dışarı atmak: 016a/02, 011b/11

fırşat (a) Uygun zaman, uygun durum veya şart, vesile, fırsat: 017b/02, 041a/17

fi (a) de, da anlamında ön edat.

fi'l-hâl Bu anda, hemen, şimdi: 016a/09, 020a/07, 043a/19

fikir, fıkr (a) Fikir, düşünce: 016a/19, 017a/04, 008b/09, 013a/16, 024a/15, 038a/18

fil (a) Bilinen büyük hayvan, Hindistan ve Afrika gibi sıcak bölgelerde yabani ve uysal bir halde yaşar: 001b/08, 021a/15, 024b/02, 024b/13, 048b/12, 048b/15, 048b/16

fıraḵ (a) Ayrılık: 047b/17, 041a/18, 044a/14

firār (a) Kaçma: 037b/05, 045a/08

fitne (a) Bela, sıkıntı: 045b/08

fi'l-ḥāl (a) Bu anda, hemen, şimdi: 016a/09, 020a/07, 043a/19

fürū-māye (f) Sütü bozuk, mayası bozuk, soysuz: 034b/02, 036b/04

fütühāt (a) Fetihler, zaferler: 033a/12

-Ġ-

ġāfil (a) Habersiz, ihtiyatsız: 006a/15, 042a/07

ġā'ib (a) Bulunmayan, ortada görünmeyen, kayıp: 026b/16

ġalebe (a) Üstünlük, yenme, galip gelme: 007b/09, 041b/01, 019b/06

ġālib (a) Üstün gelen, başarı kazanan: 035b/03, 002b/06

ġamgīn (f) Gamlı, kederli: 041a/19

ġamġam (a) Haykırmak. Muharebe edenlerin bağırması: 009a/16,

Ġamgān Özel isim: 031b/15, 031b/10, 031b/02, 031b/18, 032a/09

ġammāz (a) Söz taşıyan, laf yetiştiren, fitleyen (kimse), kovucu: 047a/19

ġār (a) Mağara, in: 025a/05, 025a/08, 030b/02, 049b/09, 025b/07, 031a/05, 026b/05, 026b/09

ġāret (a) Düşman toprağına yağma için yapılan hücum, akın, çapul: 019a/18

ġarib (a) Tuhaf, şaşılacak, bambaşka: 041a/07, 022b/02

ġarḵ (a) Boğulma, batma, yok olma: 048b/16

ġavġā (f) Kavga, dövüşme, vuruşma; gürültü: 007b/08

ġayb (a) Bilinmeyen ve görünmeyen alem: 019a/02, 041a/08, 040a/13

ġāyet (a) Son, çok, son derece: 032b/02, 035b/09, 041a/19, 022b/15, 034b/04

ġayret (a) Çalışma, çabalama: 002a/10, 012b/02, 021a/09, 032a/03, 015b/18, 046b/17

ġayr (a) Başka, yabancı, olmayan, değil: 007b/07, 021b/06, 023a/09, 025b/06, 031b/04, 046a/16, 011a/15, 010a/08

ġaḏab (a) Hiddet, kızgınlık: 018a/07, 031b/01, 031b/10, 048a/17, 009b/15, 013b/12, 014b/16, 021a/07, 029b/17, 035a/10, 015b/02, 035a/12, 040b/01, 045b/04

ġaza (a) Din uğruna yapılan savaş: 016a/16

Ġazele ‘Ayyār Özel isim: 013a/19, 014b/14, 013a/08

-G-

geç- 1.Gitmek, geçmek: 018a/05, 022a/07, 033b/11, 035a/02, 035b/08, 035b/09, 036b/07, 043b/01, 007a/11, 024b/12, 022b/17, 019b/06, 003a/14, 017a/13, 026b/06, 037a/04, 039b/07, 043b/09, 019b/06; 2.Vazgeçmek: 025b/12, 049a/17; 3. Zamanı aşmak, geride bırakmak: 040b/19, 016a/07, 019b/09; 4. Etki yapmak, işlemek: 046a/12; 5. Kulak asma, değer verme, inceleme: 037a/07

geçin- Yaşamak için gerekeni sağlamak: 035b/09

geçür- Bir taraftan bir tarafa götürmek, aşkırtmak: 025b/01, 013b/12, 038b/15, 032b/19, 032b/09, 019b/11, 021b/14

gel- Varmak, ulaşmak: 002b/12, 009a/07, 009a/08, 013a/13, 027a/09, 029b/15, 040a/05, 044a/17, 003b/09, 004b/09, 008a/01, 008b/05, 009b/19, 010b/17, 013b/13, 016a/05, 018a/14, 018a/16, 019a/04, 020a/09, 020b/16, 020b/19, 021b/13, 022a/17, 023b/09, 024a/07, 025b/11, 026b/06, 026b/09, 027a/03, 027a/06, 027a/07, 027a/10, 027b/02, 028a/16, 030a/19, 032a/15, 032b/08, 033b/06, 033b/07, 035a/04, 035b/08, 037a/03, 037a/04, 039a/01, 039a/19, 039b/06, 039b/11, 039b/15, 041a/09, 043a/14, 044a/06, 047b/11, 049a/08, 049b/13, 045b/17, 004a/08, 005b/08, 014b/17, 015b/03, 016b/09, 019b/05, 026a/19, 030b/14, 032a/16, 015b/11, 027b/10, 006a/13, 040a/05, 007b/01, 007b/14, 021a/15, 029a/07, 030b/09, 039a/06, 041a/06, 025b/14, 022b/05, 040a/05, 048a/04, 012b/17, 023b/08, 024a/13, 025b/05, 011b/19, 018b/04, 029a/04, 041b/17, 043a/19, 049a/05, 021a/10, 049a/13, 033a/09, 007b/19, 015b/18, 039a/14, 011a/01, 016b/02, 007b/15, 010b/15, 013b/15, 015a/15, 015a/16, 047a/08, 047a/13, 049b/08, 009b/07, 010a/01, 030a/14, 013b/01, 014b/15, 047b/18, 011a/16, 013a/15, 015b/11, 022b/18, 010b/17, 019a/19, 026b/19, 042a/07, 006a/05, 033b/03, 044a/03, 015b/02, 017b/10, 027b/05, 043b/14, 049a/02, 019b/17, 022a/09, 028a/15, 001b/04, 001b/05, 001b/07, 002b/01, 002b/12, 004b/02, 004b/10, 004b/12, 005a/04, 005a/09, 006a/12, 008a/18, 009b/09, 009b/15, 011a/08, 011a/19, 011b/06, 011b/16, 013a/19, 013b/12, 014a/02, 014a/06, 014a/11, 014a/13, 014b/02, 014b/16, 015b/01, 015b/18, 016a/15, 016a/16, 016b/18, 017a/02, 018a/03, 018b/05, 019a/08, 019a/18,

019b/11, 020a/19, 020b/18, 021a/07, 021a/12, 021b/08, 021b/10, 021b/13, 021b/15, 021b/17, 021b/19, 022a/02, 022a/06, 022a/13, 022a/19, 022b/01, 022b/15, 023a/03, 023b/18, 024a/09, 025a/17, 026b/05, 027a/11, 027a/19, 027b/09, 027b/17, 028a/09, 029a/02, 029a/16, 029a/19, 029b/15, 029b/17, 029b/19, 030a/05, 031b/07, 032a/13, 032a/16, 032b/06, 032b/16, 033a/06, 034a/05, 034a/17, 035a/03, 035a/09, 035a/10, 035a/19, 035b/10, 037a/16, 037b/06, 038a/01, 039a/08, 039b/14, 039b/17, 040a/03, 040a/04, 041b/11, 042b/13, 043a/05, 043a/06, 044a/02, 044a/09, 044a/10, 044a/14, 044b/01, 045a/04, 045a/06, 045a/13, 045a/18, 045b/18, 046a/05, 046a/15, 046b/07, 046b/17, 047a/03, 047a/09, 047a/10, 047b/09, 048a/01, 049b/07, 049b/18, 050a/03, 016b/13, 017a/01, 026a/05, 026a/14, 034a/15, 034b/10, 047a/12, 047b/17, 009b/19, 008b/16, 023a/17, 042a/05, 013b/01, 037a/01, 043a/01, 043a/11, 018b/17, 026a/13, 028a/10, 029b/01

Gencâb Şâh Özel isim: 012a/12, 012a/9, 016b/16, 017a/07, 017a/10, 017a/15, 017a/16, 017a/17, 018a/06, 018a/12, 043b/19, 017b/04

genç Körpe, yaşı olmayan: 035b/03

gerçi (f) İse de, her ne kadar: 045b/15, 024b/07, 025a/10

gerçek Sahte olmayan, hakiki, halis: 018a/10, 024a/01, 047b/02

gerdek (f) Gelin ve damadın düğün gecesi baş başa kalmaları ve ilk kez birlikte olmaları: 022a/05

gerek Gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen, lazım, icap: 018b/13, 027b/05, 033b/18, 034b/01, 043b/13, 048a/12

gergedân (f) Sıcak ülkelerde yaşayan, burnunun üstünde bir veya iki boynuzu bulunan, kalın derili, saldırgan bir hayvan: 002b/11, 002b/14, 029b/03, 029b/04, 001b/09, 003a/05

geri, gerü Geri, ters yöne, arka: 010b/08

getür- Gelmesini sağlamak, getirmek: 034a/12, 002b/10, 035b/17, 016a/15, 035b/17, 043b/12, 046b/04, 047a/06, 046b/14, 004b/01, 020b/06, 023b/08, 034b/08, 040a/19, 046a/04, 019b/12, 021b/16, 028b/07, 034a/19, 035b/14, 038b/14, 040b/15, 040b/17, 036b/15, 037a/10, 039a/05, 041b/17, 046a/12, 049a/10, 018b/04, 028b/13, 002b/10, 025b/16, 029b/13, 013b/09, 031b/12, 046b/09, 008b/04, 029a/09, 027b/05, 010b/07, 017a/16, 004a/05, 004b/08, 004b/13, 006a/09, 007a/13, 008b/14, 009b/07, 015b/12, 017b/03, 027b/06, 028b/15, 030a/07, 030b/13, 033b/10, 038a/07, 040a/15, 042a/04, 042a/14, 045a/19, 013b/04, 042a/12, 015a/15

gevher (f) Elmas, mücevher, öz: 034a/11, 034a/13, 046b/11

gevşek Gerektiği kadar sıkı veya gergin olmayan, sıkıştırılmamış, çekilmemiş, gerilmemiş durumda bulunan: 003b/10

gey- Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek: 011a/16, 008a/04, 022a/06, 039a/07, 050a/05, 23a/09, 48b/5, 032a/15, 11a/18, 023a/15, 039a/07

geyür- Giydirmek: 049b/02

gez- Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek, seyrane etmek: 035b/12, 036a/03, 014a/06, 022b/18, 040b/14, 046a/02, 013b/03

gibi Benzetme, temsil ifade eder: 004a/13, 009a/05, 009a/12, 009a/13, 010b/07, 012a/05, 012a/06, 018a/09, 021a/17, 024b/16, 027a/01, 037b/08, 041b/10, 044b/05, 044b/09, 044b/11, 045a/06, 049a/03, 049a/10, 050a/10, 013a/07

gice Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarınca kadar süren karanlık zaman: 004a/08, 016a/17, 016b/04, 016b/18, 017b/14, 018b/19, 019b/16, 026a/09, 028a/09, 031b/05, 32b/3, 39b/06, 039b/09, 044b/03, 045b/11, 047b/19, 048a/11, 049b/04, 050a/06

git- Bir yere doğru yönelmek, bir yerden ayrılmak, çıkmak, ulaşmak: 032a/18, 040a/01, 016a/13, 019b/03, 025b/16, 028b/13, 044b/16, 050a/01, 015a/14, 002a/18, 19b/04, 24a/14, 25b/13, 045a/06, 048a/05, 12a/01, 30b/6, 49a/05, 19a/10, 4a/07, 9b/18, 44b/3, 045a/08, 45a/12, 048a/02, 013b/08, 004b/01, 027a/17, 017a/06, 028b/15, 009a/10, 023a/11, 007b/13, 016b/02, 032b/07, 030a/10, 045a/11, 023a/12, 002a/04, 004a/10, 005a/18, 007b/15, 013b/13, 016a/14, 016b/05, 018a/17, 023a/03, 027a/01, 027a/18, 028b/17, 031b/14, 034b/07, 036a/11, 042a/02, 043b/10, 046a/19, 049b/13

gine Yine, tekrar: 004a/12, 004a/16, 006b/14, 007b/09, 007b/14, 012a/17, 17b/15, 22a/9, 24a/12, 027a/09, 035b/19, 039b/10, 048a/12, 050a/11

gir Dışarıdan içeriye geçmek, girmek: 003b/16, 014a/06, 023a/02, 033b/12, 039a/11, 010a/11, 021a/01, 010a/13, 043a/10, 015a/01, 049b/11, 010a/03, 016b/18, 015b/17, 039a/02, 008b/09, 002a/10, 002b/07, 003a/09, 003a/11, 008b/09

girdi Bir çeşit pide, gözleme, kirde: 026a/11, 003a/12, 003a/14, 003a/15, 003a/17, 005a/12, 005a/14, 006b/03, 008a/05, 008b/01, 011a/11, 011b/01, 013a/10, 013b/13, 016a/07, 017a/17, 019a/06, 022a/05, 023a/06, 026a/05, 031b/19, 033a/13, 034b/04, 034b/07, 042b/14, 043a/07, 044b/01, 047b/04, 048a/02, 049a/03

giriş- Bir işi ele almak: 021a/14, 037b/07

giri Arka, bir şeyin sonra gelen bölümü, art, alt taraf, ileri karşıtı: 013b/17, 018b/07, 032a/09, 038b/15, 046a/08, 042a/11, 019b/17, 018a/05, 032b/14

git- Bir yere doğru yönelmek, bir yerden ayrılmak, çıkmak, ulaşmak: 009b/17, 018b/17, 026a/01, 027b/12, 043a/01, 044b/08, 004b/05, 007a/02, 010b/15, 012a/13, 012b/14, 013b/02, 016b/05, 019a/03, 019a/10, 019b/01, 019b/19, 020b/15, 024a/07, 026a/04, 026b/05, 026b/08,

027a/13, 029b/07, 034b/13, 035b/08, 038a/08, 038b/15, 039b/09, 040a/13, 040b/03, 041b/05, 042b/07, 044a/11, 044a/19, 047a/12, 047b/11, 049a/17, 049b/12, 006a/07, 012a/12, 014b/14, 016a/16, 019b/14, 020a/17, 026a/19, 031b/06, 031b/13, 033b/06, 043b/07, 047a/02, 006a/13, 040a/02, 011b/15, 023a/16, 049a/11, 044a/12, 013a/18, 009b/04, 019b/01, 020b/19, 030a/08, 033b/01, 050a/12, 022a/08, 010a/14, 028b/14, 013a/16, 026b/07, 008b/17, 021b/14, 028b/12, 033b/07, 049a/08, 008b/07, 016b/08, 016b/17, 025b/04, 013a/16, 017a/04, 016b/06, 034a/01, 011a/02

gizli Görünmez, belli olmaz bir durumda olan: 040b/17

göç- Kendi yerini, yurdunu terk ederek başka bir yere gitme, yer değiştirme: 005b/10

gögüs Vücudun boyun ile karın arasında kalan bölümü: 009a/13, 023b/12

gönder Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak: 027a/09, 042a/13, 002b/05, 004a/06, 007b/19, 011a/13, 013a/09, 020b/03, 025a/07, 025b/10, 029b/08, 030b/05, 036a/17, 039a/09, 042b/06, 046a/19, 047a/04, 028b/07, 005b/16, 046b/09, 030b/06, 020b/17, 002a/19, 008a/02, 008a/15, 008b/02, 010b/16, 047b/18, 010a/09, 009a/10

gönül Kalp, yürek, gönül: 006a/04, 036a/16, 049a/15, 017b/08, 047b/15, 048b/07, 047a/14, 047b/03

gör- Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek: 002a/18, 003b/08, 005a/02, 013b/16, 017a/19, 017b/18, 029b/06, 035a/15, 040a/05, 048a/10, 049b/10, 003b/14, 005a/02, 005b/07, 005b/15, 008a/08, 009a/11, 012a/14, 013b/02, 013b/04, 014a/03, 014a/07, 014a/19, 015a/14, 018b/03, 020a/01, 021a/12, 021a/19, 022a/17, 023a/06, 024a/03, 024a/10, 026a/06, 027b/15, 031a/01, 032a/05, 033b/06, 036a/19, 036b/06, 041b/02, 042a/01, 042b/17, 045a/08, 045a/14, 045b/18, 047a/06, 047a/08, 049b/19, 028b/01, 035b/11, 039b/01, 046a/11, 018a/07, 046b/02, 013b/14, 019b/03, 033a/10, 001b/06, 025a/07, 002b/04, 011a/04, 002b/19, 022a/15, 028a/18, 018a/10, 018b/05, 019b/16, 002b/02, 019b/18, 024a/18, 041b/01, 002a/07, 013b/14, 004a/13, 008b/18, 010a/13, 010a/15, 011b/12, 013b/16, 013b/18, 014a/09, 014a/14, 014b/12, 015a/07, 015b/10, 024b/08, 026a/12, 026b/18, 027a/15, 027a/19, 029a/19, 035a/06, 035b/17, 040b/04, 042b/14, 044b/05, 045a/18, 046a/02, 046a/15, 019b/04, 043a/09, 028a/01, 031a/04

göre Bakılırsa, kalırsa, sayılırsa, hesaba alınırsa, göz önünde tutulunca, gereğince: 006a/02, 008b/01, 010b/13, 014a/10, 017b/09, 027b/17, 029b/16, 045b/02

görüŖ- Buluşup konuşmak, konuşup sohbet etmek: 004b/07, 005a/04, 013a/13, 015b/13, 003b/18, 026a/02, 002b/01, 007b/17, 038b/17, 044b/16, 039a/02, 043b/10

göril - Varlığı gözle hissedebilmek: 032a/17

görin- Kendini göstermek, ortaya çıkmak, görükmek, zuhur etmek: 033a/02, 033b/11, 019b/08, 028b/18, 026b/04

göster-Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek, göstermek: 029b/01, 030b/04, 047b/14, 029a/18, 029b/02, 029a/14, 029b/03, 013b/10, 014a/18, 027a/12, 030b/04, 040a/08, 020b/01

göt Alt taraf, dip, kaba et: 005a/13, 005a/13, 003b/11

götür- Götürmek, taşımak, ulaştırmak veya koymak: 005b/17, 027b/05, 004b/03, 008b/10, 038a/04, 023b/05, 018b/18

gövde, göyde Bir şeyin asıl bölümü: 012a/06, 003b/13

göz Görme organı, göz: 008a/07, 015a/06, 021b/06, 034b/05, 017b/18, 018b/15, 018b/16, 008b/19, 039a/06, 048b/06, 011b/18, 021b/07, 009a/12, 014b/18, 018b/15, 027a/03, 005a/03, 007a/18, 038b/16

güne (f) Çeşit, tür : 021b/06

gurbet (a) Gariplik, yabancı diyar: 016b/13, 017a/01, 033b/09, 018b/12

gurūr (a) Kendini beğenme, büyüklük taslama, boş şeylerle övünme, benlik, enâniyet, kibir, azamet: 003b/09, 048b/07, 003a/07, 026b/13, 041a/08, 043b/18, 017b/17, 049a/15

güc, güç Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin, müşkül, efor, kolay karşıtı: 031b/04, 015b/17, 028a/17, 012b/05, 028a/07, 004b/05, 045a/01, 045b/16, 043b/01, 047a/01, 047a/11

güt- Peşini bırakmayarak devam ettirip yürütmek, takip etmek, sürdürmek: 012b/03

Gül-büyı Sîmendâm Banu Özel isim: 025a/06, 031a/08

gül- Sevinmek, neşelenmek, gülmek: 035a/06, 040b/03, 040b/04, 009a/04, 009a/10, 044b/10, 045b/05

gümrah (f) Yolunu kaybetmiş, yolunu şaşırmış (kimse): 035b/15

gün Dünyanın kendi yörüngesi etrafında bir defa dönmesinden ibaret 24 saatlik zaman parçası: 004a/17, 004a/18, 005a/09, 005a/15, 008a/19, 008b/02, 009b/03, 011b/15, 017a/10, 017a/13, 018a/14, 018a/17, 020a/19, 021a/19, 022a/03, 022a/07, 025a/19, 026a/14, 027a/10, 027b/16, 031b/14, 033b/13, 036a/02, 036b/03, 036b/07, 037a/04, 037a/07, 041a/16, 041a/19, 042b/04, 042b/07, 043b/09, 045a/07, 018a/17, 009b/03, 011a/08, 030a/19, 018a/13

gündüz Güneşin doğuşu ile batışı arasındaki aydınlık zaman, gün. Karşıtı: GECE: 017b/14, 048a/10

güneş Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi: 026b/16

gürle- Kalın ve gür ses çıkarmak: 023b/15

gürz (f) Eskiden silah olarak kullanılan uzun saplı büyük demir, topuz: 002a/04, 004b/13, 004b/16, 004b/19, 008a/06, 011b/05, 014b/06, 015b/18, 016a/01, 016a/03, 016a/04, 016a/06, 016a/07, 020a/09, 020a/10, 021a/18, 024b/05, 024b/12, 033a/06, 037b/19, 038a/01, 042a/13, 043a/11, 044b/13, 012b/10, 020a/11, 020a/12, 050a/07, 002a/05, 022b/06, 024b/06, 033a/07, 042a/16, 033a/08, 045b/19

güşā (f) Sonuna geldiği kelimelere “açan, açıcı” anlamı katarak Farsça usûlüyle birleşik sıfatlar yapar: 007a/03

güzār (f) Geçme, geçiş: 024a/09

güzel Göze iyi görünen, şekli ve görünüşü beğenilen, sevilen, güzel: 002b/02, 047b/02, 010a/18

-H-

hāb (a) Uyku, rüya: 016a/18

haber (a) Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi: 002b/01, 004b/01, 004b/03, 004b/06, 008b/03, 009a/18, 009b/19, 013a/19, 015b/03, 017a/12, 017a/14, 020a/08, 020b/18, 021a/01, 021a/15, 021b/16, 023b/08, 025b/12, 026a/13, 027b/01, 028a/10, 028b/06, 028b/07, 028b/11, 029b/07, 029b/08, 029b/19, 030b/05, 030b/10, 031a/14, 032b/08, 033b/07, 034b/08, 036a/15, 039b/01, 040a/19, 041b/03, 042b/02, 043a/05, 043b/14, 044a/02, 045a/18, 046a/02, 046a/06, 047a/04, 047b/09, 047b/18, 049a/06, 038b/10, 041b/11, 042b/01, 042b/06, 049b/07

haberdār (a) Haberi olan, haberli, vakıf: 022b/07, 032b/15

hābis (a) Hapis, bir yere kapatıp salıvermeme, cezalandırma: 035a/17, 030b/08, 031a/11, 008b/04, 028a/11, 028a/08, 030b/18, 031a/03

hābīs (a) Kötü, soysuz, alçak, fesat: 034b/17

hāce (f) Hoca, efendi: 016b/15

hacīl (a) Utanma: 047a/13, 049a/14

hadd (a) Sınır: 007a/13, 010b/12, 035a/10

hādīm (a) Hizmet eden, yarayan: 046b/12, 013b/04, 015a/15, 015a/19

hādise (a) Olan, ortaya çıkan, vukū bulan her türlü hal, keyfiyet ve oluş, vak’a, olay: 017a/18

hāh-nā hāh (f) İster istemez: 002a/11

Ḥak (a) Allah'ın bir ismi, doğru, adalet, pay: 030a/02, 032a/01, 036b/05, 037a/13, 035b/18, 041a/10

ḥakāret (a) Aşağılama: 003a/16

ḥākī (f) Toprağa ait ve onunla ilgili veya topraktan meydana gelen dünya adamı: 009a/06, 009a/07

ḥakḵ 1. Pay, hisse, alacak: 042a/08, 048a/14, 2. Allah, Cenab-ı Hak, Allahü Ta'ala: 007b/10, 018b/10, 026b/08, 026b/11,

ḥakḵından gel- İsteddiğini yaptırmak: 015b/17, 029b/01

ḥakḵında İlgili, dair: 014b/12

ḥakla- Bozmak, perişan etmek, yenmek:004b/08

ḥāl (a) Durum, yol: 016b/01, 044b/01, 010a/13, 011b/12, 021a/13, 038a/19, 025b/10, 027b/16, 002a/07, 002a/14, 015a/06, 035b/01, 017a/19, 026a/16, 011a/04, 024b/16

ḥālā (a) Bu zamâna kadar, daha, henüz, şimdi bile, halen: 013b/07

ḥalāş (a) Kurtuluş, kurtulma: 009b/01, 021a/03, 027a/14, 028a/12, 029a/12, 031a/10, 031b/04, 031b/11, 034a/01, 038b/04, 041a/11, 046b/11, 046b/12, 047a/11, 047a/16, 047a/18, 047b/02, 028a/10

ḥalīfe (a) Müslümanların imamlığını ve din koruyuculuğunu yapmakla görevli kimse, birinin yerine geçecek kimse: 006b/10, 007b/18, 009b/08, 011a/17, 008a/18, 007a/01

Ḥālīḵ (a) Yaratıcı, yaratan, esma-i hüsnadan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır: 035a/12

ḥālīyā (a) Şimdilik şimdiki durumda: 015b/08

ḥalk (a) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu: 045a/08, 047a/14

ḥalka (a) Ortası boş daire, ipten, telden veya madenden ufak kangal veya daire: 032b/12, 023b/09, 023a/04, 023b/11

ḥallāc (a) Pamuk veya yünü bu iş için yapılmış bir aletle, tokmak ve yay ile kabartan kimse, pamuk atıcısı: 024a/19

Ḥallāḵ (a) Yaratma gücü sınırsız olan, devamlı olarak yaratan, Allah, Tanrı: 036a/06

ḥalt (a) Bir şeyi başka bir şeyle karıştırma, mezcetme: 008a/11

ḥalvet (a) Tenha, baş başa kalma: 034b/04

ḥām (f) yeterince olgunlaşmamış: 002a/05

ḥāmis (a) Beşinci: 044a/18

ḥamle (a) Atılma, saldırma, hücum etme: 002b/19, 003a/12, 003a/14, 014b/03, 015b/09, 015b/14, 044b/12, 014b/05, 008a/05, 044b/13, 032a/10

ḥamül (a) Çok tahammüllü, çok sabırlı: 012b/09

Ḥamza Hz. Muhammed'in amcası ve süt kardeşi olan Hz. Hamza'nın kahramanlıklarının konu edildiği Hamzanemeler anonim halk hikayeleridir. Uhud Gazvesi sırasında Hamza'dan intikam almaya çalışan müşrikler, Cübeyr b. Mut'im'in Habeş asıllı kölesi Vahşî b.ni Hamza'yı öldürmesi için çeşitli ödülleri vaat ederek ikna ettiler. Bir taşın arkasına gizlenip Hamza'nın Sibâ' b. Abdüluzza ile vuruşmasını seyreden Vahşî, Hz. Hamza'nın Sibâ'ı öldürdükten sonra kendisinin bulunduğu yere yaklaştığını görünce mızrağını fırlatarak onu şehid etti; Resûl-i Ekrem Hz. Hamza'yı bu durumda görünce çok üzüldü, ağladı ve şöyle dedi: "Hiç kimse senin kadar musibete uğramamıştır ve uğramayacaktır. Beni bunun kadar öfkeliendiren bir şey olmamıştır. Ey Resûlullah'ın amcası! Ey Allah ve resulünün aslanı Hamza! Allah sana rahmet etsin. İyi bilirim ki sen hısım ve akrabalık haklarını gözetir, daima hayırlı işler yapardın. Eğer yas tutmak gerekseydi sana yas tutardım." Hz. Hamza şehid edildikten sonra onun kahramanlıkları, cesareti, dürüstlüğü ve daima zayıftan yana olması önce Araplar arasında daha sonra da diğer müslüman topluluklarında ve Türkler arasında da Hamzanâmeler adı ile destanlaşarak anlatılmaya başlanmıştır. (Algül. <https://islamansiklopedisi.org.tr> 31.05.2021): 001b/01, 020b/13, 022b/11, 024b/19, 042b/18, 002a/06, 002a/14, 002b/07, 002b/10, 003b/14, 003b/18, 004a/02, 004a/05, 004a/12, 004a/14, 004b/09, 004b/11, 005a/12, 005a/15, 005a/16, 005a/19, 005b/02, 5b/04, 5b/05, 005b/06, 006a/13, 007b/14, 008b/16, 009a/08, 9b/18, 010a/12, 10b/01, 010b/04, 010b/09, 010b/13, 010b/15, 011a/15, 011b/13, 011b/15, 012a/17, 012b/01, 012b/03, 012b/05, 012b/09, 012b/12, 014b/11, 014b/16, 014b/18, 015a/08, 015b/04, 015b/08, 015b/10, 015b/19, 016a/06, 016a/10, 016a/17, 016b/07, 016b/11, 016b/14, 017a/02, 017a/05, 021a/04, 027b/04, 027b/18, 029b/10, 031a/15, 034a/09, 034a/14, 036a/12, 041b/11, 041b/15, 042a/12, 042a/15, 042a/17, 042b/04, 042b/05, 042b/08, 043a/13, 009a/01, 004a/10, 005b/04, 006a/06, 038a/17, 009b/05, 043b/12, 003a/17, 034a/18, 035a/09, 008b/06, 008b/14, 005a/07, 011a/13, 032b/08, 034a/11, 041a/17, 001b/04, 004a/08, 004b/04, 005b/15, 008b/15, 016a/02, 016a/03, 017a/02, 023a/17, 033a/12, 033b/07, 002b/03

ḥançer (a) Ucu eğri ve sivri, kamaya benzer, silah olarak kullanılan bir tür bıçak: 011b/10, 024b/14, 038b/10, 015a/07

ḥāne (f) Ev, mesken: 047a/18

ḥār (f) Diken: 044b/05

ḥarāb (a) Yıkık, viran: 024a/13, 042b/04, 043b/03, 049a/04

ḥārac (a) Bir yerden, bir kimseden zorbalıkla alınan para, Müslüman olmayanların devlete ödemekle yükümlü oldukları vergi: 049a/01

ḥarām (a) Dinen yasaklanmış olan, haram: 024a/14

ḥarbī (a) Savaşla ilgili, savaşa ait: 005a/10

ḥareket (a) Bir cismi veya vücudu oynatma, kıpırdatma veya kımıldanma: 006a/02, 010a/15, 023a/01, 025b/01, 028b/01, 033a/19, 037a/19, 046a/11, 050a/09, 022b/01

ḥarem (a) Herkesin giremeyeceği yer, eş: 036a/10, 034a/17

Ḥarnüb-ı Zengī Özel isim. Hamzanâme'nin 57. Cildinde geçen zenci kavminin lideri. Hikayenin ilerleyen aşamalarında İslamiyeti, kavmiyle beraber kabul etti: 019a/17, 020a/02, 020a/05, 020b/01, 020b/02, 020b/15, 020b/16, 020b/18, 021a/01, 021a/07, 021a/10, 021a/15, 021a/16, 021a/17, 021b/06, 021b/09, 021b/17, 022a/04, 022a/05, 022a/10, 023b/04, 023b/16, 042a/03, 020a/16, 021a/01, 020b/09, 020a/18

Ḥarpāy-nerre Özel isim. Hikayede Şehr-i Zerrīn'i zabt edenlerden, müslüman düşmanı biri: 009a/02

ḥāşıl (a) Olan, ortaya çıkan, görünen: 042b/10, 012a/07, 027a/04

ḥaşır (a) Saz, kabuk, yaprak vb. bir bitki maddesiyle örülmüş taban veya tavan örtüsü: 013a/13

ḥaşım (a) Düşman: 012a/05

ḥāşşa (a) Özellik: 018b/09

ḥāşāk (f) Çöp, süprüntü: 044b/05

Hāşım Özel isim. Hz. Hamza'nın beylerinden biri: 001b/07, 001b/10, 002a/02, 002a/05, 002a/08, 002a/09, 002a/13, 002a/15, 002b/02, 002b/07, 002b/09, 002b/13, 002b/16, 002b/18, 003a/01, 003a/06, 003a/08, 003a/09, 003b/01, 003b/04, 003b/05, 003b/06, 003b/12, 003b/13, 003b/15, 004a/02, 004a/04, 004a/10, 004a/11, 004a/14, 004a/15, 004b/06, 004b/13, 004b/16, 004b/17, 005a/01, 005a/12, 005a/15, 005b/01, 005b/04, 005b/12, 006a/08, 006a/15, 002b/12, 002b/15, 002b/19, 002a/01, 002a/08, 005a/04, 002b/08, 005a/02, 005b/06, 005b/07, 001b/04, 002b/11, 003b/16, 004b/03, 004b/06, 005b/09, 004b/08, 005a/18

ḥaṭā (a) Yanlış, yanlışlık, hata, kusur: 003b/14, 004b/04, 004b/15, 008b/11, 027a/01, 003a/12

ḥaṭṭ (a) Çizgi, çizik, yazı: 043a/03

ḥattā (a) “Bile, dahi, üstelik, bundan başka, hem de” gibi anlamı kuvvetlendirmek için kullanılır: 001b/06

ḥaṭır (a) Birine karşı duyulan saygı, sevgi: 007b/19, 036b/14

ḥātūn (a) Kadın: 019a/16

ḥavādiş (a) İlgi ile karşılanabilecek haber: 047a/04

ḥavāle (a) Bir şeyi birine veya bir yere doğru savurma, yöneltme: 002a/02, 003a/03, 3a/09, 6b/04, 015b/19, 016a/04, 016a/06, 020a/10, 022b/08, 024b/10, 029b/17, 033a/07, 037b/04, 037b/05, 039a/15, 039b/13, 044b/19, 002a/04

Ḥāvari Hz. İsa’nın, fikirlerini yaymakla görevlendirdiği yakın dostu ve tilmizi olan on iki kişiden her biri. Hikayede Hamza’nın yeğeni Kasım’a hitap edilirken kullanıldı: 014a/05, 044a/15, 006b/18

ḥavf (a) Korku: 019b/04, 024a/17, 025a/13, 027b/06, 031a/05, 046a/09, 046a/08, 018a/04, 018a/05

ḥay İyi dilek, azarlama, şaşma ve sevinç bildirmede kullanılan bir söz: 005a/02, 005b/07, 006b/05, 029b/16, 047b/15, 014a/04, 024b/09, 027a/15

ḥayde Teşvik, uyarı ve ihtar sözü olarak kullanılır: 002b/10, 041a/07, 044a/12, 049b/10, 002b/15

ḥayf (a) Yazık, çok yazık, eyvahlar olsun: 023b/19, 041b/09

ḥayır (a) Yok, öyle değil, olmaz anlamlarında onamama, inkar bildiren bir söz: 014a/16, 023b/07, 035b/06

ḥaykır- Telaş, şikayet vb. sebeplerle yüksek sesle bağırarak: 002b/13, 024b/02, 009a/14, 015b/16, 020a/14, 021b/07, 030a/04, 037b/11, 040a/10, 046b/18

ḥaylī (f) Çok, oldukça, epeyce: 022b/06, 042b/15, 018a/11

ḥayr (a) İyilik, hayır: 015b/01, 010b/01

ḥayrān (a) Tutkun, şaşkın: 018b/08

ḥayvān (a) Hareket edip yer değiştirebilme ve hissetme yeteneği olan canlı yaratık: 007a/14, 010b/07, 035a/11, 007b/04, 026b/01, 027a/14, 007a/16

ḥazar (a) Yerleşik olma, şehir ve köyde oturma: 009a/18

hazîne (a) Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet: 042a/18, 042b/01, 021b/18

hazînedâr (a) Bir hazîneyi korumak ve yönetmekle görevli kimse: 042a/19

hâzır (a) Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan: 006a/16, 037b/13, 010a/03, 046b/05, 047a/07, 013a/18, 047b/08

hazret (a) Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme: 018b/12, 022b/13, 026b/11, 038a/12, 038b/06, 041a/02

hazz (a) Sevinç: 004a/08, 005a/06, 026a/02, 033a/17, 006a/13

he halk ağzı. Evet: 036b/02

heft (f) Yedi. Hafif mizaçlı olup her dile geleni söylemek: 023a/11, 026a/09

helāk (a) Yok olma, ortadan kalkma: 002a/03, 003a/05, 009a/06, 015a/03, 017b/18, 022a/13, 022a/15, 023b/19, 025b/18, 026b/14, 027a/05, 027a/17, 027b/04, 028b/08, 045b/04, 045b/05, 045b/06, 049a/18, 018b/02, 030b/03, 045a/18

helāl (a) Dinin yasaklamadığı (şey, hareket ve davranış): 042a/08

hele (f) Sonunda anlamıyla geciken davranışları bildirmek için kullanılan bir söz: 008a/19, 027a/02, 028b/10

hem (f) Kullanıldığı cümleye “üstelik, bir de, şu da var ki, zâten” mânâları katarak anlamı kuvvetlendirir: 002b/05, 017b/01, 018a/19

hemân (f) Çabucak, hemen: 002b/08, 003b/15, 005a/05, 006b/12, 006b/17, 007b/09, 009b/15, 009b/17, 010a/01, 010a/07, 010b/14, 012b/05, 013b/18, 014b/01, 015a/07, 016a/02, 018a/02, 018a/04, 019b/09, 022b/19, 033a/04, 036a/08, 037b/03, 043b/17, 049a/07

henüz (f) Az önce, daha şimdi, yeni: 044a/03

hep (f) Sürekli olarak, her zaman, daima, hepsi: 010a/18, 043b/12

her (f) Önüne geldiği ismin benzerlerini teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz: 004a/19, 006b/16, 009a/01, 013b/01, 014b/05, 014b/10, 019b/08, 025a/07, 025a/19, 026a/14, 026b/13, 026b/14, 028b/16, 042a/15, 043b/07

herîf (a) Adam: 007a/17, 002b/16, 029a/17, 035a/17, 034b/03, 010b/07, 007a/14

herkes (f) İnsanların bütünü: 007a/07, 024a/01, 036a/01

Herûm Özel isim. Hz. Hamza'nın beylerinden biri: 002b/08, 002b/11, 002b/15, 002b/17, 002b/19, 003a/03, 003a/06, 007b/11, 010a/12, 010a/17, 003a/05, 003a/07, 002b/14

heves (a) İstek, arzu, heves: 018b/08

hey Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz: 007b/06, 044b/10

heybet (a) Korku ve saygı uyandıran görünüş, mehabet: 022b/17

heyyet (a) Bir işi yapmak veya yönetmekle görevlendirilmiş kimselerden meydana gelen topluluk, kurul: 038a/15, 038a/16

hezâr (f) Bin: 009a/03, 018b/02, 046a/08

hıfz (a) Saklama, koruma, muhafaza: 038b/09

hîle (a) Düzen, oyun: 009b/13

hinzır (a) Domuz: 009a/12

hırka (a) Kalın kumaştan yapılmış veya içi pamukla beslenmiş ceket uzunluğunda bir giyecek: 029a/02

hışm (f) Kızgınlık, öfke: 024b/09, 035a/01, 046b/02, 047b/12, 048b/05, 049b/03

Hızır Özel isim. “Hz. Mûsâ döneminde yaşadığı, Allah tarafından kendisine ilahi bilgi ve hikmet öğretildiği, ölümsüzlük suyu (âb-ı hayât) içip ölmezliğe kavuştuğuna inanılan kişi. Peygamber veya velî olduğu ileri sürülür, mutasavvıflar onu gizli ilimleri bilen bir veli olarak sunarlar. Kur’ân-ı Kerîm’de Hz. Mûsâ ile birlikte anılır, O’nun bilmediklerini bilir ve Hz. Musâ ile olan macerası anlatılır. İçip ölümsüzlüğe ulaştığına inanılan âb-ı hayât kıssası da Kur’ân-ı Kerîm’in Kehf Sûresi’nin 61-64. âyetleri arasında aktarılır. Hızır’ın İlyas Peygamber’e verilmiş bir lakap olduğunu söyleyenler de vardır. Onun Nûh, Musâ ya da İskender zamanlarında yaşadığı söylense de ölmezliğe kavuşmasının İskender zamanında gerçekleştiği görüş ü yaygındır. Efsaneye göre Hızır, arkadaşı İlyâs ile birlikte İskender-i Zülkarneyn’in maiyetinde bulunur ve ona kılavuzluk edip karanlıklar (zulûmat) ülkesinde âb-ı hayâtı aramaya çıkarlar. Hızır ve İlyâs bir su kenarında oturup yanlarındaki pişmiş balıkları yerken Hızır’ın elinden bir damla su balığa damlar. Balık o sırada canlanıp suya atlar ve gözden kaybolur (60 (Kehf)/61). Onlar da suyun âb-ı hayât olduğunu sezip içerler. Daha sonra İskender’e haber verseler de suyu bulamazlar. İnanişâ göre, âb-ı hayâtı (ölümsüzlük suyunu) içip ölümsüzlüğe ulaşan Hızır ile İlyas o tarihten sonra, Allah (c.c.)’ın emriyle dünyada sıkıntıya düşenlerin yardımına koşarlar. Kıyâmete dek sürecek olan bu görevi Hızır karada, İlyâs da denizde yerine getirir. (Hızır’ın görev alanı hususunda kaynakların verdiği bilgiler arasında çelişki vardır. Bazı kaynaklar Hızır’ın karada bazıları da denizde darda kalanların yardımına koştuğu şeklinde görüş bildirirler. Bilgilerin çelişkili olması, Hızır’ın hem karada hem denizde darda kalanların yardımına

koştuğu fikrini de akla getirmektedir. (Tatlı, Hamza-nâme 9.c. s.170): 018b/11, 018b/14, 026b/12, 041a/02, 041a/06, 018b/14

hıcāb (a) Utanma: 010a/16, 014a/16, 044a/13, 018a/06, 032b/03

hidāyet (a) Doğru yolu gösterme: 030a/01

hiddet (a) Öfke, kızgınlık: 017b/03, 024b/04

hikāyet (a) Anlatma, nakletme: 010b/04, 024a/16, 030b/11, 030b/16, 031a/13, 033b/07

hila't (a) Hükümdar ve vezirler tarafından birine hürmet ve mükâfat yerine giydirilen kaftan: 011a/16, 011a/18, 006a/17, 008a/03, 022a/06, 032a/15, 049b/02, 050a/05

hile (a) Düzen, oyun: 003b/17, 035b/05, 035b/07, 040a/08, 045b/12

himmet (a) İyilikle davranma, iyilik, yardım: 033a/15, 035b/03

hisāb (a) Hesap, sayma, aritmetik: 033a/02

hişār (a) Kale, hisar: 022a/18, 028b/14, 022b/15

hiss (a) Dış dünyâya âit etkileri beş duyu yoluyla idrak etme: 046a/05

hizmet (a) Görev, vazife: 046a/11, 016a/15, 039a/10

hoca (f) Öğretici, üstad: 016b/17, 018a/14, 034b/18, 035a/02, 040b/03, 040b/04, 040b/05, 040b/07, 047a/15, 047a/19, 047b/02, 047a/17, 016b/18, 016b/14, 040b/08, 040b/10

hod (f) Kendi: 005a/06, 017b/07

hor (f) Hakir, zelil, alçak: 039a/04, 039a/10, 039a/14, 025b/01

Horāsān Yer ismi. İran'ın kuzeydoğusunda yer alan bölgeye verilen isim: 024b/11

hoş (f) Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren: 015b/13, 049b/16

hoşgel- Geleni iyi karşılamak, güzel söz söylemek: 021a/02, 026a/08

hucūm (a) Saldırı, akın: 048b/18

Hudā (f) Allah, Tanrı: 036b/19

humār (a) İçkiden sonra gelen baş ağrısı, sersemlik: 017a/17

ḥūn (f) Kan: 034a/02, 035a/04, 039b/12, 039b/17, 040a/06, 049b/01, 012a/01, 039b/11, 050a/05, 050a/06, 012a/02

ḥūnālūde (f) Kan bulaşmış, kanlı: 023b/03, 023b/18

Hūn-āṣāmiler İslam düşmanı, Liḳā taraftarı kavim: 050a/05, 039b/11, 050a/06, 050a/07

ḥurd (f) Kırılmış, ufalanmış, paramparça olmuş küçük, ufak: 002a/05, 032b/13

ḥurūc (a) Çıkma, dışarı çıkma, ayaklanma, isyan: 019a/01, 038a/10

ḥurūş (f) Coşku: 011b/16

ḥuzūr (a) Padişāh katı, makam: 017a/17, 024a/16

hücūm (a) Saldırı, akın: 009a/15, 009a/18, 037b/09

Hudā (f) Allah: 007b/10, 038b/12, 028b/11, 029a/10, 030b/10, 045b/08, 048a/09, 038b/08

ḥūrd (f) Küçük, ufak: 002a/05

ḥūkm (a) Hüküm, emir, karar: 028a/02, 030a/09, 031a/16, 038a/14, 040b/13, 044a/16, 049a/02, 002b/06

hūner (f) Yetenek, beceri: 030a/02, 031a/02, 021b/16

ḥürmet (a) Saygı: 011a/16

Hürmüz Özel isim: 012a/11, 012a/9, 016b/16, 017a/08, 017a/16, 017b/06, 017b/08, 018a/06, 018a/12, 034b/18, 040b/04, 040b/06, 044a/01, 047a/16, 017b/05, 034b/18, 017b/11, 034b/19

ḥūsn (a) Güzellik: 036a/18

-I-

ılḡār (a) Düşman topraklarına yapılan süvari akını, hücum: 031b/14

‘ırz (a) Bir kimsenin, başkaları tarafından dokunulmaması ve saygı gösterilmesi gereken iffeti: 010a/10, 010b/13, 007b/11

ıṣır- Isırmak, dişlemek: 024b/09

ıṣlāḥ (a) İyi duruma koyma, düzeltme, iyileştirme: 030a/12, 030a/13

ıṣmarla- Sipariş etmek: 023b/01, 038a/19

-İ-

i- Bilinen geçmiş zaman ek fiili: 001b/03, 003b/10, 004b/07, 007a/09, 009b/09, 009b/11, 009b/14, 010b/11, 014a/09, 014a/12, 014b/05, 014b/10, 016b/01, 016b/15, 016b/17, 017a/04, 017a/09, 018a/02, 019a/04, 019a/13, 019a/14, 020a/03, 020a/04, 022b/16, 024a/06, 025b/18, 026b/09, 026b/10, 027a/10, 028b/14, 028b/18, 029a/01, 031a/18, 033b/03, 033b/13, 034a/12, 034a/15, 034b/04, 034b/05, 034b/11, 034b/12, 035a/05, 035a/19, 035b/14, 037b/13, 037b/18, 038b/08, 038b/17, 039a/01, 039a/02, 040a/02, 040b/12, 041a/12, 041b/08, 041b/09, 042a/06, 042b/14, 044a/02, 044b/03, 045b/02, 045b/08, 045b/14, 046b/07, 048b/09, 049a/09, 049b/06, 025b/18, 018b/06, 025a/07, 028a/06, 042b/18, 002b/04, 002b/11, 006a/03, 010a/07, 017b/16, 020b/13, 027b/11, 009a/05, 020b/02, 23a/18, 028b/16, 029a/11, 030a/17, 030b/16, 032b/09, 042a/06, 049a/13

İblāğ-ı Şeşpā-yı Bahrı Kāsim'ın atının ismi: 014b/01, 040a/14, 046a/05, 041a/09, 032b/03, 046a/01, 046a/02, 046a/07, 014a/07, 039a/05

ibrām (a) Can sıkacak derecede ısâr etme, üstüne düşme, zorlama: 014a/18, 019a/15

ibtidā (a) Başta, en önce: 003b/04, 005a/17, 023b/09, 034a/02, 010b/03

icāzet (a) İzin: 003a/17, 013a/09, 016a/14, 042b/06

iç Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer: 032b/02, 034b/11, 043a/02, 045a/05, 022b/02, 026a/04, 026a/11, 047b/05, 042b/14, 022a/08, 016b/04

iç- Bir sıvıyı ağza alıp yutmak: 012a/19, 010b/19, 011a/04, 036b/09, 010b/18, 036b/10, 044a/05, 039a/11, 026b/01, 012a/18, 010b/19, 35b/15, 045b/13

içerü İç taraf, dahil, içeri: 023a/02, 010a/13, 013b/13, 014a/06, 023a/06, 023b/14, 024a/03, 026a/05, 039a/02, 039a/11, 041b/10, 041b/17, 043a/18, 047b/04

içün Amacıyla, maksadıyla: 007b/10, 007b/19, 022a/04, 022b/14, 036b/14, 038b/04, 039b/06, 043b/04, 047a/04, 050a/02, 050a/05, 023a/07, 036b/15

it- Etmek, eylemek, yapmak: 002a/16, 019b/03, 006b/11, 028b/04, 047a/08, 043b/16, 043b/18, 016a/03, 008a/12, 035a/12, 001b/02, 004b/15, 013a/03, 018a/16, 034a/08, 035b/02, 040b/13, 038a/08, 024a/09, 003b/17, 025b/09, 018a/09, 048a/16, 026b/14, 028a/06, 030b/07, 033b/01, 036b/02, 042a/08, 011a/11, 009a/08, 010b/03, 017a/03, 017b/19, 036a/13, 037b/05, 002a/02, 008a/07, 022b/08, 024b/14, 009b/11, 045b/02, 003a/10, 005b/05, 014a/14, 016b/02, 042b/10, 040b/16, 009a/03, 001b/04, 001b/05, 001b/11, 002a/10, 002a/12, 002a/14, 002b/03, 002b/10, 002b/16, 003a/18, 003a/19, 004a/04, 004a/09, 004a/10, 005a/01, 005a/15, 005a/18, 005b/06, 005b/11, 005b/17, 005b/18, 006a/07, 006a/11, 006a/15, 006b/01, 006b/05, 007a/03, 007a/06,

007b/12, 007b/13, 007b/16, 008a/16, 008b/06, 008b/08, 008b/09, 008b/12, 008b/18, 009a/03, 009a/14, 009b/01, 009b/04, 010b/16, 010b/19, 011a/09, 011a/12, 011a/13, 011b/13, 012a/10, 012b/19, 013a/16, 014a/10, 014a/16, 014b/03, 014b/08, 014b/15, 015a/04, 015a/05, 015a/07, 015b/12, 015b/14, 016a/02, 016b/10, 016b/11, 016b/12, 016b/14, 017a/03, 017a/16, 018b/02, 019a/01, 019a/02, 019a/11, 019a/15, 019b/04, 019b/15, 020a/10, 020b/05, 021a/09, 021a/11, 021b/02, 021b/03, 021b/09, 021b/18, 022a/01, 022a/05, 022b/18, 023a/01, 023a/05, 023a/17, 023b/01, 023b/03, 023b/04, 023b/11, 023b/12, 023b/14, 024a/15, 024b/08, 024b/10, 024b/18, 025a/19, 025b/06, 025b/12, 025b/16, 026a/09, 026a/10, 026a/14, 027a/08, 027a/13, 027a/14, 027b/04, 027b/06, 027b/07, 027b/17, 028a/05, 028a/10, 030a/01, 030a/14, 030a/18, 030b/01, 030b/03, 030b/15, 030b/16, 031a/03, 031a/05, 031a/10, 031a/13, 031b/02, 031b/03, 031b/05, 032a/09, 032a/10, 032b/05, 032b/19, 033a/01, 033a/04, 033a/12, 033a/17, 033b/08, 034a/06, 034a/18, 034a/19, 034b/14, 035b/10, 035b/14, 036a/01, 036a/03, 036a/06, 036a/11, 037a/07, 037a/09, 037b/09, 037b/16, 038a/16, 038a/17, 038a/19, 038b/01, 038b/03, 038b/18, 039a/03, 039a/05, 039a/09, 039a/15, 039b/05, 039b/08, 040a/18, 040b/16, 041a/15, 041a/16, 041b/05, 041b/15, 041b/16, 041b/18, 041b/19, 042a/19, 042b/05, 042b/12, 042b/15, 043a/07, 043a/13, 043a/14, 043a/16, 043b/03, 043b/05, 043b/08, 044a/01, 044a/08, 045a/01, 045b/09, 045b/10, 045b/12, 045b/14, 046a/05, 046a/10, 047a/09, 047b/17, 048a/02, 048a/17, 048a/19, 048b/07, 048b/13, 048b/18, 050a/01, 050a/09

‘afv it- 018a/08

‘amel it-013a/18

‘arz it-045b/02

āzād it-010a/05

ceng it- 003a/19, 002a/19, 021a/12, 032a/06

da‘vet it- 045b/10

def‘ it-045a/12

feth it- 025b/06, 023a/11, 042b/10

fedā it-024b/18

firār it- 045a/08

gāret it- 019a/18

ġaza it- 016a/16

ḡalāṣ it-38b/5, 046b/12

ḡamle it-044b/13

ḡaps it- 028a/08

ḡarāb it- 042b/04

ḡavf it-025a/13

ḡaẓḡ it-026a/02

helāk it- 025b/18, 022a/15, 027a/18, 015a/03, 045b/05

ḡicāb it-032b/03

ḡurd it-032b/13

ḡurūc it-038a/10

ḡücūm it- 009a/18

hüküm it- 030a/09, 031a/16, 028a/02

ibrām it- 019a/15

inkisār it- 10b/16, 17a/6

irsāl it- 028b/16, 025b/11, 040b/18

‘işret it- 041b/01, 005b/14, 033b/02, 037a/01

i‘tibār it- 037a/13

iẓhār it- 034a/01

ıslāh it- 030a/12

ķahr it- 017b/04

ķaşd it- 022a/14, 046a/17

ķatl it- 026a/09, 030b/07, 031b/11, 013b/01

ķıyās it- 013a/05, 006b/19, 007b/02,

men‘ it- 024a/10, 004b/16,

muķālefet it- 006b/17

naẓar it- 034b/15

şabr it- 033b/01,

şafā it- 036b/12

secde it- 017b/19

ser-fürū it- 029b/13

seyr it- 7b/18, 15b/16

şıyānet it- 004a/02

su‘āl it- 038a/14

telāş it- 006a/19

temāşā it- 015a/11

tenbīh it- 014b/15

terk it- 004b/09

teslīm it- 028a/06, 030b/07

vaşıyyet it- 028a/04

yād it- 038b/08

yok it- 007b/04

zabt it- 029b/06

zuhūr it- 034b/08

ifāde (a) Anlatım, söyleyiş: 020b/13

‘ifrīt (a) Zararlı ve korkunç mahluk: 005b/17, 022a/14, 022a/18, 022b/03, 022b/07, 022b/10, 008b/15

ihrāk (a) Yakma: 009a/19

ihsān (a) Bağışlama, yardım etme, lütuf: 004b/12, 033a/12, 043b/04

ihtimāl (a) Olasılık: 037a/07, 014b/08

ihtirāz (a) Çekinme, kaçınma, sakınma: 050a/08

ihtiyāç (a) Lüzum, lazım gelme, ihtiyaç: 007b/08

ihtiyār (a) 1. Seçmek, tercih etmek: 026a/13; 2. Yaşlı, kocamış olan, pir (kimse), genç karşıtı: 004a/16, 008b/16

iken Zarf fiil eki: 003a/18, 005b/14, 006a/15, 012b/16, 016a/07, 020b/19, 021b/16, 025b/13, 029b/07, 031b/11, 038a/12, 038a/17, 043a/17

iki Birden sonra gelen sayının adı: 004a/09, 005a/10, 006b/06, 008b/13, 009a/17, 009b/16, 011a/07, 011a/19, 013a/12, 013b/06, 017a/08, 019a/08, 019b/10, 020a/09, 021b/13, 022a/11, 022a/16, 023b/01, 024b/06, 025a/11, 026a/11, 026b/11, 030b/12, 031a/18, 032a/06, 032b/10, 034b/09, 037b/18, 038b/09, 039a/17, 040a/12, 040b/02, 042b/16, 044b/04, 045a/17, 012b/15, 015a/19, 016a/05, 029a/16, 016a/08, 015a/05

ikinci İki sayısının sıra sıfatı, sırada yeri birinciden sonra, üçüncüden önce olan: 025a/03, 026b/06, 036b/07

ikişer Her birine iki veya her seferinde iki: 014a/03

ikrām (a) Saygı ve hürmet: 017a/10, 017a/14, 032a/17, 043b/08, 014a/01, 045a/19

iktizā (a) Gerek, ihtiyaç: 006a/02

‘ilāc (a) Çare, ilaç: 040b/16

i‘lām (a) Bildirme, anlatma: 033a/13

ile Birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz: 002a/05, 002a/18, 002b/05, 003a/02, 003a/04, 003b/01, 003b/13, 4a/14, 004b/07, 004b/13, 4b/19, 5a/15, 5b/02, 5b/14, 006a/09, 6b/06, 6b/07, 7a/04, 7a/08, 7b/17, 8a/05, 8b/08, 009a/16, 9b/02, 9b/08, 9b/10, 9b/13, 10a/18, 010b/08, 12a/4, 12a/10, 13b/02, 13b/08, 014b/02, 14b/06, 15b/09, 015b/16, 015b/19, 016a/01, 016a/19, 016b/09, 016b/18, 017a/14, 018b/03, 018b/04, 020a/05, 020a/12, 021a/12, 021b/19, 022a/02, 023b/03, 023b/15,

024a/12, 024b/05, 025a/04, 025a/18, 026b/01, 026b/14, 027a/05, 027b/06, 028a/12, 028a/13, 028a/14, 028b/12, 028b/17, 030a/05, 030a/06, 030a/18, 030b/09, 030b/19, 031a/07, 031a/11, 031a/15, 031b/03, 031b/06, 031b/14, 032a/02, 032a/03, 033b/02, 033b/10, 034b/07, 035a/13, 035b/05, 035b/07, 036a/08, 036a/15, 036b/15, 037a/01, 037a/16, 038a/03, 038a/07, 038b/02, 038b/06, 038b/14, 038b/17, 039a/17, 039b/03, 039b/19, 040a/08, 040b/19, 041b/10, 042a/07, 042a/18, 043a/11, 043b/06, 043b/10, 043b/16, 044a/05, 044a/11, 045b/06, 045b/12, 047a/02, 048a/03, 048b/16, 050a/03, 050a/06

ilerü Herhangi bir şeye göre daha ötede olan yer, ileri: 018b/07, 022a/19, 029a/02, 029a/19, 042b/15, 046a/19, 026b/03, 030a/09, 043a/09

ilet- Götürmek, iletmek, ulaştırmak: 023a/17

ilgār (a) Düşman topraklarına yapılan süvari akını, hücum: 031b/14

‘ilim (a) Bilme, biliş, bilgi: 040b/08

iltifāt (a) İlgi gösterme, rağbet etme: 036b/11

imān (a) Allah’a inanma, dini inanç: 028a/16, 029b/14, 032a/16, 037a/03, 039a/14

imdād (a) Tehlikede olana yapılan yardım: 005b/19, 008b/15, 043b/11, 013b/08

imdi Buna göre, şu hâlde, artık: 011a/04, 013b/09, 016a/11, 025b/07, 026a/03, 028a/07, 028b/13, 044a/16, 046b/12, 048b/02

imtiḥān (a) Sınav, imtihan: 008b/16

in- Yukarıdan aşağı gelmek: 013b/15, 003b/05, 003b/06, 005b/02, 005b/02, 023b/15, 045a/15, 021b/03, 005b/01, 003b/02, 003b/04, 005a/19, 003b/04, 013b/16, 013b/18, 014b/01, 015a/11, 029b/09, 037b/14, 038a/08, 040a/12, 045a/02, 048b/12, 048b/15, 049b/14

‘ināyet (a) Lütuf, ihsan, iyilik: 045b/06

incit- Eziyet etmek: 003b/18

İnkāş Özel isim: 034a/02, 035a/08, 035a/16, 035b/08, 040a/13, 040a/16, 040a/06

inkisār (a) Gücenme, gönü kırılma: 010b/16, 017a/05

inşāf (a) Acımaya, vicdana veya mantığa dayanan adalet: 002b/04, 030a/01, 031a/05, 046a/13, 011a/16

insān (a) İnsan, düşünme ve konuşma yetileri olan bilinçli, toplumsal canlı, Adem evladı: 018b/13, 007b/06

inşā (a) Yazma, kaleme alma: 011a/12, 023b/03

inşā'allāh (a) “Allah isterse”, “Allah’ın emri olursa”, “Allah’ın izni ile” anlamında çok kullanılan bir dua sözüdür ve gelecekten bahsedilirken kullanılır: 025b/15, 033a/16, 038b/13

intihā (a) Son bulma, sona erme: 010b/03

intikām (a) Öç, acı çıkarma: 004b/11, 003b/09

ir- Belli bir yere, bir noktaya varmak, vasıl olmak, erişmek: 019a/02, 034a/10

irgür- Ulaştırmak, eriştirmek: 024a/12

iriş- Bir yere ulaşmak, varmak: 018a/18, 037b/06, 004a/01, 031b/16, 032a/09, 033a/14, 027b/13

irsāl (a) Gönderme: 002b/03, 006a/14, 011a/11, 016b/14, 020a/05, 020b/06, 020b/12, 025b/12, 026b/15, 028b/16, 030b/19, 032b/15, 040b/18, 034a/14

irtesi Ertesi gün, sabahleyin: 001b/08, 002b/06, 003a/19, 005a/17, 006b/02, 008a/04, 010b/15, 011a/18, 015a/16, 016b/05, 021b/17, 022a/06, 026a/16, 032b/14, 034b/09, 035a/04, 039b/05, 039b/09, 040a/17

isbāt (a) Kanıtlama: 016b/02

ise Olunca, olursa, olsa da, -ince, -diği için, -diği vakit: 008b/01, 010a/17, 012a/03, 013a/05, 018a/15, 025a/07, 029a/02, 029b/12, 032a/01, 034a/07, 036a/02, 036a/10, 036a/14, 036b/19, 041a/17, 044a/17, 044b/02, 044b/09, 024a/17, 003b/06, 005b/02, 013a/12, 013a/15, 024a/13, 035a/14, 037b/09

İskender Özel isim: 018b/06, 041b/13

İslām (a) Hz. Muhammed (s.a.v.)’in insanlığa tebliğ ettiği, Allah tarafından gönderilen son din, Müslümanlık: 012a/15, 032a/07, 021b/09, 031a/02, 030a/05, 016a/15, 021b/16, 022a/02, 027b/05, 029b/15, 030b/14, 032a/14, 033b/03, 045b/10, 011b/14, 043a/19

ism (a) İsim, ad: 038b/08

iste- Başkalarına yaptırmak, talep etmek, arzu etmek:: 008a/03, 030b/03, 006b/11, 028a/07, 010b/12, 011a/15, 044b/09, 002b/13, 003a/01, 010a/19, 014a/10, 020b/03, 025a/12, 029a/09, 037a/04, 038a/05, 006b/05, 029a/18, 019b/01, 029b/08, 041a/13, 014a/11, 029b/11, 014a/12, 029a/07, 029b/02, 050a/09, 022a/04

istidād (a) Herhangi bir şeye karşı doğuştan gelen yatkınlık, yetenek, kâbiliyet: 007a/17

istiğnā (a) Elde olana kanâat edip başka bir şeye ihtiyaç duymama, tok gözlülük, gönül tokluğu: 036a/15

istirāhat (a) Dinlenme, rahatlanma: 049b/17

‘ișyān (a) Başkaldırı: 035a/10, 038b/01

iș Çalışma, uğraşma, emek, işçilik: 025a/07, 010a/03, 002a/16, 015b/10, 030a/02, 017b/09

ișâret (a) Bir şeyi (kaş, göz, el, parmak, baş ile) gösterme: 014a/09, 019a/03, 027b/13, 041a/04

ișit- Duymak, işitmek, haberdar olmak: 022a/10, 005b/12, 028b/08, 030a/12, 040a/17, 041a/09, 047b/01, 038b/10, 041b/11, 031a/03, 017b/16, 015a/17, 021b/13, 040a/19

‘ișret (a) İçki içme: 005b/14, 009b/03, 015b/12, 033b/02, 037a/01, 039a/05, 039b/04, 041a/19, 021b/11, 037a/03, 039b/15, 047a/03, 050a/04, 030a/07

‘ișretgāh (a) Meyhane: 013a/12

iște Bir kimse, şey veya durumu ișâret etmek için kullanılır: 001b/06, 002b/04, 005a/09, 006a/03, 006a/06, 006a/13, 007a/05, 008b/02, 008b/06, 011a/03, 012b/15, 013a/14, 014b/10, 017b/02, 018a/12, 018a/14, 018b/16, 019a/10, 019a/16, 019b/15, 020b/04, 020b/13, 021a/16, 022a/01, 023b/05, 024b/04, 025b/13, 026a/19, 026b/03, 028a/13, 029a/02, 029a/13, 032a/17, 034a/02, 035b/09, 036b/16, 037b/17, 038b/03, 038b/17, 039a/13, 041a/10, 041a/13, 042a/09, 042b/04, 043a/12, 043b/02, 044a/13, 045a/05, 045b/05, 046b/09, 047b/14, 048b/09

it- Etmek, bir işi yapmak: 028b/17, 046a/09, 024a/16, 017b/09, 028b/08, 031a/02, 005a/02, 013a/03, 041a/11, 018a/07, 005a/03, 012b/11, 013a/04, 014a/01, 021b/18, 035b/16, 046a/09, 046a/11, 045b/02, 002a/16, 018a/01, 044b/07, 047a/02, 048a/11, 024a/17, 049a/02, 018b/08, 010a/12, 008b/03, 033a/19, 036b/03, 025b/01, 041b/19, 011a/06, 006b/01, 024a/13, 037a/11, 031a/01, 020a/05, 032b/15, 040a/01, 016b/01, 036a/08, 048a/11

‘itāb (a) Azarlama, paylama: 031b/11

itdür- Yaptırmak: 036a/03, 034a/09, 037a/17, 028b/01, 037a/19, 036a/13, 034a/16, 016b/19, 033b/08, 036b/08, 038b/03

i‘tibār (a) Saygınlık: 010b/01, 037a/13

i‘timād (a) Güven, güvenç, emniyet: 037a/11, 048b/09, 037a/14

ittifāk (a) Fikir birliğine varma, uyuşma, anlaşmaya varma: 011a/09, 025a/18

iy Ey (Hitap edatı): 002a/14, 003b/02, 004b/14, 006b/15, 007b/07, 008b/14, 009a/07, 009a/08, 013b/10, 013b/15, 013b/19, 014a/14, 015b/07, 015b/10, 017b/12, 017b/17, 018b/04, 018b/05, 019a/09, 022b/04, 024b/03, 025a/03, 027a/11, 027b/04, 027b/15, 029a/04, 029a/17, 033a/03, 034a/18, 034b/06, 035a/11, 035a/14, 036a/09, 036b/01, 036b/10, 037a/11, 037b/09, 039a/13, 040a/04, 040b/04, 044a/04, 044a/15, 044b/15, 045b/01, 045b/15, 046a/15, 046b/08, 046b/10, 047a/19, 049a/01, 049b/09, 034a/10

izhār (a) Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme, âşık etme: 034a/01

‘izzet (a) Hürmet, saygı, ikram: 043b/08

-J-

Jive-perī Özel isim: 005b/14

-K-

ķaba Söz ve davranışları nâzik olmayan, insanlarla olan ilişkilerinde görgü kurallarının gerektirdiği incelik ve nezâket bulunmayan (kimse): 009a/05

Ka‘be (a) Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kible olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer: 007b/13

Ķābil-i Baķterī Özel isim: 002a/01

ķābil (a) Kabul eden, alan, alıcı: 036a/19

ķabūl (a) Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olma: 006a/19, 013a/07, 021b/09, 021b/18, 031a/02

ķaķ Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı: 036b/09

ķaķ- Kurtulmak, yakayı sıyırmak, fırar etmek: 017a/11, 043b/01, 047a/01045a/09, 043a/17, 031b/09, 045a/13, 002a/13, 012a/12, 012a/14, 016a/19, 016b/16, 020a/17, 031b/06, 037b/10, 040a/12, 043b/06, 044a/10, 045a/11, 047a/11, 025a/18

ķadar (a) Boy, uzunluk, miktâr ve nicelik ve benzetme bildirir: 001b/03, 002a/16, 010b/05, 030a/02, 035a/06, 035b/10, 043b/14, 043b/17, 048a/08, 048b/19, 008a/19, 018b/01, 046b/12

ķadd (a) Boy, uzunluk: 009a/06, 019a/09, 029a/01, 008b/18, 009a/17, 015b/07, 022b/03, 023b/10, 024a/11, 035a/05, 035a/06, 038a/06

ḳadeḥ (a) İçki içmeye yarayan ayaklı bardak: 007b/06, 036b/09, 007b/05

ḳadem (a) Ayak: 017a/13

ḳader (a) Allah tarafından ezelde tâyin ve tespit edilmiş hükümlerin bütünü, alın yazısı: 014b/10

ḳādir (a) Güçlü, gücü yeter: 003b/05, 005b/02, 025b/07, 037b/09, 044b/07, 044b/11, 010a/08, 037a/12

Ḳāf (a) Masallarda adı geçen, arzın etrafını kuşatan dağın adı: 009a/01, 006a/07, 023b/09, 006a/13, 009a/03

ḳafā (a) Baş, ser: 020a/07, 045a/15

ḳafes (a) Aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme: 033b/13

kāfir (a) Allah'a ve Allah'ın birliğine inanmayan, Allah'a ortak koşan veya O'na beşeri sıfatlar yükleyen: 049a/14, 048b/19, 008b/01, 011a/09, 039b/16, 048a/01, 044a/19, 044b/02

ḳaftān (f) Daha çok gönül almak ve mükâfatlandırmak için giydirilen üstlük, süslü elbise: 017b/19

kāğıd (f) Hamur haline getirilmiş bitki maddelerindeki çok ince liflerin keçeleştirilmesi suretiyle imal edilen, yazı yazmak, kitap basmak, sarmak, kaplamak gibi birçok işte kullanılan ince yaprak: 025b/10, 012b/17

kāh (f) Bazen, kimi vakit, bazı bazı, gah: 012a/04, 019a/18, 020b/05

Ḳahhār Özel isim: 024a/19, 024b/02, 024b/08, 024b/10, 024b/14, 024b/18, 025b/08, 025b/17, 025b/19, 026a/01, 026b/15, 035b/07, 025a/02, 030b/02, 030b/17, 027a/10, 027b/11, 030b/08, 031a/09, 027a/10, 024a/16, 024b/13, 027a/09, 030b/07, 031a/03, 031a/06, 024b/02

Ḳāhir-i perrizād Özel isim: 024a/08

Ḳāhir-i ġār-niṣīn Özel isim: 025b/07, 024a/12, 024a/14, 025a/04, 025a/08, 028b/12, 030b/02, 030b/04, 030b/06, 030b/08, 030b/15, 031a/05, 030b/05

ḳahr (a) Derin üzüntü veya acı, sıkıntı: 017b/04, 044b/16, 044b/19, 045a/03, 048a/03, 048a/05, 048a/07, 048a/12, 048a/14, 048a/18, 048a/19, 048b/02, 049a/14, 049a/17, 050a/10, 035b/02, 043b/13, 045a/05, 048b/09, 049a/11

ḳahramān (f) Savaşta veya tehlikeli bir durumda yararlık gösteren (kimse), alp, yiğit: 009a/16

Ḳahri'bnī Anūṣ Özel isim: 034a/03, 035a/18, 044b/03, 044b/12, 044b/13, 048a/02, 048b/03, 048b/11, 048b/16, 048b/18, 049a/09

ḳā'il (a) Rızı olan, boyun eğen: 037a/06

ḳaḳınc Hiddet, öfke, sitem: 010a/18

ḳal- Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek: 047b/17, 036b/05, 012a/16, 001b/05, 012b/18, 027a/01, 028a/08, 038a/02, 38a/07, 007b/08, 016a/17, 012a/11, 049a/07, 039b/03, 049a/12, 014b/18, 019b/16, 047b/19, 041a/11, 011a/10

ḳal'a (a) Kale: 025a/09, 033a/02, 033a/04, 033a/10, 040b/12, 043a/17, 032a/17, 043a/19, 032b/11, 041a/05, 042b/01, 046a/07, 045a/10, 043b/06, 002a/17, 016b/18, 042b/08, 042b/09, 045a/14, 045a/16, 045b/18, 046a/12

Ḳal'a-i Gül'ızār Yer ismi: 002a/13, 008b/01, 032a/19, 006a/11, 017a/07, 033a/19, 041a/15, 043b/02, 005b/11, 012a/15, 002a/13, 005b/11, 008b/01, 012a/14, 017a/07, 033a/19, 032a/19, 041a/15,

ḳalafatcı (y) Kalafatlamak işini yapan kimse: 049a/07

ḳalb (a) Gönül, kalp: 003b/09

ḳaldur- Yukarıya doğru hareket ettirmek, yukarıya doğru götürmek, yükseltmek: 018a/07, 042a/18, 042a/19, 043a/14, 043a/11, 027b/08, 023b/10, 023b/11, 023b/12, 016b/09, 023a/10

ḳalem (a) Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde alet: 012b/18

ḳālīb (a) Biçim verilmek veya biçimi korunmak istenen şeylerin içine yerleştirilen aynı şekildeki nesne: 022b/01

ḳalk- Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak: 009b/16, 011a/16, 007b/10, 007b/11, 009a/15, 009b/15, 010b/14, 010b/17, 011a/01, 012a/19, 012b/14, 017a/18, 020b/19, 027a/06, 030b/09, 031b/06, 039a/06, 049a/07

ḳāmet (a) Boy, endam: 009a/07

Ḳamgām Özel isim: 031b/02, 031b/10, 031b/16, 031b/18, 032a/09

Ḳāmūs-ı Kühten Özel isim: 029a/01, 029a/05, 029b/16, 030b/19, 029a/03, 029a/15, 029a/19, 029b/03, 029b/05, 029b/09, 029b/11, 029b/12, 030a/06

ḳan Damarlarda dolaşan hayat sıvısı: 012a/06, 023b/03, 045a/05, 048b/16, 049a/10, 042a/07, 005a/03, 009b/18, 023b/02, 042a/02, 037b/08, 042a/14

ḵanā‘at (a) Elindekinden hoşnut olma durumu: 044a/11

Ḵanṭūr Ḵanaṭūr Vücudun herhangi bir yerinden kan akma, kan gelme, kan kaybetme. (İkilemeli bir deyim): 009b/05

ḵanda Nerede, nereye: 004a/19, 026b/02

ḵaṅgal (y) İp, boru, tel vb. uzun ve bükülebilir şeylerin çevrilip çöreklenmesinden meydana gelen halka: 026b/17

ḵaṅḡ Hangi: 041b/07, 027a/03, 047b/12, 047b/13, 012b/09

ḵap- Birdenbire yakalayarak, çekerek almak: 006b/08, 045a/06, 048b/18, 046b/01, 003a/08, 005b/05, 011b/04, 011b/08, 015a/04, 016a/08, 019b/10, 037b/04, 037b/19, 039a/15, 039a/16, 049a/10, 008a/12, 024b/13

ḵapa- Bir açıklığı örtmek için bir şeyi, açık yerin üzerine getirmek: 038a/06, 041a/12

ḵapak Her türlü kabın üstünü örtmeye veya bir deliği kapamaya yarayan nesne: 009a/12

ḵapan- Bir şeyin kapısı, kapağı örtülmek, bir yerin veya bir şeyin girişi engellenmek, bir engel ile açıklığı giderilmek: 012a/15, 037b/17, 028b/02, 032b/01

ḵapu Ev, konak, daire ve her çeşit binanın girilip çıkılacak yeri: 022a/12, 022b/02, 022b/16, 023a/05, 023b/15, 041a/06, 043a/10, 013a/09, 041b/01, 024a/03, 032b/11, 032b/18, 043a/17, 023a/04, 033a/05, 022a/18, 032b/11, 023a/10, 027b/07, 033a/04, 043b/06, 022a/14, 023a/03, 023b/09, 041a/06, 023b/10, 023b/12, 023b/14, 033a/01, 045b/18

Kāpūs-ı Şīr-i Ser Özel isim: 022b/13, 022b/16, 023a/19, 023b/07, 023b/10, 023b/17, 040b/13, 041a/10, 042b/06

Kāpūsiyye Yer ismi: 040b/12

kār (f) Yarar, fayda: 008b/03, 012a/11, 037a/07

ḵaraltı Kim veya ne olduğu tam olarak seçilemeyen koyu renkli şekil: 018b/02

ḵaranlık Işık olmama durumu: 042b/14

ḵarār (a) Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı: 008b/02, 017a/06, 018a/14, 032a/12, 012a/05

ḵarar- Aydınlığı azalmak, karanlık olmak: 014b/18

ka' r (a) Deniz, kuyu vb. şeylerin dibi, dip: 038a/13

karındaş Kardeş: 015a/18, 025a/12, 028a/02, 028a/04, 030b/10, 011a/06

karış Açık elin başparmak ucundan serçe parmağın ucuna kadar olan ve ölçü gibi kullanılan açıklığı: 009a/12, 036a/10, 034b/13, 034b/11

karib (a) Yakın: 018b/02

kārin (a) Yakın, karib: 015b/07

karşula- Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi, karşı: 001b/09, 019b/01, 027b/17, 033a/06, 033a/10, 033b/16, 042a/13, 045a/01, 026b/18, 005b/11, 026b/09, 017a/14, 002a/08, 013b/05, 013b/19, 019a/05, 020a/09, 021b/19, 047b/11

kaşd (a) Kötü niyet, garaz, birinin aleyhine bir işe kalkma, kasıt: 004b/19, 013a/05, 022a/14, 046a/16, 003a/06, 014b/05, 022a/13

Kāsim Özel isim. Hikayede Hz. Hamza'nın yeğeni: 006a/04, 006b/03, 006b/05, 006b/11, 006b/14, 006b/15, 007a/02, 007a/05, 007a/06, 007a/09, 007a/12, 007b/01, 007b/03, 007b/06, 007b/09, 007b/10, 007b/14, 007b/15, 008a/01, 009b/09, 010a/01, 010a/04, 010a/06, 010a/09, 010a/10, 010a/19, 010b/05, 010b/06, 010b/09, 010b/11, 010b/13, 010b/14, 010b/17, 010b/18, 011a/05, 012a/02, 012a/19, 012b/07, 012b/16, 012b/17, 012b/19, 013a/02, 013a/04, 013a/06, 013a/19, 013b/02, 013b/05, 013b/09, 013b/12, 014a/04, 014a/14, 014a/17, 014a/19, 014b/06, 014b/12, 014b/13, 015a/09, 015b/15, 016a/13, 016b/08, 017a/04, 017a/05, 032b/01, 032b/17, 033a/03, 033a/09, 033a/11, 033b/02, 034a/07, 034a/19, 034b/16, 034b/18, 035a/14, 035b/01, 035b/06, 035b/11, 035b/14, 036b/02, 036b/13, 036b/16, 036b/19, 037a/06, 037a/18, 037b/01, 037b/11, 037b/14, 037b/18, 038a/08, 038a/18, 038b/04, 038b/05, 038b/08, 039a/02, 039a/04, 039a/13, 039a/16, 039b/04, 039b/08, 039b/13, 040a/03, 040a/07, 040a/09, 040a/10, 040a/13, 040a/16, 040b/05, 040b/11, 040b/15, 040b/17, 041a/01, 041a/07, 041a/08, 041a/18, 043b/03, 044a/03, 044a/13, 044a/15, 044b/01, 044b/02, 044b/10, 044b/12, 044b/15, 044b/17, 044b/18, 045a/05, 045a/06, 045a/07, 045a/11, 045b/01, 045b/05, 045b/09, 046b/16, 047a/02, 047a/08, 047a/14, 047a/16, 047b/07, 047b/12, 047b/19, 048a/04, 048a/05, 048a/09, 048a/13, 048a/15, 048a/19, 048b/02, 048b/10, 049a/08, 049b/08, 049b/12, 050a/02, 050a/08, 007b/19, 010b/04, 011a/01, 011a/02, 012a/18, 012b/10, 013a/19, 032b/16, 033a/06, 033b/04, 033b/16, 034a/05, 034b/14, 034b/15, 036a/18, 036b/08, 037b/03, 044a/06, 046a/05, 046a/08, 046a/10, 047b/10, 047b/18, 048b/10, 048b/18, 048a/02, 048b/04, 008a/03, 013b/18, 014a/02, 015a/04, 015a/08, 033b/10, 034a/08, 034a/16, 034b/03, 035a/05, 035b/13, 036a/03, 036a/12, 037a/02, 037a/04, 037a/10, 038a/07, 038b/14, 038b/18, 040a/15, 040b/01, 040b/14, 041a/01, 046b/02, 046b/04, 046b/08, 046b/14, 047a/06, 047a/11, 047b/05, 048b/06, 049a/15, 049b/10, 010a/06, 012b/16, 014a/08, 033b/09, 034a/13, 035a/08, 036b/15, 037b/19, 040b/19, 041a/03, 044b/04, 044b/05, 045b/17, 046a/14, 046b/07, 048b/08, 049b/03, 006a/18, 006a/17

kaşır (a) Köşk, küçük saray, kaşane: 015a/12, 015a/10, 034b/11, 013b/14, 013b/19, 015b/12, 016a/13, 038a/15, 033b/13, 028b/12, 030b/05

kaş Kemerli ve çıkıntılı şey veya yer: 011b/17

kat Giyeceklerde takım: 023a/08, 038b/09

kat- Eklemek, karıştırmak: 045b/09, 030b/18, 045a/12, 045b/12

kaṭār (a) Birbiri ardışına dizili şeyler, kervan: 016b/09

katl (a) Öldürme: 002a/16, 009a/03, 010a/05, 013b/01, 014b/15, 025b/06, 025b/08, 025b/11, 025b/16, 026a/09, 027a/13, 029a/10, 030b/01, 030b/07, 031b/11, 033a/01, 043a/07, 009b/08, 027b/08, 028b/09, 030b/06

kaṭāl (a) Çok kan alıcı, çok öldürücü, hunhar: 001b/05

Ḳāv Özel isim: 043a/01, 043a/02, 043a/07

ḳavā'id (a) Kurallar, kaideler: 016b/05

ḳavl (a) Söz: 003a/19

ḳavm (a) İnsan topluluğu, aralarında münasebet olup bir birlik teşkil eden insanlar, aynı soydan gelen ve aynı dili konuşan insanlar veya bunların küçük bir bölümü, ulus: 044b/10, 018b/17, 019a/14

ḳavuṣ- Bir araya gelmek, birleşmek: 033b/09

ḳay- Bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek: 003b/11, 005b/07, 048b/01

ḳaya Büyük ve sert taş kütlesi: 032b/11, 002a/17, 027a/02

ḳaymaḳ Yoğurt, kaymak: 019a/07

ḳaṣā (a) Beklenmedik olay: 014b/10, 041b/09

kāzīb (a) Yalan söyleyen (kimse), yalancı: 049a/13

kebīr (a) Büyük, ulu: 013b/07, 015a/14, 015b/06, 015b/13, 015b/18, 025a/09, 013b/06, 015b/06

kec (f) Eğri, çarpık: 006b/16

kefil (a) Birisinin bir borcu ifası lazım gelirken, ifa etmediği takdirde, o borcu ifayı kendi üzerine alan kimse. Kefalet eden kimse: 020b/10

kelām (a) Söz: 050a/04, 045b/01, 012b/13

kelb (a) Köpek: 035a/13, 047b/14

kelle (a) Baş, kafa: 006a/09, 048b/15, 010b/18, 012a/18

kemān (f) Yay: 026b/12, 027a/03

kemend (f) Uzakta bulunan herhangi bir şeyi tutup çekmek üzere atılan ucu ilmekli uzun ip: 003b/06, 003b/07, 005b/02, 037a/17, 037a/16, 028b/02, 034a/18, 038a/02, 037b/01, 009a/02, 027a/07, 028a/18

kemer (f) Bele dolayarak toka ile tutturulan, kumaş, deri veya metalden yapılan bel bağı: 003b/03, 005b/01, 005b/03, 008a/09, 008a/11, 005b/03, 008a/08, 008a/11, 015a/07, 008a/12, 015a/03, 015a/04, 024b/13, 011b/06, 026b/17, 016a/08, 019b/10

kemlik (f) Kötülük: 028b/10, 029a/11

kenār (f) Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka: 015a/06, 007a/09, 020b/16, 040a/10

kendi, kendü İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, zat: 034a/04, 004b/17, 007a/02, 040a/11, 002a/03, 019b/10, 020a/12, 020b/03, 021b/03, 022b/09, 024a/11, 024a/12, 027a/13, 033a/08, 034a/17, 036b/08, 037a/09, 039a/15, 039a/17, 039a/18, 039b/09, 043a/16, 044a/19, 045b/07, 048b/12, 049a/11, 032a/13, 031b/05, 033b/17, 034b/01, 018b/16, 020b/07, 021b/05, 021b/07, 022b/19, 032a/08, 041b/16, 046a/15, 036b/01, 047b/08, 047b/11, 018a/01, 030a/02, 034a/09, 037b/05

kepeñk Kapı, pencere, dükkân girişi vb. açıklıkları örtmek için takılan, tahta veya demirden, eğreti veya yerleşik, açılır kapanılır kanat: 043a/14, 043a/11

kerem (a) Cömertlik, lütuf ve ihsan: 011b/15, 036b/10

kerre (a) Defa: 004b/07, 009a/14, 015a/01, 016a/05, 019b/18, 023a/04, 024a/19, 024b/01, 028b/01, 028b/03, 028b/05, 031a/05, 034b/09, 046b/17, 048b/10

kes- Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak: 024b/15, 011b/10, 027a/05, 022b/10, 030a/10, 013a/06, 020a/12, 015a/08

kesdür- Uyumak: 049a/06

keşākeş (f) Çekişme, münakaşa: 029b/07

keşti (f) Gemi: 024a/09

kevser (a) Cennette bir nehir veya havuz: 022a/02

keyfiyyet (a) Keyif, afiyet: 031b/03

Keyvân Özel isim: 017a/09, 033a/06, 033a/08, 033b/02, 033b/10, 034b/15, 035a/07, 035a/16, 034b/14

kezâlik (a) Keza, bu; bu da öyle: 010a/11, 017b/07, 014a/02

kezzâb (a) Çok yalan söyleyen kimse, çok yalancı: 043b/16, 044a/15, 049a/01

kıl- Etmek, yapmak: 025b/04, 030a/10, 038b/07

halâş kıl- 041a/11

namâz kıl- 026b/11

naşihat kıl- 033b/17

niyyet kıl- 032b/04

rüsvây kıl- 044a/18

temâşâ kıl- 018b/18

kılıç Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah: 049b/15, 040b/01, 047b/12, 048b/06, 049b/03

kır- 1. Telef etmek, öldürmek, yok etmek: 012a/04, 045b/11, 039b/01, 018b/07, 017b/16, 021b/08, 002a/08, 015b/01; 2. Sert bir şeyle vurularak ve çarpılarak parçalara ayrılmak: 009a/15, 037b/01, 007a/12, 008b/10, 011b/05, 045b/18, 046b/19, 048a/08

kırâ'at (a) Okuma. Düzgün ve çabuk okuma: 042a/02

kırk Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı, dört kere on: 002a/08, 002a/10, 019a/08, 019a/09, 019a/18, 020a/03, 022b/03, 025a/19, 027b/14, 028a/14, 028a/16, 028b/12, 028b/17, 030b/13, 031a/10, 033b/16, 037b/14, 042b/04, 048a/11

kîse (f) Kese sözünün eski ve asıl şekli: 049b/15

kışşa (a) Ders alınması gereken kısa hikaye: 032a/18, 008b/05, 018a/16

Kît-i Efrûz Bânû Özel isim. Liķâ'nın kızı. Liķâ, Qâsım'ı kendisine meyl ettirmek için kızını Qâsım'la evlendirmek istemektedir: 034a/13, 034a/14, 034b/06, 036b/08, 040a/18, 046b/06, 047b/06, 049b/09, 045a/07, 034a/17, 036a/11, 039a/01, 045a/07,

kıy- Acımayıp öldürmek: 048a/18

kıyās (a) Karşılaştırma, oranlama, mukayese: 006b/19, 021a/17, 007b/02, 013a/05, 005a/01, 014b/04, 011b/06

Kıytol Yer ismi: 039b/10, 050a/06, 039b/06, 040a/04, 044a/05, 044a/14, 047b/19, 049a/07, 049b/04, 049b/05, 044a/17, 049a/04

kız Genç ve evlenmemiş dişi insan: 020b/04, 047b/12, 020b/02, 025b/12, 015a/16, 015b/07, 020b/04, 025b/08, 034a/18, 036a/12, 013b/11, 021a/06, 025a/07, 030b/03, 031a/04, 047b/06, 009b/05, 013b/06, 013b/08, 020b/06, 020b/09, 021b/11, 022a/03, 025a/05, 025a/12, 031a/08, 034a/12, 034a/17, 034b/04, 036a/11, 047b/11, 020b/02

kız- Öfkelenmek, sinirlenmek: 024a/06

kızıl Parlak kırmızı renk: 002b/09, 002b/12, 002b/15, 010a/18

ki (f) Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz, bağlama edatı: 001b/02, 001b/03, 002a/14, 002b/13, 002b/18, 004b/16, 005b/16, 006b/14, 008b/19, 009a/17, 011a/06, 011a/13, 011b/08, 011b/11, 013a/05, 014a/04, 014b/04, 014b/10, 014b/17, 015b/11, 016a/01, 016b/01, 016b/13, 018a/04, 018a/07, 018a/09, 018a/16, 018b/01, 018b/06, 019b/05, 020b/03, 021a/08, 021b/11, 021b/13, 022b/09, 023a/16, 024a/06, 024a/08, 024b/02, 024b/05, 025b/04, 025b/11, 025b/17, 026b/19, 027a/03, 027b/03, 027b/11, 028a/04, 028b/09, 028b/12, 029a/10, 029b/19, 030b/01, 030b/06, 031a/14, 031b/10, 032a/19, 032b/04, 032b/08, 032b/12, 033a/05, 033a/18, 034b/19, 036a/05, 036a/19, 036b/01, 036b/04, 037a/06, 037a/12, 037b/02, 038a/01, 038a/19, 040a/16, 041a/12, 041a/15, 041b/12, 041b/15, 042a/10, 042b/17, 042b/18, 043a/08, 044b/07, 044b/19, 045a/16, 045b/03, 045b/04, 045b/08, 046b/18, 047b/08, 049b/19

kim 1. Bağlaç Ki: 008b/08, 011a/04, 013b/01, 017b/14, 018b/06, 024a/08, 027a/15, 027b/08, 027b/15, 028a/01, 028b/07, 034a/02, 035a/09, 037b/11, 038a/14, 040a/05, 041a/11, 042a/15, 042b/17, 043a/04, 047a/17, 047b/15; **2.** “Hangi kişi? Anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir kelime: 045a/09, 005a/02, 047a/18, 040a/05, 014a/03, 033a/01, 048b/18, 011a/04, 013a/14, 013b/01, 015a/16, 019b/19, 020a/19, 022a/09, 026b/07, 028b/06, 032a/15, 038b/19, 039b/01, 039b/15, 040b/13, 042a/16, 044b/07, 014b/15, 001b/05, 027b/03, 019a/08, 022a/13, 027a/18, 047a/10, 013a/14, 013a/15, 038a/06, 013b/05, 014a/11, 017b/13, 019b/13, 022b/11, 024a/19, 024b/19, 037a/12, 040b/17, 010a/17

kināye (a) Doğrudan doğruya söylenmeyip, dolayısıyla bir anlam ifade eden söz: 015b/18

kişi Şâhıs, zat, nefer: 032a/02, 047a/09, 036a/05

kızb (a) Yalan: 034a/01

ko- Koymak, bırakmak: 019a/07, 019b/11, 022b/14, 029b/19, 044b/08, 045a/16, 005a/09, 023a/08, 048b/08, 049b/04

koç Damızlık erkek koyun: 043a/02, 043a/03, 043a/09, 043a/07

koğ- Kovmak: 032a/04, 009b/17

kol İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm: 012a/02, 012a/05, 008a/09, 005b/05, 016a/01, 015a/05, 011b/16, 016a/08, 019b/10, 033a/08, 039b/11

kolan Atın eyer ve semerini bağlamak için karnının altından geçirilerek bağlanan yassı bağ: 003b/10

kolay Zahmetsiz, zor ve güç olmayan, “sıkılmadan ve yorulmadan yapılabilen.”: 044a/16

koltuk Vücutta omuz başının altında kolun gövde ile birleştiği yer: 011b/03

koy- Koymak, bırakmak: 010b/10, 038b/11, 042b/03, 012b/08, 038b/01

konak Yolculukta geceyi geçirmek için inilen, konaklanılan yer: 008b/13

kon- Bir yerde kalmak, konuk olmak: 001b/07, 021b/17, 005b/11, 006b/09, 008a/15, 012a/16, 031b/15, 017a/15, 008b/14, 004a/04, 031b/07

kopar- Kopmasını sağlamak, kopmasına yol açmak : 043a/01, 042b/19, 043a/06, 041b/13, 041b/15

kork Korkmak, endişe etmek: 006b/18, 007b/02, 035b/17, 013a/16, 004a/03, 029b/13

koş- Koşmak: 017a/13, 020b/11, 046a/19

koy- Koymak, bırakmak: 006a/01, 011b/17, 015a/08, 023a/09, 036a/02, 038b/04, 038b/15, 039b/18, 047a/10, 047b/10, 049b/17, 025b/13, 033a/09

koyul- Girişmek, yapmaya başlamak: 020a/14, 020a/06, 043a/18

koyun 1. Kollar arası, kucak: 012b/17, 026a/15; 2. Geviş getirenlerden, eti, sütü ve yapağısından faydalanılan, boynuzlu, memeli, evcil hayvan: 020a/04, 020b/16, 025a/19, 027a/16

koyuvir- Koyuvermek, bırakıvermek. Koy- fiilinin tezlilik hali:004a/01

köpek Köpekgiller familyasından, birçok çeşidi bulunan, bekçi olarak ve avcılıkta kullanılan, sâdık, evcil memeli hayvan. Canis familiaris: 049a/07, 045b/06

köprü Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini sağlayan ahşap, kagir, beton veya demir yapı: 032b/10, 019b/05

kör Görme duyusundan mahrum olan, görmeyen, ama: 016b/11

kötek Dayak: 015b/19

kötü İstenilen nitelikte olmayan, sâhip bulunması gereken vasıfları taşımayan. Karşıtı: İYİ: 035a/14

köy (f) Genellikle tarımsal alanda çalışılan, konutları ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim birimi, köylük yer, köy yeri: 025a/19

kuç- Kucaklamak, kucaklaşmak, sarılmak: 005b/08

kudret (a) Güç: 037a/19, 044a/16

kudur- Aşırı davranışlarda bulunmak, taşkınlık göstermek: 035a/13, 047b/14

küh (a) Dağ: 009a/01, 023b/09, 025b/02, 006a/06, 022a/08, 022a/12, 023a/10, 023b/08, 024a/11, 025a/03, 025a/09, 025b/05, 025b/19, 027b/08, 018b/17, 031a/16, 038b/14, 042b/07, 029a/01, 029b/16, 030b/19, 029a/05, 032b/13

kul Hizmet için satın alınmış kimse, köle: 044b/11, 007b/07, 049a/09, 028a/11, 013b/06, 043b/15, 047a/13, 037a/13, 037a/11, 046b/03, 047b/05, 038a/04, 037b/12, 021b/08

kulak İşitme organı, kulak: 014a/13, 015a/01, 037b/16

kullan Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak, faydalanmak, kullanmak: 042a/19, 042a/15

kulle (a) Kule: 025a/04, 025a/17, 026a/09, 028a/01, 025a/03, 023a/11, 025b/06, 031a/16, 026b/14

kumān (İt.) Komuta: 002a/07, 011b/12, 021a/11, 039a/14, 043a/16

kum Silisli kütlelerin, bazı kaya ve maden parçalarının tabii tesirlerle parçalanıp ufalanması sonucu ortaya çıkan küçük ve sert tanecikler ve bunlardan oluşan kütle: 018a/19

küre (f) Bir merkeze eşit uzaklıktaki noktalardan meydana gelen bir yüzeyin çevrelediği cisim veya şekil: 023b/10

Ḳureyş Bānū Özel isim: 009b/05

ķurtar- Kurtulmasını sağlamak, kurtarmak: 047a/17, 047b/06, 031a/12

ķurtul- Kurtulmak, tehlikeli veya kōtō bir durumu atlatmak: 024b/15, 040a/12, 043a/19, 043b/01, 047a/01, 047a/11, 047a/15, 029b/15

ķurul- Rahatķa oturmak, yerleşmek: 010b/18, 012a/17

ķuřūr (a) Eksiklik: 014a/01

ķuřluķ Gōnōn sabahla ōęle arasındaki bōlōmō: 011b/19, 049a/05

ķuvvet (a) Gōę: 012a/11, 037a/19, 002a/15, 031a/17, 008b/17, 005b/03, 025a/11

ķuyruk Hayvanların çoğunda, gōvdenin sonunda bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ: 038b/19

ķuyu Kazılmış delik, ķukur: 038a/04

ķuzu Koyunun yavrusu: 020b/16, 020a/04

ķūķūķ Boyutları, benzerlerinininkinden daha ufak olan: 047b/06, 025a/13, 028a/05

ķūffār (a) Mōslōman olmayanlar, kafirler: 002a/07, 002a/12, 6b/07, 8a/13, 011b/11, 039a/19, 002a/17, 012a/03, 012a/16

ķūnām (f) Yuva, in: 023a/18, 026b/10, 026b/17

ķūs- Darılmak: 002b/15, 008a/01

ķūřād (f) Aķık: 022b/02, 023a/05

ķūřende (f) Ōldōrōcō, Ōldōren: 040a/16

ķūtah (a) Kısa, boysuz: 009a/06, 009a/07

ķūtūr Taze, saęlam vb. olmasından dolayı bir řeyden ķıkan ses: 009a/14

-L-

la‘b (a) Oyun: 003a/13

lağım (a) Pis suların, dışkıların akıp gitmesi iķin aķılmıř yer altı yolu, geriz: 042b/19

la‘īn (a) Lanetlenmiş, melun: 006b/05, 008a/16, 008b/08, 009b/10, 009b/13, 009b/17, 011b/03, 011b/05, 017a/19, 017b/16, 017b/19, 018a/03, 034a/15, 035a/11, 035a/14, 035b/12, 036a/10,

037a/08, 037a/14, 037b/10, 038a/03, 039a/11, 039b/02, 039b/14, 040a/11, 040a/13, 040a/19, 044a/08, 044a/11, 044a/15, 047b/03, 047b/04, 047b/14, 048b/04, 049a/01, 049a/06, 049a/11, 049b/03, 009b/19, 009a/13, 046a/16, 009a/05, 009a/11, 009b/15, 011b/10, 018a/11

lakın (a) Ama, fakat: 017a/03, 022a/11, 024a/04, 025a/12, 030a/11, 033a/19, 034a/02, 038a/05, 042b/06, 048a/04, 048a/10, 048a/11, 048b/12, 025b/19, 043b/17, 044b/06, 046a/17

la‘l (a) Kırmızı, al: 007a/08, 039a/06, 047b/10, 012a/01, 038a/06, 041a/12

la‘net (a) Allah’ın rahmetinden, af ve merhametinden mahrum olma: 034a/07, 034b/16, 035b/11, 036a/05, 047b/15

lâyık (a) Yakışan, yaraşır, yakışık: 006b/14, 020b/04, 024b/17, 036b/01, 036b/04

lâzım (a) Gerek, gerekli: 007a/19, 010a/04, 010b/09, 013a/03, 013b/11, 028b/04, 035a/17, 013a/01, 037a/01

Lendühā Özel isim: 003a/16, 003b/01, 003b/02, 003b/05, 003b/06, 003b/07, 003b/11, 003b/17, 004a/01, 004a/04, 004a/18, 004b/08, 004b/10, 004b/11, 004b/14, 004b/18, 004b/19, 005a/01, 005a/02, 005a/05, 006a/17, 006b/02, 006b/11, 007a/01, 007a/15, 007a/18, 007b/12, 010a/11, 012b/02, 012b/03, 012b/04, 012b/05, 012b/06, 006b/10, 003b/10, 005a/05, 003b/14, 004a/03, 004b/03, 004b/10, 004b/17, 006a/14, 006a/18, 012b/01, 003b/13, 004b/02, 004b/13, 006a/01, 042a/13, 003b/08

leş (f) Kokmuş hayvan ölüsü: 006a/08, 048b/19, 048b/19, 027a/19, 014a/02, 015a/19

libās (a) Giysi: 023a/08

Likā Hikayade İslam düşmanı bir şāh: 016a/10, 017a/08, 017a/17, 017a/18, 017a/19, 017b/07, 017b/10, 017b/12, 017b/16, 018a/06, 018a/11, 018a/15, 033b/05, 033b/13, 034a/15, 034b/03, 034b/15, 035b/12, 035b/16, 035b/19, 036a/09, 036a/10, 036a/16, 036b/05, 037a/10, 037a/14, 037a/16, 037b/11, 037b/16, 038a/03, 039a/08, 039a/09, 039b/08, 039b/17, 039b/18, 039b/19, 040a/04, 040a/17, 040a/19, 040b/03, 040b/06, 040b/09, 040b/19, 041a/13, 043b/07, 043b/10, 043b/11, 043b/15, 044a/10, 044a/11, 044b/01, 044b/08, 045b/05, 046a/17, 046b/01, 047a/04, 047a/07, 047b/01, 047b/03, 047b/05, 047b/07, 047b/11, 047b/12, 047b/13, 048b/04, 049a/01, 049a/10, 049a/14, 049a/18, 049b/03, 049b/06, 011a/11, 008a/17, 037a/04, 047a/19, 043b/08, 015b/02, 018a/02, 034a/01, 034a/03, 034a/08, 034a/12, 034b/16, 035b/01, 036a/04, 037b/13, 037b/15, 040b/12, 045b/06, 047a/01, 047a/12, 017a/16, 018a/02, 032b/06, 032b/07, 033b/11, 033b/12, 034a/06, 034a/07, 035a/09, 035b/10, 035b/11, 035b/16, 035b/19, 036a/05, 036a/07, 037a/06, 037b/08, 039b/01, 040b/18, 043b/10, 045b/01, 045b/15, 046a/11, 046a/18, 046a/19, 046b/09, 047a/05, 048b/04, 048b/09, 049a/06, 049a/10, 049a/12

mā'ada (a) –den başka, –den gayri: 003a/05

ma'āden (a) Kendine has parlaklığa sahip, dövülüp haddelenebilen, ince levha ve tel haline getirilebilen, asitler ve bazlarla birleşebilen demir, altın, bakır gibi elementlerin ortak adı, metal: 024a/05

ma'būd (a) İbadet edilen nesne, tanrı: 046b/18

mağāra (a) Yer altında, dağ yamaçlarında, kayalar arasında çeşitli sebeplerle tabii olarak meydana gelmiş olan, insan ve hayvanlara barınak olabilecek genişlikteki oyuk veya kovuk, in, gar, kehf: 026a/04, 042b/14, 025b/02, 026a/05, 042b/16, 026a/02, 043a/06

mağlūb (a) Yenilmiş: 006b/08, 031b/19, 008a/14, 030b/14, 003b/04

mağrūr (a) Gururlu: 017b/01, 046b/02, 050a/09, 017b/17, 048b/05

maḥal (a) Yer: 014b/17, 016a/03, 003b/12, 013a/11, 014b/13, 019b/14, 021a/11, 023a/18, 031b/15, 037b/19, 040a/15, 049b/18

maḥalle (a) Bir şehir veya kasabanın bölünmüş olduğu parçalardan her biri: 022a/17

maḥbūs (a) Hapsolunmuş, bir yere kapatılmış: 028a/08

mā' (a) Su, ab: 026b/09

mā'il (a) Bir yana, bir tarafa doğru eğilmiş, meyletmiş: 013b/18, 034b/16

maḳām (a) Kat, huzur: 030a/13, 030a/15, 030a/18, 031b/07

māl (a) Bir kimsenin, bir tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü: 012a/16, 023a/13, 028a/05, 042b/10, 043b/02, 043b/14, 016b/09, 002a/13

mālīk (a) Sahip: 002a/15, 007a/04, 007a/17, 031a/17, 025a/11

ma'lūm (a) Belli olan, bilinen: 011a/16, 024a/06, 003b/19, 002b/08

mancılık (a) Top yapımının bilinmediği çağlarda, kale kuşatmalarında, ağır taş gülle fırlatmakta kullanılan basit bir savaş aracı: 038a/07

māni' (a) Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel: 004a/07, 004a/16, 046a/06, 035b/03

mār (f) Yılan: 038b/16, 043a/10, 038a/09, 038b/03, 038b/17, 038a/07

ma'reke (a) Savaş alanı, harp meydanı, cenk yeri: 040b/19

ma‘rifet (a) Ustalık, hüner, uzmanlık: 040b/08

mâtem (a) Yas: 024a/02, 042a/10, 042b/04

Mâyil-i Bahteri Özel isim: 002a/04

mazlûm (a) Zulüm görmüş, haksızlığa uğramış, kendisine zulmedilmiş: 018b/19

me‘âl (a) Anlam, kavram, mana, mefhum: 007b/05

meclis (a) Toplanılacak, oturulacak yer: 007a/03, 007a/09, 010b/17, 012a/17, 015a/13, 007a/04, 015b/04, 036b/08, 007a/06

medâr (a) Sebep, vesile: 031b/01

meded (a) Yardım: 017a/18, 017b/15, 032a/01

medh (a) Övgü: 034b/03

meger (f) Ancak, yalnız, yoksa, meğer: 003b/10, 004b/19, 006a/10, 007a/10, 008b/13, 009a/05, 015a/10, 019a/04, 019a/13, 020a/02, 020b/01, 020b/15, 023a/18, 024a/14, 028b/19, 031b/06, 032a/04, 032b/14, 033b/03, 034a/12, 037b/13, 038b/16, 039b/11, 040b/11, 041a/12, 042a/06, 044a/02, 044a/03, 044a/06, 044b/03, 049b/06

mehâbet (a) Büyük ve heybetli kimseler veya şeyler karşısında duyulan çekinme ve korku hissiyle karışık saygı: 040a/06

mehere (a) Elinden iş gelen, becerikli, hünerli kimseler, mahir insanlar, ustalar, üstatlar: 027a/07, 038b/18

Mehlân-Nerre Özel isim: 009a/02

mekân (a) Yer: 026b/02, 042a/06, 023b/18

melâ‘în (a) Lanetlenmiş kimseler, mel’unlar: 035a/11, 009a/09

melik (a) Hükümdar, padişâh, hakan: 002a/16, 006a/08, 006a/09, 006a/12, 006a/14, 006b/03, 006b/07, 006b/09, 007b/15, 007b/17, 008a/02, 008a/05, 008a/08, 008a/15, 008b/03, 008b/04, 009b/07, 009b/09, 010b/06, 011a/05, 011b/01, 011b/08, 012b/15, 014a/19, 032b/17, 033a/03, 033a/10, 033b/02, 033b/03, 033b/08, 034a/06, 034a/11, 034a/13, 034a/19, 035a/05, 036a/02, 036b/13, 038a/18, 039b/13, 040b/11, 041b/14, 043b/03, 044a/15, 044b/15, 046b/11, 046b/16, 048b/02, 050a/02

Melik Tanbūs Likā taraftarı, İslam düşmanı bir şah. Bedī'ü'z-zamān tarafından öldürüldü: 006a/08, 006a/10, 006a/13, 006a/14, 006b/03, 006b/04, 006b/07, 007b/17, 008a/04, 008a/05, 008a/08, 008a/10, 008a/11, 009b/12, 011a/08, 011a/10, 011b/01, 011b/08, 008a/15, 008b/03, 009b/09, 002a/16, 006b/07, 008b/04, 009b/07, 006b/09, 008a/02, 008a/09

Melik-zād Özel İsim: 002b/05

mel'ūn (a) Allah'ın lanetine uğramış, rahmetinden mahrum kalmış, lanetlenmiş, lanetli: 009a/08, 009b/17, 037b/09, 043b/11, 018a/09, 035b/18, 016a/10, 038a/15, 011b/07, 010a/03, 037b/17

men' (a) Engel olma, alıkoyma: 003a/03, 003a/10, 004b/16, 006b/05, 007b/16, 007b/18, 016a/07, 019b/03, 020a/10, 021a/19, 022b/06, 024b/07, 024b/10, 032a/10, 037b/10, 044b/19, 048a/18

Mercān 'Ayyār Bānū Özel isim: 034b/05, 034b/08, 034b/12, 038b/11, 039a/03, 040a/18, 044a/02, 046b/07, 046b/11, 047a/03, 047a/05, 047b/09, 047b/17, 049b/06, 049b/12, 049b/17, 050a/03, 050a/04, 034b/06

merd (f) Yiğit: 048a/04, 024b/16, 044b/06, 035b/06, 005a/07

merdāne (f) Yiğitçe: 009b/10

merhabā (a) selamlaşma sözü: 022b/12, 034b/14, 034b/18

merhem (a) İçinde gerekli etkili maddeler bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız, deri üzerine sürülerek kullanılan ilâçların ortak adı: 049b/15

merkez (a) Belirli bir yerin ortası, orta kabul edilen en önemli yeri: 011a/19

mermer (y) Renkli, damarlı ve beyaz çeşitleri olan, perdah ve cilaya elverişli, billurlaşmış bir çeşit kireç taşı: 042b/16

mertebe (a) Derece, miktar: 002a/15, 003b/19

meskūna (a) Yerleşilmiş, iskan edilmiş: 009b/06

mest (f) Sarhoş, kendinden geçme: 008a/06

meşgūl (a) Bir işle uğraşan, iş görmekte olan: 018a/15

meşrūh (a) Ünlü, tanınmış, bilinen: 010b/04

meşveret (a) Bir konu hakkında tecrübeli kimselere, o konuyle ilgili olanlara danışma, fikir alma, müşâvere etme: 008b/08

Mevlâ (a) Kainatın yegane sahibi ve efendisi durumunda olan Allah: 037a/18

meydân (a) Herhangi bir yerde bulunan açık ve düz yer, açıklık, saha, kır: 001b/10, 004a/09, 005a/12, 006b/03, 008a/04, 011a/19, 001b/11, 002b/06, 003a/17, 005a/12, 005a/14, 006b/03, 008a/03, 008a/05, 011a/10, 011b/01, 014b/02, 036a/02, 044b/06, 044a/17, 049a/03

meyl (a) Eğilim: 026b/06, 034a/09, 035b/16, 026b/04, 026b/05, 036a/13

meyyit (a) (Mevt. den) Ölü. Cansız. Ölmüş: 049a/10

mezheb (a) Bir dinde belirli görüş ve anlayış farklılıklarından doğan kollardan her biri: 017b/07

mı, mi Soru edatı: 002a/18, 003a/01, 006b/18, 007b/02, 007b/08, 010a/08, 015a/03, 022b/05, 028a/15, 035a/01, 045b/02, 047b/16, 048a/09, 008b/19, 014b/09, 040b/05, 046a/13, 002a/19, 009b/12, 009b/13, 010a/08, 010a/14, 010b/11, 017a/04, 018a/07, 019b/09, 029b/10, 044a/05, 046a/09, 046b/02, 048a/15, 006a/05, 036b/14, 027b/18, 035a/09, 002b/17, 013a/03, 017b/13, 029b/01, 010a/14, 004b/15, 003b/04

mıh (f) Çivi, kazık: 039b/07, 045a/16

mîl (a) Yol kenarına dikilen dikilitaş 018b/03, 018b/05, 043a/06

mırıld- Fısıltıyı andıran alçak bir sesle kendi kendine konuşmak, söylenmek: 017b/10

miftâh (a) Anahtar: 023a/02

miğfer (a) Muharebede başa gelebilecek darbelerden korunmak için takılan başlık: 040a/09, 011b/17

mihmân (a) Konuk 026a/09

miḥnet (a) Sıkıntı: 018b/02, 027b/16

Mihrân Özel isim: 028a/03, 028a/04, 028a/13, 028a/17, 030a/10, 031a/10, 031a/11, 031a/14, 031a/15, 031b/01, 031b/09, 028b/16

miḳdâr (a) Parça, kısım, değer, derece: 014b/11, 020a/04, 024a/06, 042b/10, 042a/05

minnet (a) İyiliğe karşı duyulan şükür hissi: 036a/14

minvâl (a) Tarz, yol, suret, şekil: 005a/14, 043a/13, 010b/04

Mirşād Vezīr Özel isim: 042b/03

misāfir (a) Konuk: 019a/05, 019a/12, 015b/08

mişāl (a) Örnek: 017a/18, 037b/16

misli (a) Benzer, eş: 038a/09

mu‘allim (a) Öğreten, tâlim eden, öğretici, eğitici kimse: 005b/15, 006a/05, 008b/06, 008b/11, 009a/04

Mu‘allim-i Kāf Özel isim: 5b/16, 006a/05, 008b/06, 008b/11, 009a/04, 005b/18, 008b/07

mu‘āmele (a) Bir kimse veya topluluğa karşı olan davranış, tutum, bir yolda davranma, kullanma: 003a/07

mu‘ānid (a) İnatlaşan, inat eden (kimse), inatçı, muannit: 036a/07

mu‘atıl (a) Bırakılmış, terkedilmiş, kullanılmaz, iş görmez veya işe yaramaz duruma gelmiş: 029a/13

muḥabbet (a) Sevgi, sevme, sohbet: 036b/16, 036b/18, 036b/13

muḥālefet (a) Karşı düşüncede olma: 006b/16, 045b/10

muḥālif (a) Uymaz, karşı, zıt, benzemez, aksi olan: 040a/14

muḥāşara (a) Kale, şehir, kasaba vb. bir yerin yâhut bir birliğin etrâfını askerle çevirip giriş çıkış ve ikmal yollarını kesme, kuşatma: 017a/07, 017a/12, 041a/15, 032b/01

muḥib (a) Seven: 017b/14

muḥkem (a) Sağlam, sağlamlaştırılmış: 033b/04, 045b/18, 033b/06

Muhrāk Şāh Özel isim: 030a/08

muḥtāc (a) Bir şeye ihtiyacı olan, bir şeye ihtiyac duyan, muhtaç: 023a/10

muḥtaşar (a) Ayrıntılı olmayan, derli toplu, kısa, öz, mücmel: 022a/04

mu‘in (a) Yardım eden, yardımda bulunan, destek olan kimse: 026b/15

muḫābele (a) Bir işin, davranışın gerektirdiği karşı davranış veya iş, karşılık: 001b/07

muḵābil (a) Bedel, karşılık: 002a/01, 003b/01, 004a/11, 005a/13, 005b/11, 006b/04, 031b/18, 032a/06

muḵaddem (a) Önde olan, önde giden: 002a/19, 044a/06

muḵaddemā (a) Bundan önce, evvelce, eskiden: 013a/03, 034a/10, 048b/04

muḵadder (a) Yazgıda var olan, yazgı ile ilgili olan, alında yazılı olan: 013a/17

muḵarrer (a) Kararlaştırılmış, kesin: 001b/08, 037b/18, 006b/02

muḵayyed (a) Bir işe önem verip bakan: 021b/02, 024b/01, 006b/10, 011a/07

murād (a) İstek, istenilen şey, “arzu, dilek”: 003a/06, 009b/08, 018b/19, 042b/02, 034a/08, 048a/06, 043a/04, 036b/17, 017b/03, 022a/08, 029a/06, 034a/19, 043b/12, 043b/15, 024a/12, 029a/04, 032b/17

musallaṭ (a) Bir kimsenin sıkıntı verecek, bıktıracak şekilde üzerine düşen: 045b/04

muṣanna‘ (a) Tasnī edilmiş, sanat eseri olarak meydana getirilmiş: 008a/06, 011b/03, 048a/19, 003a/10

muṣayḵal (a) Cilalanmış, parlatılmış, mücella: 022b/16

muṭalsam (a) Büyülü, sihirli, tılsımlı: 050a/07

mu‘temed (a) İnanılır, güvenilir, emin, îtimâda şâyan (kimse): 020b/11

muṭī‘ (a) İtaatli, terbiyeli, isyan etmeyen: 028b/03, 036b/12

muṭlak (a) Herhangi bir şart ve kayıtla sınırlı olmayan, kayıtsız şartsız: 010b/11, 020b/06

muvaḥḥiṣ (a) Korku ve ürküntü veren, dehşete düşüren, ürkütücü: 014b/12

mūzi İnciten, eziyet veren, rahat bırakmayan: 045a/12

mübārek (a) Mübarek: 041a/02

mücellā (a) Parlak, cilâlı, cilâlanmış: 022b/16

müferriḥ (a) Ferahlık veren, ferahlatıcı, iç açıcı: 018b/16, 031b/07

müheyyā (a) Hazır, amade: 036b/08

mühr (f) Üzerine bir kimse, makam veya kuruluşun ismi kazınmış olan ve basıldığı kâğıt vb. yerde bıraktığı iz imzâ yerine geçen mâden, plastik vb. den yapılmış damga, kaşe: 023b/04, 042a/01

müjde (f) Sevinmeye yol açan haber, iyi ve sevindirici haber, “muştı”: 025b/04, 026a/08, 046b/01

mükâfât (a) Bir hizmet ve iyiliğe karşı edilen iyilik: 028b/09, 043b/18

mülâhaza (a) Düşünce: 025b/17

mülk (a) Bir devlet ve hükümdârın emir ve idâresi altında bulunan memleket, bir devlet ve hükümdârın ülkesi 031b/03

mümkîn (a) İmkan dahilinde olan: 004b/05, 042a/10

münâcât (a) Allah’a yalvarma: 018b/10

münâfık (a) Nifak sokan, ikiyüzlülük eden, ikiyüzlü: 043b/16

münâsebed (a) İlgi, yakınlık: 007a/15, 010b/07, 013b/10, 034b/02

münâsib (a) Uygun, yerinde: 028b/07

münevver (a) Aydın, aydınlatılmış: 029a/11

mürâca‘at (a) Başvurmak: 016b/11

mürüvvet (a) İnsanlık, iyilik: 010b/19, 012b/08

müsâ‘ade (a) İzin: 048a/16

müsellem (a) Verilmiş, teslim edilmiş, tevdi olunmuş: 014a/05

müslîmân (a) İslâm dininden olan kimse: 008a/17, 009a/08, 016a/12, 020a/13, 020a/15, 020a/16, 020b/09, 020b/11, 021a/05, 021a/06, 021b/10, 024b/17, 025a/02, 026a/12, 028a/09, 028a/15, 030a/06, 030a/11, 031a/08, 032a/13, 033a/08, 036a/06, 041a/18, 042a/04, 045b/12

müstağrak (a) Batmış, dalmış, içine gömülmüş garkolmuş: 049a/10

müşâvere (a) Danışma: 007a/02, 011a/09, 031b/05, 045b/11

müşerref (a) Şereflenmiş, şerefli. Herkesce kıymetli: 030a/05

müvekkel (a) Vekil tayin edilen, kendisine vekalet verilen (kimse), vekil: 038b/04

müeyssir (a) Bir şeyin olmasını, yapılmasını, elde edilmesini kolaylaştıran: 041a/17

Müzāhimi'bni Ferhād Özel isim: 003a/11

-N-

nā (f) Olumsuzluk eki

nā-bekār (f) Hayırsız, yaramaz, müfsit, kötü hareket sahibi: 003b/08, 004b/14, 006b/16, 006b/18, 007b/06, 007b/07, 013b/10, 014a/05, 014b/07, 022b/04, 024b/03, 029b/16, 010a/06, 021a/08, 046a/03, 010a/14, 015a/02, 015a/09, 017b/07, 035a/14, 024b/15

nā-çār Çaresi olmayan, çaresiz, mecbur: 013a/17

nā-merd Alçak, aşağılık, namert: 013a/15

nādim (f) Nedamet etmiş, pişman: 012b/14, 034b/17

nafaḳa (a) Geçinmek için gerekli olan yiyecek, içecek ve bunun için sarfedilen para: 027a/15, 027a/16, 026a/14

nāgāh (f) Ansızın, birdenbire, nagehan: 005b/14, 018b/11, 022b/01, 026a/04, 026b/17, 026b/18, 027a/19

nā'il (a) Muradına eren, ermiş, ele geçiren 043a/04

nākīlān (a) Nakledenler: 001b/02

naḳḳāš (a) Renkli resim ve tezyinat yapan sanatkar, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mimari eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası: 034a/11

naḳl (a) Bir şeyi ağızdan ağza ve kitap vasıtası ile ulaştırma: 010b/03, 041a/14, 044a/01, 044a/02, 031a/13

nām (f) Ad, adında, adlı, ün, şöhret: 004a/15, 005b/17, 038a/05, 038a/18, 039a/04, 029a/08, 045b/14, 031a/02

namāz (a) İslam dinince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslam'ın beş şartından birini teşkil eden ibadet: 026b/11

nām-dār (f) Ünlü, namılı: 018b/04

nāme (f) Mektup, kitap: 002b/03, 006a/14, 006b/10, 012b/16, 023b/03, 030b/06, 030b/19, 033a/12, 033a/18, 037a/06, 041b/19, 005b/15, 023b/17, 033a/14, 042a/01, 042a/07, 025b/12, 041b/03, 001b/07, 041b/06, 033a/14

nāmerd (f) Alçak, aşağılık, namert: 013a/15

nān (a) Ekmek: 015b/12

nar (a) Ateş: 035a/01

nār (f) Nargillerden, düzgün ve parlak yapraklı, canlı kırmızı iri çiçekli, hafif dikenli ağaççık: 026a/15

na'ra (a) Haykırma, bağırma: 002b/07, 010a/13, 011b/01, 014b/18, 016a/07, 020a/05, 021a/14, 022b/04, 024a/18, 037b/01, 039a/12, 039b/07, 039b/11, 040a/04, 040a/16, 041a/08, 041a/10, 044a/14, 048a/01, 049a/01, 002b/08, 015a/05, 043a/15, 044b/02, 046b/15, 046b/16, 001b/11

naşīb (a) Pay, hisse: 025b/15, 026a/14, 050a/10

naşihat (a) Öğüt, nasihat: 001b/04, 008b/03, 009b/10, 034a/06, 037a/05

naşıl Nasıl, ne şekilde: 002b/17, 010a/03, 010b/02, 024a/05, 027b/03

naṭ' (a) Yemek yemek veya başka bir iş için yere serilen örtü: 046b/05

naẓar (a) Bakış, bakma: 008b/18, 034b/15, 042b/15

nāẓır (a) Bakan, nazar eden: 033b/13

naẓīr (a) Benzer, eş: 036b/06, 016a/11

ne Ne, hangi, hangi şey: 002a/16, 004a/16, 006a/18, 007a/15, 007b/05, 008a/18, 009b/11, 010b/01, 010b/05, 010b/06, 012b/05, 013a/04, 013b/10, 013b/11, 014a/10, 014a/11, 014a/15, 014b/07, 019b/07, 024a/13, 024a/19, 024b/04, 028b/06, 029a/04, 029a/09, 029b/08, 030a/03, 032b/16, 032b/18, 034a/15, 034b/02, 034b/07, 035a/10, 035b/14, 036a/04, 036b/02, 036b/11, 037a/08, 040b/04, 040b/07, 041a/13, 041b/03, 041b/07, 041b/09, 042a/16, 042a/17, 042b/10, 044b/10, 044b/18, 045b/06, 047a/13, 049a/03, 049b/08, 010a/14, 011a/03, 012b/01, 012b/19, 014a/11, 014a/14, 015b/08, 019a/11, 019a/15, 021a/12, 029a/04, 029a/09, 032b/17, 036b/11, 041b/01, 048a/13, 007a/17

ne'am (a) Evet: 027b/19

neccār (a) Dülger, marangoz, doğramacı: 012a/06

nekbet-nikbet (a) Talihsizlik, bahtsızlık, düşkünlük: 049a/18, 047a/14, 049a/16 017a/19, 037b/12, 039b/02, 039b/19, 043b/15, 036a/10, 039b/03

nene Neyine: 013a/02, 035a/17

nerdbān (f) Merdiven: 043a/10

nerede Nerede, hangi yerde. Nere'nin lokatif hali: 041b/07

nereye Nereye, nere'nin datif hali: 025a/07

nerre (f) Erkek, ner: 009a/16, 030a/17, 042b/06

nesne Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje: 016a/03, 032b/19, 038b/13

netice (a) Sonuç: 014b/06

nevbet (a) Sıra, sıra ile görülen iş, nöbet: 011a/01

nevbetci (a) Nöbet tutan kişi: 025a/19

nevrüz (f) Eski takvimlere göre güneşin Koç burcuna girdiği, gece ile gündüzün eşit olduğu, yılın ve ilkbaharın başlangıcı sayılan 21 Mart günü: 028a/02, 028a/03

neye (ne'den yönelme hali ekinin kalıplaşmasıyla ne+y+e) Bir şeyin sebebini sormak için kullanılır; niçin, neden: 037a/12, 044b/11

neyle- Ne yapmak, ne etmek, ne eylemek: 046a/16, 004b/07, 036a/13, 004b/10, 013b/17, 015b/08, 021b/02, 039a/09, 029a/15, 020b/17, 035a/15, 048a/10, 017a/03

nışf (a) Yarım, yarı: 016b/03, 039a/01, 042b/11, 026a/15

nişîn (f) Sonuna geldiği kelimelere "oturan" anlamı katarak Farsça usûlüyle birleşik sıfatlar yapar: 025a/05, 025a/08, 030b/02, 033b/15, 030b/10

nîze (f) Kargı, mızrak; süngü, harbe: 002a/02, 002a/03, 004b/13, 006a/09, 011b/03, 014b/06, 029b/17, 029b/18, 042a/13, 044b/13, 045a/16, 029b/18, 002a/02, 002a/03

nice Nasıl, kaç, ne kadar, hangi, birçok: 003a/14, 003b/09, 006b/11, 008a/05, 008b/01, 008b/08, 012b/03, 015b/17, 016b/07, 016b/12, 017a/03, 018a/07, 018b/18, 019a/11, 019b/08, 021a/03, 021b/14, 025b/09, 027a/11, 028b/04, 030b/17, 032a/11, 034a/16, 035b/03, 040b/01, 043b/02, 047a/08, 032b/07, 028a/18, 006b/12

niçün Niçin, neden: 003b/17, 005a/03, 005b/01, 006a/18, 010b/06, 012b/13, 013b/15, 019b/17, 030a/15, 037a/11, 043b/10, 045b/02, 048a/06, 048a/13

nihāyet (a) Son, sonuç: 003a/14, 005b/03, 018b/02, 026b/08, 031a/10, 037b/08, 042b/13, 043b/08, 042b/19, 025a/09, 042b/16

nikāb (a) Yüz örtüsü, peçe, yaşmak: 002b/16, 005a/01, 005b/06, 037a/01, 047a/10, 001b/06

nikāh (a) Evlenmenin kanuna uygun olarak yapılması, iki tarafın ve Şāhitlerinin ifadeleri dinlenip kaydedilme işlemi: 022a/05

ni met (a) İyilik, yiyecek, içecek: 015b/13

nire Nere, hangi yer: 038b/05

nişān (f) İz, belirti: 025b/16, 025b/19, 027a/12

niṭāk (a) Kuşak, kemer: 024b/06

niyāz (f) Yalvarma, dua: 026b/11, 046b/04, 047a/14, 041a/01

niye Niçin, neden: 010b/08, 035a/07, 036a/02

niyyet (a) Niyet, maksat: 032b/04, 048a/10

n'ola Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı, nedir, ne olabilir: 020b/10, 022a/04, 025b/03, 027a/10, 029a/07, 034b/08, 036a/15, 045b/11, 049b/12, 013a/17, 019a/06, 026a/17, 042b/11, 049b/05, 050a/02

Nure'd-dehnan Özel isim: 041b/14

nūr (a) Işık, ziya, nur, parıltı, aydınlık: 005a/03, 007a/18, 035a/01

nūmāyān (f) Görünücü, görünen: 022b/03

-O-

o Teklik üçüncü Şāhıs zamiri: 029b/12

oba Çadırlarda yaşayan göçebe ailelerin meydana getirdiği topluluk, oymak, çadır halkı, göçer evli kabile: 019a/04, 019a/06

oğul Erkek evlat: 020b/13, 021a/04, 022b/11, 024b/19, 027b/04, 027b/18, 029b/10, 031a/15, 041b/04, 041b/07, 005a/05, 006a/03, 012b/10, 026b/13, 028a/04, 033a/18, 004a/15, 005b/06,

004a/13, 019a/16, 026a/12, 027a/09, 035a/02, 019a/13, 031a/18, 041b/13, 004a/01, 031b/09, 015b/09, 017b/05

oğlan Erkek çocuk: 017b/04, 033b/14, 049b/01

oğrın 039a/18, 043b/06, 049a/08

ok Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk: 026b/12, 026b/14, 027a/01, 027a/03, 027a/04, 039b/07, 046a/10, 044a/17, 049a/04

oku- Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları seslendirmek veya düşünceyi anlamak: 005b/16, 013a/11, 018b/03, 022b/19, 023a/07, 026b/06, 033a/14, 042b/17, 043a/08, 031a/01

ol O gösterme sıfatı: 001b/03, 003b/12, 004a/08, 006a/08, 006b/19, 007a/11, 009a/09, 011b/15, 012a/14, 012b/19, 014a/15, 014b/12, 015a/06, 015b/11, 016a/16, 016b/04, 016b/14, 016b/19, 017a/06, 018b/01, 019a/06, 019a/07, 019a/09, 019a/12, 019a/13, 020a/01, 020b/02, 020b/03, 020b/11, 022a/04, 022a/14, 022a/17, 023b/09, 025a/05, 025a/12, 025b/04, 025b/09, 025b/11, 025b/15, 026b/03, 026b/05, 026b/10, 026b/11, 027a/06, 027a/13, 028a/16, 029a/11, 029b/04, 029b/06, 030a/18, 030b/01, 030b/05, 031a/09, 031b/05, 032a/01, 032a/19, 033a/16, 033a/18, 033b/13, 034b/12, 034b/17, 035b/04, 035b/09, 035b/10, 036a/05, 036b/12, 037b/02, 038b/01, 038b/03, 038b/07, 040b/07, 040b/11, 040b/14, 041a/02, 041a/03, 041a/15, 041a/19, 041b/17, 042a/10, 043a/06, 044a/05, 044b/03, 044b/04, 045a/07, 045a/12, 045b/01, 045b/04, 045b/11, 047a/18, 047b/01, 049b/18, 050a/10

ol- Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak, olmak: 008b/08, 008b/09, 027a/01, 034b/19, 011a/03, 013a/18, 024a/05, 029a/15, 030a/11, 033b/14, 048b/06, 04a/09, 005b/10, 010b/02, 011a/18, 016b/06, 022b/07, 024a/06, 025a/02, 026a/04, 026b/16, 027a/11, 028a/15, 030a/06, 030a/07, 030b/15, 030b/17, 031b/08, 031b/19, 032a/17, 032b/14, 033a/09, 033a/11, 034b/17, 036b/01, 040a/14, 040a/17, 041a/04, 041a/08, 041a/18, 041b/01, 041b/09, 042a/10, 042b/02, 044b/16, 045a/11, 046a/06, 047a/07, 047a/16, 047b/17, 050a/13, 046a/17, 008b/07, 009b/06, 014b/11, 016a/12, 019b/05, 020b/15, 021b/10, 022a/13, 027b/19, 028b/03, 030a/06, 031a/08, 032a/04, 039a/02, 041b/10, 042b/05, 044a/01, 048a/03, 046b/02, 007a/04, 005b/12, 017a/12, 044b/09, 017b/14, 030a/11, 038b/05, 005a/06, 024a/05, 003a/16, 017a/10, 028b/11, 004a/11, 005a/16, 006b/08, 024a/01, 028a/03, 030b/18, 036b/10, 039b/16, 045b/13, 047b/19, 009b/14, 014b/18, 020a/15, 021a/05, 026a/12, 021a/03, 044b/18, 048b/07, 033a/17, 003a/16, 003a/18, 003b/02, 005a/19, 018a/08, 044b/15, 009b/10, 041b/15, 010a/17, 008b/04, 009b/02, 012a/16, 024b/01, 037a/06, 041a/17, 011a/07, 044b/17, 031b/07, 014b/08, 024b/17, 008a/17, 009b/14, 010a/07, 025b/18, 030a/02, 010b/12, 008b/11, 049a/18, 021b/03, 023a/01, 036a/04, 041a/19, 042b/13, 006b/14, 012a/14, 035b/11, 038b/13, 030a/03, 038b/12, 005b/19, 021b/06, 030b/11, 032a/07, 034b/16, 041a/01, 041b/16, 049b/08, 032b/12, 009a/06, 041b/02, 019b/03, 004b/15, 012b/08, 035b/02, 004a/13, 007a/19, 010a/02, 010b/05, 010b/13, 019b/13, 022a/09, 024a/14, 033a/03, 033a/18, 034a/16, 036b/11, 042b/11, 046b/05, 020a/15, 028b/13, 041a/14,

019a/03, 007a/17, 035a/08, 024a/07, 031a/14, 022a/12, 017a/10, 017a/11, 032a/14, 032a/16, 042a/09, 001b/08, 001b/09, 002a/02, 002a/09, 003a/08, 003b/01, 004a/08, 004b/10, 005a/11, 005a/13, 005b/03, 006a/10, 006a/14, 006b/02, 006b/10, 006b/15, 007a/12, 008a/02, 008a/11, 008a/14, 008b/07, 008b/09, 008b/16, 009a/18, 009b/18, 010b/09, 011b/10, 011b/15, 012a/06, 012b/14, 013b/18, 014a/03, 014b/02, 014b/16, 015a/10, 015a/19, 015b/03, 015b/04, 015b/05, 015b/14, 016b/04, 016b/08, 017a/11, 017a/14, 017b/01, 018a/19, 018b/01, 018b/10, 018b/11, 019a/03, 019b/01, 019b/05, 020a/07, 020a/08, 020a/16, 020b/03, 020b/05, 020b/08, 021a/15, 021b/19, 022a/14, 022a/17, 022b/02, 022b/04, 022b/17, 024a/04, 024b/03, 024b/06, 026b/12, 026b/15, 026b/17, 027a/19, 027b/01, 029b/10, 030b/10, 030b/14, 031a/10, 031b/10, 031b/15, 031b/17, 031b/18, 032a/06, 032a/14, 032b/03, 032b/04, 032b/15, 033a/11, 034a/14, 034b/09, 037a/05, 038a/10, 038b/09, 039b/06, 040a/03, 041a/02, 041a/10, 043a/05, 043a/06, 043a/15, 043b/02, 043b/09, 044a/05, 044b/01, 044b/19, 045a/06, 045a/19, 045b/12, 046b/13, 046b/14, 048b/02, 048b/16, 048b/17, 049a/14, 049b/11, 050a/02, 050a/11, 008b/01, 019a/11, 019a/17, 023a/05, 025b/02, 029a/13, 030a/12, 035a/19, 036a/16, 036b/02, 037a/08, 004a/13, 017a/09, 038a/12, 020a/19, 011a/07, 025b/01, 004b/04, 006a/02, 010b/12, 016b/13, 017a/01, 020b/09, 025b/15, 034a/16, 037a/08, 042b/11, 010b/10, 024b/17, 021a/06, 044b/10, 019a/01, 020b/10, 035b/03, 037a/02, 005a/17, 032a/12

ardında ol- 027a/14

ayırd ol- 003b/03, 003b/14

‘âkıl ol- 039b/03

bunda ol- 012b/02

ber-murād ol- 022a/06

esîr ol- 003a/11

eyüce ol- 006a/11

güşâ ol- 007a/03

ğayb ol- 019a/02

hayrân ol- 018b/08

işâret ol- 027b/13

kâdir ol- 044b/11

karındaş ol- 015b/01

lâyık ol- 006b/14

mağlûbe ol- 006b/08

ma‘lûm ol- 011a/17

meşgûl ol- 018a/15

müslimân ol- 036a/06, 020b/11, 020a/13

nafaqa ol- 027a/15

nâ‘il ol- 043a/04

nice ol- 016b/07

nümâyân ol- 022b/03

rehber ol- 026a/17

revāne ol- 014b/17

ser-‘asker ol- 029a/05

serāseme ol- 011b/08

süvār ol- 016b/04

tābi‘ ol- 037a/08, 006a/16

taşra ol- 021a/10

tīg tīga ol- 014b/18

vāki‘ ol- 016b/01, 016b/12, 021b/14

yara ol- 018a/11

zāhir ol- 022b/02

zebūn ol- 032a/07, 018b/01

omuz Arkanın en yukarısı, boynun iki tarafında kolların uçlarına dek uzanan yer, çiğın: 024a/11, 045a/04, 048b/01, 023b/13

on On, dokuzdan sonra gelen sayının adı: 008b/18, 009a/03, 020a/16, 022a/07, 022a/16, 030a/19, 041a/16

ora O yer: 007a/19, 010a/04, 023a/18

orta Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer: 002b/01, 025b/13, 039b/18

otur- Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek, oturmak: 007b/03, 007b/10, 010a/09, 019a/12, 025b/15, 025b/17, 036a/09, 005b/09, 006a/12, 011a/09, 019a/06, 037a/09, 037a/10, 007b/14, 047a/03, 050a/04, 026a/06, 039a/11, 017b/12, 017b/05, 019b/18, 007a/07, 021b/11, 030a/15, 041a/19, 046b/17, 049a/19, 049b/14, 020b/16, 049a/03, 035b/04

otuz Otuz rakamı: 005a/15

oyna- Eğlenmek, oynamak: 002b/12, 003a/01, 010a/19, 015b/17

-Ö-

ög- Yüceltmek, övmek: 011a/14

öl- Yaşamaz olmak, can vermek, hayatı sona ermek, göçmek, vefat etmek: 024a/17

öldür- Bir canlının hayatına son vermek: 013a/14, 009a/09, 027a/08, 027b/11, 027a/12, 040b/01, 001b/05, 027b/03, 047a/15, 027b/12, 008a/18, 004a/03, 029b/14, 040b/18, 036a/08, 008a/17, 033b/19, 018a/03, 049a/15

ölüm Canlılarda bütün hayati olayların son bulması: 031b/17, 014b/05, 011a/11

‘Ömer-i Ayyār Özel isim: 001b/03, 003a/07, 004b/01, 010b/16, 012b/16, 013a/01, 016a/09, 016a/18, 016b/10, 016b/18, 032b/14, 041b/03, 042b/09, 042b/11, 043a/17, 002a/18, 002a/19, 004b/06, 004b/10, 004b/12, 005a/07, 005b/05, 007a/05, 010b/02, 012b/18, 013a/03, 013a/07, 014b/17, 015b/04, 015b/15, 017a/02, 032b/17, 033a/01, 033b/06, 041b/02, 041b/10, 042b/14, 043a/04, 043a/15, 043b/01, 011a/02, 004b/12, 010b/02, 033a/12, 033b/01, 013a/08, 016b/14, 032b/15, 013a/07, 041b/06

‘ömr (a) Hayat, yaşama, yaşayış, ömür: 030a/19, 036b/03

ön Ön, ön taraf: 019b/11, 028b/19, 029a/01, 011b/02, 044b/05, 033a/01, 017a/17, 030a/05, 044b/04, 008b/10, 008b/14, 011b/19, 043a/12, 011b/11, 021a/10, 022b/15, 026a/04, 026a/18, 030a/03, 043a/15, 049a/05, 045a/09, 046b/15, 015b/06, 012b/18, 017b/06, 017b/07, 017b/18, 022a/18, 022b/16, 019a/07, 033a/09, 045a/12

öp- Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek için dudakları bir kimseye değdirmek: 005a/05, 005b/08, 018b/14, 026a/07, 021a/13, 022a/06

öte Bulunulan yere göre karşı yanda olan: 013b/03, 020a/19, 022a/12, 025a/09, 026b/07, 032a/05, 037a/18, 046a/01, 049b/14, 026b/04, 015b/15

ötürü Bir şeyden dolayı, bir şey yüzünden, dolayı, naşi: 036b/03, 041a/12

öyle Onun gibi olan, ona benzer: 002b/13, 004a/15, 004b/08, 004b/16, 009b/12, 011b/08, 017b/17, 018a/16, 021a/08, 023a/01, 023a/05, 024b/02, 029b/12, 033a/05, 035a/07, 036b/19, 037b/02, 037b/11, 038a/01, 041b/11, 045a/16, 046a/17, 046b/18, 047a/15, 048a/15, 011a/06, 029a/12, 040b/03, 043b/14, 044b/12, 048a/10

‘özü (a) Sebep, vesile: 009b/14, 005a/04, 031a/07

-P-

pāça (f) Koyun, keçi, sığır gibi kasaplık hayvanların kesilmiş ayağı: 011a/11

pārāla- (f) Parçalamak, parça parça etmek: 023a/19

pāre (f) Parça, kısım: 009a/17, 012a/10, 014a/03, 025a/19, 036a/08, 040b/02, 044a/08, 045a/17, 046b/19, 039a/17, 048b/13, 023b/02

perende (f) Çark gibi dönerek atılan takla: 017b/08

parmak İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri, parmak: 039b/17, 039b/14, 044a/09, 039b/18, 044a/10, 024b/08, 039b/18, 040a/02

pāy (f) Ayak:

pay-ı taht (f) “Tahtın ayağı, tahtın bulunduğu yer” Başşehir, başkent: 006a/12, 011a/08, 025a/06, 034a/03, 035b/02, 035b/03

peder (f) Baba, ata: 028a/02, 028a/03, 028a/11, 007b/13, 036b/02, 036b/12, 019a/10, 019a/01, 019a/19, 036b/14, 023a/17, 023b/05, 041a/12

pehlivān (f) Boylu boslu ve güçlü kimse: 024a/18, 029a/17, 029b/04, 029b/10, 033b/15, 035a/07, 035a/17, 037a/18, 025a/06, 030b/12, 034a/03, 032a/14, 034a/04, 037b/02, 031b/02, 032a/11, 017a/09

pek Çok, ziyade, gayet: 007a/09, 017b/14, 024b/04

peleng (f) Kaplan: 031a/18, 012a/02, 028a/18

pelid (f) Pis, murdar: 017b/17, 036a/09, 039a/13, 040a/05, 039a/04, 018a/07

pençe (f) Yırtıcı hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları, pençe: 005b/18, 020a/11, 021b/01, 022b/08, 024b/12

perde (f) Bir yerin dışarıdan görünmesini önlemek, ışığı engellemek veya iki yeri birbirinden ayırmak için gerilen kumaş, naylon vb.: 049a/03, 011b/18, 049a/19

perişān (f) Dağınık, karışık, kötü durumda olma, perişan: 044b/01

pertāb (f) Atma; atılma, sıçrama: 023b/14

peydā (f) Ortada, açıkta: 022b/17, 042b/15, 045a/11

peyker (f) Surat, yüz, sevgili: 024a/11

peyveste (f) Ulaşmış, erişmiş, vasıl olmuş: 022a/18

pīr (f) 1. Yaşlı, ihtiyar, 2. Herhangi bir zanaatın, tarikatın kurucusu, ulusu: 025b/02, 025b/03, 025b/04, 026a/07, 026a/10, 026a/11, 026a/16, 026a/17, 026a/19, 026b/03, 026b/04, 027a/08, 027b/03, 027b/09, 027b/12, 027b/18, 027b/19, 028a/06, 028a/09, 028b/13, 026a/06, 028a/15, 028b/11, 027a/07, 027a/13, 027b/02, 027b/09, 025b/03, 026b/02, 026a/02

pīrāhen (f) İç gömleği, gömlek: 042a/14, 023b/02

pinhān (f) Gizli: 028b/17

pişir- Ateşte, fırında veya kaynayan suyun içinde tutup, yenecek hâle getirmek: 011a/11, 043b/04

piyāde (f) Yaya: 005b/03, 008a/11, 018b/01, 023a/12

poḥ Dışkı, güç durum: 047a/13

pūlād (f) Çelik:033b/04

pūş (f) Sonuna geldiği kelimelere “giyen, örten” anlamı katarak Farsça usulüyle birleşik kelimeler yapar: 046b/13, 039a/07, 027b/14, 032a/05, 041b/02, 042b/05

put (f) Eski dinlerde, kendisine tapınılan bir ilâhı veya ilâhların bâzı niteliklerini temsil etmek üzere yapılmış resim ve heykel: 047b/05

pūr (f) Dolu, çok, ziyade: 007a/09

-R-

rābi‘ (a) Dördüncü: 040a/03, 041b/13

Ra‘d Özel isim: 009a/02

Ra‘d–nerre Özel isim: 010b/18, 012a/18

raḥne (f) Gedik, delik, yarık: 034a/10

raḥş (f) Gösterişli güzel at: 018a/19, 027b/14, 028b/03, 029a/07, 029a/14, 029a/18, 029b/02, 040a/14, 018b/01, 040a/12, 049b/14, 050a/11, 003b/03, 011b/09, 029b/09, 003b/10, 008a/10, 019b/11, 023a/16, 021b/04

ra‘nā (a) Güzel, hoş, latif, parlak, revnaklı: 007b/05

raşad (a) Gözetleme, tarassut etme: 043a/13

rāst (f) Tesadüf, isabet: 004b/02, 015b/02, 017b/09, 018a/03, 037b/06, 039b/14, 043a/01, 043a/11, 009b/19, 018b/17, 025b/14, 032b/06, 040a/05, 044a/09, 045a/04, 045a/13

rāvi (a) Rivâyet eden, hikâye eden, anlatan: 006a/07, 012b/15, 018a/16, 031a/09, 032a/04, 034a/10, 038a/08, 038b/13, 045a/07

rāviyān (a) Rivâyet edenler, söyleyenler, hikâye anlatanlar: 001b/02

rāygān (f) Çok, pek çok: 040b/19

rāzī (a) Kabul eden, rıza gösteren: 004b/09

refʿ (a) Yukarı kaldırma, yükselme: 005a/01, 005b/06, 037a/01

rehber (f) Kılavuz: 022a/09, 026a/17

rekʿat (a) Namazda kıyam, rükû ve iki defa secdeden meydana gelen bölüm: 026b/11

reml (a) Kum, remil, falcılık: 008b/12, 016b/12, 016b/19, 033b/08

renk (f) Cisimler tarafından aksettirilen ışığın gözde yaptığı etki sonucu meydana gelen duyum: 020b/04, 023b/09, 028b/18, 037a/15

revān (f) Giden, yürüyen, akan: 009b/06, 014b/16, 016b/04, 019a/03, 019b/05, 020b/ 14, 022a/17, 026a/03, 046b/13

rezm (f) Cenk, muharebe, çarpışma, savaş: 012a/05

rızā (a) Razılık, memnunluk, istek: 008b/12, 037a/01

ricā (a) Razılık, memnunluk, istek: 004a/05, 007a/10, 010b/08, 010b/11, 031b/02, 038b/03

rikāb (a) Üzengi, huzur, kat: 050a/03, 021a/13

rivāyet (a) Nakletme, hikaye etme, söylenti: 001b/02, 018a/16, 006a/05

rubʿ (a) Dörtte bir, bir şeyin dört kısmından bir kısmı: 009b/06

ruḥṣat (a) İzin, müsaade: 035b/18

rūṣen (f) Aydın, parlak, nurlu, ışıklı: 026a/06

ruʿyā (a) Uyku sırasında zihinde beliren görüntülerin bütünü, görülen hayaller dizisi, düş: 026a/12

rūzgār (f) Yel, rüzgar: 018b/04, 044b/04

Rüstem Özel isim: 007a/08, 011a/02, 030a/10

rūsvāy (f) Kötülükle şöhret bulmuş, rezil, kepaze kimse: 044a/18, 047b/15

-S-

sāʿat (a) Zaman, vakit, an: 014b/12, 041a/03

şabāh (a) Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri: 004a/09, 005a/14, 011a/18, 019b/16, 031b/08, 039b/01, 039b/16, 044b/14, 044b/16, 016b/06, 016b/05, 039a/19, 039b/16

Şāba'il Yer ismi: 033b/05, 033b/11, 043b/07, 049b/01, 018a/14, 038a/12, 017a/13, 043b/09, 036a/01

şabr (a) Sabır, dayanma, katlanma: 033b/01

şaçıl- Serpmek, saçmak: 024b/07

Sa'd-ı Sa'id Özel isim: 007a/10

şadā (a) Ses: 022b/02, 027a/03, 017b/16

şādık (a) Dostluğunda samimi ve vefalı olan, dostluk bağlarının gerektirdiği vefayı gösteren, sadakatli (kimse): 043b/16

şaf (a) Sıra, tertip, dizi: 015a/09, 020a/02, 031b/16, 031b/17

şafā (a) Gönlün şen olması: 005b/10, 005b/14, 036b/12, 044a/01, 014a/01, 015b/04, 009b/03, 019a/12, 026b/03, 015a/13, 001b/10, 002a/11, 005a/11, 012a/08, 011a/19

şāfi (a) Arınmış, halis: 024a/03

şağ Diri, canlı, hayatta olan: 006a/10, 024b/08, 007a/19, 015a/03, 016b/13, 017a/01, 040b/05, 041b/18, 040b/06

şağ Sağ taraf, sağ yan: 023a/04, 040a/08

şağrı Sırt: 048b/12

şahān (a) İçinde yemek ısıtılan, yumurta vb. pişirilen, derinliği az, bakır, alüminyum, çelik vb. mâdenî kap: 015a/15

Şāhib-kırān (f) Güçlü ve üstün hükümdar. "Metinde Hz. Hamza için kullanılan unvan": 004a/17004a/08, 047a/17, 004a/10, 005a/17, 005b/17, 007a/19, 009b/04, 010b/10, 012a/07, 012a/18, 012b/04, 012b/07, 014b/07, 022b/11, 024b/11, 024b/19, 033a/15, 038a/17, 042a/11, 004a/12, 005b/13, 008b/05, 012a/03, 015a/12, 032b/01, 030a/17, 023b/05, 041b/04, 041b/17, 042a/14, 043a/05, 032a/19, 041a/14, 038b/12, 010a/15, 021a/04, 049b/01, 042b/18, 022b/12, 025a/01, 020b/13, 043b/02, 014a/12, 004a/16, 011a/07

şahrā (a) Çöl, kır, düz yer: 025a/09, 018b/16, 031b/07, 032a/05, 046a/01, 047b/19, 018a/18, 043b/12, 049a/08, 045a/06

sā'ir (a) Diğer, başka, gayrı: 034a/04, 043a/18, 043b/01, 042a/17, 006a/17, 009a/19, 015a/12

şakın- İhtiyatlı, temkinli olmak, kendini korumak: 004a/01, 004b/02, 017a/05, 021b/02, 026b/13, 035a/02, 041a/08, 043b/18

şakla- Gizli tutmak, muhafaza etmek: 042b/01, 008a/18, 005a/08

şal 1 Birçok kalın direk yan yana bağlanarak yapılan, düz ve korkuluksuz deniz veya ırmak taşıtı: 049a/06; **2** Serbest kılmak, bırakmak, koyuvermek: 042a/16, 046a/01, 049b/14, 041a/01, 027a/16, 031a/03, 031a/06, 037a/02, 010a/03, 005b/18, 009a/01, 012b/01, 033b/12, 042b/15

şālīk Ucunda kısa zincirlere bağlı birkaç demir yuvarlağı bulunan sopadan ibaret eski savaş aleti, çomak, şeşper, gürz: 003a/01

şalındur- Dikkate almak: 048b/06, 008b/19

şālīs (a) Üçüncü: 039b/10

şalşāl (a) Çanak çömlek yapılan kumla karışık ince toprak: 030a/15, 030a/17, 030a/13, 030a/14

salṭanat (a) Sultanlık; padişahlık, hükümdarlık: 028a/07

Sām Özel isim: 015b/19

şaman Genellikle arpa, buğday gibi ekinlerin harmanda dövüldükten, taneleri ayrıldıktan sonra kalan, hayvanlara yedirilen ufalanmış sapları: 009a/05

saña Sana (“sen” zamirinin datif hali) : 002b/15, 003b/04, 004b/14, 007b/04, 007b/05, 007b/08, 007b/09, 010a/04, 013a/01, 017a/05, 021a/05, 023a/08, 024b/01, 024b/04, 025b/08, 025b/16, 029a/14, 032b/18, 034b/15, 035a/09, 035a/15, 035b/05, 036a/09, 036a/12, 036b/01, 036b/04, 036b/12, 037a/12, 043b/17, 046a/04, 048a/18

san- Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek: 035a/11, 041a/11, 024a/02, 018a/11, 016a/01

şandalye (İt.) Arkadan dayanacak yerleri olup kol koyacak yerleri olmayan hafif iskemle ve oturma eşyası: 005b/09, 033b/15, 007a/10, 007a/14, 007b/04, 010b/08, 007a/16, 007a/18

şanduk (a) İçine çeşitli şeyler konulan, tahtadan yapılmış, kapaklı ev eşyası: 023a/06, 036b/15, 043a/02, 043a/03, 043a/07

şanem (a) Put: 047b/04, 047b/16

şānī (a) İkinci: 024b/11, 022b/12, 039b/05, 025a/01

sanki (f) Anlatılan şeyin gerçekte var olmadığını, fakat öyle sanıldığını gösterir, sözüm ona, sözde, güya: 018b/08

şar- Kuşatmak, çevirmek, ihata etmek: 013a/13, 049a/11, 016a/02, 010a/12, 045a/15, 033b/05

şahrā (a) Çöl: 047b/11

sarāy (f) Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük ve gösterişli bina: 040b/15, 045a/19

şarsıl- Sarsma işine konu olmak: 014b/04

Şatvān Özel isim: 003a/11

şav- İstenmeyen birini yanından uzaklaştırmak: 013a/08

şavur- Atmak suretiyle çevreye saçmak, öteye beriye yayılacak şekilde dağıtmak: 044b/05

şavış- Kimsenin dikkatini çekmeden ve kimseye haber vermeden gizlice ayrılmak, kaçıp gitmek: 039b/14, 044a/08

sa'y (a) Çalışma, çalışıp çabalama, emek sarfetme, ceht: 011a/06, 042b/12

şayd (a) Av, şikar: 004a/18, 023b/01

sebeb (a) Bir şeyin olmasına yol açan şey, durum yahut kimse, neden, bais, âmil: 010b/05, 020b/05, 031b/10, 035b/04, 012b/12

secde (a) Allah'ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O'nu ululamak maksadıyla vücudu alın, burun, el ayakları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirme, bu durumda yere kapanma: 017b/19, 037a/17

sedā (a) Ses, avaz: 023b/15

sedd (a) Toprak kaymasını, suyun akıp yayılmasını önlemek için yapılan kalın duvar: 022a/11, 027a/13, 044b/18, 038b/02, 023b/01, 026a/19, 026b/01

sefer (a) Yolculuk, sefer: 041a/07

segir- Koşmak, seğirtmek: 015a/11

Seḥāb-nerre Özel isim: 009a/02

seher (a) Tan yeri ağırmadan biraz önceki vakit: 005a/09

sekiz Yediden sonra, dokuzdan önce gelen sayının adı: 033b/15, 008b/18, 009a/03, 017a/11, 033b/15, 037b/14

sekizinci Sekiz sayısının sıra sıfatı; sırada yeri yedinciden sonra, dokuzuncudan önce olan: 017a/01

seksen Yetmiş dokuzdan sonra, seksen birden önce gelen sayının adı: 038a/05

selâm (a) Bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık, sevgi ve nezâket göstermek, sağlık, esenlik ve başarı dilemek için “selâmün aleyküm, merhaba, hayırlı işler” gibi sözlerden birini söyleme yâhut aynı dileği taşıyan bir işâret veya harekette bulunma: 021a/05, 026a/07, 042a/09

semâ (a) Göğün görünen yüzeyi, gökyüzü: 044b/02, 012a/05, 024a/01, 023a/10, 018b/18, 022a/08, 023b/08, 042b/07, 027b/08, 022a/12, 022a/10, 025a/03, 025b/05, 031a/16

semt (a) Yan, taraf, cihet, canip: 027b/12, 027b/14

sen Sen, teklik II. Şâhıs zamiri: 002b/17, 003b/04, 005a/06, 010a/02, 010a/07, 010a/08, 010b/09, 012b/03, 013a/06, 013a/13, 013a/15, 013b/11, 015b/05, 015b/07, 017b/01, 017b/05, 017b/12, 017b/13, 018b/07, 019a/12, 025b/14, 026a/03, 026b/03, 027a/09, 027b/11, 028a/05, 029b/01, 029b/06, 029b/15, 030b/07, 032a/18, 037a/12, 037a/13, 042b/18, 043b/16, 044a/04, 044b/13, 048a/05, 048a/07, 048a/14, 048b/02, 048b/05, 049a/13, 049a/14, 049b/04, 011a/03, 014b/09, 023b/08, 003b/09, 006b/18, 011a/15, 048a/07, 002b/02, 002b/12, 003b/05, 004a/14, 007a/13, 007b/03, 009a/08, 009a/09, 009b/13, 010a/09, 013a/14, 015b/11, 017b/14, 018b/04, 018b/17, 021a/02, 024b/18, 029b/13, 034b/01, 035b/02, 035b/04, 036a/14, 037a/15, 040b/18, 048a/15, 011a/14, 037a/19, 002b/18, 003b/19, 011a/04, 015b/09, 017b/14, 018a/09, 022b/14, 024b/16, 026a/13, 026a/14, 039b/18, 042b/11, 044a/10, 044a/16, 044b/08, 044b/09, 044b/11, 047b/05, 048b/08, 049a/17, 049b/04, 050a/05, 049b/05, 004a/12, 005b/01, 044b/17

sendire- Sarsılıp düşecek gibi olmak, dengesi bozulup adımlarını şaşırarak: 018a/01, 038a/01

sene (a) Yıl, sal: 016b/13, 016b/19

ser (f) Baş, kafa: 020a/03, 028b/19, 029a/05, 029a/15, 009a/07, 029b/13, 034a/16, 004a/02, 023b/17, 023a/09, 024a/05, 021b/04, 022b/03, 022b/13, 041b/12

serâ-perde (f) Saray, konak vb. yerlerde haremle selâmlığı ayıran, konak veya çadır kapısına asılan büyük, kalın perde: 007a/16, 032b/02, 042a/08, 010b/12, 016a/15, 010b/10, 007b/13, 007b/15, 007b/19, 009b/06, 009b/18, 010b/07, 010b/15, 033a/13

serâsem (f) Zihnini toplayamaz, bildiğini hatırlayamaz durumda olan, kafası karışık (kimse), şaşkın: 011b/08

sergüzeş (f) Macera, serüven: 025a/01, 024a/15

server (f) Önder, lider, baş: 003b/18, 005b/15, 007b/17, 013b/19, 014a/11, 014a/16, 016a/04, 016a/14, 016a/16, 018b/05, 019a/06, 019b/07, 019b/13, 020a/18, 021a/16, 021b/02, 021b/08, 022a/10, 022b/17, 023b/07, 024b/19, 025a/03, 026a/01, 026a/07, 026a/19, 026b/02, 027a/02, 027a/04, 027a/09, 027b/18, 027b/19, 028a/17, 028a/18, 028b/03, 028b/06, 028b/07, 028b/10, 028b/13, 029b/09, 029b/11, 030a/09, 030a/16, 032b/08, 032b/18, 033a/02, 033a/11, 034b/15, 035a/10, 035a/19, 035b/15, 036a/18, 036b/09, 036b/10, 036b/18, 037a/04, 037a/12, 037b/04, 038a/01, 038b/15, 038b/17, 039a/03, 041a/09, 041b/08, 044a/07, 044b/06, 045a/09, 045b/03, 049b/19, 050a/01, 050a/05, 009a/15, 012a/15, 015a/01, 043a/05, 012a/17, 012b/09, 009a/07, 007a/07, 027b/17, 039a/15, 039b/12, 013b/16, 035a/13, 045a/19, 040a/18, 026a/18, 032a/01, 040a/06, 045b/09

ses Kulağın duyabildiği titreşim, seda, ün: 024a/17, 032b/13

sev- Birine sevgiyle bağlanmak, gönül vermek: 007a/09, 011a/06

sevin- Sevinç duymak, memnun ve hoşnut olmak: 047b/03

Seyelân Özel isim: 019a/13, 019a/14, 019b/04, 020a/06, 020a/13, 021b/12, 021b/15, 021b/19, 023b/16

seyirci Bir olayı gören, izleyen kimse, izleyici: 028b/18

seyl (a) Şiddetle gelen şey, sel: 012a/06, 037b/08

Seylâbe Özel isim: 020b/12

seyr (a) Seyir, yürüme, gezi, izleme: 002a/06, 002a/14, 007b/17, 015b/16, 035b/12, 035b/17, 036a/03, 015b/14

şıçra- Ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak: 023b/14, 007b/10, 021a/07, 024a/03, 037b/11, 041b/06, 046b/10

şığa- Okşamak, sıvazlamak: 041a/03, 013a/07, 041a/04, 041a/05

şığın- Güvenmek, yardım istemek veya ummak: 026b/08

şığır Geviş getirenlerden, boynuzlu büyükbaş evcil hayvanların genel adı: 025a/19, 027a/16

şık- Çevresine sarılarak veya bir şey sararak sınıksı kavramak, üzerine basınç uygulamak: 038b/09

şim (f) Gümüş:025a/06

Şimāb Şāh Özel isim: 020b/12, 021a/05, 019b/17, 020b/01, 021b/12, 021b/13, 022a/01, 022a/03, 023b/04, 023b/16, 021b/19

şimīn (f) Gümüşten yapılmış, gümüş: 028a/01, 031a/16, 032a/18

şinā‘i (a) Sanayi ile, zanaat veya sanatla, sanatkarlıkla ilgili, endüstriyel: 036b/02, 024b/16

sīne (f) Göğüs, bağır, sadr: 024b/14, 004b/18, 011b/09

şırıṭ- Dişlerini göstererek tatsız bir şekilde yalandan gülmek: 009a/11

sırr (a) Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey: 005a/08

şıyānet (a) Koruma, muhâfaza, himaye: 004a/02

şıyır- Kendisine hızla ve şiddetle sürtünen, dokunup geçen başka bir şeyin üzerindeki deri, kabuk, zar vb.ni soymak veya hafifçe yırtmak: 018a/03

silāḥ (a) Savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç: 046b/13

silk- Ani ve kuvvetli bir hareketle sarsmak: 037b/02, 028b/02

sille Açık el ile ve el ayası ile vurulan tokat: 009b/16, 021a/07

siper (f) Kılıçla düşmanın kılıcını savuşturmak: 004b/18, 016a/06, 037b/12, 037b/14, 044a/07, 048b/01, 048b/11, 037b/17, 003a/02, 045a/01, 046a/01, 040a/09, 045a/03, 048b/13, 049b/16, 037b/13

Siyāh Kūş ‘Ayyār Özel isim: 004a/19, 004b/05, 004b/13, 004b/02, 004b/12,

Siyāmek Eski İran hükümdarı: 030a/17

siyāset (a) Devletler arası ilişkileri, devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatı, politika: 046b/05, 047a/07, 008b/04, 009b/07, 037a/10

siz Çokluk ikinci Şāhıs zamiri: 010a/14, 019b/18, 020a/15, 028b/07, 029b/10, 031b/10, 046b/02, 004a/15, 014a/15, 025b/14, 026a/17, 029a/18, 029b/02, 036b/18, 041b/19, 045b/04, 046a/16, 004a/05, 015b/11, 028b/15, 030a/13, 028a/10, 015b/04, 020b/13, 032a/09, 029a/11

sizūñ Sizin (“siz” çokluk ikinci Şāhıs zamirinin genetik hâli): 007a/13, 028b/09, 028b/11, 050a/01

şofra (a) Başlıca yolculukta kullanılan meşin vb.den dâire biçiminde bir yaygı olup kenarlarında bulunan halka veya deliklere geçirilmiş bir gaytanla toplanıp yere açıldığında üstüne ekmek ve yemek konur: 026a/10

şohbet (a) Görüş üp, konuşma: 026a/10

şok- Girmesini sağlamak: 012b/18

şol Sol taraf, sol yan: 015a/04, 034a/03, 035b/04, 040a/08

şofra Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı: 003a/13, 004b/04, 008a/05, 008a/19, 008b/02, 009b/04, 011a/08, 019b/14, 023b/06, 023b/08, 024a/15, 025a/18, 025b/07, 031a/11, 032a/14, 035a/18, 035b/08, 038a/14, 038a/16, 042a/05, 045b/04, 046a/14, 048a/12, 049a/16

şor- Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek: 039a/10, 009b/19

şoy- Bir şeyin üzerindeki çıkarmak: 023a/14

sög- Sövmek, küfretmek: 049a/17, 008a/16, 049a/12

sök- Bir şeyi bulunduğu yerden kuvvet kullanarak veya gevşeterek çıkarmak, çekip ayırmak: 033a/05, 002a/11, 012a/08

söyle- Sözle bildirmek: 012b/06, 014a/17, 020b/09, 022b/10, 024b/16, 024b/18, 025b/19, 026b/02, 027b/18, 029a/07, 029b/14, 040b/01, 014a/13, 014a/15, 014a/19, 027a/08, 044b/11, 049a/13, 049b/07, 008a/18, 031b/03, 012b/14, 034b/17, 032b/17, 033b/19, 028a/15, 004b/03, 013a/14, 014a/16, 019a/15, 024a/12, 035a/17, 040b/07, 040b/09, 047b/02, 047b/16, 020b/10, 007b/01, 012b/05, 015a/19

söz Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi: 002b/17, 004a/14, 007b/01, 037a/07, 038a/13, 009b/12, 040b/10, 013a/08, 029b/16, 040b/09, 033b/18, 006b/16, 010b/01

şu Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde, ab: 011a/01, 022b/16, 034b/10, 038b/15, 19b/06, 022b/17, 026b/10, 027a/06, 18b/09, 027a/05, 019b/10, 21b/14, 034b/11, 034b/12, 019b/08

su'âl (a) Sorulan şey: 012b/19, 026a/16, 027b/02, 030b/15, 038a/14, 039a/03, 039a/08, 019a/11, 020a/18, 030a/16, 047b/01, 012b/04

şuç Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlâka aykırı davranış, kabahat: 007a/13, 007b/04, 010a/17, 010a/18, 046a/18

şuffe (a) Sofa kelimesinin eski metinlerde geçen asıl şekli: 023a/06, 024a/09, 024a/07, 026b/08

şulh (a) Savaştan sonra barışma, barış:007a/05

sultân (a) Buyruğu ile milletlere ve memleketlere hükmeden, padişâh: 036a/17, 039a/06, 044a/14, 036b/13

Sultân-ı Hâvar Hz. Hamza'nın yeğeni olan Kâsım'ın unvanı: 033a/07, 036a/04, 037b/07, 039a/06, 039a/12, 039b/05, 039b/10, 040a/04, 045a/15, 046b/16, 048b/19, 036a/17, 049b/18

şun- Uzatmak, takdim etmek: 005b/15, 036b/09, 035b/15, 042a/01

şûret (a) Görünüş, biçim: 003a/07, 016b/02, 042b/12, 047a/05, 015a/09, 034b/13, 034b/07

sûd Süt: 019a/07

sükût (a) Susma. Konuşmama:036b/07

Süleymân Hz. Süleyman kıssa ve menkıbeleriyle başta Fars ve Türk edebiyatı olmak üzere Doğu edebiyatlarında sıkça ele alınmış, telmih, teşbih, tenâsüp gibi sanatlar dolayısıyla şiirlerde yer almış ve müstakil mesnevi konusu olarak işlenmiştir. Ayrıca Batı edebiyatı ve sanatında bilgeliği dolayısıyla pek çok esere malzeme teşkil etmiştir. İslâm edebiyatlarında Hz. Süleyman divan ve halk şiiri, halk hikâyeleri, efsane ve atasözleri gibi edebiyat ürünlerinde geniş biçimde işlenmiş, Kur'ân-ı Kerîm ve hadisler başta olmak üzere kıssalar, İsrâiliyat'tan geçen anlatımlar ve yüzyıllarca halk muhayyilesinde yoğrulmuş rivayetler zamanla edebiyatın vazgeçilmez unsurları arasına girmiştir. Ayrıca Belkıs, Âsaf, Dâvûd gibi kişiler; hüdhüd, çekirge ve karınca gibi hayvanlar; cin, dev, ifrit gibi yaratıklar; saltanat, zenginlik, haşmet gibi sıfatlar; kuş dilini bilme, rüzgâra ve cinlere hükmetme gibi meziyetler; mühür, hatem ve asâ gibi eşyalarla çok geniş bir kadroya sahip olmuştur. Hz. Süleyman dünyevî gücün ve saltanatın sembolü kabul edildiğinden kasidelerde padişâhlar "Süleymân-ı zaman, Süleymân-ı devran diye anılmış, aynı adı taşıyan Kanûnî de ona benzetilmiştir (Şeh-i zamâne Süleymân-ı ins ü cin ki anın / Cihân emrine tâbi'-durur vühûş u tuyûr [Hayâlî Bey]). (Akkaya, <https://islamansiklopedisi.org.tr/suleyman> 08.05.2021) : 022b/14, 038a/12, 038a/13, 038a/18, 038b/02, 038b/06, 042a/03, 005b/08, 016a/15, 009b/02, 018b/12, 049b/15

sür- 1. Tabaka hâlinde yaymak, sıvamak: 012a/06, 049a/01, 020b/08; 2. Değdirmek, dokundurmak: 001b/11, 002b/11, 003b/15, 004a/11, 015a/02, 020a/04, 021a/15, 049b/16; 3. İçinde bulunup yaşamak, geçirmek: 030a/19

sür'at (a) Çabukluk, hızlılık, hız: 018a/17

sürh (f) Kırmızı, al: 006b/06, 014b/08

sürî- Yere sürtünür vaziyette iterek veya çekerek götürmek, sürüklemek: 005b/03, 027a/01

sürme (f) Süs amacıyla kirpik diplerine sürülen siyah toz: 034b/05

sütûn (f) Direk: 022b/19, 024a/08, 042b/16

süvâr (f) Bir binek hayvanına, özellikle ata binmiş kimse: 001b/09, 004b/10, 005a/11, 008b/07, 014b/02, 014b/16, 015a/19, 015b/05, 016b/04, 016b/08, 019b/05, 019b/12, 020a/08, 021b/19, 027b/01, 029b/09, 032b/04, 039b/06, 041a/10, 043a/06, 044a/05, 050a/02, 050a/11

-Ş-

şād (f) Mutlu olma: 020b/07, 027a/19, 027b/19, 033a/11, 039a/02, 040a/17, 042b/02, 043a/05, 044a/01, 045a/18

şāh (f) Padişāh: 001b/07, 002a/06, 011b/12, 012a/13, 012a/9, 013b/11, 015b/10, 016b/15, 016b/16, 016b/17, 017a/15, 017a/16, 018a/06, 018a/12, 022a/01, 023b/16, 025a/04, 025a/14, 025b/03, 027a/17, 027b/01, 027b/04, 028a/02, 028a/03, 028a/13, 028b/04, 028b/08, 028b/11, 029b/07, 030a/08, 030a/19, 030b/02, 030b/04, 030b/08, 030b/10, 030b/14, 031a/16, 031a/19, 031b/01, 031b/09, 032a/19, 033b/12, 033b/15, 033b/18, 034a/09, 035a/03, 035b/13, 035b/19, 038b/02, 038b/16, 040b/13, 042a/03, 042b/01, 042b/18, 043a/16, 043b/05, 043b/10, 043b/13, 043b/19, 045a/10, 045b/01, 046a/03, 046b/03, 046b/08, 049b/02, 019a/14, 025a/04, 031a/05, 041b/13, 038a/11, 038b/17, 038a/19, 038a/13, 019b/17, 020b/01, 021a/16, 025a/08, 025a/10, 025a/12, 025b/07, 025a/10, 005b/12, 006a/12, 006b/09, 022a/16, 002a/18, 006a/12, 006a/19, 025a/17, 042a/11, 019a/17, 034a/05, 040b/05, 017b/11, 025a/05, 011a/08, 013b/07, 017a/14, 017b/04, 020b/12, 021b/12, 027b/01, 028a/04, 028a/17, 029b/13, 030b/05, 030b/06, 031a/14, 034a/15, 045a/13, 045a/18, 046a/02, 046a/06, 049a/19, 022a/03, 029a/06, 030b/15, 032b/08, 031a/17, 029b/14, 021a/04, 031b/03, 011b/11, 017a/12, 020b/01, 021a/06, 027b/10, 028b/19, 029a/05, 043a/12, 043a/14

şarāb (a) Üzüm veya başka meyve sularını türlü yöntemlerle mayalandırarak elde edilen alkollü içki, mey: 039a/11, 045b/09, 045b/12, 010b/18

şaş- Umulmayan, beklenmeyen veya olağanüstü bir olay, bir olgu karşısında şaşkın duruma gelmek, hayret etmek: 019b/07

şāyed (f) Eğer, olabilir ki, belki: 028a/17, 049b/11

şayi' (a) Herkesçe duyulmuş, yayılmış, bilinmiş, halkın diline düşmüş: 006a/14

şeb-hūn (f) Gece baskını: 039b/06, 040a/03, 040a/07, 042b/02, 044a/19, 048a/01, 048a/11, 050a/11, 039b/05, 039b/10, 040a/02, 044a/18, 003b/08

şedīd (a) Şiddetli, sert katı: 033a/05, 048b/14

şefī' (a) Şefa'at eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse: 031a/07

Şehbūr Özel isim: 002a/19

şehîd (a) Allah yolunda ve din uğrunda savaşırken ölen kimse: 041a/18

şehir- şehir (f) İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yerlerinden, idari ve mülki bakımdan köy ve kasabadan sonra en büyük olanı; halkının büyük kısmı ticaret, sanayi ve idare işleriyle uğraşan, tarım alanı olmayan kalabalık yerleşim merkezi, kent: 027b/07, 046a/13, 005b/18, 008b/13, 009b/01, 009b/02, 028a/01, 031a/16, 036a/01, 027a/17, 043a/18, 034b/10

Şehlâsek ‘Ayyâr Özel isim: 045b/14, 045b/16, 046a/02, 046a/04, 046a/19

şehzâde (f) Padişâh oğlu veya padişâh ailesinden olan erkek çocuk: 027b/16, 028a/01, 031a/12, 031b/04, 031b/14, 031b/17, 031b/19, 032a/13, 032a/08, 005a/03

şekil (a) Dış görünüş, dış çizgiler, biçim: 029a/17, 022a/19, 030b/04, 029a/03

Şemse Bânû (a) Güneş gibi kadın “‘Umrân-ı Kebîr’in kızı, Hz Hamza ve beylerini bir süre misafir etti”: 015a/10, 015b/03, 015b/15, 016b/08

şerbet (a) Meyve özütü, su ve şekerle yapılan tatlı içecek: 044a/04

şeref (a) Bir kimseye gösterilen saygının dayandığı mânevî yücelik, mânevî ululuk, onur, haysiyet: 030a/05

şerîk (a) Ortak: 016a/11, 036b/05

şermende (f) Utangaç, çok utanan, mahcup: 032b/03

şerr (a) Kötülük, fenalık: 027b/08, 010b/01

Şeş-pây-ı bahrî Özel isim: 014a/07, 041a/09, 014b/01, 039a/05

şetm (a) Küfretme, sövme: 034a/08

şey (a) Nesne, şey: 014a/16, 015a/16

Şeytân (a) Meleklerin başı ve hocası olduğu halde isyan edip Allah’ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan asi varlık, iblis: 008b/15, 017b/12, 047b/04, 035b/15, 036a/09

şîr (f) Aslan: 022b/03, 022b/08, 022b/13, 023a/19, 023b/17, 024b/11, 031a/19, 023a/18, 024b/10, 042a/06, 008a/12, 011b/04, 011b/07

şiddet (a) Bir güç, hareket veya kuvvetin derecesi: 018a/18, 024a/04

şifâ (a) Hastalıktan kurtulma, iyi olma, eski sağlığına tekrar kavuşma, onma: 018b/09

şikār (f) Av: 009a/03, 004a/18, 031b/08, 040b/14, 045a/08

şikāyet (a) Sızlanma, yanıkma: 048b/04, 032b/07

şimden Şu andan: 010b/08

şimdi Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda, şimdi: 004b/07, 006a/15, 007b/03, 010a/09, 010a/10, 019a/18, 019b/01, 020b/05, 022b/05, 027a/16, 028b/03, 029a/08, 029b/10, 029b/15, 030b/09, 031a/14, 044a/13, 045a/13, 047a/06, 047a/12, 049a/02

Şirenk Özel isim:003b/11

Şirviyye Özel isim: 003a/15

şol Şu, o: 004a/19, 013b/17, 014a/12, 014b/17, 018b/17, 019b/15, 021a/08, 025b/04, 025b/08, 026a/01, 037b/10, 042b/09, 046a/03

şöyle Şunun gibi, şuna benzer biçimde: 009a/01, 009a/16, 011b/11, 013a/05, 014b/03, 016a/01, 024a/06, 029a/17, 029b/19, 032b/04

şu Şu işaret sıfat ve zamiri: 029b/03, 033a/02, 036a/13, 014a/10, 006b/19, 035a/16, 003b/18

şübhe (a) Bir hususla ilgili gerçek veya doğrunun ne olduğuna kesin biçimde karar verememe durumu, bu kararsızlıktan doğan ve tam bir hüküm vermeyi engelleyen tereddüt, kuşku, şek: 003a/08

şükr (a) Verdiği nîmetler için Allah’a karşı duyulan minneti dile getirme: 040a/02

-T-

tā (f) Kadar: 011b/11, 038a/19, 023a/16, 023b/05, 042b/19, 043a/04, 043a/12

Ta‘āla (a) Yüce, ulu. “Yüksek olsun” manasına gelen bir söz olup Allāh adıyla birlikte kullanılır: 035b/18, 041a/10

ta‘ām (a) Yemek, aş:013b/04, 013b/09, 013b/15, 015a/14, 015a/16, 013b/17, 043b/04, 030b/18

tābi‘ (a) Bağımlı: 030a/10, 031b/05, 032a/12, 037a/08, 006a/16

taḅl (a) Davul: 008a/14, 006b/08, 022a/19, 022b/01

tāc (f) Hükümdarların başlarına giydikleri süslü şey, tahtla birlikte hükümdarlık işareti: 006b/01

taġ Dağ:028b/14, 042b/13, 046b/13, 033b/11

tağıl- Dağılmak: 027a/14

taḥammül (a) Güç durumlara karşı koyabilme gücü: 029b/05, 021a/19

tahrîk (a) Kışkırtma, provokasyon: 045b/08

taḥsîn (a) Güzel bulup takdir etme, övme, alkışlama: 014a/06, 027a/08, 024b/08

taht (f) Saltanat koltuğu, saltanat makamı: 006a/06, 025a/06, 034a/03, 034a/04, 035b/02, 037b/08, 038b/16, 049a/19, 006a/12, 037a/09, 047b/07, 011a/09, 028a/07, 043a/12, 043a/15, 031a/11, 035b/03, 006b/01, 028a/05

taḫ tarāḫ İkillemeli kelime “eşyalar”: 024b/05

tāḫat (a) Bir şeyi yapabilme, başarabilme gücü, güç, hal, derman, kuvvet: 022b/18

takṣim (a) Parçalara ayırıp bölme, bölüştürme, pay etme: 012a/17

taḫ- Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştiirmek, geçirmek: 037a/17

taḫ- Bir şeyin dibine doğru gitmek, içine doğru sokulmak, gömülmek: 048a/06

taḫleb (a) İstek: 002a/01, 002b/07

tāḫi' (a) Baht, tâlih: 011a/06, 016b/12

ta'limhāne (a) Askerlerin talim yaptıkları alan: 005a/07

tamām (a) Bütün, tüm: 004a/17, 022b/04, 023a/13, 036b/09, 042b/07, 024a/01, 050a/12

tamar Canlı varlıkların vücûdunda kan veya lenf dolaşımını sağlayan kanal: 022b/07

ta'mir (a) Eskimiş veya bozulmuş bir şeyi yenileme veya kullanılır duruma getirme, onarma: 043b/03

ta'n (a) Hoş görmeme. Kötüleme. Birisinin ayıp ve kusurlarını beyan etme: 029b/18

taṇi- Kim veya ne olduğunu hatırlamak, evvelce görülen veya bilinen bir kimse veya bir şey olduğunu anlamak: 024a/15

taḫ- İlah olarak tanınan varlığa karşı inancını ve bağlılığını belirli kurallar çerçevesinde göstermek: 017b/06, 017b/18, 034b/01, 035a/11, 034a/07, 018a/10, 034a/06, 034b/01, 033b/17

taḫraf (a) Ön, arka, sağ, sol, üst ve alt yanlardan her biri, cihet, yön: 018b/17, 019a/03, 032a/07, 001b/07, 004a/09, 005a/10, 009b/07, 011a/19, 012a/07, 014a/01, 014b/11, 015a/14, 016b/06,

021b/12, 024a/02, 030b/01, 033b/10, 040b/11, 043b/05, 046b/06, 016b/04, 034b/12, 039a/08, 020a/17, 034b/10, 028b/16

ṭaraklıġ Tarak vb.bulunduġu yer, mekan : 005b/04

ta'rif (a) Tanım: 022a/01

tārīḥ (a) Bir olayın gününü, ayını ve yılını bildiren söz: 018b/03, 022b/19, 024a/08, 026b/06, 018b/05, 023a/03

taṣadduk (a) Sadaka olarak verme, verilme: 043b/04

taṣḥīḥ (a) Düzeltme, yanlış doğru hâle getirme: 010a/16

taṣvīr (a) Bir şeyi resim gibi göz önüne gelecek şekilde ayrıntıları ile anlatma: 020b/01, 036b/17, 020b/02, 043a/02, 034a/13, 036b/15, 034a/11, 043a/03, 043a/08

taṣı- Bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürme: 023a/13

taṣ Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan, içindeki mâden, tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve değişik birleşimdeki çok sert cisim: 013b/14, 014a/07, 024a/07, 032b/12

taṣra Dışarı, dışarıya, dışarıda: 009b/17, 014b/02, 015b/05, 018a/13, 021a/10, 033b/18, 041a/05, 043a/15, 046a/07, 047b/07, 018a/10

Ṭayalābe Özel isim: 020b/12

Ṭayalān Özel isim: 019a/13, 019b/04, 020a/06, 020a/13, 021b/12, 021b/15, 022a/01, 023b/16

ṭayan- Dayanmak: 029a/16, 027a/02

ta'yīn (a) 1) Ayırma, gösterme, belirtme, belli etme: 025a/19, 032a/16

tāze (f) İlk ve yeni durumunu koruyan, bayatlamamış, bozulmamış olan: 015a/13

tāzī' (f) Uzun bacaklı, uzun burunlu, çekik karınlı, genellikle tavşan avında kullanılan, çok çevik bir av köpeği cinsi: 001b/11, 003b/07

ta'zīm (a) Ululama, büyük sayma; saygı gösterme: 027b/17

tāziyāne (f) Kırbaç, kamçı: 009a/18, 035a/13

te'accüb (a) Şaşma, hayret etme: 014a/14

te'ālā (a) Allah adından sonra zikredilen saygı sözü: 036b/05, 037a/14, 038b/07

tebdīl (a) Değiştirme: 016b/03, 042b/12, 047a/05

tebessüm (a) Gülümseme: 002b/16

tecrübe (a) Deneme: 022b/18, 043b/16

tedārik (a) Hazırlık: 018a/04, 032a/17, 028b/06

te'dīb (a) Terbiye etme, edeplendirme: 010a/17

tehī (f) Boş: 019b/19, 038b/12

tek Yalnız: 017a/03, 029b/08

tekeffül (a) Kefil olma: 021b/11

tekmīl (a) Tamamlama, bitirme: 016b/01, 019a/01

tekrār (a) Aynı olay, iş yâhut eylemin yeniden bir veya daha çok defa meydana gelişi: 001b/07, 002b/03, 003b/14, 009b/09, 019b/11, 020b/07, 023b/13, 038a/03, 040a/13, 044b/01

telāş (f) Belli bir sebepten meydana gelen heyecanla karışık acele: 006a/19, 019a/15

telef (a) Yok etme, mahvetme, öldürme: 019b/01, 031b/15

temāşā (f) Seyretme: 015a/11, 018b/18, 024a/10, 030a/01, 035b/14

temeyyüz (a) Benzerleri içinde sivrilme, seçilir duruma gelme, kendini gösterme, temayüz: 009b/01

tenbīh (a) Bir şeyin belli biçimde ve yolda yapılmasını söyleme, bunu üsteleyerek hatırlatma, uyarı, uyarma: 014b/15

tenhā (f) Tek başına, yalnız, boş yer, ıssız yer: 002b/01

tenk (f) Dar: 029a/03

terk (a) Bırakma, vazgeçme, ayrılma: 004b/09, 007b/13, 017b/09, 017b/17, 036b/03, 041b/05, 007b/16

tertīb (a) Sıraya koyma, sıralama: 007a/03, 007a/06, 007a/07

tesellī (a) Avunma, avuntu, avunç: 049a/16, 035b/07, 038b/11

te'sîr (a) Etki, iz bırakma: 046a/09

teslîm (a) Bırakma, devretme, terk etme: 002b/05, 008a/13, 021b/18, 028a/05, 036a/12, 042a/15, 037a/02, 037a/05

tevâbi' (a) Bir kimseye tabi olanlar: 015b/14, 031a/11, 016b/09, 009a/18, 046b/14

tevḥîd (a) Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek olduğunu kabul edip söyleme: 026a/05, 026a/06, 038b/06

tezlik Tez olma durumu, acele etmek: 008b/08

teziyye (f) Çabuk olan, süratli, süratli bir biçimde: 040a/09, 048a/19

tezkere (a) Küçük mektup, pusula: 009b/08, 007b/18, 011a/12, 013a/02, 013a/17, 013a/08, 013a/10

tezyîn (a) Süsleme, süslenme: 036a/01, 037a/09

tîğ (f) Kılıç: 003a/01, 003a/04, 003a/06, 006b/04, 006b/14, 009a/16, 012a/9, 012b/07, 014a/04, 014a/05, 014b/09, 014b/10, 014b/11, 014b/18, 021b/07, 027a/05, 029b/19, 032a/11, 032b/06, 033a/09, 037b/04, 037b/11, 039b/08, 039b/12, 039b/13, 040a/11, 040a/12, 040b/02, 042a/14, 043a/03, 044a/07, 044b/02, 044b/18, 045a/01, 045a/02, 045a/03, 045a/17, 047a/10, 048a/12, 048a/13, 048a/17, 048a/18, 048a/19, 048b/03, 048b/11, 048b/12, 048b/13, 006b/12, 009a/16, 011b/14, 012a/01, 014b/08, 020a/06, 037b/04, 037b/07, 039a/17, 039a/18, 039b/16, 040a/06, 043a/18, 046b/15, 047a/01, 048a/01, 048a/05, 048a/16, 006b/06, 035b/09, 037b/03, 004b/17, 004b/18, 014b/11, 014b/18, 013b/12, 043b/01, 037b/14, 014a/05, 014a/04, 037b/06, 037b/12, 037a/16, 038a/05, 039a/03, 037b/10, 039a/15, 039a/16, 039b/14, 042a/17, 044a/09, 044b/19, 045a/04

tılsım (a) Olağan üstü bir etki taşıdığına ve esrarlı işler yapabileceğine inanılan güç, sihir, büyü: 022b/14, 038a/11, 023a/12

tîmâr (a) Yarayı temizleme, yara bakımı: 040a/01, 044a/12, 006a/11

tırnak İnsan ve omurgalı hayvanlarda parmak uçlarının üst kısmını örten boynuzsu tabaka: 018a/02

timsâh (a) Sıcak bölgelerin akar sularında yaşayan, kalın derili, uzun kuyruklu, boyu 10 metreyi bulabilen, önüne çıkan canlıları yakalayıp boğan ve sonra yiyen sürüngen hayvan: 009a/13

timûr Demir: 022b/15

tîz (f) Tez, çabuk: 013b/02, 014b/13, 019b/07, 028b/13, 39a/14, 047b/09

toksan Doksan: 009a/17, 035a/04

tol- Dolu duruma gelmek, dolmak: 011a/04

tomar (a) Dürülerek boru biçimi verilmiş deriler veya kağıtlar: 036b/15

top Gülle veya şarapnel atan ateşli silah: 011b/04, 003a/02, 003a/04

tuhfe (a) Hediye, armağan: 007a/04

tu'me (a) Yiyecek, azık: 026b/18

tur- Durmak, hareketsiz durumda olmak: 028b/18, 015b/15, 026b/19, 026a/06, 017a/03, 029a/17, 011a/17, 019b/02, 007a/09, 005a/11, 007b/16, 033a/02, 027a/02, 037a/19, 45a/2, 27b/15, 37a/7, 8a/19, 32a/9, 1b/08, 5a/11, 7a/11, 8a/3, 8a/19, 14b/1, 19b/14, 021a/2, 021a/09, 37a/10, 47a/06, 20a/02, 038b/16, 042b/16, 026b/01, 029a/04, 033a/10

tut- Yakalamak, tutmak: 005b/01, 026b/10, 037b/14, 036b/11, 046b/09, 3b/03, 7a/01, 016b/04, 018b/15, 023b/11, 031a/07, 038b/09

tutdur- Başka birine tutdurmak: 046b/04

tutuş- Birbirini tutmak, birbirine ilişip dokunmak: 008a/10

tuz Suda eriyen, kokusuz, dili yakan bir tada sâhip, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billursu madde: 019b/02

Türk Ana yurdu Orta Asya olan, buradan çeşitli yönlele yayılarak büyük devletler kuran, Türkçe'nin değişik lehçeleriyle konuşan millet ve bu milletten olan kimse: 035b/08, 037b/03, 040a/16, 044a/06

Türkmen (f) Oğuz Türkleri'nin bir kolu ve bu koldan olan kimse: 042a/04, 019a/04, 019a/14, 021a/02, 021a/04

tüy İnsanlarda ve hayvanlarda deri üzerinde bulunan çok ince kıl: 013a/07

-U-

u (f) Ve, dahi, hem, ile: 011a/12, 011b/16, 015b/12, 018b/17, 031a/16, 037a/03, 038b/06, 042b/07

'ucûbe (a) Çok acayip, çok garip olan, görünüşü şaşkınlık veren kimse veya şey, acibe: 009a/13

uc Genellikle uzun bir nesnenin incelerek biten son ve sivri noktası: 037b/06, 044a/09, 045a/04, 016a/18, 037b/17, 033b/03, 028a/19

uçur- Uçmasına sebep olmak, uçmasına yol açmak: 048b/15

ufat- Ufak parçalara ayırmak, bölüp parçalamak: 032b/13

uğra- 1.Tutulmak, yakalanmak, maruz kalmak: 024b/09, 035a/01, 2.Gitmek, uğramak: 027b/02, 041b/09, 015a/17, 026a/02, 011b/04, 014a/02, 026a/04, 043b/07

uğrın 1. Hırsızcasına, yavaşça: 049a/08. 2. Gizli: 043b/06, 039a/18

uğur Sebebiyle, -den ötürü: 039b/18, 044a/10

ulaşdur- Yetiştirmek, eriştirmek: 007a/07

ulu Erdemleri bakımından çok büyük, yüce: 038a/15, 038a/16

um- Umut etmek, bellemek, ummak: 002b/18

‘Umrân- Özel isim: 013b/06, 013b/07, 015a/14, 015b/06, 015b/13, 015b/18, 016a/04, 015b/09, 016a/01, 016a/02

unut- Unutmak, aklında kalmamak, hatırlamamak: 046b/03

‘unvân (a) Bir kimsenin pâyesini gösteren veya durumunu, memûriyet rütbesini, görevini belirten söz, lakap: 033b/16, 034a/05

ur- Vurmak: 043a/11, 002b/14, 032b/06, 006b/12, 010a/08, 027a/03, 043a/09, 011b/07, 003a/01, 004b/16, 009a/17, 011b/08, 012a/01, 016a/09, 020a/09, 021a/08, 021a/18, 021b/05, 022b/01, 022b/05, 024b/05, 024b/10, 024b/13, 033a/05, 035a/13, 037b/11, 038a/01, 039a/18, 040a/06, 040a/10, 040a/11, 040a/16, 041a/06, 045a/04, 045a/16, 047a/01, 048a/01, 048b/03, 048b/11, 011b/14, 014b/04, 039b/16, 043a/18, 046a/10, 011a/14, 012b/10, 043a/16, 044a/06, 003a/05, 039b/08, 014a/04, 010a/08, 003a/06, 012b/11, 008a/08, 035a/07, 002a/01, 002a/03, 002b/07, 003a/10, 004a/17, 005a/18, 008a/06, 008a/09, 008a/13, 009a/19, 009b/16, 010a/13, 011b/01, 011b/03, 011b/05, 013b/03, 014b/18, 015a/05, 016a/08, 020a/06, 020a/12, 021a/10, 021a/14, 021b/04, 022b/04, 022b/09, 023b/04, 024a/18, 024b/12, 026b/14, 027a/04, 029b/18, 032a/08, 032a/11, 033a/09, 037b/01, 039a/12, 039a/17, 039b/07, 039b/08, 039b/12, 039b/13, 040a/04, 040b/02, 041a/09, 041a/10, 043a/03, 044a/14, 044b/02, 044b/14, 045a/17, 046b/15, 048a/01, 048b/10, 049a/01, 014a/05, 020b/05, 014b/05, 014b/10

‘uryân (a) Çıplak: 014b/08, 048a/16

uşan- Bıkmak, bezmek: 047a/08

uy- Birbiriyle bağdaşmak, uyuşmak, mutabık olmak, intibak etmek: 007a/05, 035b/16

uyan- Uyku durumundan çıkmak: 014b/13

uyandır- Uyanmasına yol açmak: 049b/19

uyhu Uyku: 049a/05, 011b/19

uyku Dış uyaranlara karşı bilincin, bütünüyle veya bir bölümünün yittiği, dinlenme durumu: 016a/19

uyu- Uyku durumunda olmak: 046a/01, 042a/06, 014b/11, 023a/18, 049b/19

uzak Arada çok mesâfe bulunan, uzun sürede gidilebilen, irak: 046a/10

‘uzlet (a) Bir köşeye çekilip toplumdan, insanlardan uzak, yalnız başına yaşama: 026a/13

-Ü-

ü (f) Ve, dahi, hem, ile: 024a/09, 031b/03, 044b/05

üç İkinden sonra gelen sayının adı: 003a/02, 004a/18, 008a/19, 008b/02, 017a/10, 018a/13, 022a/03, 023a/04, 026b/03, 027a/10, 028a/08, 031b/14, 033b/14, 034a/12, 035a/03, 036a/02, 036b/03, 036b/07, 037a/03, 044a/17, 014b/09, 014b/09

üçüñ Üçünü: 003a/02

üçünci Üç sayısının sıra sıfatı, sıradaki yeri ikinciden sonra, dördüncüden önce olan: 005b/04, 011b/18, 021b/01, 023b/13, 025a/04, 026b/04

ürk- Bir şeyden korkup sıçramak, tevahhuş etmek: 046a/07, 024b/02, 002b/14

üst Üst, üzeri: 019a/04, 038a/02

Üşter Hırlar Özel isim. Bir kabile ismi: 039a/08

üşün- Bir kişiye topluca saldırmak: 038a/03

üzengi Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka: 045a/02, 018a/19

üzere, üzre Üzerine, üzerinde, müddetçe, süresince, kadar, amacıyla: 004b/18, 006a/06, 006b/17, 008a/11, 010b/04, 013a/18, 015a/06, 020b/19, 027b/14, 028b/02, 004b/08, 004b/13, 005a/14, 016b/17, 019b/10, 021b/14, 022b/19, 024a/08, 024b/03, 030a/08, 030a/10, 032a/05, 032a/18, 037b/08, 037b/13, 038b/16, 043a/13, 046b/17, 028b/04, 032b/11

üzeri Üst, üzeri: 013a/13, 018b/03, 023a/06, 023a/07, 025a/09, 008a/09, 035a/18, 040a/15, 003b/14, 011b/06, 011b/09, 011b/13, 021b/05, 023a/01, 025a/16, 026b/09, 037b/02, 039a/07, 048b/14, 048b/17, 006b/12

-V-

va'd (a) Bir işi yerine getirmek için verilen söz: 025a/08, 032b/19

Vādī-i Hızlān Yer ismi: 025a/15, 025b/02, 025b/19, 025a/15

vāfir (a) Çok, bol: 004b/12, 023a/03, 026a/04, 027a/01, 031b/14, 033a/12, 044b/11, 048a/12, 049b/13

vāḳ'a (a) Hadise, olay: 014b/12

vāḳi' (a) Olan, olmuş: 004b/15, 023a/01, 016b/01, 022b/18, 040b/10

vaḳit (a) Zaman: 006a/16

valide (a) Anne: 019a/10

var- Ulaşmak: 002b/10, 009b/14, 013a/04, 014a/18, 018b/03, 018b/12, 020b/06, 020b/09, 021b/01, 022a/18, 022b/16, 023a/06, 023b/08, 023b/09, 025a/09, 025a/10, 025a/12, 025b/08, 026b/03, 027a/09, 029a/08, 029b/14, 031a/18, 032b/11, 032b/12, 033b/14, 034a/12, 034b/04, 034b/11, 035a/12, 035b/04, 037b/18, 040a/01, 040b/06, 040b/12, 041a/07, 041b/03, 041b/06, 043a/03, 043a/08, 043b/15, 044a/16, 044b/08, 045b/08, 045b/13, 048b/09, 049b/10, 047b/08, 028b/10, 040a/07, 008a/06, 016a/18, 027a/02, 027b/14, 028a/02, 028b/19, 030a/13, 030b/12, 036b/07, 050a/07, 008b/15, 022b/01, 049a/06, 004a/06, 017b/11, 035b/12, 010b/03, 018a/19, 033a/19, 020b/10, 025a/18, 047b/08, 028b/10, 040a/07, 008a/06, 016a/18, 027a/02, 027b/14, 028a/02, 028b/19, 030a/13, 030b/12, 036b/07, 050a/07, 008b/15, 022b/01, 049a/06, 004a/06, 017b/11, 035b/12, 010b/03, 018a/19, 033a/19, 020b/10, 025a/18, 049a/09, 032a/03, 022a/08, 018b/13, 020b/12, 002a/19, 002b/09, 004b/06, 006b/12, 011a/03, 013a/09, 013b/02, 013b/14, 017a/08, 018a/12, 018b/03, 025a/16, 025b/03, 025b/15, 026a/07, 028b/06, 030a/12, 030b/02, 031a/01, 031a/06, 031b/12, 032b/04, 035b/16, 042b/17, 043a/09, 045a/14, 047a/05, 049b/05, 042b/19, 031b/01

var Var, mevcut: 013a/12, 014b/09, 016b/13, 017a/01, 017a/19, 019a/17, 020a/19, 022a/11, 025a/04, 025a/05, 025a/14, 026b/07, 028b/15, 030a/09, 032b/10, 033b/09, 037b/12, 039a/10, 041a/07, 042a/12, 043a/02, 043a/11, 049a/16

vāris (a) Kalıtıcı, mirasçı: 031b/03

vaşf (a) Nitelik, özellik, övgü: 036b/06, 041b/15, 042a/10, 026a/16, 016a/12, 036a/19

vāsi´ (a) Geniş: 042b/15

vāşıl (a) Erişen, ulaşan, kavuşan: 019a/01

vaşiyyet (a) Bir kimsenin, kendisinin ölümünden sonra yapılmasını istediği ve yerine getirilmesi gereken şey ya da şeyler: 023a/15, 041b/05, 041b/19, 023b/13, 028a/04

vaż´ (a) Koyma, konulma: 010a/15, 022a/12, 024a/07

vazife (a) Görev: 012b/06

ve (a) İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz: 001b/02, 001b/09, 002a/15, 002a/16, 003a/04, 004a/12, 004b/03, 004b/10, 004b/13, 006a/06, 006a/17, 006b/10, 007a/01, 007a/17, 007b/11, 007b/14, 007b/16, 008a/17, 009a/01, 009a/06, 009a/12, 009a/13, 009a/19, 009b/03, 009b/05, 009b/06, 009b/16, 010a/12, 010a/15, 011a/02, 011a/09, 011a/16, 011a/19, 011b/11, 011b/18, 012a/02, 012a/11, 012a/15, 012a/16, 012a/9, 012b/09, 013a/14, 013b/02, 013b/07, 013b/08, 014a/11, 014b/04, 014b/06, 014b/10, 014b/12, 014b/13, 014b/14, 015a/03, 015a/05, 015a/12, 015a/16, 015b/04, 015b/14, 015b/15, 016a/06, 016a/11, 016a/13, 016a/17, 016b/09, 016b/16, 017a/08, 017a/09, 017a/11, 017a/16, 017b/01, 017b/04, 017b/14, 018a/06, 018a/12, 018b/05, 018b/18, 018b/19, 019a/08, 019b/04, 020a/06, 020a/12, 020a/13, 020b/12, 021a/05, 021b/05, 021b/12, 021b/15, 022a/01, 022b/09, 022b/14, 022b/16, 023a/02, 023a/08, 023a/09, 023a/10, 023a/11, 023a/12, 023a/16, 023b/02, 023b/04, 023b/16, 023b/17, 024a/06, 024a/19, 024b/13, 025b/10, 026a/11, 026a/13, 026b/01, 026b/09, 026b/12, 026b/14, 026b/15, 027a/03, 027a/05, 027a/07, 027b/06, 027b/14, 028a/02, 028a/05, 028a/10, 028a/11, 028a/14, 028b/17, 028b/18, 029b/05, 029b/15, 029b/18, 030a/06, 030a/18, 030b/12, 031a/03, 031a/08, 031a/17, 031a/18, 031b/02, 031b/09, 031b/10, 031b/15, 031b/18, 032a/09, 032b/02, 032b/03, 032b/05, 032b/09, 032b/10, 032b/11, 032b/12, 033b/02, 033b/05, 033b/10, 033b/15, 033b/16, 033b/17, 034a/04, 034a/05, 034a/06, 034a/07, 034a/08, 034b/11, 034b/14, 036b/04, 036b/06, 037a/12, 037b/01, 038a/06, 038a/11, 038b/18, 039b/13, 039b/15, 040b/12, 040b/16, 041a/05, 041a/18, 041b/07, 041b/13, 042a/03, 042a/08, 042a/14, 042a/17, 042b/02, 042b/04, 042b/16, 043a/15, 043b/01, 043b/04, 043b/07, 043b/16, 043b/19, 044a/01, 044a/10, 045a/02, 045a/17, 045a/19, 047a/03, 047a/16, 048a/08, 048b/13, 049a/01, 049a/05

vech (a) Yüz, surat, çehre: 041a/16

vedā´ (a) Ayrılma, ayrılış: 001b/04, 009b/04

vefāt (a) Ölme, ölüm, vefat: 023b/06, 041b/07, 041b/18, 042a/08

vehm (a) Kuruntu, şüphe: 031a/05

vekīl (a) Birinin, işini görmesi için kendi yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse: 024a/18

velākin (a) Ama, fakat, lakin: 025a/14, 049b/07

vilāyet (a) Bir vali idaresinde bulunan yer, il: 043b/17, 043b/17

velvele (a) Gürültü, patırdı: 009a/01

vesile (a) Sebep, bahane: 036b/17

veyā (a) Cümlede bildirilen husûsun sayılan birden fazla şey için aynı zamanda söz konusu olduğu durumlarda bunların arasına getirilir, ya da: 004b/04

vezîr (a) Valilik, vekillik gibi yüksek rütbelerde bulunan “paşa” ünvanını taşıyan kimse: 028b/05, 030a/16, 031a/12, 031a/15, 042b/03, 030a/15, 028a/06, 045b/08, 034a/04, 043b/05, 043a/17, 033b/16, 023a/12

vilāyet (a) 022a/02, 025a/14, 031b/03, 027b/05, 022a/11, 027a/14, 030a/11, 024a/13

vir- Vermek, iletmek: 016a/14, 029b/05, 029b/06, 049b/02, 002b/01, 002b/06, 004b/06, 008b/12, 010b/14, 012b/01, 013a/10, 013a/19, 016b/13, 016b/15, 017a/02, 022b/11, 023b/04, 026a/07, 026b/13, 028a/11, 029b/09, 033a/14, 037b/07, 038a/06, 038b/11, 038b/18, 039a/07, 043a/05, 043b/19, 044a/08, 045a/01, 045a/05, 046a/03, 047b/09, 047b/18, 048a/01, 048a/17, 048b/11, 049a/04, 049a/16, 020b/18, 026a/13, 027b/01, 031a/14, 039b/01, 024b/05, 031a/01, 017b/02, 036a/14, 040b/08, 036b/12, 007a/18, 006a/18, 004b/18, 031a/04, 034b/03, 007b/06, 025b/09, 041a/13, 043b/17, 046a/04, 008b/03, 010b/08, 004a/14, 010b/11, 048b/01, 029a/14, 032b/18, 016b/03, 028a/07, 006b/15, 048a/18, 035b/18, 034b/01, 004a/12, 024b/01, 007b/14, 029b/02, 029b/03, 029b/08, 005b/09, 005b/10, 006a/17, 006b/02, 013a/09, 016a/04, 016a/07, 016a/10, 021a/18, 021b/16, 022b/06, 030b/08, 031a/09, 033b/01, 033b/04, 034a/05, 035b/08, 040a/07, 042b/06, 043b/14, 044a/19, 044b/03, 045a/18, 045b/16, 046a/06, 046a/08, 029a/07, 025b/01, 012a/03, 048a/09

vücūd (a) İnsan veya hayvan gövdesi, beden: 016b/02, 022b/07, 005a/06

vuşul (a) Varma, erişme, yetişme: 031a/02

-Y-

yā (a) "Ey, hey" anlamlarında bir seslenme sözü: 002a/18, 002b/19, 003b/16, 003b/19, 004a/02, 004a/12, 004b/07, 004b/10, 005a/01, 005a/16, 005a/19, 005b/05, 006a/04, 006b/13, 007a/15, 007b/01, 007b/03, 007b/09, 007b/10, 009b/12, 010a/02, 010a/04, 010b/05, 010b/13, 011a/13, 012b/03, 012b/05, 012b/07, 012b/12, 013a/04, 013a/07, 013a/11, 015b/04, 017a/05, 017a/18, 017b/13, 018b/11, 019b/08, 020b/08, 021a/13, 022b/13, 023a/03, 023a/07, 023b/04, 024a/12, 025b/08, 025b/19, 026a/08, 027a/03, 029a/09, 036b/13, 037b/01, 039b/18, 040b/01, 040b/06, 041a/07, 041a/10, 043b/10, 043b/15, 044a/10, 044b/17, 046b/18, 047a/18, 047b/05, 047b/13, 048a/04, 048a/05, 048a/15, 048a/18, 048b/02, 049a/14, 049b/03, 006b/18, 012b/06, 013a/13, 021a/02, 022b/19, 024a/16

yabân (f) İnsan yaşamayan ıssız yer: 011b/05

yâd (f) Hatırlama: 038b/08, 039b/01

yâdigâr (f) Bir kimseyi, bir olayı hatırlatan nesne veya kişi, andaç: 014a/07, 043b/18, 007a/08, 048b/03, 007a/04

yâfta (f) Üzerine yapıştırıldığı veya asıldığı şeyle ilgili bâzı bilgileri taşıyan yazılı kâğıt: 023a/07

yağma (f) Birçok kişinin zor kullanarak ele geçirdikleri malı alıp kaçması, talan: 042b/13

yağmur Atmosferdeki su buharının yoğunlaşması sonucu yeryüzüne damlalar hâlinde düşen su: 042b/13

yağşi İyi, güzel, çok güzel, pek güzel: 035a/19

yağūd (f) Yahut, veya, ya da: 006a/16, 016b/03

yağa Giysilerin boyna gelen, boynu çeviren bölümü: 008b/08

yakın Az bir ara ile ayrılmış olan (zaman veya yer), uzak karşıtı, yakın: 2b/11, 18a/2, 19a/16, 22b/1, 25a/14, 25b/02, 31b/07, 032b/06, 044b/14, 025b/05

Yākūt Özel isim: 017a/14, 017b/04, 033b/12, 033b/18, 034a/09, 034a/15, 035b/13, 035b/19, 049a/19, 049b/02, 043b/09, 033b/14

yalaka Dalkavuk, sırnaşık kimse: 006a/16

yalan Aldatmak maksadıyla bilerek söylenen gerçeğe aykırı, asılsız söz: 040b/09, 047b/16

yalñuz- yalñuz Yanında başka biri bulunmayan, başkası ile birlikte olmayan (kimse): 023a/12, 014b/14

yalvar- Birinden bir şey isterken yumuşak ve acındırıcı bir tavır takınmak, saygılı bir ısrarla istediğini söylemek: 028a/09, 040a/18, 046b/03, 047b/10, 049b/09

yan- Perişan olmak, çaresiz kalmak, büyük zarar görmek: 041b/12

yaña, yana- Taraf, yön, cihet: 014a/08, 027a/01, 041a/17, 023b/06, 009a/09, 014a/02, 035a/09, 41a/11, 16a/17, 016a/18, 016b/15, 31a/15, 024b/12, 046a/18

yanaş- Bir şeyin, bir kimsenin yanına gelmek: 046a/05

ya'ni (a) Demek, şu demek ki, anlamlarında bir söz: 024b/11, 031b/09

yap- Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek: 016a/18, 024a/09

yapış- Bir şeyin ayrılmayacak bir biçimde bir yere tutunup kalması: 028a/19

yâr (f) Dost, seven, sevgi besleyen: 049b/09

yara Keskin bir şeyle veya bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik: 018a/11

yardım (f) Kendi güç ve imkânlarını başkalarının yararına kullanma: 017b/15

yardımcı (f) Kendi güç ve imkânlarını başkalarının yararına kullanan kimse: 038b/12

yarın Bu günden sonraki gün: 005a/16, 034b/07, 011a/10

yarış Genellikle, konan bir ödülü kazanmak için birbirini geçmeye çalışma, müsabaka: 012a/19

yârı Bir bütünün iki eşit parçasından her biri, nısıf: 041a/03

yas Ölüm veya çok büyük bir felaketten duyulan acı ve bu acıyı belirtmek üzere yapılan şeyler, matem: 024a/02, 042a/10, 048b/19

yaşdanup Dayanmak, yaslanmak: 046a/01

yat- Yatmak, bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak: 048b/12, 004b/18, 016a/17, 017a/18, 023a/18, 027a/06, 049b/17, 027b/15, 040b/11, 014a/03

yaz- Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek: 012b/16, 013a/02, 001b/05, 002b/14, 008a/09, 033a/18, 034b/19, 037a/06, 041b/12, 041b/19, 012b/19, 042a/07, 005b/16, 042b/17, 006a/14, 006b/10, 007b/18, 025b/10, 030b/19, 033a/12, 042b/17, 043a/08, 023a/02

yazık Herkesi üzebilecek şey, günah: 035b/05

yazıl- Kaydedilmek, yazılmak: 001b/03, 042a/02, 023a/07, 025b/13

yebâb (a) Yıkık, harap, viran:024a/13

yedek Gerektiğinde kullanılmak üzere bir şeyin elde bulundurulmuş eşi veya aynı işi görecektir olan benzeri: 018b/01

yed (a) El: 019b/12

yeg Daha iyi, daha üstün, müreccah, evla: 028b/14

yegâne (f) Tek, biricik: 041b/09

yekpāre (f) Bir parçadan ibâret, tek parça, bütün: 027b/15

yelpāze İki tarafa sallandığı zaman bir hava esintisi yaparak serinlemeyi sağlayan hasır, fildişi, kumaş, kağıt, kuş tüyü vb.nden yapılmış küçük taşınır alet: 037b/16

yemîn (a) Allah'ı veya mukaddes bir varlığı şâhit tutarak verilen söz, ant, kasem: 001b/06, 012a/04, 007b/12, 048a/10

yen- Karşısındakine üstün gelmek, onu mağlûp etmek: 007a/02

yeñi Hiç kullanılmamış olan. Karşıtı: ESKİ: 020b/11, 011b/16

yenik Yenilmiş, mağlup olmuş: 002a/17

yesār (a) Sol taraf, sol: 012a/04

yetiş- Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak: 040a/09, 037b/12, 044a/07

yezdān (f) Yaratıcı, Allah: 045b/15

ye'cüc (a) Kıyâmete yakın bir zamanda ortaya çıkıp pek çok kötülük yapacaklarına ve çok kısa boylu olduklarına inanılan iki kavimden biri [Diğeri Me'cüc'dür]: 038b/02

yık- Yıkamak, kurulu bir Geyi parçalayarak dağıtmak, bozmak, tahrip etmek, yenmek, devirmek: 006b/01, 003b/13, 013b/04, 020a/12, 022b/09, 010a/10, 007b/11, 010b/14, 003a/10, 003a/13, 003a/14, 033a/08, 038a/03

yıkıl- Yıkılmak, devrilmek: 009b/17, 006b/07, 021a/08, 033a/06, 048b/17, 003a/06, 018a/04

yıl Miladi takvime göre 1 Ocak'ta başlayıp 31 Aralık'ta sona eren on iki aylık süre: 009a/03, 018b/12, 028a/08, 030a/19, 017a/01

yılan Omurgalı hayvanlardan, bacakları olmayan, üzeri pullarla kaplı, çatal dilli, büyük bir kısmı zehirli olan, uzun sürüngen hayvan: 038a/10

yırt- Elle iki tarafından tutarak parçalara ayırmak: 018a/03, 023b/06, 042a/07

yidi Altıdan sonra gelen rakamın adı, yedi: 004a/17, 016b/13, 016b/19, 017a/11, 017a/13, 018a/17, 018b/12, 025a/15, 025a/17, 025b/06, 026b/07, 026b/12, 027a/04, 027a/05, 030a/03, 030a/18, 032b/05, 032b/18, 033b/11, 043b/07

yidinci Yedi sayısının sıra sıfatı, sırada yeri altıncıdan sonra, sekizinciden önce olan: 001b/01

yi- Yenecek bir şeyle karnını doyurmak: 019b/02, 019a/07, 011a/12, 047a/13, 015b/13, 026a/15; Perişan etmek, mahvetmek, harcamak: 048a/06, 006a/08

yigid Delikanlı, genç erkek: 013b/17

yigirmi On dokuzdan sonra, yirmi birden önce gelen sayının adı: 003a/12, 020a/04, 035a/05

yine Tekrar, yeniden: 002b/05, 002b/15, 003b/01, 005a/10, 005a/14, 005a/18, 006b/11, 007b/18, 8a/01, 8a/19, 008b/02, 010a/11, 10b/19, 013a/02, 013a/07, 019a/18, 025a/18, 025b/02, 033a/08, 33b/9, 036a/3, 37a/01, 37b/05, 38a/03, 39b/10, 40a/03, 041a/14, 042b/07, 044a/17, 044a/19, 044b/16, 045b/18, 047a/15, 048a/04, 048a/06, 049a/14

yir Yer, mekân, mahal: 010a/14, 016a/18, 022b/04, 024a/07, 025a/14, 032a/16, 043b/19, 049b/13, 015b/12, 042a/05, 047a/05, 049b/10, 026b/19, 002b/14, 008a/12, 011b/08, 014b/14, 015a/08, 015b/01, 016a/08, 019b/11, 024b/13, 025a/17, 033a/09, 037b/16, 045b/17, 009b/11, 036a/09, 007a/14, 010a/09, 006b/06, 006b/17, 010a/01, 014b/01, 021a/09, 006a/01, 012b/08, 037b/06, 049a/17, 018b/13, 043b/03, 001b/08, 005a/10, 018a/12, 033a/16

yirlü Yerinde olan, yerli: 027a/02

yiter İhtiyacı karşılayacak kadar olan, kafi: 007b/02, 007b/04, 010b/13, 044b/08, 046a/18, 028a/17, 015b/17

yitiş- Ulaşmak, vasıl olmak, yetişmek: 048a/19, 002a/12, 016a/03, 021a/17, 030a/01, 033a/04, 032a/01, 018b/19, 012a/9

yitmiş Altmış dokuzdan sonra, yetmiş birden önce gelen sayının adı: 015b/06, 017b/11, 033b/14, 035a/03

yit- Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, ulaşmak, yetmek: 031a/07

yoğ Yok, hayır: 006b/13, 014b/07, 038a/09

yoğurt Maya katılarak koyulaştırılmış kıvamlı bir süt ürünü: 019a/07

yoh Yok: 010a/01, 002a/18, 007b/02, 009a/09, 031a/04, 037b/18, 040b/04

yok Olmayan, bulunmayan şey, hayır: 007b/03, 013b/03, 014b/09, 016b/10, 018b/09, 035b/05, 035b/14, 036b/07, 025a/13, 039b/01, 035a/11, 016a/11, 020b/04, 031b/04, 036b/06, 041b/14, 045b/07, 014b/13

yol Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah: 009a/13, 013b/16, 018a/18, 030a/10, 033a/13, 004b/02, 008b/16, 026a/01, 031b/14, 047a/10, 028b/16, 046b/13, 028b/04, 024b/17, 003a/10; Usûl, tarz, sistem: 035a/03, 026b/19,

yonga Rendelenen, yontulan veya kesilen bir şeyden çıkan parça, iri talaş: 012a/06

yukar Yukarı: 023b/14

yukaru Bir şeyin aşağı kabul edilen kısmına göre üstte kalan tarafı veya bu tarafta bulunan kısmı: 015a/10, 015b/19, 023b/15, 007a/18

yum- Sıkıp kapamak: 018b/15

yutgun- Tükürüğünü yutmak, bir şey yutuyormuş gibi gırtlığını hareket ettirmek: 014a/17

yut- Ağızda olan bir şeyi boğazdan aşağı indirmek: 005b/13, 039b/02

yuvarlan- Kendi üzerinde döne döne hareket etmek: 017b/06

yu- Su veya başka bir sıvı ile temizlemek: 027a/07

yürü- Adım atarak ilerlemek, gitmek: 011b/13, 029a/16, 045a/05, 012a/02, 004a/04, 006b/17, 028b/19, 042b/08, 010b/14, 012a/19, 002a/07, 002a/09, 006b/07, 008a/13, 011b/14, 034b/14, 041a/16

yüz 1 Doksan dokuzdan sonra, yüz birden önce gelen sayının adı: 009a/17, 022b/03, 025a/10, 032a/02, 033b/14, 033b/15, 034b/09, 037a/17, 044b/04, 046b/12, 037b/02; **2** Taraf: 032a/05; **3** Nedeniyle, sebebiyle: 041b/07

yüz Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre: 037b/02, 022b/04 027a/06, 033a/18, 002b/13, 020b/08, 028b/02, 014a/09

yüz çevirme - e yönelmek, teveccüh etmek: 008a/17

-Z-

zabt (a) Tutma, koruma: 005b/19, 007b/12, 009b/02, 015a/04, 018a/01, 021b/03, 028a/05, 035a/08, 043b/03. **2.** Yönetimi altına alma, sahip olma: 002a/13, 029b/06, 012a/16

zāde (f) Oğul: 004a/05

zafer (a) Galebe, savaşta kazanılan başarı: 042b/08

zāhir (a) Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey): 010b/06, 012b/02, 016b/07, 022a/14, 022b/02, 041a/02, 047b/02, 018b/11, 026b/12

zaḥm (f) Yara: 003a/05, 004b/19, 006a/08, 006b/06, 037b/06, 040a/10, 044a/06, 045a/04, 046a/10, 048a/06, 048b/01, 048b/10, 048b/14, 008a/02, 010a/06, 010a/07, 040a/14, 040b/06, 006a/11, 049b/15, 011a/14, 006b/10, 009b/14, 011a/14, 041a/03, 048b/14, 049a/11

zaḥm-dār (f) Yaralı, mecruh: 006a/15, 049a/08, 049a/17, 049b/08, 048a/07, 048a/14, 048b/07, 049b/10, 049b/13, 048a/15

zaḥmet (a) Sıkıntı, eziyet: 026a/17

zā'il (a) Devamlı ve kalıcı olmayan, sona eren, yok olan, ortadan kalkan: 003a/08

zamān (a) Olmuş ve olacak hâdiselerin birbiri ardınca cereyan edişinin düşüncemizde meydana getirdiği başı ve sonu belli olmayan soyut kavram, vakit: 006a/08, 006b/16, 014b/04, 017b/01, 018a/09, 018b/04, 024a/16, 027a/06, 030b/01, 032a/19, 034a/15, 040a/08, 041a/15, 042a/18, 038b/07, 046a/14, 021b/01, 031a/09

zānū (f) Diz: 046b/17

zarar (a) Bir kimse veya şeyin sebep olduğu kayıp, kötü sonuç, ziyan: 013a/17, 015b/11, 031a/04

zarūrī (a) İster istemez yapılacak olan, mecbur kalınan: 010b/17, 017b/06

zāyi' (a) Elden çıkan, kaybolan, yitik; zarar, ziyan: 004b/04, 044b/09

zebānī (a) Cehennemlikleri ateşe atmakla görevli melek, cehennem bekçisi: 037a/15

zebūn (f) Güçsüz, zayıf, aciz: 009b/14, 018a/19, 018b/01, 018b/10, 024a/04, 032a/03, 032a/07, 003b/15, 004b/15

zehir (f) Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağı, sem: 005b/13, 039b/02

zehre-çāk (f) Çok korkmuş, ödü patlamış: 034b/19

zemm (a) Kötülüğünü söyleme, yerme, çekiştirme: 001b/05, 045b/07

zemīn (f) 014b/04, 005b/07, 038b/15

zen (f) Kadın: 015a/18

zengī (f) Zenci: 019a/17, 019a/19, 020a/02, 020a/03, 020a/04, 020a/10, 020a/14, 020a/16, 020a/17, 020a/18, 020b/02, 020b/15, 020b/16, 020b/18, 021a/01, 021a/03, 021a/07, 021a/08, 021a/09, 021a/10, 021a/16, 021a/17, 021b/06, 021b/07, 021b/09, 021b/17, 022a/04, 022a/05,

022a/10, 023b/04, 023b/16, 042a/03, 019a/17, 019b/13, 021b/14, 037a/15, 041b/02, 042a/10, 020a/14, 021b/05, 019b/03, 041b/17, 020a/02, 020a/05, 020a/08, 020a/17, 020b/01, 021a/15

zerd-i tâzî (f) Arap sarısı: 042a/13

zerrîn (f) Altından yapılmış: 009b/02, 008b/13, 009b/01, 005b/19

zîr (f) Alt, alt taraf, aşağı taraf: 047b/15, 038a/10

zîr zîr (f) Alt alta olmak: 048b/17

zîrâ (f) Çünkü, şundan dolayı: 002a/15, 022a/14, 023a/11, 026b/07

zırh (f) Savaşlarda silâh darbelerinden korunmak için giyilen, demir veya tel levhalardan, köseleden yapılmış giyecek: 023b/02

zîynet (a) Süs: 034a/04

Žigum-Hûnâšâm Özel isim: 039b/12, 039b/17

zıkr (a) İsmi söylenmek, bahsi edilmek, anılmak.

zıkr-i tevḥîd (a) Allah'ın isimleri ibâdet maksadıyla arka arkaya söylenmek: 038b/06

zıkrullah (a) Allah'ı anma: 038a/08

zincir (f) Birbirine geçmiş mâdenî halkalardan meydana gelen bağ: 032b/12

zindân (f) İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer: 031a/06, 041a/01, 028a/08, 031a/12

zîrâ (f) Çünkü, şundan dolayı: 015a/17, 016b/15, 016b/16, 017a/15, 032a/02, 034a/01, 040a/19, 040b/07, 040b/19, 041b/04, 044b/08, 045b/09

ziyâde (a) Fazla, çok: 007a/14, 042b/08, 050a/08, 017b/03

ziyâfet (a) Misâfir dâvet edip özenli biçimde ağırlama, yedirip içirme, şölen: 017a/10, 022a/03, 030b/08, 005b/10, 030a/07, 030b/15, 045a/19

ziyân (f) Bir şey veya kimsenin sebep olduğu çıkar kaybı, zarar: 004a/13

zor (f) Zor kullanmak, üzerine kuvvet uygulamak: 009a/14, 015a/05, 016a/02, 021a/19, 023b/11, 023b/12, 037a/18, 043a/14, 046b/18, 005b/04, 023b/13, 003b/10, 008a/10

zuhūr (a) Ortaya çıkma: 005b/17, 018b/02, 025a/15, 034b/08, 039b/02, 040a/01, 038a/17, 042a/19

Zülkarneyn İslami kaynaklarda yer alan ve önemli bir kısmı İsrailiyat türü rivayetlere dayandığı anlaşılan farklı izahlara göre Kehf süresinin 83-98. ayetlerinde konu edilen kişinin doğuya ve batıya seferler düzenleyip büyük fetihler yapan bir cihangir olduğu, insanları tevhide davet ettiği için inkarcılar tarafından başının iki tarafına vurularak öldürüldüğü, başında boynuza benzer iki çıkıntının yer aldığı, tacının üstünde bakırdan iki boynuz bulunduğu, saçlarının iki örgülü olduğu, emrine ışık ve karanlığın verildiği, rüyasında kendini gökyüzüne tırmanmış ve güneşin iki kenarından tutunmuş halde gördüğü, hem anne hem baba tarafından asil bir soya mensup bulunduğu, İran ve Yunan asıllı iki soydan geldiği, hayatı boyunca iki nesil gelip geçtiği, büyük cesaretinden dolayı veya savaşta düşmanlarını adeta koç gibi vurup devirdiği yahut kendisine zahir ve batın ilmi verildiği için Zülkarneyn diye anıldığı belirtilir. (Öztürk <https://islamansiklopedisi.org.tr/zulkarneyn>, 11.05.2021): 018b/06

SONUÇ

Hamza-nâme'nin 57. cildi çalışılan metnin içeriğini oluşturmuştur. Eserin tek nüshası vardır ve bu nüsha İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Nadir Eserler Bölümünde bulunmaktadır. Bu nüshadan hareket ederek varak ve satır numaraları verildi. Nüshaya her bakımdan bağlı kalınarak Arap harfli olan esas metin Latin alfabesi ile tekrar yazıldı. Metne, yaygın olan transkripsiyon alfabesi tatbik edildi. Metinde hüküm sürdüğü keşfedilen Eski Anadolu Türkçesi hususiyetleri mümkün olduğu ölçüde korundu. Türkçe kelimelerin yazılışlarında görülen ikili durumlar aynen muhafaza edildi. Bu yüzden metinde aynı eki almış kelimelerin iki farklı yazılış durumları hüküm sürdü. Bu husus tamamen metnin özelliklerine sadık kalınmasının bir göstergesi olmuştur. Aynı durum alıntı kelimeler için geçerlidir; Arapça ve Farsça kelimelerin ikili yazılışlarında anlamlarının değişmesi veya bozulması durumunu göz önünde tutarak doğru şekilleri metne dahil edildi. Sağlam bir metin kurmak için uyulması gereken bütün geçerli kriterleri uygulamaya gayret edildiği için metne noktalama işaretleri de eklendi. Böylece çoğunlukla uzun cümlelerle örgülenmiş olan bu metnin okuyucular tarafından kolayca takip edebilmeleri sağlanmış oldu.

Metinde yer alan bütün kelimeler indeks programı vasıtasıyla alfabetik sıraya koyuldu. Sözlüğe giren her kelimenin metindeki anlamı yansıtılmaya çalışıldı. Madde başı kelimelerin değişik manaları taşımaları durumunda numara vermek suretiyle anlamları ayrı ayrı gösterildi. İç madde durumunda olanlar ana maddenin altında toplandı. İç madde olarak alınan bütün birleşik ve tamlamalı yapıların anlamları verildi. Türkçe birleşik fiillere ilk kelimenin geçtiği alfabetik sırasında anlam verildi. Sözlükte geçen bütün kelimeler ait oldukları dillere göre sınıflandırıldı ve her harfte her dile ait kaç kelime olduğu yazıldı, ayrıca her harfte toplam kaç kelimenin yer aldığı belirlendi. En sonunda diller arası bir oranlama yapılarak sonuçlar rakamlarla kaydedildi. Metnin kelime manzarasını böyle bir yolla gösterirken aynı zamanda döneminde ve sonraki asırlarda çok okunan Hamza-nâme vasıtasıyla dönemin okuyucu kitlesinin söz varlığı ve okuma düzeyi saptanmaya çalışıldı.

Metinde yaşanan veya tahayyül edilen çok çeşitli olaylar görülmektedir. Aynı zamanda oldukça geniş bir coğrafya da söz konusudur. Metindeki olayların taşıyıcılığını yapan şahıs kadrosu da oldukça zengin görünümündedir. Bu şahıslar tarihî ve dinî nitelikli olmalarının yanında destanî kişilikleri de temsil etmektedir.

KAYNAKÇA

Akkaya, Hüseyin. Süleyman, İslam ansiklopedisi; TDV Yay. <https://islamansiklopedisi.org.tr> (8.05.2021).

Albayrak, Nurettin. Hamza-nâme Maddesi, İslam Ansiklopedisi: TDV Yay. <https://islamansiklopedisi.org.tr> (20.05.2021).

Algül, Hüseyin. HAMZA, Hz. Peygamber'in amcası, Uhud şehidlerinden, İslam ansiklopedisi; TDV Yay. <https://islamansiklopedisi.org.tr> (31.05.2021).

Aydoğan, Esra. 2019 Hamza-nâme 32. c. İnceleme-Metin-Sözlük, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE.

Devellioğlu, Ferit. 2012, Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lugat. Ankara: Aydın Kitabevi Yay.

Kubbealtı Lugatı; <http://lugatim.com> (10.04 -11.05.2021).

Osmanlı Türkçesi (Osmanlıca) Transkripsiyon Alfabeti. <https://www.isa-sari.com/osmanli-turkcesi-osmanlica-transkripsiyon-alfabeti/> (26.05.2021).

Özkurvurduk, Damla G. 2019 Hamza-nâme 34. c. İnceleme-Metin-Sözlük, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

Öztürk, Mustafa. Zülkarneyn, İslam ansiklopedisi; TDV Yay. <https://islamansiklopedisi.org.tr> (11.05. 2021).

Saleh Muhammedoğlu Aliev, <https://islamansiklopedisi.org.tr/erdebil>, (01.08.2021).

Sami, Şemseddin. 2015, Kamus-ı Türki, İstanbul, Çağrı Yayınları.

Sözce Tarama sözlüğü, <https://sozce.com/nedir> (02.06.2021).

Kaya, Abdullah. 2018 Hamza-nâme 5. c. İnceleme-Metin-Sözlük, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

Tatlı, Yavuz. 2017 Hamza-nâme 9. c. Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi SBE.

TDK. Türk Dil Kurumu Sözlükleri. <https://sozluk.gov.tr/> (15.05.2021).

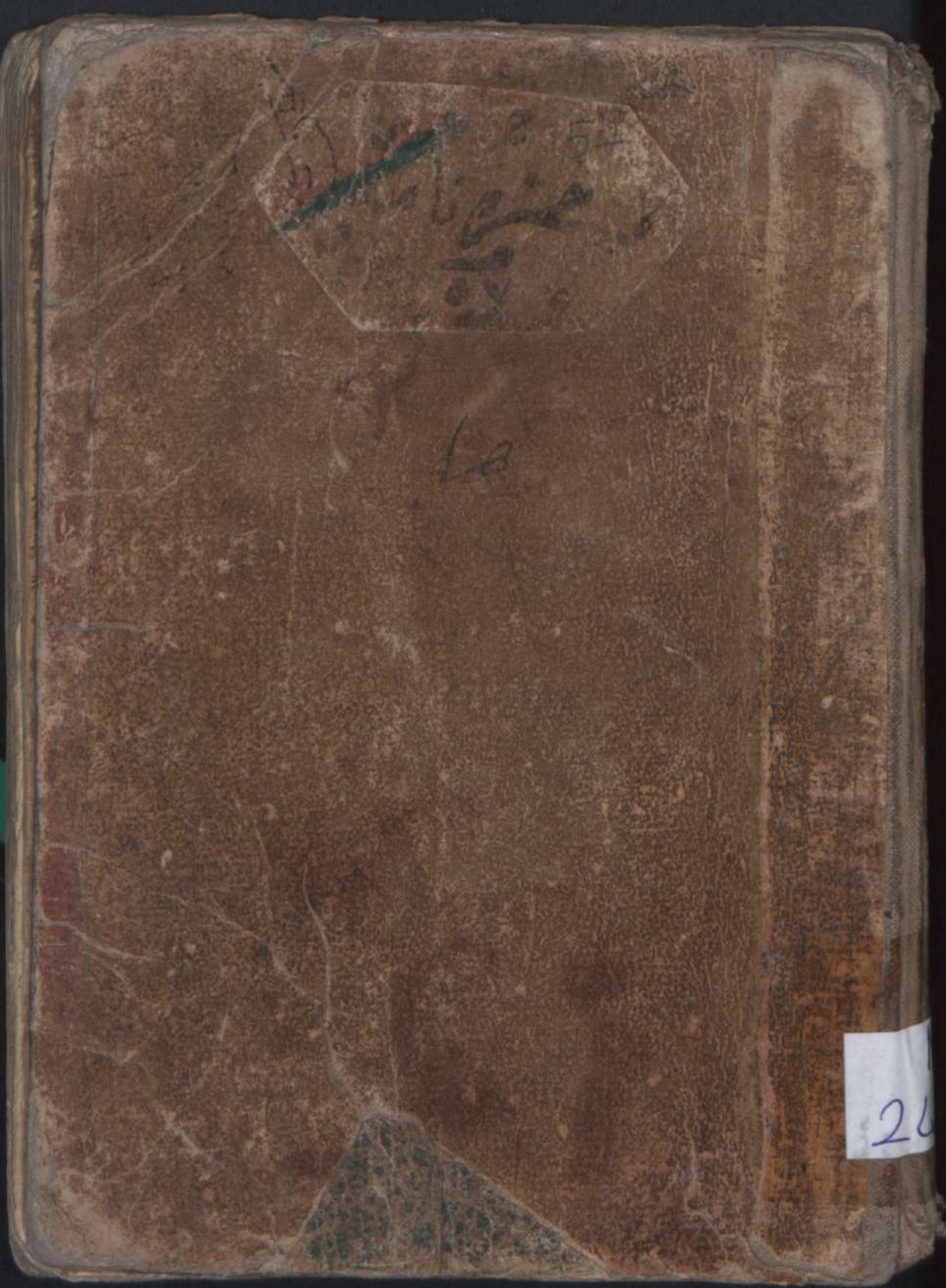
Yelten, Muhammet. 1998, Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi, Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yelten, Muhammet. 2019, Eski Anadolu Türkçesi (Dil Bilgisi ve Metinleri), Arel Üniversitesi Yayınları.

TIPKIBASIM

مجلس شورای عالی
کتابخانه و اسناد و اسرار
تاریخ و جغرافیه

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل في كل شيء
دلالة على قدرته و جلاله
و اعلم اني قد كتبت في هذا
الكتاب ما وجدته في بعض
الكتب من فوائد كثيرة
و قد اتممتها في شهر ربيع
الثاني سنة ١٢٨٠ هـ
و قد اتممتها في شهر ربيع
الثاني سنة ١٢٨٠ هـ
و قد اتممتها في شهر ربيع
الثاني سنة ١٢٨٠ هـ

مجلس شورای عالی
کتابخانه و اسناد و اسرار
تاریخ و جغرافیه

هاتف شریف
هاتف شریف
57

و قد اتممتها في شهر ربيع
الثاني سنة ١٢٨٠ هـ
و قد اتممتها في شهر ربيع
الثاني سنة ١٢٨٠ هـ
و قد اتممتها في شهر ربيع
الثاني سنة ١٢٨٠ هـ

Edebiyat Fakültesi
1957
24.5.80
300/62
3338

و قد اتممتها في شهر ربيع
الثاني سنة ١٢٨٠ هـ
و قد اتممتها في شهر ربيع
الثاني سنة ١٢٨٠ هـ
و قد اتممتها في شهر ربيع
الثاني سنة ١٢٨٠ هـ

اه من الموت اه

بعده برافا شده دنیا

جزء بامفاله التي بدعي

جلد ۷

راویان اخبار و نفلان اثار ابوالمعانی بوبله روایت ایدر که
بودند اندم راستان اول ارایه قدر باز پیش ایدیکه عمر عیار
ها ششم طوب بران نصیحت ایدوب انون دواع ایدوب صحنه به
کلوب بر قتل هم در از قالدی بنی اولدوره باز دی دوب زم ایدوب
حتی نقاب سر نوردیم دیویمانی ایلدی اشته بونلرده بونده استا
بوسر فون ها ششم کلوب داود شاه مقابله سنده قوندی تکرار نامه
لشوب جنک مقدر اولوب ابرته سی برلر نون طوروب ات فیل
کر کد انلرینه سوار اولوب بر برلرینه فرشارالاسلرو
صافلر بغلیوب میدان اجلدند ها ششم همرجه
طایر میدان سوروب جولان ایدوب بعده نغره
اوروب

کرتیرا افسدیر مقالم ایدر جلد ۷

اوروب ار طلب ایلدی قابل بختری ها ششم مقابل
اولوب بر نینه حواله ایدر بجه ها ششم چکوب نینه سین
الندن الوب کند و نینه سینه بر نینه اوروب هلاکت
ایلدی مایل بختری کیروب بر کورن حواله ایلدی
ها ششم کورنیه النین الوب بر ضرب ایلده خورن خام
ایلدی حمزه بکار بیلده سیر ایدر دی اتراد اورد شاه بو
حالی کور بجه قوماک ایلدی عسکر کفار بر دین یور یو
ها ششم قرشولیوب قرقغه بشلدی ها ششم قرق
بیک عسکر بید یور یوب عظیم جنک اولوب ها ششم
غیرت ایدیوب قرق بیک عسکر بیلده بونلر کیروب
خاه ناخاه الایلر یوزوب صافلر سوکوب علملری ایزو
ایمیوب اخریتشوب علملری اقدار دی کفار یوزلیق
قلعه کلغزاره قاچوب ماللرینه ها ششم ضبط ایلان
حمزه بو حال سیر ایدیوب ایتدی ای بکار بیلر که بو
ها ششم دکلر زیر بو مرتبه قوته مالک دکلر رو بو
ایشتی اتمکه نه قادر ملک طنبوسی قتل ایدر و بون بجه
بیک کفار یوزوب قلعه و بایه بو جوق ارلر
کور یا بخر شاهلر می کیدی یوخسده بزم ایلر جنک
ایدی ددی عمر واروب مقدم شهسوری کونیه رو ب

بینه هاشم ایله لندها مقابل اولوب بین الصلایین
 اولنجہ جنک ایله یلر لندها ایتدی ای دلور این
 رخشنه مکر طوب ایرد اوله لم ددی هاشم
 ایتدی سن این که بن مفلومیم ایتدی انهم ددی
 لندها بن سنی ایندیر رم ددی هاشم ایتدی قادر
 ایسک ایتدی ددی لندها کند اتوب هاشم
 بوکا کند اتوب اجمجه طازی جویروب لندها دخی
 شیرنگی جویروب اتمای لندها یم نابکار کور اولدرم
 انتقامک سنده نجه الورم دیوب قلبنه غرور کلری
 مکر لندها نک رخشنه قولانی کور شک ایدی زور دن
 اگر قایوب شیرنگی کوتند اشقی دوشدی لندها
 اکسوزین بر جانیده دوشوب اولمجله هاشم برضوب
 لندها ای اتمای کوبیده ایله دورانه یم دیرکن هاشم
 تکرار اوزرینه دوندی حمزه کوردی لندها یه خطا اولد
 هاشم زبونگیر لک ایلدی همان عشق سوروب
 ارا لرینه کیردی ایتدی هاشم یادل افروز لانه
 حیلہ عیبدر بخوب ایدی سیم ددی لندها اغلیوب
 سرور انجته شونکله ایوجه کوریشیم حمزه سرور
 سنک مرتبک معلومدر دیوب دوندی یاد افروز
 لندها

لندها اوغلترینه برالم ایرشدی مره صقین قیو ویردی
 هاشم ایتدی یا حمزه سر قبالانک صیانت ایدر سگ
 قور قیده اولدرم ددی انری جنکن بملکه درامالندها
 یوری ایدوب الوب دوندی هاشم قونوب لندها
 زاده لری کتوروب باقین حمزه سیزی رجبا ایلدی
 وارین دیوب التلرینه ات چکوب کوندردی فرهاد
 کیدرکن عکرم دو قفق دیلدی اتمار شون مانع
 اولوب حمزه یه کلر یلر صاحبقران حظ ایلدی اولکجه
 ارام ایدوب چونکه صباح اولدی ایکی طرفدن میدان
 اچلدی قده هاشم کیروب حمزه دعوت ایدوب صاحبقران
 دخی عشق سوروب مقابل اولد قده هاشم ایتدی
 یا حمزه الات صاحبقرانی بکا ویر سگ سنکله کنه بابا
 اوغل کبی اولسقا ایوا ولوردی بزدرن یان کور من دکت
 ددی حمزه ایتدی سوز ایله الات ویرلر بن سنی هاشم
 نام اوغلومه بکرم دیرم ددی هاشم ایتدی سینه اوله
 دیمک دوشر نه مانع کنه ده اولد بیل بر اختیار صاحب
 قران سیم دیه رک جنکه بنیاد اوروب تمام یدی کون
 جنک اوچکون ارام صید شکاره بزدیلر اتمالندها
 سیاه گوش عیار ایتدی شول دل افروز هر قنده

هاشم ایتدی یا حمزه سر قبالانک صیانت ایدر سگ

کلیه به یکا خبر کتور ددی اما عمر عیار ده بوی طوب
یولده سیاه کوشه راست کلوب صقیق لندهای
هاشمه کتورمه و خبر الورسک لندهایه سوبله
صیقل بری صنایع و یاب خط اولور سه حمزه یه جواب
کوچک ددی سیاه کوش همکس دکلور دیوب کتور
عمر ده واروب هاشمه خبر ویردی هاشم ایتک
یابزم ایله برکته کور شدی ایدی شمدی نیر ددی
اوله دمه دیوب هاشمی حقیقوب لندها اوزر کتور
حمزه بنی ترک ایدی سه دخی راضیم دیوب بونل کدی
سوار اولوب اما عمر ولند هاید ده کلوب یالندها نیر
حمزه الم حکم ددی لندها البته انتقام الورم دیوب
عمر وافر احسان ایدی عمر ده کلور کدی کلوب سیاه
کوش لندهای هاشم اوزر کتوروب نیزه و کورز ایله
چنکه بشل یلر اخر لندها ایدی ای نابکار اگر سکا
بر خطا واقع اولسه بن زبونگیر لک ایدی میدم دیوب
بر کورن اوله اوردیکه هاشم منع ایدی میوب آت
بویسته براق دی هاشم کنرین دیوب دال تیغ لندهایه
بر تیغ لندها چرویر میوب ارقه اوزر یانوب سینه
زخم اچدی لندها دخی کورز ایله قصد ایلد کرم مکر
هاشم

هاشم نقاب رفیع ایدوب ایدی یالندها قیاسیه چنک
ایتدی بک کور کیم در دیجه لندها کوردی هاشم درهای
کوزم نوری شهرادم چون بویله ایتدی دیوب قانک
اقیدارق کلوب کور شدی هاشمه عمر دیلیوب
لندها نک الین او بیری لندها ایدی او غلم بهانه
سن اولدوغنه حظ ایلدم بنم خود وجودم اولای
حمزه نک تعلیم خانه سید ددی عمر ایدی مردلک
بونک سرتین صقلیه سین دیوب اذن عسکر
کلوب اجهان قور یلر اشته در دخی کون سحر دن
ینه چنک حر یلر حالنوب ایکی طرف دن یلر نیر
طوروب سوار اولوب الیلر یلنوب صافلر دور
میدان اچلر قور هاشم میدان کیروب حمزه دخی
مقابل اولوب کوتا کوت چنکه بشل یلر ایشام
دونوب صباح ینه میدان کیروب بومنونال اوزر
او توز طقوز کون هاشم حمزه ایله چنک ایدوب
ایشام اولد قور حمزه ایدی یادل افروز یاری
ایرن اولورن دیوب دونی ایرستی ایترا صاحبقران
کیروب هاشمی دعوت ایدوب ینه چنکه بنیاد اوزر
بین الصلایه اولجه حمزه ایدی یادل افروز این

اندون سنگله مکرطوته لم ردی هاشم ایتدی بخون اینیم
 قادر ایسک اندر دیخه حزمه کند ایلده اندر یوب بحشر
 قوتیله برارده سوریدی نهایت بیاده مکر مکر اولوب
 هاشم او جیحی زورده حزمه طراقلغه دکی حزم
 بوخ قاپوب قولنه الدقه مکر فایا ایدوب یا حزم
 او غلن هاشم ردی حزم نقاب رفیع ایدوب
 کوردی هاشم زمینه قیوب های جگر کوشم
 دیوب اویدی قوچدی اندون بارگاه سلیمان کلدیگر
 هاشم بدیع التند صند الیه و یوب او تور دی
 صفال و یوب بر بر لینه ضیافتلر اولدی بعد کوج
 ایدوب قلعه کلغزار قرشوشنه مقابل قوندیگر
 شاهلر دل افروز هاشم اولدی یقین ایشیدوب
 زهر یوقشته دوی ییلس برین صابح قران عالم بو
 صفا ایلده عشرت ایدی لر ایکس ناگاه زیوم بوی حقیقه
 کلوب حزمه یه بر نامه صونکی سرور کوردی معلوم
 قاف کوندر مش او قوی یازمشکه بعد السلام رو
 صاحبقران رخسان نام بر عفریت ظهور ایدوب کوتری
 قافه پیچده صالوب اسمای اسیر ایدوب شهر
 ذری بنی ضبط ایلدی اگر امداد اولمسه ایمان
 جفر سینی

جفر سینی دیش ایدر جهان لندهای برینه قیوب اگر
 دوشماندن حرکت اولور سه اقتضای نه کورم چنک
 ایدک اشته او غلیم بدیع الزمان دخی بوند دردی
 قاسم الم چکدی کوکلندن بزادم دکلون یا قاسم
 بوند دکلیم ردی برروایتده معلوم قاف بیلده کلیم
 اشته حزمه تحت اوزره الوب و عتقری بیلده عزم کوه
 قاف ایدوب کتدیلس اما ازین جانب راوی ایدر چونکه
 اولزمان ملک طنبوس هاشم اندون زحم ییوب لیش
 اربنده اکابر بر کله بولوب نیزه ایلده کتوروب ملک
 طنبوس باشیدی دیشلردی مکر طنبوس صاخ اولور
 کلغزار ده زحمه تیمار ایدوب ایوجده اولدی اندون
 شاهلر کلوب پای تحت او تور دی شاهلر ملک
 طنبوس کلد و کندن حفظ ایلدی ییلس اشته حزمه قافه کتور
 شایع اولوب ملک طنبوس بر نامه یازوب لندهایه ار
 ایدوب بنی هاشم عاقل ایکس زحمه ایلدی شمری
 یا لقایه تابع اولورک یا خوب وقتکنر حاضر اوله سرودی
 لندها الحیه خلعت و یوب بدیعه قاسمه و سائر
 نه جواب ویرم لم ردی قاسم لندهایه بخون بویله
 دیش ایدر سینی شاهلری دینه دعوت ایلده قبول

اتخذ لرسته جنك ايدوب تاج تختلرين باشلرينه يفته لم ده
لندهاينه بوجواج و يروب جنك مقرر اولوب ايرتشي
ميدان اچلد قد ملك طنبوس ميدانه كيروب ملك قائم
مقابل جنك بشلر يلاخر طنبوس تيغ چكوب حواله ايلان
قاسم هاي لغين بنده اني استردم ديوب منع ايدك
تيغ سرخ ايله بربردخي چالوب ايكي يرنده عظيم زحم
ايله ملك طنبوس بقلدي عكر كفار يور يوب طنبوسي
قادر يار جنك مغلوبه اولدي اخشام اولد قد طبل
ارام حالنوب دونوب قوندي يار شاه ملك طنبوسك
زخم لرينه مقيد اولوب و بر نامه يازوب خليفه ولند
امان استديلر لندهاينه خه ايدم لم دكره قاسم
ايتدي دهان اوز لر رينه واروب اوره لم تيغ خه برامان
دو كنهز امان ددي بديع الزمان ايتدي بو غه يا قاسم
امان ديه كه تيغ اومان كنه ارلكه لايق اولان امان
ويرمكي ددكره قاسم اتش اولوب دونوب ايتدي اي
نا بكار ازديلي بنم سوزيه هر زمان كج چالوب مخالفت
ايدر سيم ديوب دهان يرنده اتلوب بديع اوزم يوردي
بديع الزمان ايتدي نا بكار خاوري بنم سوزيه قورق
قياس ايدر سيم باق شونك اوصاعده ديوب اولده

اتلدي برين لندها و برين حليفه طنبوب عيسدريدوب ايرديلر
قاسم كندرين يكه ميوب يار كاهنه كندري بونلر مشاوه
ايدوب بر عالي مجلس ترتيب ايدوب دحه كشا اولان
دلاور ملك اولديغي تحفه يادكار لر ايله مجلس بنه يه
عمر ايتدي قاسم اتشدر صلحه او يرنديوب استه
ترتيب ايدوب بديع مجلسي قاسم مجلسنه
اولا شديوب ترتيب هر كس رور لر ايله اوتروب
امان ستم علم شاه ياد كاري بر اهل جامه ياره ايله
هر طور دي مجلس كنارنده قاسم اخ ياك سور ايددي
مكردي ياك صنداليه رجا ايلديكي سعد سعيد
اياغه طوروب بچركن اتكي اول جامه دو قنوب
جام دو شوب قيرلري قاسم اتش اولوب ايتدي
صوج سينكي دكل سني بو يار كاهنه كتوروب
زياده صنداليه آيوير حريفكدر بورا سيم ادم يريدي
ادم ارا سنده نه مناسبت يالندها بونه ديكدر بر ادي
حيواخ سر ابرده اهلي ايلمك يرنلر بو صنداليه لري
النجه و مالك اولنجه زار جلدك بويله ي استيد ادم
بو قار ويه صندالي ويره لرددي لندها ايتدي كوزم خوردي
باشين صباغ اولسون اوز لر بنه لازمده صا صقران

کله کله سويله يې د دې بديع ايتدي يا قاسم تو سون
چو غه يتر ارتق يو خسه بزي قور قري قياس ايدرسين
ددې قاسم ايتدي او تور يا بديع شمدي شي يوق
ايدرم بويله حيوانه صند اليه الکت بوصوح سکا ايت
ددې بديع ايتدي برقد حد نه معال بر سکا اندر عنا
قلاخ ويره يم هي انسانيت سرنابکار ددي قاسم ديبک
الم جکوب ايتدي غيري قولن چراغ ايله اي نابکار بر
سکا احتياج هي قالدم ددکه غوغا ازدي بديع ايتدي
يا قاسم کنه سکا جنون غلبه ايلمش ددکه قاسم همان
صحي ايوب قالقدي بديع ايتدي او تور يا قاسم خدا حقين
عرصه يقارم ديوب بوده قالقدي برين هروم و برين
لنر فاضط ايدوب ايتدي ايرديلر لندها مير ايدوب
برتب کعبه سرا برده ترک ايدوب براغور کيدرم بديريک
چون کله کله جواب ويرک ددي قاسم و بديع کنه او تور
ملک قاسم بارگاهنه کيدوب ارتق سرا برده يه کله
وترک ديار ايلمت ددي اما بکاري منع ايدوب طور
سرو ملک طنبوس ايله کور شوب جنگل سير
ايدرم ديوب منع ايدلر ايله خليفه ترکرم يازوب
قاسم کوندي بيم خاطر م ايجون سرا برده يه کله

ددې قاسم بڼه کله اقا بر برينه کوسوب باخزلردی
اما ملک طنبوسک زحمي ايوا ولوب ادم کوندي روب بديع
قاسم ميدانه ايتدي بديع ايا غه طوروب خلعت
کيدی ايرتشي ميدان آجلد قله بديع الزمان طنبوس
ايله ميدانه کيروب بر چخه حمله دن مکرم ملک طنبوس
مصنع بر کورن اوروب بديع مست عالمده واردي
چالاک عتار فریاد ايدنجه بديع الزمان کوز اجوب
کوردي ملک طنبوس کمر دست اورمش برال ارفشي
اوروب طنبوسک قوی دوشنه يازدي ات او زرندي کمر
طوتشوب طنبوس بديعک زورندن رخشيله ديزلي
اوزره چوکي اخر بياده اولوب کمر طنبوس بر خلط
ايدرم ميوب بديع شير دل بوک کزندن قايوب يره
اوروب بنده چکدي عتار سره تبليم ايدلر کفار يوروب
چنک مغلوبه اولوب اخر اضم نام اولوب طبل ارام جان
دونوب قونديلر بديع ادم کوندي روب ملک طنبوسه
نصحت ايدوب دينه دعوت ايدلر لعين سوکوب بر
مسلمان اولم ولقدان يوز چوپر هم بني اولر ورک نه
نه صقلر يزددي کلوب خليفه سويلد يلر اولدر ملک
دیلر يرينه لعله طور سوب او حکوت قدر طوروب مکرم

گفته بود که او را دردی کافر را بیهوده قلعه کافران کیر و ب
قران را نذر بیاشته او چون صکره یزد ارجم کون و روب
ملک طنبوسه نصیحت کار امتیوب خبر ویرانی کرد امر
اولنوب ملک طنبوسه چسبیدن سیاسته کتور مکره
اما ازین جانب بزم قصه من صاحبقران عالمه کلرک
است که هنرم معلم قاف الووب بیله عنرم قاف اید ووب
که کشتی قافه داخل اولدی بیلر عشقم سوار اولوب
مشورت اید ووب بجه اوله کم لعین ایلده تر جک یفته
یفته ایلوب اله کیرسه آتاله دیوب و کز اید ووب
ایتدی بنی یزده چکوب او کینه کتور کت بندم قیر ووب
بو غازی اله هم ردی معلم قاف بر خطا اولیده دیوب
رمل اید ووب آنجا ملک بیلوب رضا ویردی بنده چکد بیلر
چاسوسلر ووب مکرش زترین دن برایکی قناق ایرلدی
اندی قوفش دی هنرم او کینه کتور ووب ایتدی بیلر
شیطان عفریتان بن هنرم یه امدان ایلسون دیو واردی
ای الووب کلور کن یولده امتحان ایلرک هنرم اختیار اولوب
تیمه قوتی کتیش دایر ووب بند چکد کت دکره دخان نره
تحد امیر جهان نظر اید ووب اون سکندر ایش قدیله کور و
کوزینه صالدر میوب ایتدی بر یومیدر که عالمه کت

سکندر
میر
میر

اوله سالوب حمزه شویله بویله ایلک دکره قاف اهرنک
سحاب نره برق نره خربای نره رعی و مهالان نره کشدن
هزار دسی قتل اید ووب اون سکندر بیل قاف شکار ایدون
دکره معلم قاف ایتدی بلی بودر ردی دخان نره کولب
ایتدی مکرانلر ده صهمان جوالی کی قبالهینلر ایش بویله
کوتاه قد خاک ایلده هلاکت اولمش کت ردی و د ووب
سرور ایتدی ای کوتاه قامت خاکی کل بکا سرفرو ایلده
سختی ازاد ایدیم ردی هنرم ایتدی ای ملعون کل سلیمان
اول یوخسه سنیده اولکی اولدر دیکم ملا عینلر یاننه
کوز ویرم جرمه دکر کیدر ساین ردی دخان نره کولب
دیشلری صبیبتدی امیر جهان کور دی بولعینک دیشلری
خنزیراز و سی کی و کوزلری قباقلری برر چق قاریش
و کوسنی مساح کی پول پول بر حجه لعین در امیر عرب
اکسونیز بر کتره حیف ووب زور اید ووب کتور کتور بندر
قردی دخان نره القوب امیر هجوم ایلر کیر سرور عالم
تیغ بمغمم قمر ماخ ایلده دبه سندن نهر بر تیغ شویله
اور دیکه یوز طمسان ایش قدیله آتکی باره ایلرک
توابعنه خبر اولوب هجوم اید ندر آل تاز یانه حضرت
اور ووب احراق بالنار ایلرک اهرنک و سائر لری

خلاص ایدوب دوشمنی شریزترین دن تمیز ایدوب
 شریزترین ضبط اولوب باغ سلیمانده اسمایله
 بر قاج کون عیش عشرت و صفالری ایلری بر قاج کوندن
 صکره صاحبقران اسمایه و داع ایدوب کتمک دیلدی
 قیزی قریش بانو حمزه و قنطور قنطور عشق قی الوب
 بر نهار روانه اولدی لر ربع مسکونه و سر ایدوبه
 کلکده اما بو طرفدن ملک طنبوسی سیاه کتور و
 خلیفه قتل مراد ایلدی چونکه خلیفه ترکده سی ایلده
 قاسم دخی کلوب دیوانده ایدی ملک طنبوسه تکرار
 نصیحت اولدقده لعین ایتدی اگر بنی مردانه لک ایلده
 بغلیه ایدیکنه دیسه کنیری ایدی ددی بدیع الزمان
 بوسوزدن الم چکوب ایتدی یا او یله می یا طنبوس
 بن سی حبله ایلده می بفلدم ددی لعین ایتدی بهم
 عنرم وار ایدی دخی زخم ایا اولمشدی زبون اولدم
 ددکه بدیع الزمان غضبه کلوب نهان قالقوب لعینک
 بنزین الوب و اغزینه برایی سله اوروب قالق بر
 لعین بقل کیت دیوب قوغدی ملعون نهان طشر
 اولوب قانک اقتدارق کیدر کن حمزه ده سر ایدوبه
 کلور دی راست کلری لعینه صوروب خیر الوب
 کلکده

شوکتیه بکله و لیه در محبت نه سدی زلف
 (۱) ندر تو خا ده ویدنه اید امر قق قرا ندر ایتد
 کلکده اما بریدن نهان قاسم برندن ایتدی بوخ بارک الله
 یایدیغ بزرگدوشماخ برکسک اولسون دیور و سندن
 خاطر آله کیر مش ملعون صالی ویر بریه بوناصل ایشدن
 ددی بدیع ایتدی یا قاسم کاور الی لازم دکل اید
 بهدر دیلر سم ازاد ایدرم دیلر سم قتل ایدرم ددی
 قاسم ایتدی نابکار ایدریلی قاسم کاندی زخمی
 اولمه نده اخی بغلرایدک ددی بدیع نهان زخمی
 اورمغه نمنی قادر سین غیر یسی اورمغی ددکه
 قاسم ایتدی او توریرند شمدی سی عدمه کوند
 ددی بدیع عرضین شمدی یقارم دینجه قاسم
 ایتلوب بدیع کدنگ یینه بر برینه کیر دیلر برینه لند
 و برینه نورم صار یلوب عیدمه امتیه ایلمین دیرکن حمزه
 ایچ و کیرم دوشدی بو حال کوروب نوره اوروب بر
 نابکار لر سن بهم کتمه می بقار سن بر بریکن بر میسن ندر بو
 ادب سن لک و بو وضع حرکت ددکه بونلر صاحبقرانی کور
 حجاب ایلدی لر بدیع ایتدی دولتم اتا ایوجه نصیح بوی
 صوج کیمک ایسه ثادیب اولسون ددی نورم دیوانه
 ایتدی قزل ارغوب صوج قاقچ ارکده کوز لجه بلال ایلده
 اوینامق استر ددی قاسم ایتدی دولتم دده بر
 صابون

Handwritten text in Arabic script, likely a title or chapter heading, possibly reading "كتاب..." (Book of...).

قادر و اوسم بولدی مصلحت اوله

ویردی خنم لندیهایه بقوب باشی صالوب ندر بوند
 اولان بوعداوت ددی لندیهایه ایتدی ظاهر ارکک یحیی غرت
 کوند ددی خنم ایتدی یا لندیهایه بوندی بجه بیور
 ارکک دینجه لندیهایه ایتدی دولت و صابقران بوسواله
 جواب کوچ نه سویدیم ددی خنم ایتدی یا لندیهایه
 دوغروسیه سویله وظیفه المزیسین یاد ددی لندیهایه
 ایتدی یا صابقران قاسم اله تیغ الدقم دینا طلوسی
 عسکر اولسه برادم بیرینه قومز اما بیغ الزمان عروت
 کانیدر و همول سروردر و آخر بشلور ددی خنم
 ایتدی برادر او غلم بیریه اور دینغم کورزی قاسمه
 اور مق دیرم ددی بیغ الزمان ایتدی دولت ان الله
 عداوته سیدر دینجه خنم ایتدی یا بیغ چونکه
 اولکی کالامنه نجوت الم چکوک ددی
 بیغ سویدر و کنه نادم اولوب قالقوب بارگاهنه کتد
 اشته ایکسیده اندیشه ده اماراوی ایبر ملک
 قاسم بدیهه نامه یا زار ایکن عمر عتیار قاسم
 بارگاهنه کله دو شدی قاسم کاغدی قوبینه
 صوقدی امارا و کنه دیقیت لندی قلم قالدی کمر
 سبواله ایوب ندر اول یاز دینک ددی قاسم
 ایتدی

ایتدی عتیار سکا بلمک لازم ددی عمر عتیار ایتدی بر
 یینه بدیهه ترکرم یا زرسین ددی قاسم ایتدی کنه
 لازم مقتر ماد و کوند ایتدی یکن ایبر میسین ددی کمر
 ایتدی یا قاسم عیدر اتمه بوند نواری بار
 بر ایسه شوپله قیاس ایبر دمکه بری بدیهه قصد
 ایلسه سن انک باشی کسرسین ددی قاسم
 عمر کت تو بجه صغایوب یینه ده بدوکن کبیر یا عمر قوب
 ایلیم سوزین دیوب عمری صاودی اندی ترکرم غزله
 و یروب بدیهه کوندی و اروب قبوده اجازت الو
 بدیههک بارگاهنه کیروب بولشوب ترکرم ویردی
 بیغ الزمان الوب اجوب اوقدی یا بیغ فاران محله
 ایکی طایغ ارا سنده بر عشر تکاه واردر اگر اریسک اندی
 کل کوریشه لم یا سن بنم اوزریمه غصص صرسین یا سن
 سی اولی یرم اشته کهمه بلمز و کمسیده سویدیم
 سنده کمسیده دیمیده سین اگر کلیمز ایسک نامر سین
 دیمش بدیهه فکرایدوب اگر کتسم قورقدی دیر لک کتسم
 البته ضرر مقدر دیر دیوب اخر ناچار نوله عتیار ترکرم
 اولان اوزم عمل ایبر مرن دیوب اتلنوب کتمکه حاضر لند
 غزله عتیار کلوب قاسمه خبر ویردی قاسم بوند

هر کیم اردمجه کلور سه قتل ایدرم کهمسه کلهسون
 ددی وگندی امارقا اسم مجله ایله تر واروب کوردی
 بدیع یوقا اوتنه برو کزینور کن بر اهو بولوب اوروب
 یقادی برده اخی کوردی بر بلوک خادملر طعام کتور لر
 قاسم بونلری قرشولوب کیم سن ددکده ایتدی لر
 بز عمره کبیرک قیزی قوللریون انلری یکی برادر لر
 بری عمره کبیر وبری عنتر دیر لر حال اداود شاهه
 بوخجه عکر ایله امداده کیدر لر وقیزی باغده
 دراکا طعام کتور لر ددی لر قاسم ایتدی ایتمی
 بکا گو ترک ددکده ایتدی لر ای نابکار نه مناسبت
 سن بریکانه سین نه لازم شاه قیزک بلمن ریخه
 قاسم غضبه کلوب جمله سین تیغدن کچوردی
 اندن بران کیدوب بریاغنه کلری اچر وکیروب
 کوردی بر قصر کورینور واروب بنگ طاشره اتند
 ایندی بریده بانوده ای طایه بزله چون طعام کلای
 باق کور بریوک ددی طایه اشقی اینوب سروری کوردی
 کیرودونوب بانویه طعامی ینلر سین باق شول یکیده
 ددکده بانوقا اسمی کوروب ههات مائل اولوب اینوب
 قرشولوب بیورک ای سرور دیوب قصر جقاردی
 اگر امد

اگر امده قصور اتمی بونلر صفاده اما بوطر فدن بدیع
 کلوب قاسم بوملری کزم لشر یا ننه اوغر ایوب
 کوردی ایکیش بر بار اولوب یا نور لر کیمی درت باره
 بدیع بلدی که بوتیغ اوریش قاسم تیغیدر لهای
 نابکار خاوری تیغده مسله در ایوتیغ اورر دیوب
 تحسین ایلری بعد کز رک باغنه کلوب اچر وکیردی
 بنگ طاشره ششای بحری کوردی یاد کار بوند
 اچق دیر کن قاسمک ارفقی بدیع نیکایا بونک
 یوزی ایلری بدیع کوروب طایه نه اشارت
 ایدوب کور شوخ نه استی ددی طایه در بدیع
 کلوب ندر سرور کهمسینه ونه استر سین ددی بدیع
 ایتدی شولک ات صاحبک استرم ات بهم ایلری
 جامشی ددی طایه کلوب بانونک قولاغنه سویلای
 بانو تعجب ایدوب بوز ولدی قاسم کوروب ندر ای
 بانوی جهران اول طایه سز نه سویلای الم جکر یکن
 ددکده بانو سویلمکه حجاب ایدوب خیر سرور برشی
 دکل فالان دیوب یوتغوندی قاسم البته سویله بر
 اصلی وار دیوب ارام ایلری اخر طایه بدیع کورتور
 جواب سویلای ملک قاسم بقوب کوردی بدیع

هوانه بر نردن طور و ب اشغی اینوب ابلاغ ششپای بحریه
سوار اولوب بدیع ایله طشره میدانه کلوب جنگه
بنیاد ایلدیلر شویله برابر جمله ایدوب بر برینه آیه
وقیاسیه ضربلر اور دیلر که زمین زمان صار صلور
هر بر جمله ده بر برینک اولوغی قصدینه اور بر ایدی
نتیجه نیزه و کور زایل قاسم الشی
هری نابکار ارده بیلی بوندن انام صاحبزاد بیو غه نه
اولوق احتمالی تیغی سرخی عریان ایدوب بدیع دخی
تیغ سندی وار در بدی یوقیدر دیوب بر برینه اوچر
تیغ اور شدیلر که هر بری قضا و قدر ایدی اشته بوندن
تیغ تیغه اولدیلر اقمابوطر فتن حزم بر مقدار او یومشای
اولساعت بدیع وقاسم حقتد بر موخش واقع کورق
اویاندی تر بدیع وقاسم یار کاهکت یوقلدوب بوجله
جالاک و غزاله اغلیوب فالانیرم جنگه کتدیلر یا لکن
بر تنیه ایدوب کهمسه کلمسون قتل ایدم رم دیود کتدی
حزم غضبه کلوب عشقم سوار اولوب علی العجله روانه
اولدی عمار داریزه دو شوب شول محل کلدیلر که بوندن
جنگدن کوزلری قراروب دنیا یی فرقتد قالوب تیغ تیغه
اولیوم اولاسیه بر برلرین جالالرحمن نغم اوروب
بوندن

بوندن قولاغنه کیرمدی سرور عالم بوکرم بوندن
اراسنه عشق سوروب چکین الیکز بر نابکار بر برین
هالاکی ایدم سن دیوب صاخ ایله بدیع کیرندن و
صوی ایله قاسم کیرندن قابوب ضبط ایدوب
وبر نغم الله اکبر اوروب زور ایدیوب ایکینزه قوی
اوزم الووب کناره حقار دی بدیع کوزاچوب اولحال
کوروب ایدوب هوانه خنجرین حقاروب کیرین
کسوب یرد دوشی حزم قاسمی یر قیوب بوندن
باریشکت نابکارلر دیجه قاسم صور تاسینه
اولوب بارشیلر مکر یوقار و قصردن دخی شمشه
بانو تماشا ایدم دی سکر دوب اشغی اینوب بوندن
بیورکت دیوب صاحبقران عالمی و سائرلرین قصره
حقاروب بانو مجلس تازه لردوب صفایه بشلر یلر
بو طرفدن عمار کبیر کوردی طعامه بانویه کیرن
کلری خادملر البته صحانلری بکلیوب کتور ایدی
و ایرلشی دخی طعامه کهمه کلری بوندن و قزم شیشه
اوغرمسونلر ددی زیر ایشتمش دی عرب عسکری
زن دوشلر ددیوب دوندی قرنی شمشه عسکر دخی
سویلیوب ایکیمی سوار اولوب خادملرین شملری

اولان بره کلوب جمله سین قرمشلر بو خیر علامت دکل
لقانک غضبیه راست کلهش لر دیوب اندن یاغنه
کل دیلر بانویه خبر اولوب شه به بانو بوز ولدی
همزه ایتدی نزل صفاده اولوب مجلسی بوزماک یاغرو
هنده ایرطه دیوب عشقم وار اولوب طشره
حقیری عمران کبیر کک اوکن الوب عمران کبیر یتمش بش
اریش قذیله ای بیگانه سن انده بهم قیزم باغنده کارین
ندر نیلر سین دینجه همزه ایتدی دلاور مسافر حالیا
اوغلارم انده درددی عمران ایتدی جمله ایله سنک
ایشین کوروب انلریده بوکلام ددی همزه ایتدی ای شاه
بزرگ در ضرر کلشن سی دعوتیه کلر مکه سیزید اول
قصره کتوروب بیلجه عیش عشرت ایلر و ب بریده نان
نهمت ییه کم بر خوش کوریشته کم در کیم عمران کبیر اتش
اولوب جمله ایدوب چنکه بشلری عنتر و توانی میره
طور دیلر اوتهدن شه بانوقا سم همزه و بیع
دخی سیرایم لردی اما عنتر حیروب برادر بر بیگانه ایل
نجه بر اوینار سین کوچی یتمش به بن کیروب حقدن
کله کم دیوب کنایه ایلری عمران کبیر عنتره کلوب بر کورن
حواله ایلری همزه سام کوتکی ایله اشفیدن یوقا

شویله

شویله چار پدی که عمران صاندی که کورن ایلره قورلری بیلله
فرکادی عمران نهان همزه یه صارلری بونلر زور ایدوب
همزه یه نسنه ایلر مری بو محل عنتر بیتشوب بر کورن
حواله ایلری سرور عمران بر اعوب کورن و یروب ارقیه
الدوقه عنتر نین بوزنندن دخالر کلری بوکره ایکی سی
بردن کورن حواله ایلر یلر همزه برینه سپر و برینه
کورن و یروب منع ایلری کجرا یکن ارالریزه کیروب نغم
اوروب ایکی سنده مکرلر نند قابوب قولنه الوب یر
اوردی همزه عیار فی الحال انده بولنوب بند چکرک
همزه بونلر نصیحت و یروب لقاعا حنر ملهوندن یاغنه
درماخ یوقدر ایلری الله بر در شریکی و نظیری یوقدر
دیوب وصف ایلری بونلر سلیمان اولر یلر بندلری
الوب بیورک قصره کیده لم بدیع و قاسم انده درددی
بونلر سرور بزلر اجازت ویر کمره کیدوب جمله
اسلامه کتوروب سر برده سلیمان خذمته کلوب
عنزالر ایلر رن دیوب کتدی یلر سرور یاغنه کلوب اول
کیجه باغده قالدی یلر همزه یاغوب بریاندره بدیع و
یاغده یر یایی یلر همزه عیار یاغشی اوچنده خوابه و
اما بدیع الزمانک افکار ایلره او یقوسی قاجوب بوفکر

ایدیکه بویله تکمیل عرض اتمش کن بو حال واقع اولدی البته
 برهانبه کیده رم اثبات وجود ایدوب کلورم صورت
 تبدیل یا خود باش جان ویرم دیوب نصف اللیلده
 سوار اولوب بر طرف طوق نروانه اولری اولیکجه ایجم
 صباحه دکن کتیری ایرتشی دخی کیدوب قوامی کی بدیع
 کتسون آقا بوطرفی حوت صباح اولری بونلر بدیع
 بوملیوب محب خه اولری حمزه ایتدی ظاهر عکره
 کتشی دیوب سوار اولوب قاسم شمه بانوی
 توابعی و مال قطار یله قالدیروب عکره کلری بدیع
 اندی دخی یوق بحر عیار دنیا ی دورا ایدوب بدیع اریوب
 بر اثر آثار بولامدی حمزه جعفر مراجعت ایدوب کور
 طالعک بدیع خه اولری ددی جعفر رمل ایدوب جواب
 ویردی که یدک سینه غریبی وار در صباغ اولور سه کلور
 ددی حمزه عمری خواجه یه ده ار سال ایدوب اولور بو
 جواب ویردی زیر خواجه دانا داود شاه یاننده ایلی
 زیر اهرمز و بختکان و کنجاب شاه قاجوب در بند
 حالندریه اوزره کتشی لر ایلی خواجه داود شاه
 ایله قلعه کیرمندی بحر عیار کیجه ایله کلوب خواجه
 دانا یه بولکشی رمل ایتدیروب اولور یدکی سینه
 بدیعک

ایندی که بویله تکمیل عرض اتمش کن بو حال واقع اولدی البته

بدیعک غریبی وار در سکنجی ییلده کلور صباغ اولور سه
 ددی عمر کلوب حمزه یه بویله جواب ویردی حمزه
 ایدوب نیلیم تک طور مزینجه ایدیم ددی لکن
 قاسمده ایدوب محب بند کتشی قی دیو فکریه ایلی
 حمزه اکلایوب ایتدی یا قاسم صقیق سکا انکسار
 ایدیم کیدر سکن ددی اولور قرار ایلدی امیر جهان
 بیوردی قلعه کلزار ی محاصره ایلر یلر اما کنجاب
 اهرمز و بختکان در بند واروب لقاجا نبندن ایکی برادر
 بریلوانلر اولوردی برینه اکوان و برینه کیوان دیر لر ایلی
 کنجاب داماد اولی یغندد اگرام اولنوب اوج کون ضعیف
 اولنوب وفجاء عسکر دن یدری سکن بیگ ادم جمع اولو
 داود شاهک محاصره اولی یغیر خبر الوب بونلر ادم
 قوشوب یدری در بند کی کجوب بر کون صباغله قدم بوی
 یاقوت شاه خبر اولوب فر شولوب عظیم اگرام ایله
 قوندر ددی زیر کنجاب شاه انشته سیدر اندیشولری
 لقایه عرض ایدوب کتورک ددی کنجاب شاه و اهرمز
 بختکان لقاحصنورینه کیروب کنجاب لقاقا وکنده خمار
 حادیه سی مثال یانوب قالفوب ایتدی یا القانرم مد
 ایلدرک کور عالیهی ددی لقالعینه ایتدی نکبتم واردر

و هم سزده مغرور اولوب بنی بر زمان فراموش ایلدی
 اشته بندد و شمانه فرصت ویردم اما انزده ارتق
 حدن زیاده به بشلدیلم مراد هم بونده کتور و بکله
 قهر ایله رم ددی و یاقوت شاهه اوغلان کجیاج
 اوغلارم التنه او تورت ددی ازین هر مزم بقوب سزده
 بکا طاب ددی هر مزم ده ضروری اوکنده یوارلندی
 بختکان خود کزک نخودی مذهب و جویوب لقا اوکنده
 پرنه لرتوب چور چونایه بشلدیلم هر مزم کوکلند
 ایتدی اتام ددم دینک ترک ایتدی کیمه کوره ایتم راست
 کلسه باری دیوب بویله میر لمانی لقا اکالایوب
 ایتدی وارین بوهر مزی بهمش شاهک التنه
 او نور سون ددی بعد لقا بختکانه ای شیطان سن
 که سین ددی بختکان ایتدی یا سن بلنری سینی
 کیم اولدی و غم بن سنک بک فحتم کیمه و کوندزی
 چاغروب مدد بن یاردم ایلد دیدم سکنه بزی
 فر دیوب اصلا صدام ایتتمز ایدک ددی لقا العین
 ایتدی ای بیلد مغرور سین غروری ترک ایلد او بیلد
 طاب بکا کورد و شمنلر یکن کوزین اوکنده هلاک
 ایدم رم ددی بختکان لعیب سیده ایدم دیرک ففتان
 انگنه

انگنه بصوب سزده رم ددی کند و سین ضبط امکه چار سق
 اما لقایه یقین ایلی هماد طر نعلری لقا کت بوز مزمه
 راست کلوب یرتوب صیردی لعیب بنی اولدی و هر دیو
 خوفنری لقا یقلوب بوخ تیارک ایلدی کیمه انزری
 اکیلد بختکان چار بلوب خوفنری کیم و سینی کجی
 کجیاب شاه و هر مزم حجابیه دو شوب لقا ایتدی
 کوردیکز می نجه غضب ایتدم قالدی کیم بویلدی
 بوز مزم ایوا و لجه بندد بوخ عفو ایدم رم ددی بختکان
 ایتدی بندم بر زمان بویلد ایدم مکه سنک کی مله
 طابهم دیوب بختکان طشرم براغوب کورنلر کجی
 ضانور لردی اما لقا العینک بوز ف حیللی یارم اولدی
 اشته کجیاب شاه و هر مزم بر لریته واروب بختکان
 بارگاهنه براغوب اوج ای طشرم چقدی کونلری
 کون خواجه ده کلری اشته بونلر صبا لره قسار
 ایلدی لقا ایسه کیم مزمه مشغول اولدی اما
 بزم قصه مزم بدیع الزمانه کلری راوی او بیلد روایت
 بدیع الزمان یدی کون سر عتله بر تیه ده کیدیوب کونلری
 ایلوق یول الوردی اخر بر صحنه ایه ایریشی افغان شهنشاه
 زبون اولوب لهم رخس فو مده اوز نگویه وارنجه بتا

۱۲۰

آخر پیاده اولوب رخشی یدکنه الی اولقد زبون اولدی
هلاکه قریب نهایت برقرالتی ظرور ایدوب هزار محنت
ایله واروب کوردی بر میلدر تاریخ وار اوزرنه اوقدی
ای زمان ایله بونده کلن نامدار چون کتوره بونده سنی و کار
ای سرور چون بونده کلوب بومیلی و تاریخی کورم سین
بیله ———— نکه اکنده زوالقرین ایدم بواراده جوق
عسکر قدردم ———— نده بوراد کیرود و نه سین ایلرو
نقوس ائمه سین دیشی بدیع حیران اولدی ———— نکی
شفا خاضته بیله اچلقدن صوسن لقدن الهی یوق اقا
استی دن زبون اولوب آخر جناب حقه مناجاته بشلدی
ناکاه حضر علیله السلام ظاهر اولوب ایتدی یا بدیع
اهم چکمه یدی بیبل غریبتک وار حضرت ———— لیهان دی
برف انسان ایاغی باصمده و غنی یرلره وار سندک کر کدر
ددی بدیع حضرت الیه اوبدی حضر بونک الذند
طوب یوم کوزین ددی بدیع کوزلری یومدی آج ددی
کوزین اجوب کند و غنی بر مفرح صحرا ده بولوب اشته
شوی طرفه کیت بر قومه راست کلور سون ———— نکی کوه
ماوانه کونور لر عجایبات تماشا قیلا رسینی و نیجه
مظلوم لرین فریاد یزنه یتشور سین و اندن مراد کجه
خروج

خروج ایدوب بدرینه واصل اولور سون تکمیل عرض
ایدوب دولته ایرر سین دیوب غیب اولدی ک
بدیع الزمان اشارت اولدان طرفه روانه اولوب کندی
آخر شام اوستی بر او بایزه کلدی مکر تور مکان اید
بر عورت جقوب قرشولیوب بیورد لاور بکا مسافر
اولد دی سرور بوله دیوب او بایزه کیروب او تور دی
اول عورت او کنه سودیو عورت قیماق قودی بیج یرکن
ایکی کهمه لر حقیقه کلوب یری قرق بش اریش و یری
فرقا الی اریش قد چکرل دی اول عورته ایتدی لر ای
والله بزم بدر یزده بویله کندی اشته بزرده کیده ز
نجه اولور دکنه بدیع ———— مؤال ایدوب ندر اصلی ددی
بونلر ایتدی ———— بزم مسافر بزم سین او تور صفا کده اول
ددی لر مکر اول عورتک او غلتری ایدی سیلان طیلان
دیزلردی ———— سیلان تور مکان قومنک شاه اییدی بدیع
ابرام ایدوب البته سولیر ندر تالاشی ایدر سین
ددی آخر خاتون ایتدی او غل اشته بورایه یقینی بر
جنزیم واردر انده زنگیلر اولور شاهلریزه غروب زنگی
دیزلر کاهی کلوب بزی غارت ایدر لر شمدی یزنه فرق
بیکت زنگی ایله کلهشی بدر لر ی بونلر سین الله الله بویله

تلف اولوب کتدی شمدی بونلرده قوشو کتک استرادی
 بدیع الزمان ایاغنه طور وب ایتدی توز املک یدکی بزرده
 کیده لم ددی منع اید کوردیلر او میور ایتدیلر زنگیلرک
 کورنجه خوف ایدوب دونر کیدی دیوب سیلان و طیلان
 و بدیع سوار اولوب روانه اولدیلر بر کور ویه کلدیلر که
 غلبه دن کچلمز بدیع ایتدی بو صودن کجسک بکلسک
 ددی ایتدیلر سورنه تن شاشور دك دخی دق من
 کورمندک ددی بدیع بنجه ددی یا بویله صوی لغزات
 کجی ددکه بدیع ایتدی بنم آتم کجی دیوب نهان بونلر
 مکرلر نده قابوب ایکی قولنه الوب صوی کند و آق اوزر
 اونه کچوروب بونلری بر قودی تکرار کلوب رخسار بر
 یدکنه الوب کتوردی سوار ایلدی بونلر ایاغنه دوشوب
 سرور کهمین بزم بلدر ددی بدیع زنگیلر بر طرف اولسون
 صکره بیلده سزدیوب کتدی بونلر بر محله طور وب ارام
 ایدوب ایتدیلر شته دوشمن شول طاعنک اردنده
 بو کیمجه بوننه قالوب صباح انلری کوره وزددیلر بدیع
 بخونه ددکه بونلر کیرودن شاهین سیاه کلون
 ددی بدیع ایتدی سنی او تورک بر کرم کورم دیوب
 کتدی بونلر بر بزمه برادر بونلری کهمه دکل انجق
 دیوب

دیوب اردینه دوشدیلر اما بدیع اول طاعنی آشوب کوردی
 بر قاج صاف زنگی عسکری طور مکر بو خرنوب زنگینک
 سر عسکری ایدی ضحاک زنگی دیرلر دق قرق بیک
 زنگی ایدی بر مقدار قیون قوزی سوروب یکر فی بیک
 عسکر بیلده خرنوب زنگیه ار سال ایتدی بدیع نغمه
 اوروب بونلر قیولوب یا صدی تیغی سیلان و طیلان
 دخی ایر شوب قنادار اولوب بدیع الزمان فی الحال بونلری
 الان تالان ایلدی ضحاک زنگیه خبر اولوب سوار اولوب
 کلدی بدیع قوشولوب بر بردخی ایکی کور زاور دی بدیع
 الزمان منع ایدوب ضحاک زنگی بر کورن دخی خواله ایلدکه
 بدیع الزمان بنجه اچوب چکوب کورن فی لندن الوب
 و کند و کورن ایلده بر ضرب اوروب یقادی باشیه کسمک
 دیلدکه امان دیوب سلیمان اولدی سیلاب طیلان
 زنگیلر قیولمادی اما ضحاک زنگی حیروب ایتدی بر
 سلیمان اولدم چنگدن ال چکوب سزده اولوک دینجه
 اوبه بیک زنگی سلیمان اولوب اوبه بیک خرنوب
 زنگی طرفنه قاچوب کتدیلر بدیع الزمان ضحاک زنگی
 خرنوبی سوال ایلدی ضحاک زنگی ایتدی سرور بونلر
 اوتنه بر جزیره وارد اندر اولوردق بر کور بر کهمه کلوب

شاهه من خرنوب زنکیه بر تصویر کو ستر مکر بوسیماب شاهک
قرینک تصویر ی ایمنی خرنوب زنکی اول قیزه عاشق
اولوب یا با سندن استر اولوب جواب کوندر دیکه کندو
رنکنده قیزه السوت اکالایق قیزم یوقمرددی اشته
عداوته سبب اولوب بویله کاهی اوقیم ایدوب اوهر
بنی مطلق وار قیزی کتور دیوب ارسال ایلدی ردی
بدیع الزمان بونلره کندو و خ بلدی نکر ارجله سی شاد
اولوب ایاغنه یوزلر سوردیلر بدیع الزمان ایتدی یا
ضجاکت وار خرنوبه بویله اگر میلمان اولورسه قیزی
بن الیور مکه کفیل اولورم ددی ضجاکت بوله بر وار اولورم
دیوب بدیع اول یکی میلمان اولنلره بر معهدادم قوشو
سیماب شاهه ارسال ایلدی و سیلابه طیاریه وارین
سز لیده افاده ایدک اشته بر حمزه صاحبقرانک اوغلی
بدیع الزمانم ددکه بونلر ایاغنه دوشوب اندن روانه
اولدی یلر بدیع دخی امدلر خجه کتدی مکر خرنوب زنکی بر
دیر یا کنار نله پار کاهه او تور کن قیون قوزی کلری خرنوب
زنکی ایتدی بر بونلری نیلرم بانوی کوندر کون دیر کن
بوز عوفن مکر کلوب احوالی خبر ویردی یلر خرنوب
زنکی قالقوب کیمک اوزره ایکن ضجاکت کلری اندن

خرنوبه

خرنوبه خبر اولوب ضجاکت پار کاهه کیردکه خرنوب زنکی
ایاغنه طور وب خوش کلدک یا ضجاکت سنی بر تورمان یکی
یا صهش خجه خلاص اولدک ددی ضجاکت زنکی ایتدی
شاهم تورمان دکل عامک صا حبقراخ حمزه اوغلی بدیع
الزمانم میلمان اولوم و سکاره سلام ایلدی سیماب
شاهک قیزک اکالایق بنهم بویومه اگر میلمان اولورسه
ددی ددکه خرنوب زنکی غضبه کلوب صحرایوب بر لاله
اوله اوردیکه ضجاکت زنکی یقلدی بغلر شون نابکار
دینجه ضجاکت زنکی غیرت ایدوب یرندن طور وب
دال خنجا و کنه کلنی اوروب طشرم اولدی خرنوب زنکی
قوماک ایدوب ضجاکت جنکه بشلری بو محله بدیع
کلوب کوردی ضجاکت بونلر ایلد جنک ایدور ندر اصلی
یا ضجاکت ددکه ضجاکت بدیع کرباس اووب حال
بیان ایلدی بدیع الزمانم نغم اوروب بونلرم کیرمشدی
خرنوب زنکیه خبر اولوب فیل سوروب کلدی کیم ضجاکت
زنکی ایتدی سرور اشته شاهه من خرنوب زنکی بودر اما
بوخ بنهم کی قیاس ایلکه دیر کن خرنوب زنکی بیتشوب بر
حمود اوردی بدیع الزمان کور زبر ابر ویروب ارفیه الووب
منع ایلدی اما جوق زور کوردی بر قاج کون جنکه تحای

و اما از ماف دکل او جی می نمودینه پنجه اجوب ضحاک فریاد
 ایدوب بر امان سرور صفتی نیلر سین ددی بدیع مقید
 او ملوب محمود ایتر کن ضبط ایدوب الذند الوب کند
 محمودیله اوروب سر نکون ایلدی ضحاک رخشنه
 او زربزه آتیاوب بند چکری و کنی و خ زنگیله اوردی
 اما خرنوب زنگی کوز اجوب عالم غیری کونه او کش
 ضحاک زنگی تیغ الذند کنی و خ کوز لر حیقوب اصاف
 سرور قولهم عکرم قرمه ددکی بدیع کلوب بند
 الوب خرنوب زنگی اسلامی قبول ایدوب عکرمه
 بلدیروب انلر دده کلوب جمله سلیمان اولی یلر اند
 بدیع تکفل ایلدی که قیزی آلیور اندی او توروب عشته
 بشدی یلر اما بو طرفدن سیلان و طیلان سیما شاهه
 کلری سیما بی ایشتمندیکه بر دلاور کلوب ایکی برادر
 الوب صوفی کچوروب زنگیله اوزر کتمش بحب پنجه اولی
 دیرکن سیلان و طیلان کلوب بدیع الزمان بلدیروب
 هنر لرین خبر دیروب ضحاک اسلامه کتوردی دیر ایکن
 برده زنگی عکری کلوب قوتی ایرتشی خرنوب زنگی
 بدیعه خزینه سین تسلیم ایدوب بدیع قبول آمد
 و اراولوب جمله ایلده سیما به کلوب قرشولوب سیلان
 و طیلان

و اما از ماف دکل او جی می نمودینه پنجه اجوب ضحاک فریاد

و طیلان بدیع تعریف ایدوب اشته سیما شاهه
 کوتری اهل و یلایت ایلده اسلامه کلوب بدیع الزمان
 اوج کون ضیافت ایلدی بدیع سیما شاهه قیزی
 خرنوب زنگی ایچون استیوب اولده نوله دیوب مختصری
 دو کون ایدوب نخاح ایلدی یلر خرنوب زنگی کرد که کیروب
 بر مراد اولدی ایرتشی کلوب ال او یوب خلعت کیدی
 ارادن بش اونه کون کچدی بر کون بدیع الزمان ایتدی
 بهم مراد کوه سواته کتمش ایچیکر نه بیلور وارسه
 کلسون بکار هر اولون ددی کمه به یلویوب کنه
 خرنوب زنگی ایتدی سرور بر سماوا ایستدیرن
 لکن ویلا یتمزده ایکی طاع ارا سنده برسد و اردر اند
 بر قبو وضع اولمشده اونه جانبی کوه سماواتدر
 اما جوق کمه لربوقصدیله کلوب هلاک اولدی یلر
 زیر اول قبویه قصد ایدینه بر عفریت ظاهر اولوب
 هلاک ایدر ددی بدیع ایتدی برده بز کورم لم دیوب
 بیوردی ایکی شاهلر اونه ایکی بیکن عکری الوب
 روانه اولوب اول محله کلری بدیع الزمان کوردی بر
 حصار امانه پیوسته بر قوتی وار او کنه بر عفریت
 شکلی بو غارنده بر طیل اصافش بدیع ایلر و کلوب

و اما از ماف دکل او جی می نمودینه پنجه اجوب ضحاک فریاد

بقیہ وارد قدہ ناگاہ دیوقالبی حرکتہ کلوب طبلہ اوردی
برغریب صدا ظاهر اولدی قنوکشاد اولوب ایچندن بر
شیر سر عفریت نمایان اولدی یوز قرق ایش قدیله اللہ
بر محمود نغمه اوروب ای خالی نابکار یوز کی تمام اولوب
شمی بونہ می کلدک دیه رک بر محمود اوردی بدیع
کور زین بر ابرو ووب ارقیہ الوب منع ایلدی اما حاکمی
الم حکوب ظم و طم و جودی خبر دار اولدی عفریت بر دخی
حواله ایی بنجه بدیع شیردی بنجه اجوب حکوب اللہ
الوب و کند و محمودیکله اوروب یقیدیلدی یکه یاشین
کسه عفریت ایتدی دینک عتقنه دوغی سويله
کمسای دیوب اند ویردی ایتدی حمزه صاحبقران اوغلی
بدیع الزمان ثانی صاحبقرانم ددکده دیو ایتدی مر حبا
یابدیع بکا کابوس شیر سرد بر لب بنی بونہ حضرت
کیهان بکچی قودی و سناک ایچون طلسم بقلدی
دیوب اوکنه دو شوب بر تهور حضار کلوب غایتله
فجلا و مفصل ایلدی قنوا وکنده بر صو و ار کابوس ایتدی
سرور بوسودن کج سینه بر عظیم ازدر پیدا اولوب شیبته
طاقت کلندر دی بدیع تجر به ایدوب واقعه کز کن بر
ستون اوزره تار یخ بولوب اوقی یابدیع همان کنروش

ازدر

ازدر اوزرینه اته سین اوپله ایدوب حرکت واقع اولوب
اغزنده مفتاح و یاز و بولوب آجدی ایچر و کیردی بر
وافر کیدوب بر قنوبه دخی کلوب تار یخنده یابدیع بو
قنوک خلقه سین صاعنه اوج کره بوره سین
قنوکشاد اولور دیش بدیع اوپله ایدوب قنوا
ایچر و کیروب بر صقنه کوردی اوزرنده بر صندوق وار
اوزرنده بر یافته یازمش اوقی یابدیع ایچنده
سکا بر قات الات اسباب و بر چیزمه قودم جمله کبایه
قیوب بونلر کیده سین و غیره اسباب و سرفوزه
طیانز اکا محتاجدر و کویه سموات قنوب سین قالدر ووب
کیدر سین و هفت قلعه سین فتح ایدر سین زین او
طلسملری وزیرم آصف بقلدی و یالین کز پیاده کیده
دیوب تمام ایلدی بر یغ جوق مال بولوب طاشیرق
عسکر بخش ایلدی بقل صویونوب دخمه ده بولنان
الات اسباب کینوب چیزمه ایاغنه کلری وصیت
ایلدی که بر کتدی بنم الات اسباب و رخشم الوب تا
بدرم حمزه یه ایلتوب بدیع بر دخمه فتح ایدوب کلور کن
بر محله یاتوب او یور مکر اوسا کنام شیران ایش
ارسلانر چقوب بدیع پیاره لایر دیوب کابوس شیر

سند علم افند فراموش اینمند

سرمه اصل می بعد بر ایکی اهو صید ایدوب بوغاز لیوب
 اندون زرخنی اسباب و پیراهن پار لیوب اهو نیک قاننه
 باتوروب خون الوده ایدوب اندون قانن ایلده برنامه انشا
 ایدوب مهرک اوروب ویردی یا سحاب و یا خرنوب زکی
 اشته بونلری تاییدرم صاحبقرانه کورتوب از سرانلر
 بدیع بر قوب صکره وفات ایلری بزم یا نمزده دینه
 ددی اندون کابوس سرور بنده بیلده یم ددی بدیع خیر
 نده بیلده وار صکره بکا کوه سمواته کله خیر کورتوب
 اول قنویه کلری خلقه لری وار کوه قاف مرنگنده ابتدا
 کابوس حالشوب قنوی قالدیرم مدی بدیع قدیله کورم
 بر خلقه ندرن طوب بر زور ایدوب دیرینه قالدیردی
 بر زور دخی ایدوب قنوی کوک نده بر این قالدیردی
 او جی زورده او منینه بر این الوب تکرار وصیت
 ایدوب قنوی یوقار بر تاب ایدوب ایچر و صحرادی
 قنوی یوقار ورن کور لیوب اندون کیم جهان صد ایلده دو
 اندون سحاب شاه و خرنوب زکی سیدان طیلان
 و کابوس شیر سر معهود الات اسباب لری و نامه
 الوب جمله سی خون الوده مکانلرینه کلوب بدیع
 ارسلانلر هالاک ایلری حیف دریغ دیوب بویله بر
 شماطات

حلا بولنا بی صولو عاقله فیو کنده اوله با جانی جا نوز کنده امام محمد افند بیک

یغنه بقه بقه افندم حلا رستم علم شاه رومی حقو مدد

شماطات اولدوقه هرکس یوخ قمانده دکیوب کرچک
 صانوب محجب نیاس مامم ایلدی یلر اما بو طرفن چونکه
 بدیع الزمان قبودن ایچر و صحرایوب کور دی صافی
 فرش دوشمنش لکن افتاب شدتندن زبون اولوب
 ایاعندن اولان سر موزه لرن ناصل معادنن اولدی و غنی
 معلوم ایدی شویله قزدیکه انش اولدی و بر مقدر
 کتلی بر صقه یه کلری بریدر لو طاشلر وضع اولمش
 بر ستون اوزم تاریخ بولدی دیشکه بنکم قاهر بزرگم
 عالمی کشت کز اراید رک بوند کلوب بوصفه بن یابدم
 دیش بنیع اطراف قماش ایدر کن کور دی بر دلاوز
 طفسان اریش قدیله اوموزنده بر کوه پیکر محمود کزرو
 کند و ایلده سولینوب یا قاهر اگر بنی کنه مرادیمه ایرکون
 ایسکت ویلا یتن خراب یباب اتمز سم نه کله بندن ارک
 بکا حرام اولسون دیوب کیم مکر بوکا قاهر چهار دست
 دیر لردی بدیع فکر ایدوب اکس طمنز سیم صکره سرکنم
 ار نلر حضور نده حکایت ایتدیم زمان یا بدیع قهاردن
 خوف ایلدیوب سس اتمش ایتسم اولدی کن دیر لرن بکا
 عار در دیوب نغم اوروب ایتدی بروکلر یلوان کورم
 کیم سین و نه چنبردن حالچ سین ددکن قهار بر کتبه

اولد بیدم
 بنده سن

بقوب مقیمی او ملی بدیع بوکره کادیرم بره جواب ویرکه
دیوب اویله حیق دیکه قهارک التتله قیل اورکی قهار
انتش اولوب بدیع اوزم دیوب ایتدی ای نابکار بیگانه
نه بکت چاغرسیم آشته سکا جواب دیوب حدت
ایله برعمود اوردیکه بدیع الزمان کورن برابر دیکه طاق
طاق حیثوقه نطق اولوب ایکی کورنیه اراستدن انتشار
صاحبوب بدیع کرجه ارقیه الوب منه ایلدی اما بکندی
تخسیر ایدیوب قهار بدیع صباغ کوروب برمفک
ایضردی های آفتاب خشمی نه اوغرم دیوب بریدی
اوردی بدیع شیرانیده منع ایدیوب قهار بریدی حواله
ایلدی کوه شیرخراسان ثانی صاحبقران یعنی بدیع الزمان
بنجه اجوب حکوب النور الوب یانندن کج کورن کورن
قهارکی قیل بویننه براقی وکرندن قابوب بره اوردی
بدیع سینه بنده بولنوب ال خنجه ایدخه قهار اغلیوب
ایتدی کسی باشم عاشق نامرادم باری قورتلهم ددی
بدیع ایتدی سوبله جالکی سنک کی مردکری صنایع
اوملق لایق دکلر اگر ایمان اولور سنک یولنه جانم فنا
ایدیوب سنی برمراد ایدم رمدی قهار ایتدی دوغری سوبله
سرور کیم سینه ددکیم بدیع الزمان حمزه صاحبقران اوغلی

بدیع

بدیع الزمان ثانی صاحبقرانم دیوب سرگزشتن بیان ایلدیکه
قهار چهار دست ایاغنه دو شوب مله مان اولدی
بعد ایتدی ای سرور بوکوه سماواتک ایدنجی قله سی
ایله او جنجی قله بیننده بر شاه وارد در آدینه قاهر شاه
غار نشین دیر لر اول شاهک بر قیزی وارد در آدینه
کلبوی سیم اندام بانو دیر لر بر انک پای تحت هرلوان
ایدم هر زریه کوندری ایسه ایش کوردم بکا قیزک
وعد ایلدی عاشقم اما بزم شاهین قاهر غار نشین دن
اوتیه بر صحرانهایتند کوه کبیر دیر لر بر طاع اوزرنده قلعه
وار انک شاهنه بهتران دیر لر بزم شاهین کرجه یوز
بیگ عسکره مالکده اما بهتران اندی قوتلوردر ایکی
فرنداشی وار لکن اول قیزی بهتران دخی استر شاهین
یوق دیکه سوف ایی رخی کوجکدر فالان دیوب بهانه
ایسر ولکن بهتران شاه ویلا ییتنه یقیه بر سر وارد در آدینه
وادی خزلان دیر لر اندی بریدی بشلو اوزده ظهور ایلدی
بر قاج دفعه بهتران عسکر یله اوزرنده واروب
عسکر بوزیلوریدی قله شاهلری بر سر کلوب
اتفاق ایله وار لر رینه اژدر بونلری بوزار قاجور
فرق باره کوی تعین ایدوب هر کون بویجه قیون صفر

ویر لراژدر انلری خوره کچور و ب حرکت اتمز امین اولور لیر
 اتمزینه کوه خذ لانه یقین بر مغاره ده بر پیر اولور بشارت
 پیر دیر لیر بهترانه شاه اکاواروب ایتدی بوله پیرم
 برد عاقل سک شول ازدر کتسه ددی اول پیر مژده قیلار که
 بویقینده برد لاور کله ادینه بدیع الزمان دیر لیر بوکوه کوان
 یدی قله سین فتح ایدوب ازدری قتل ایدر انلری غیر
 قادر نکلی دیر امیری صکر بزم شاهین قاهر غار نشین
 بکا ایتدی یا قهار وار شول ازدری قتل ایله قیزم کما
 ارتق ویریم ددی بنده بهتران خنجه ایله سین دیریم اوله
 کاغدیازوب بهترانه کوندردی و بو حال بلدی ریک
 بهترانده جواب کلدیکه اگر اولی ازدری قتل ایله سین
 بنده قیزدن کچدم دیو خبر ار سال ایدوب عهد نامه
 یازیلوب اشته بنده باشم اور تایه قیوب کیرم ایکنی
 سیزه راست کلام ددی بدیع ایتدی لاور سین بونده
 اوتور بی بکله سین واروب ان شاء الله نصیب اولورسه اول
 ازدری قتل ایدوب سکانشانک کتوره ییم بیله کیرم
 ددی بدیع بونده اوتور دیر وکی ملاحظه ایلر لیکه اگر قهار
 بیله اولکسه ایلی بدیع ازدری هلاکت ایدر من ایلدی
 دیر لیر لکن یا قهار کوه خذ لانه کتشدانک سونله ددی

قهار

قهار ایتدی سرور شول جاننده دوغری کیت یولیه بشارت
 پیرک مغارم سنده اوغرسین کوریشین حظ ایله سین
 ددی بدیع ایتدی ایلی سین بونده اکمن دیوب روانه
 اولدی وافر کتدی ناکاه بر مغارم اوکته اوغرا یوب ایچند
 توحید اوانی کلور بدیع الزمان مغارم رب ایچر و کیروب
 کوردی بر پیر روشن ظمیر اوتور مش طورمه توحید
 ایلر سرور سلام ویردی واروب الیه او بیلی پیر
 علیک الوب خوش کلدک یابدی بدیع مژده ازدری
 قتل ایدوب هفت قله و فتح ایدر سین بوکیجه مهمان
 دیوب انی اخ شامه دکن صحبت ایدوب پیر بر صفر
 اچوب ایچندی ایکی انار وایکی کرده جقدی بشارت پیر
 ایتدی اوغل بن جو قد روئیا کوروب سلیمان اولدم
 و سنک کله چکن خبر ویر دیر بنده عزلت اختیار
 ایدوب هر کون نفقه من کلور بری سنک نصیب کلدردیق
 بدیع نارکت نصف یوب نصف کت قویوتنه ددی بفر
 ابرشتی ازدرها حالین سوال ایلدی پیر وصفه بشایق
 بدیع ایتدی سیزه زحمت اتمز رهبر اوله سر ددی پیر نوله
 دیوب عصا سین انزه الوب سرورک اوکته دو شدرک
 برانکتی دیر بویه بر سده کلر یار پیر ایتدی اشته سرور

بوسدک ایچی حیوانات طلوع و جمله سی بند ایلده طور
 ندری شروایتی کی بیرم از درک مکاح قند در سوبله
 وار سن صفا کله اول ددی بیر ایتی کی اشته ایلر و آج
 میلر کورینور او جیخی میلر ن اوتده دردی بیر دونوب
 غاره کندی بدیع الزمان اول جانیه کندی اولکی میلر کلوب
 کجوب ایکیچی میلر کندی تاریخ بولوب اوقی کی بوندن
 اوتده کله کمتسون زیرایی کی بشلو از درها واردر
 دیش بدیع حقه صغوب کندی نهایت بر چند از صقه
 اوزرینه کندی بر ما و جاری ایدی و فرشتو سنه بر غار
 از در کنا م طو تارایی بدیع اول صودن ایدست الوب
 ایکی رکعت نماز قیلوب حقه نیاز ایلر کی اولدم حضرت
 حضرت علیه السلام ظاهر اولوب بر مکان ویدی دانه اوق
 ویردی او غلام غور دن صقین هر باشیه از درک بر
 اوق ایلده اوروب هلاک ایدیه و هر بر باشیه بر قلعه
 ارسال ایلده و قهار بیچاره الیم دونوب معین اولوب
 بر مراد ایلده دیوب غایب اولی کی چون کنش و غری
 ناکاه از در کنا مندن حقوب قنقال قنقال اولوب مکرلوب
 طعمه ارار کن ناکاه فر شود بدیع کوروب طعمه ایاغنه
 کلهشی یوللور دم چکی یکه بدیع الزمان طور دینی پردن

اوق

راه مقصد در غدر از دره اقلو که منور
 کورنر در در حد صیق از عطفه
 حقه در کورنر از دره غایب از منور
 حقه در کورنر از دره غایب از منور

اوق کی از در دت یکا کیزوب از قال کی خط اوله وافر سوریدی
 هله سرور ایا قلمرین بریلو قیایه طایوب طوع و اردی
 بر صد کله یکه یابدیع قنی مکان و اوق کوزلر ندر اور کسین
 دیو حاصلی سروریدی یا شنه ییدی اوق اور و
 هلاک ایلر کی ویدی یا شین تیغ ایلده کندی صوبه
 کندی بر زمان یا توب اندره قالقوب اول صودن یوزین
 یویوب بعد از درک باز مهره و کندک الوب بیرم کندی
 از دری اولدر دیکن سویلی بیر تحسین ایدیوب ایند
 اوغل وار قهاری کوندر سن کینه بوند کل ددی سرور
 نوله دیوب قهاره کندی قهار ده اوج کون ایدی بکلر
 محب بجه اولدی دیر کن بدیع الزمان کلوب ایتی کی ای
 دلاور از دری اولدر دم دیوب نشانک کوسروب
 کنی و بیرم کندی اما بدیع از دری قتل ایدوب اولی سن
 اردنه اولان حیوانات خلاص ایدیوب طاعنلر یلر ویلا یتلو
 بوخ کوروب های بوخ کیم ایلر کی از درها نکت نفقه اولان
 قیون صفر لرین صالح ویر مشلر شمری از درها نفقه
 بومیبو شهره کیمیه بهتران شاه بزی هلاک
 ایدی دیوب بر قاج کیمیه لر کیدیوب چاسوسه غری
 ناکاه از درک لشین کوروب شان اولوب کلوب

شاهه سوار اولوب خبر ویردیلر بهتران شاه دخی
عسکر یله بنوب کلری بشارت پیر اوغزادی سوار
ایلر یکه اثر دری ناصل کمسه در اولدور دکر پیر ایتدی
ای ستاه جنم اوغلی بدیع الزمانی اثر دری هلاک ایدی
بو ویلاییتی کوتری اسلامه کتور سه کر کمر ددی
بهتران خوف ایدوب و اثر دکر بر پاشین عربیه ایلر
شهر قیوننه آصوب بعد عسکرین جمع ایدوب
بدیعک قتلنه بل بغلری کم شرتی کوه سواتی نالدر
اندی بدیع بشارت پیر کلوب بولشوی پیر بهتران
شاهک عسکر یله کلر یکن بلور دی بدیع ایتدی
بنم اولمردو کم دیمیه ایلر بکه قهار دیه لکه
اولمردک پیر ایتدی قلات مته دوغری کیت برینک
فریادینه ایر شور سین ددی بدیع اشارت اولان
مته وار دی بر بشته اوزم حقوب فرق رخش و فرق
دانه ادم کوردی ایتدی جوان یکیم لورمه دیر کم ای
شهرزاده بود فیما حالیدر البت بو محنت بر کوب پیر دیر کم
بدیع کورم دو شدیلر سرور فرق کلوب تعظیم ایدوب
پیر ایتدی سرور دوغری ویله جنم اوغلی مسیر
ددی بدیع نفهم ددی شاد اولدیلر پیر ایتدی سرور
بو

بو شهرزاده کم کورم سون قلّه اول شهری یمن دیر لر
پدری نوروز شاه حکم ایدردی و بر قندی اشی وار دی
مهران شاه دیر لر دی پدری نوروز شاه فوت اولدی
قندی اشی مهران شاهه وصیت ایدر که او غلم فرزند
کوچکدر مال و تحکم ضبط ایدوب بیودکر تسلیم
ایده سین بنده کن باباسی وزیر ایدم بکاده عاقل پیر
دیر لر ایدم تحتی استدکر لطنی ویر مک کوچ امر
ایلری بر زنی انده حبس ایدر لر اوج ییل محبوس قالدی
بر بر کجه افتابه یلواردم کجه بر پیر کلوب بنی مسلمان
ایده وب خلاصنه جهد ایلر سین و سینرین کله چکن خبر
ویردی بیک ادم پدری قوللرنی جمع ایلر م و حبس
خانه باصوب خلاص ایلدم الی بیک ادم ایلر ایدم
دو شوب مهران شاه ایلر دو کشته دو کشته ایتدی
فرق ادم ایلر بوند دو شوب بدیع ایتدی فرزند و
مسلمان اولدی پیر عاقل بر و یلدم بدیع کلوب
ددی دیوب فرزند باقی اولم ایمانه کلری اول فرق
دلور ایتدی سرور شاید مهران شاهه کوچین بنیه
بزمله کورم لم نجه سین ددیلر سرور اثر درها کند
بیلر کنه بغلیوب اوچین بوندلر چمله کن باصوب چکن

ایلدی چکه کور دیلر بدیع حرکت ایتدیر مدیلر بدیع برک
مکنری ملکی و پردی جمله سی یوزلری اوزم قیانیلر
بوکرم مطیع اولدیلر سرور ایتدی شمدی بنه رخش
لازم بنجه ایله لم بهتران شاه یولمز اوزم در بدیع
ایتدی بنده اکابر کرم دو قنه لم ردی عاقل وزیر ایتدی
برکمهسه واروب خبر السون نه تدارکده ردی سرور
مناسب دیوب برادم کونیه دیلر خبر کتور دیکم سرور
ازدیری هالاک ایتدی یکر ایشیدوب بهتران شاه
سیرک قتلنه بل بغاهشی بدیع رخ ایتدی مکافات بو
ایلوکه ملک هله بهترانه ورم ردی سرور بهتران
شاه بشارت بیر دن سیرک خدایرست اولدی یقنن خبر
الوب قرق بیک عسکر ایله مصری قاهر کتیش که اله
کتور ایتدی تراولک کیده لم عاقل بیر ایتدی سرور
بوطاغ بنه عجب حصار ایتدی بر سوب کتیه مک یک ایدی
کیدر سکت بر در بند وارد بر سیرک اله کتور وب
مهرانه ارسال ایله چک اویشی در بند هر طر فلک یولیده
دیوب قرق ادم ایله در بنده کیده وپ بنه ایتدی و فرخاد
وعاقل سیرچی رنگزه طور دی کور فخر ایدی بر عسکر
اوکی یوردی مکر بهتران شاهک بر سر عسکر واری
قاموس

ali bursat
ali kardog

قاموس کوه تن در لردی التمش الی ایش قد چکرایدی
اشته ایله و در بنده کلوب بدیع ایسه خرقة پوش ایلر
شکلندی تنک در بند اخنری التمش دی قاموس ادمار
ایتدی لیر ای درویش نه طور رسوب انه مرادک نه بوکلن
بهتران شاهک عسکر یله سر عسکر اولان قاموس کوه
تم در دکه بدیع الزمان ایتدی مرادم بهتران شاهک
بر رخش استرم ردی بونلر نوله کلر کوه سوبله ویر
امتا شمدی بحله سی وار بدیع نامنه بریر اریوب
اله کتور مکده ردی بدیع ایتدی یا اصلی نه انه
دکه ایتدی اصل ی بودر که بران در قتل ایلر خدایرست
ایمش ردی بدیع ایتدی ایلوکه ملک سز لری اولموز
از در دن خار صی ایلر شی ردی بونلر ایتدی اوبله در اما
افتاب آیینی معطل اولور ردی بدیع ایتدی اشته بر
سکادی یله بدیع بدیلورم بر رخش ویر سکن کوه تریم
ددی برده سر عسکر اولان قاموس ایتدی بر نیکر
عسکر یور منن طیان دی دکه بر ایکسی کلوب ایتدی لیر
هرلوات شوبله بر ایلر شکل حریف در بند اخنری طور
بر رخش استرم بر بدیع بدیلورم سز کوه ستریم دیور
بنجه قاموس ایله کلوب بدیع کور وب ایتدی درویش

عسکر اوکی

سر بد یعنی بیلور میسین بنه کو ستر حقندن کلاه لم دیوی
 بیع ایتی بر رخش استرم ویرکت بیلورم ستره کوستریم
 ددکی قاموس سکا بر کرکیان ویرکت بنه بدی یعنی کوستر سون
 ددی بر کرکیان چکی ویر دیار بیع ایتی پهلوان اول کرکیان
 بنی چکن و بختل ایلمن التندک آت ویرددی قاموس ایتی
 بر سن آت ضبط ایلمن سینه دیوب اوله ویرده کوردیو
 کشاکشه ایکن بو خبر بهترانه کتدی شاه ایتدی بره
 نه استرسه ویرکت تکت بدی یعنی بولسوه دیو خبر کوندی
 قاموس رخشنه اینوب بدیعه ویردی سرور وار
 اولوب ایتی بقیه پهلوان شمی ستر حرم اوغلی بدی
 استر سترددی قاموس ایتی بلی سرور ایتی بکا ایوب
 باق بلکه او یوم ددکی قاموس ایتی او یله ایسه جویر الی
 بغلیوب شاهه کتوریم سرفروایه سکت قورقمه سنی
 اولی رتتم ددی بیع ایتی وار شاهنه سویله ایمانه
 کلوب الیمه قورالسونه و سن شمی اسلامه کل ددکی
 قاموس کوه ستر ایتی های نابکار کورم سوزین دیوب
 غضبه کلوب بر نیرم حواله ایلدی بیع الزمان چکوب
 نیرم النی الوب بر طاعت نیرم اوروب بقی و عسکر
 سویله تیغ قودیکه بهترانه خبر اولوب کلوب بدی عکس
 جنگنی

ایندی کی تا منتهای ایلدی کی جلدی اولدی

جنگنی قماش ایلدی که انصاف ایدوب نه ایتیتشوب نو
 دینی حق او طسه بوقدر ایشلر و هنر لکنر ویه آسان
 اولزدی او کتنه نه بدی بستانلر از در طیانر کی و نه
 دیوب عکرینه حیفروب چکی الیکر جنگنی دیو
 بعد کلوب بیع الزمان او کتدی سترف اسلام ایلد مشرف
 اولدی قاموس و جمله عکر یله مسلمان اولدی
 بدی بارگاهه کتوروب ضیافتلر عشرت اولدی بعد
 بدیع مرقا شاه اوزر کتکت دیلدی بهتران شاه
 ایتی سرور ایلر و ده بر دار بند وارد بر اسرم حکم ایلد
 سترم یول کت رانیده تابع قیلوب مهران اوزر کتدی
 لکن ویلا یمنده اولان عسکریم بقم مسلمان اولد و عسکر
 ایشیدوب عاصی اولور بند و ایزوب ایلدی اصلاح ایلد
 سترکی مقام صلصال بولانم دیوب واردی اصلاح
 ایدوب عکریم کلکه اعتباری بیع صلصال
 او قوروب عاقل وزیر ایتی بوزایه مقام صلصال
 دیشلر دیوب سوال ایلدی عاقل وزیر ایتی سرور
 دوری سیما کله صلصال بر نیرم ایش جوق صاحب اولد
 ایلد عیش ایدوب بوقمقامی اول بنا ایلدش و بدی بیک
 ییل عمر ویش ددی اون کوندی بهتران شاه کلدی

ایندی کی تا منتهای ایلدی کی جلدی اولدی

اما بوی فتنه اول زمان که بدیع الزمان از دری قتل ایدوب
برباشیل قهار چهار دست قاهر شاه غار نشینه وار
از درک هلاک بیا ایدوب قیزک استدی از درک
باشنی کوهی قاهر شاه دو کون شکل کونسترف
بهتران شاه خبر کونردی اولی قصر قاهر بدیع
قتلنه کیدردی قاهر شاه نامه کونردی مشدیکه بن
بدیعی بولوب قتل ایدوب رزم قهار بر طرف ایدوب
دیو قاهر شاه ضیافت قهار دار و ویروب حبس
شمی بدیعی قالمقوب عکر ایل در بند کلر کده دار
شاه در بند نشینی خبر اولوب قنر اشیه خدا پرست
اولی دیوب بدیعی حکایت ایل دیلر بوده جنگه جققوب
ایکی برلوانی واردی برینه اردوان و برینه اروان دیرلردی
بدیعی انلری اثنای جنگه اله کتوروب فرق بیک عسکر یله
دور شاه در بندی مغلوب اولوب اسلامه کلر یلر بعد
ضیافتلر اولی بدیعی قاهر شاه به سوال ایدوب
بونلر احوالی حکایت ایدوب عسکر چه عتده ایمنی ددیاس
بدیعی ایتدی بر بزم قهار جهان دست نخه اولدی ددکه
ایتدی لر طعمانه دارو قاقوب بهوش اولد قه حبس ایلدی
ددیلر بدیعی بر نامه یازوب قاموس کوه ته ایلده ارسال
ایلدی

ایلدی واروب ویردکه اوقیوب کوردی بدیع دنیای فتح آتش
ایتدی وکی هنر لری جمله بیان نام وصولند اسلامی قبول
ایدوب ایشتم قهاری حبس ایلدیشین صالی ویروب
وقیزک ویرم سین یوخسه بندی ضرر کورسون دیش
بوکره قاهر شاه غار نشین خوف ایدوب وهم انصاف ایلدی
زنیانه واروب قهاری صالی ویروب ایاغنه دوشوب
عزیرلردی اخی شفیع طوب بدیعی ایلده بر لکه یتوب
جمله عکر یله مکه همان اولی یلر وقزی کلوی بانوی
قهار ویروب بر صرا دایلدی اما راوی ایدوب اول زمانکه
فر جزاد خلاص اولوب همراه جنگ ایدوب نهایت فرق
توابعی ایلده همراه بابام تختی الوب بنی حبس ایلدی حکم
عاقل وزیر زنیان بابا سی بکلر یله بصوب فر جزاد شاه
قور تاردیفک بدیعی حکایت ایدوب بالاده نقل بیات
اولمیشی شمری سهراب شاه خبر ویردی لکه فر جزاد
عاقل وزیر ایلده خنزه اوغلی بدیعی یاستده در دیو همراه
شاه کوه سمواتک اول قلعه سینه حکم ایدو شهر سیمین
دیرلردی عظیم قوتده عکر مالک شاه در و بونک
اینگی اوغللری واریلی برینه بهرام بلنک خوی و برینه
بهمن شیر صفت دیرلردی بونلر ایتدی دولتم شاه اتا بدیعی

ایلدی واروب ویردکه اوقیوب کوردی بدیع دنیای فتح آتش

مدار لازم در آنکه باشد و از هر دگر که مهران شاه بوندر
ایر و ب جلال ایلری پهلوانانند و غمغام و قهغام رجا
ایر و ب شاهم کیفیت ایلده سویلری وارث ملک و یالات
اندرین عیری یوقدر دیوب کوجله خلاص ایلری یلر شزاده
اولکیجه مشاوره ایر و ب کند و لرینه تابع درت بیک ادم
ایلده قاجوب بدیع جانبینه کتدی یلر مکر بدیع دخی قالقوب
یقین کلوب بر صحنه بر مفرح دلکشا مقام اولفله قنوب
شکاره بنفشه ای امار بدین چونکه صباح اولری
مهران شاه اوغلار بیک یعنی بهرام و بهمن قاجار و غنک
بلدی که قهغام و غمغامه غضب ایلری بیکه سز سبب اولوب
قتل ایر و بیک ایکن خلاص ایلری بیکر دیو عتاب ایلری
اندرده بزل و واروب انلری بغلیوب کتوریرن دیوب
التمیش بیک عکر الوب اردلرینه دوستوب کتدی
برینی شزاده لر اوج کون الفار ایلده کیدوب یولده و اف
ات و ادم تلف اولوب بر محلله قوندیلر برده غمغام و
قهغام ایر شوب الی بیک عکر لیه صف چکر یلر
شزاده لر اولوسم اری اولوب بوندرده صف بغلیوب
بری غمغامه و بری قهغامه مقابل اولوب عسکر لریده
بر برینه کیر و ب عظیم جنگ مغلوبه اولری امار شزاده

در و نندن

در و نندن اگر اول سرورک دینی حق ایسه بزم مرد پیشور
زیرا بزل درت یوز کشتی الی بیک عکر ایلده باشد
وار میوز دیوب غیرت ایلده جنکه بشلری امتاز بوب
اولی یلر راوی ایر مکر بدیع الزمان دخی بر الهوق غارق
بر پشته اوزرم جقوب کوردی اوتده یوز نه صحنه
ایکی عکر بر برینه مقابل اولوب جنک ایر لر بری
زبون اولوش امتاز بون اولان طرفه اسلام علامتی
اکلا یوب کند و ب عکر اوز و ب آینده شزاده لر
ایر شوب سز لر کیر و طورک ایر و ب غمغان و قهغامک
حمله لرینه منع ایر و ب بر صربله آلوده ایر و ب بند
چکر ی عکر لرینه تیغ اوز و ب امان پهلوان لرین خجه
بزرده تابع اولور زدد یلر بدیع ال چکوب قرار ایلری
اولا شزاده لر کلوب کند و لرینه بلدی و ب مسلمان
اولوب صدکر پهلوان لر دخی دعوت اولنوب اسلامه
کلری بنی لرینه الی خلعت کیر و دی طقوز بیک کسه
دخی ایمانه کلری یلر عکر کلوب بر تعیین اولنوب
بوندر اگر ام اولری بعد اشته تدارک کور دیوب قلعه
سمین اوزرم کیده بوندر بوندر سن قصه بر وصل
صاحبقران در کله اولر مانکه داود شاه قلعه کلزار

قبایوب صاحبقران عالم محاصر ایلم شری امتا قاسم
سرپرده ایچند بدیع اولادی و دلاور لرندن غایت
شرمند اولوب حجاب ایدردی و بر کجه ابلاغه
وار اولوب شویله نیت قلدریکه واروب در بند
جالدنریه فتح ایدوب ویدر کدر بند دیخی فتح ایدوب
لقایه تیغ اوزم در بند یقین بر چوبانه راست کلوب
ایتدی لقایه شکایت کیده رم در بند لر نجه دردی
چوبان ایتدی سرور داود شاهدن خبر کلر که حمزه
غزمیتی بو جانبده ایلمش دوست و دشمن کجور لر
و در بند جالدنریه نک کوروسی واردر ایکی جانبده
قبولری وار و قلعه سیخی قیا اوزم در قبوسه لشقه
وظا شلر وار که خلقه لر زنجیر بند اولم لر بریه
براقسه لر کوهی او فادوب خور ایدر دیر که پرسس
اولدی کیر ویه باقری عمر عیار در مکر امیر عرب ایتدی
خبر دار اولوب عمری ارامغه ار سال امتا شری
کلوب قاسمه ایتدی چکر کو شرم بونده نه ارامش
مراد که ندردی ملک قاسم مراد که سویلر کده
سرور بکانه ویرر سکا ییدی در بند ی قبولری
اچدیروب کجوریم دی جوق نسنه و عه لر ایدوب
اند

اندن عمر او کجه کیمی بولدیسه قتل ایدوب قبولی اچدی
قلعه کورندی طور شونده سرور اصل حساب بونده
در کده ملک قاسم ایتدی ای عیار بوفتح بنم اولسون
دیوب نهان ال کورزه ایدوب یتشوب قلعه قوسینه
برشدید ضرب او یله اوردیکه قیونک بنی لری سو کلوب
اردینه یقلدی کیوان در بند ی قوشو کلوب قاسمه بر کور
حواله ایلدی سلطان خاور چکوب کورزین اندن الوب
ینه کند و کورز یله یعوب قولنه الی قد کوان مسلمان
اولدی قاسم بر قیوب او کینه کلن لر تیغ اوروپ اهل
قلعه کور دیلر براتشدر قوشو طور من امانده دیلر ملک
قاسم ال چکوب در بند فتح اولدی سرور شاد اولوب
عمر و افرا حسان ایدوب بر نامه یازوب حمزه فتح جاق
اعلام ایلدی عیار جهان یوله کیروب سر پرده یه
ایر شوب نامه سین ویردی امیر جهان نامه اوقدی
بعد السلام دولتم صاحبقران همشده در بند اول فتح
باب ایلرکت دعا کت بر کایتله ان شاء الله اولیر لر یه
فتح اولنده دهمش امیر عرب حظ ایدوب یعول جواب
نامه یازدیکه او غلام بر خیار اول یوزین اق اولسون
لکن قلعه کل عزاری الوب اندی وار نجه حرکت ایتوب

صبر ایمن - بی ددی چهره ویروب که مکنم اما بریدی
ملک قاسم کیوان واکوان در بندی ایله عشرت ایمن
ایمنی مکر اکوان دی او جیلده - الامره کلش دی ملک
قاسم دار و ویروب بی هوش ایمنی محکم بولاد بند
صاروب بعینه عکسین الوب عزم صباقل و لقا
دیوب کندی یلر چمر کلری کوردی در بند محکم الدن
کشمش خبر الوب عزم یه کلری حکایت ایمنی امیر
جهان اه ایوب جعفر رمل ایتدیروب دولتم اتامک
قاسمک غنی بی واردر البته یینه قاوشوردی
اما بوظرفه کیوان واکوان قاسم بی بند ایله کتوروب
بی دی در بندی کج دی صباقل طاغری کوردی لقایه
ازم صالوب عرض ایمنی یاقوت شاه عرضی الوب لقایه
اولکون لقادیوانه ناظر بر قصرک قفسند ایمنی
یاقوته او غلام وار دیوانه اولان او جیونیمش
شاه و سکر بیک کز یون صند الیه نشین رها
ورق وزیرم جمله سی عنوان اعوانیله قاسم فرشو
حقوب عرض دولت و نصیحت قلسونلر کنی و ده طایدر
کر کوردی یاقوت شاه طشرم حقوب بوشونلر
سویلد که بجنگان جروپ ایتدی بر امان اولورک

کشتون

کشتون زیر اخلاص بولوب لقانک کز بک اظهار ایمنی
ددی لکن کهم دکلر اشته ابتدا انقاص خون استام
لقانک پای تحت رهاوانی و قهر ابن انوش صول پای
تحت و سار برهوانلر وزیر لری بکلر کنی ولری نه زینت
ویروب و شاهلریله جمله سی کلوب قاسم عنوان
عرض ایمنی و ب نصیحت و لقایه طابو ایله دیوب ملک
قاسم ایسه لعنت لقایه و اکا طیانلر دیوب بونلر
شتم و دشنام ایمنی لکانک مراری قاسم
کنی و یه میل ایتدیروب یاقوت شاه عزم عسکرینه
عجب رخنه در دیردی راوی ایمنی مقیم ار مراد
نقاش کوهر ملک امریله اولان عزم نک تصویر لری
کتور دکلر مکر لقانک اوج قیزی وار ایمنی برینه دخی
کیت افزون دیرلر دی کوهر ملک قاسم تصویر
اکا ارسال ایلمش دی کیت افزون عاشق اولوب آه عزم
زمان کلور دیر ایمنی اما القاهیه یاقوت شاه ایتدی
نجه اولورده اولسون قاسم یکا سرفرو ایتدی بر سن
دیوب کند و حرمنه کلوب قیزی کیت افزون دیوحت
ایدوب ایتدی ای قیزم دولتم مندی اولان عزم د
بریه بند ایدوب کتور دی ملک قاسم دیرلر مراد

نند و مه طایر مقدس سی اکا ویرسم کر کمر اگر طایر به
ددی بانو بوز و لوب دولتم اتانده مناسبت بر فر و مایه
حریفه ویرسم ددی لقا قاسمی مدح ایلدی بانو
خلوتنه کیروب بر طایه سی قزی وار ایدی غایتله
عبار ایی کوزدن سورمه جالار ایی آدینه مرجان
عبار بانو دیر لردی کیت افروز بانو اکا ایتدی ای مرجان
یاریم ارکک صورتنه کیروب بو عسکر ایلده کیدوب نه
ظهور ایی رسته بکا خبر کتور ددی مرجان عبار نوله
ایر تسی ~~ایک~~ کره یوز بیک عسکر بولک بولک اولوب
شهرک بر جان بندن بر صواقوب چشت طرفند کلور
و ایچنده قصر لر وار ایی صوین بر بلوک در یایه قارینو
ایر ای اول صوین بر طرفی جرم ایی اقامه مرجان عبارخی
ارکک صورتند عسکر قار شوب کتدی بولک بولک
عسکر یوب کیوانه و ایوانه مرجان ایدوب قاسمه
نظر ایدر لردی کیوانه قاسمه بقوب سرور لقا قاسما
عجب مائل اویش دینجه قاسم ایتدی لقانک لغت
جان خبیثنه ددی اولی سویل و کنه نادم اولدی
لهر مر بختکان خواجه مرجان ایلدی قاسم لهر مر بر
باقش باقدیکه لهر مرک زهر سی چاک اوله یازدیکه
بختکان

بختکان ایتدی نار نورک خشمه اوغره ددی ددی
خواجه ایتدی اوغل صفین الم حکمه دیوب کچی
یتیمش اوج شاه یولنجه کلوب اختامه دکی
بولش ایی ایتسی عنقاص خون اسام کلدی طقسا
درت ایش قد یله ایدی ملک قاسمی یگرخی درت
ایش قد یله کوروب کولدی ایتدی بوکا بو قدر بند
نیه اور شمس ددی کیوان ایتدی او یله دمه پهلوا
بواز در هادر ضبط اولمن ددی انقاص قاسم
یاننه کلوب اولاد حمزه دهنسین سکا کیم دیر لر لقایه
عصیان نه حد کدر ددی سرور غضبه کلوب ایتدی
ای حیوان لعین صکارک ملا عینه طیار سیه بوقدن
وار ایدن خالقی بلمن سیه ددکمه عنقاص غضبند
قودر مش کلبه دونوب تازیانه ایلده سرور کی اوردی
قاسم ایتدی ای عورتدن کوخ لعین نادم ارایسک
بنیم آل کور سکانی لرم بغلو ادی عورت بیلده دوکش
انقاص ایتدی آلوک بندین شونک ددی کیوان ایتدی
ننه لایم پهلوان حبس عریف بولدی یفاک سویلر فاران
دیه رکک اوزرندن دفع ایلدی صکاره قهر ایدن انوش
کلوب یخشی ده وار ایی ایخچ اولور ایتدی سرور

الم چکه دنیا حال بود ددی قاسم ایتدی اکر لقانک
عقلی اولسه سنی بای تحت ایدردی ددی قهر ایتدی
مانع دکل نجبه بای تختلرم غالب اولورم تفتکله کجلم
واسر اول سنبدن صولم او تورم اکر سنبدن دوکه دوکه
بغلدی یلر سه یازق کایوق حیلله ایلله بغلدی یلر سه
مرد لرنه پند عیب دکلر ددی قاسم ایتدی خیر
دلور حیلله ایلله عقلم الوب بغلدی یلر ددی قهر تسلی
ویروب کجری کتدی صکره القاص تورک کلری بود
خجایت تیغزن کجنوردی اولور کجری اشته اقران
اقران اولقمر کلوب دعوت ایدوب لقایه دولت عرض
ایلدی قاسم لعنت لقایه دیردی کوردیلر اولمز لقایه
عرض ایلر یلر لقالعین ایتدی واریم جنتی کزدیرک سیر
ایلسون یا قوت شاه قاسمی الوب جنت دیدوکی
باغنه کتوردی نه یوق ایدی قاسم مانتا ایدوب
باده صوندیلر سرور ایچمزدی بوکراه عجب شیطانله
اویش ددی لقایه واروب اکاده میل ایتدی ددی یلر
ایتدی جریمه کتورک کوروب قور قار ددی کتور ویش
ایلدی ایتدی حق تعالی بوملغونه عجب رخصت ویش
ددی کنه لقایه عرض ایلدی یا قوت شاه لقایه ایتدی
شهر

سحر

ناله بیدار بیدار بیدار بیدار

شهری صبا نکی تزییه ایدوب دونما ایلسون نرهر کس
نیله مالک ایسه میدانله قیوب عرض ایلسون اوج کوب
بویله ایدوب قاسمی کزدیروب سیر ایتدی ددی یلر نیله
اولوب نیله سیر لقانک دولتته ددی یلر سلطان خاور
ایتدی دولت اول کشتک باشنره دکره لقایه لعنت
ایدوب خلاق عالمی بریلله مسلمان اوله ددی بونیلله
لقایه عرض ایلدی یلر بختکان ایتدی انلر معاند در بیک
بارم اشته لردین لرنه دونم هم امله اولور ویش
دکره لقایه ایتدی او توریرنره ای بلید سکا شیطانم ددی
ایسه بینم تکیمه قارشمه ددی اندر لقالعین حرمه
کیدوب قیزی کیت افروزی دعوت ایدوب ایتدی
قیزم کادیدیکم حمزه اولادی قاسمی سکا تسلیم
ایدمم نیلر سکت ایلله شوخ بکا میل ایتدی سیر
سنی اکا ویرم ددی بانونک ایسه جاننه منت
امتا براناستفنا ایلله نوله ددی بختکان بوخ خیر
الوب کوکلندن ایودتوس انجوق اولور ددی لقایه
ایلدی سلطان خاور ی بانونک باغنه کوندردی
بانوقا حمزه عرض جمال ایلدی سرور بونره حسن
جمال کوردیکه وصف قابل دکل بالضروری عاشق

اولی بانو ایتدی ای دلاور کالایق دکلر که کند وکی
صنایع ایدم — پی پیر میه هه دیسک نه اولور برتر
اوج بش کون محمدن او توری دینم ترک امتیوز ددی
وینر فر و مایه دکلون سکا ده لایق دکلر که ضلالت
قاله — یه لقا عاجز در دیوب حق تعالی بر در شریکی
و نظیری یوقی در دیو بر از وصف ایلدی بانو کوردی
چاره یوق — کونه واردی او جه کون کجی ایکنجی
کیت افزون بانو مجلس مهیا ایتدی یوب قاسم که کند
ایلده جام صونیدی سرور و یحیی دی تمام بر قاج قدح
ایچدی یلر سرور کرم اولدی قده ایتدی ای بانوی جهانم
بوالشفات ندر بویله بقلو طوق نه اولسون ددی بانو
ایتدی بدر میه مطیع اول صفا ایدم مکنی سکا ویرجک
ددی ملکه قاسم ایتدی یا سلطانم بکا محبتک
بهرک خاطر ایچونه در ددی بانو امر ایلدی بر
صندق کتور دیلر ایچدی طومار ایلده قاسمک تصویر
چقاردی اشته افندم محبتم بودر ددی قاسم ایتدی
مراد بنی دینمده جویر مکنر تصویر بر و سیله در ددی
بانو اغلیوب ایتدی سرور بنم محبتم سنم در ویند ددی
قاسم ایتدی او یله ایسه خدای بر بیلوب بندم ال
نقاب

نقاب رفیع ایلده عشرت ایدم لازم کلور سه یینه رضام ایلده
تسلیم اولورم بند چک ددی بانو قاسم صلی و یروب
ایمانه کلدی اله جام الوب عیش عشرته بستر ایلر اوج
کون کجوب لقادن ایدم کلدی قاسم ایتدی یور
تسلیم اولوب بانو اغلیور اقبند چکوب جوق نصیحت
ایلدی قاسم قائل او مددی بانو لقایه نامه یازدی که
سوز کجی بر قاج کون طور سه احتمالدر جاننه کار ایدق
تابع اوله ددی لعین نه اولور سه بکون اولور دیوب
دیوانی تزیین ایلدی کند و تحته او توردی امر ایدوب
قاسم کتور دیلر سیاسته طور وب او توردی لقا
ایتدی ای عاصی قوم بکا چون اعتماد ایتدی ددی
سرور ایتدی سن کیمین وینه قادر سنکه بر سکا
اعتبار ایدم — نده بخلین بر عاجز قولسون بر حق
تعالی بر بیلورم اعتمادم اکاد ددی لقا لعین ایتدی
سنی چرته اتارم ددک زبانی رنگ زنگی ایتدی رنگ
تفیلر ایلده اطرافک الوب لقا ایتدی مکنر انداز لکلوب
بکا جیر — مجله ایتدی لر ددی یوز مکنر طا قوب یون
بیلوان زور ایلدی لر قاسم ایا غک اوتده دیرم یوب هول
قوت قدرت — سنکه دیوب طور دی حرکت ایتدی مکنر

قاسم یا الله دیوب نغم اور وب بند لری قردی و مکن لری
اوله — لکدیکه اول یوز پهلوان لری یوز لری اوزرینه
دوشدیلر القاص تورک تیغزنده لمان قاسم بر
تیغ حواله ایلری سرور بیلکتهن قابوب تیغی الذین
الوب بینه کنه ویه حواله ایلر بیگت القاص فرار ایلری
اما تیغک اوچی پوشیرینه راست کلوب زحم ایشدی
سلطان خاور اهل دیوانه گیریشوب ویردی تیغی
قانلری سیل کی اقلدی نهایت تحت اوزر لقا یه
هجوم ایلوب ایتدی ای بیدین ملهون قادر ایسک
شول تیغ منع ایلد ددکه لقا یه برده اردینه قاجوب
قاسم صحرا یوب بر تیغ اوله اور دیکم لقا حیقوب بر
عاصی قولومک تیغنه — بریشدی رک نکبتم وار
دینجه مکر بر لری حاضر ایلدی لقانک باشی اوزر
فرق سکر بر طوطی لری تیغزنده قاسم الذین اینوب
جمله سین بولوب لقانک باشنک در بیله بر
قولانک یلبازه مثال یرد و شور دی لقا ایه ایلوب یر
قیانری کشته ملهونک باشی او چند سیر انداز لری
وار ایلدی یوخسه قاسم بوخا ایکی بیگت مقرر ایلدی
اما بوجله القاص کورن قابوب السوزین قاسم

اردینه

اردینه کلوب بر کورن اوله اور دیکه سرور سندیر یوب
از قردی یوز پهلوان لری یوز لری اوزرینه
تکرار یقوب اوستوندی ایلد یینه بند چکر یلر لقا لهن
چرمنه کورتورک عاصی قولومک دیوب امر ایلدی قویه
آته لر لکن تیغزین چیل نام استر خور لردن سکسن
اریش قد لوبر کهمه یه ویردی ولعل قبالی با نوده
قالدی قاسم کورتورک چاه مارانه مانجوق ایلد آتد
قاسم زکر الله ایدرک اینوب کتدی اماراوی
ایدر بوجاه مارانه ددکلری چاهک مثلی یوغیدی
دامک ایلانلر جمع اولوب خروچ ایدر لر زرهشت
طلسم ایلشدی واکش شاه مارانه بوجاهه
اولور دی حضرت سلیمان بوصبا نلدن ایکن چاهن
قهرندن سوز اولوب سلیمان شاه مارانه
سوال ایدر کم محب بزدن صکر بود یار کم حکم ایلر
اصف ایتدی بر عاصی ملهون دور قمرده اولوهیت
دعوا سین ایدوب صکر اولوهیت دعواستی ایدر
ایکن حمزه صاعبقات ظرور ایدوب ایزک اولاد لردن
ملک قاسم نام دلوری بوجاهه آتد سلیمان فکر
ایدوب شاه مارانه اصم لوب تاکه بوجاهی عالی

قومیه لر اول ائزاده بر اجدد هیا عصیان ایی و با سر
 دیهان ایله ائی ————— یا جوجه بر اغنه لر شاه
 ماران رجاییدوب ازاد ایتدی و با اشتی اول
 اورنی بو جاهد قاسم ایچون مؤکل قیوب خلاص
 ایی و اورن ایتدی قاسم اولدی و غلک نیت بیلده یسم
 ددی حضرت دیهان ایتدی زکس توحید ایله الله
 تعالیٰ قیلوب دوشردیمشی اولی زماندن برو بکلر
 ایی قاسم چون اسم خدای یاد ایی هرگز دوشدی
 از در هائی طوب ایکی قات اولوب صقوب حفظ
 ایلی ایما برین بانو بو خبری ایشتردکی خنجه
 دوشمک دیلدی مرجان عتبار قومیوب تسلی ویردی
 انلر اولاد صابقراندر تری اوطنلر انلر خدایار دمجید
 ان شاء الله برینسنه اوطنلر ددی اماراوی ایدر چون
 ائدر قاسمی بو کام ایله الوب بر کوه دینه کتوردی
 برده صو کجوردی زمینه قیوب کیر و کتدی سرور
 کوزین اچوب بر تخت اوزر بر بیاض مار طورر مکر شاه
 ماران ایی سرور اشتی شاه ماران ایله کوردی
 و بر باز مهر ویردی بر اوزر نه امر ایدوب قاسمی
 قوی و غنه الوب چاهد چقاردی کمسه دوییدی

دوه نصفی ایی کیت افروزک باغنه کللی بانو اغلر
 ایی ایچر و کیر و کور شوب شاه اولدی لر قاسم
 تیغلیرین سوال ایی و با مرجان عتبار ایتدی سرور
 چیل اشتی خور نام بلید ده دردی قاسم اسم
 ایلی شیشای بحر کتوردی لر بران عتبار ایدق
 کوزینه کلر کفر سلطان خاور قالقوب لعل جامه
 ویردی کینوب اوزرینه بر سیاه پوشیده کیدی
 لقاء کوزینه کلوب اشتی خور لر طرفک سوال
 ایی و با بولدی نینلر سیه دینه لقا کوندی بی
 خدمت وار دیردی صور ارق چیل اشتی خور چادیرک
 بولوب ایچر و کیردی لعلی او تور مش شراب ایچدی
 سلطان خاور اکسوزین نغمه اوروب بو غازی الله
 ایتدی ای بلید اشتی چاه ماران اندقلری قاسم
 بتم ترا میانه کلیم دینجه چیل اشتی خور قوماک
 ایی و با کندی و ده تیغک قاپوب سرور حواله ایلد
 قاسم بونک بیلکندی قاپوب تیغک الله الوب
 کند و تیغی ایله اوروب ایکی بارم ایلی عسکرینه
 اوردی تیغی ایش بر اغوب کندی و او غریه اچوب
 باغنه کللی عسکر کفار صبا حه رک بر لرین

قر دیار صباغ کور دیار یاد کمره یوق لقایه خبر ویر
لعین زهر یوم شده دونی نکبتم بویله ظهور ایلدی
دیوب عاقل اولنر نکبتک ایلده بونیوک التند قالسون
دیرلردی اماریری قاسم بانونک باغده عشرت
ایوب شبحون ثانی ایرتشی سلطان خاور
سوار اولوب کیجه شبحون ایچون قیتوله کلدی بر
اوق اوروب جامدی کجوب دیوارم فخلندی نصره
اورنجه لقابیلوب ایلدیوب قاسم برازیغ اورق
بربرینه دوشوروب کنی و باغده کتدی ایرتشی کیجه
شبحون ثالث سلطان خاور کنه قیتول بربرینه
کلدی مکر خون اشامیلر قولنه دوشمندی نصره
اوروب اتش بر اقدی ضیفم خون اشام سروره تیغ
حواله ایلدی مالک قاسم الذی الوب و بر تیغ اوروب
لعین صاویسوب تیغک بر مغه راست کلون
دوشوردی و جوق کمره دیلیوب باغده کلدی
صباحه دکن کافر بربرینه اور دیار تیغی صباغ اولدق
ضیفم خون اشام بر ماغی الوب لقادیوانته کلون
بر ماغک اور تابه قیوب یالقابر ماغم سنک اوغرنیه
دوشدی بتون ایلده ددی لقایتی نکبتم بویله

ظهور

ظهور اتمش وار تیمار ایلسونلر باثیم کیده
ایلی بر مغلک کتدی و کنه شکر ایلده ددی شبحون
رابع اخشام اولوب قاسم یزنه کلوب شبحون ایلدی
قیتوله کلوب نصره اوروب بنم سلطان خاور ای لقای
بلید کل کور کم کیمه راست کلدی دیوب راست کلر کنه
اوردی تیغی انقاص خون اشام سرورک مهابتیه
اشکاره وار میوب قاسم دلاور شبحون ویروب رونه
زمانه حیلده ایلده صاعده صولدی کوس تروپ چالیدی
قاسم تریه سیری دوروست ییتشدیر میوب مغفر
کنار ندی المنه دکن بر زحم اوردی قاسم حیفوب
بر تیغ اوردی لعین کنی اتندی بر جانیه اتوب
قاجوب قورتلدی تیغ ایوب رخشی ایکی بولدی
انقاص لعین تکرار اتلا شجه قاسم کتدی غایب
اولدی امتاز حم مخالف ابلاغ بوبینه دوشوب حش
قاسمی کوروب بر محله اوزرندن دوشوردی
انقاص تورک نصره اوردی که بنم القاصی شنده قاسم
ددی لقایشیوب شاد اولدی ایرتشی دیوان
ایروب کیت افروز مر جان عیارم یلواروب روردن
خبر کتوردی زیر ایشمندی اما القالعین ایلدی

طوبی علیه السلام ایستجی حنیف الانبیاء بسجی
ایوب علیه السلام ایستجی حنیف الانبیاء بسجی

ایدرکن قبوده بر غلبه اولدی بر کورین ندر دینجه
عمر جقوب کوردی بر بلوک زنگیلر سیاه پوش او ملشد
بر نامه لری وار الترنده عمر عیار نه خبر دد کرم
ایتدیلر پزی صاحبقرانه بولشدیرک زیر ابر او غلی
دار فزای ترک ایوب بقایه کندی وصیت ایوب
نامه سی وار دد کرم عمر کت جان باشنه صحرا یوب
ایتدی بر قنغی او غلیله و نر ده نه یوز دند وفات
دد کرم ایتدیلر بدیع الزمان دیرلر بر سرور ایدی
امتانه یکانه جهات ایدی قضایه او غزادی حیف اولدی
دیوب اغلر کی اولدی یلر عمر اغلیوب فریاد ایله ایچرو
کلیوب عرض ایلدی کرم حمزه بو خبر کی ایتشد کرم او یله
براه سر جکی یکه بارگاه یازنه یازدی جمله دن فریاد
قویدی بدیع بکار کی او غلری اسکندر شاه ربیع
الملک بدیع الملک امتانور الدهر انده یوقدر ابرها بر
فریاد غی قویدی یکه وصف اولمن حمزه ایدوب
بیخوش او ملشد کندی و غی جمع ایوب امر ایلدی
اول کلن زنگیلر ایچرو کتور دیکر بونلر صاحبقرانه
دعایر ایوب دولتو امیر باشکیکن صباغ بدیع و فای
اهنزدن اول وصیت ایوب نامه یازدی سره دیو

نامه

نامه صوندیلر امیر جهات الوب کوردی مهر بدیع
اجوب قاینله یازمشد ایتدی دولتم اتا بوندن کیدق
بر دهمه فتح ایلیوب خرنوب زنگی و سیماب شاه
تور کماخ و اله کتور و ب مسلمان ایلر هم انی
صکرم دهمه دن کلورکن بر یرده آرام ایلر هم بر مقی
او یودم ایدی مکر شیرلر مکاف ایش اجلم دخی
کلهش غافلا بنی یرنوب قائم ایلده بونامه یازدم
وفات ایلر هم آخرت حقک حلال ایدم سین و سر
ارنلرینه پندی سلام اولنور دهمش اشته بر
یاس ما تم اولدی یکه وصف هم کن دکل بعد اولن تکیلر
ایتدی دولتو صاحبقران بزم گیر و ده شاهلر مین
وار در انلر ده الات اسبابی جمله کتور لر ددی حمزه
لندی های قرشو کوندر دی زردی تازی کور ز نیم
تیغ قتلوا اسباب ویرا هن کتور و ب جمله صاحبقرانه
تسلیم ایلدی یلر حمزه اولدرینه الاتلری هر کیم قوللانه
بیور سه السون دد کرم نه کم کور زین صاله
بلدی ونه سارین و تیغک چکه بلدی حمزه ایتدی
قالیرک بونلری حزینه یه زمانه ایلده بلکه بر اولدم
ظهور ایدوب قوللانه بیله دد کرم قالیر و ب خرنوب

خزینہ یہ صفائی امرا و خبری قلعه دین داود شاه
خبر الوب سناد اولی و حقوق بخون ایلمک مراد
ایلمی مرصاد وزیر قومیوب جانی احی مشی در بری
خراب ایلمی رددی اشتره خنز و بکلس قرق کون مام
ایلمیوب جمله میرا پوش اولی یلمی رددی خنز و بونلره
اجازت و یروپ کونلری لکن کاپوس تره یو خبری
تمام الوب کوه سواته کندی انی رینه برقاچکو
قلعه یوریش ایلمیوب ظفر بولامدی رخنه زیاده الم
چکدی دونوب عمر عیار ایتی عیار شول قلعه به
برچاره ایلمیوب فتح ایلمیوب سک نه مقدر مال حاصل
اولور سه نصفی سنک اولوب ددی عمر عیار بوله
دیوب صورت تبدیل ایلمیوب چوق جد سغی ایلمیوب
چاره او طیب نهایت طاع جانبینه کلوب یغور یا غغه
بستلری عمر بر مقارم کوروب ایچنه کیروب قرانلیدی
جراغ بیما ایلمیوب ایلمیوب نظر صالوب حیل و اسع
مقارم در و نهایتند ایلمیوب اق مر مرستون طور برنگ
واروب یاز و کوردی او قوی یازمک که بنکم چشید
شاه ایلمیوب سنکه خنز صا حبقران سیر یو محمودی
قوباروب لغمیر تا نهایتی در بند جانلری به وار برنگ

دخی

دخی محمودی قوبار بر زکیت بر کاوه راست کلور سیر
ارقا سنه بر صندوق ایچنه بر قوج تصویر واردر کاوه
بر تیغ اوروب سنه قون قوج تصویر کت جقار خط واکا
عممل ایلمیوب تا کم مرادینه ناکل اوله سیر دیمش عمی
شاد اولوب کلوب صا حبقران خنز و یردی سرور عالم
وار اولوب اول مقارم به کلوب اول میلمی قوباروب
دهلین کیروب کاوی قتل ایلمیوب سنه قون قوج
تصویر کت جقاروب الندر یازی وار او قوی دی شکله
ایلمیوب واروب بر عقر کور سیر قوجی اورم
بر قوبو آچیلور کیلمیوب سیر بر نرد بانلری جقوب بر مار
راست کلور سیر اور کور زایل بر کینک واردر قاله
تا داود شاهک تختی اوکنه جقار دیش اشتره
خنز بومنوال اوزم عمل ایلمیوب جمله رصدلری بوزوب
کینکه کلری زور ایلمیوب ایلمیوب قاله یروپ داود شاهک
تختی اوکنه جقوب عمر و بکلس رددی طشر اولوب نعل
اور دقمه داود شاه قوماک ایلمیوب کند و بونلر جنکه
ایلمیوب وزیر لریله قاچدی عمر عیار قلعه قبولرین اجوب
سار عسکر ایچ و قبولوب اهل شهره اور دیلمیوب
قلعه فی الحال فتح ایلمیوب اسلامه کلن قور قور

ساری تیغین کجی اول قچان کوجله قورتلای کمر
نجه مال صاحبی اولوب امیر عرب اشته کلغزاری
ملک قاسم ایدینه ضبط ایوب خراب بر لرین تعمیر
ویدیع جان اچوب طعام لر پشوروب تصدق لر احسان
ایروپ بونلر بوندی اما بو طرفدن داود شاه وزیر
ایله قلعه نلک بر او عین قیونلر قاجوب عزم
صبا نل و لقادیوب کتی یلر ییکی در بند لر او غراب هر
بر نده داماد لقادر دیوب عزت اکرام ایوب نهایت
جمله سین کجوب بر کون صبا نل داخل اولوب یا قوت
شاه ایله کور شوب بعضی لقایه کیروب یالقا نچوب
بویله ایله کت امداد ایله کت ددکه لقاملعون ایتدی بنم
مرادیم حمزه جمله عسکر یله بوضحایه کتوروب هب
بردن قریر ایلم کرم ددی داود شاه ایتدی چون
اولله ندره خبر ویروب بوندی کلسک بوقدر مال جانند
حقیر ددی لقای ایتدی یاد او د نکبتم وار بنم مرادیم قولتم
تجربه ندر صادق ایله کذاب و منافق فرق ایلم
الم حکمه ولایتیک بستی قدر ولایت ویریم کالکس توان
غور دن صقین در لو مکافات لر ایلم دیوب جوق یا نکار
بغش لری کنجاب شاه التندیر ویردی ویدیع الزما
نقل

نقل ایوب نهر نرو بختکان ضفا ایوب شاد اولدی
مکر مرجان عیارانده ایلی خبر الوپ بانویه کلوب نقل
ایلی ملک قاسم هنوز کلش دی بدیع الزمانه اچوب
اغلیوب ایتدی آه ای مجموعه عاقبت اجل شریک سنده
اچوب کی دیوب اول الم ایله سوار اولوب دوغری قیتوله
کلای اما مقدم مکر القاص تورکت قاسم همه زحم اورد
سرورده بو کار تیغ ییتشیروب القاص تیغ سیر
ویردی درت باره ایوب لعین بر جانیه صدا ویشوب
تیغک اوچی بر ماغنه راست کلوب دو شور مشدی
وقاچوب دیوانه کلوب یالقاسنک او غرنیه بر مضم
کتی بتون ایله ددکه لقالعین ایتدی اکا قناعیت
ایله باشی کتمی هاید یتمار ایلسونلر دیوب
عظیم حجاب ایلی اشته شمری قاسم بدیع
فراقیله قیتوله کلوب نهر اوروب ایتدی بنم سلطان
خاور ملک قاسم دلاور ای کذاب لعین الیری بغلق
ارمه حکم قولای بر امیدی کتور قنرتک وار
ایسه میدانه کل دیوب یته اوج او ایاقوب قیتولس
جاما لرین ر سوا ی قلای بوده شجون خامس در
ینه بر اوق شجون ویروب کنی و یاغنه کتی کافر لر در

بریزنه کیروب قاسم تکرار کلوب لقا پریشان حال اولوب
قاسم ایسه نفر لقا وروب تیغ سمانده بستر کی کافر
فنا وروب کیدر کن مکر اولکجه قهر ابن انوش بکی ایلی
قاسمک اول ایکی یوز بیکت عسکری روز کار اوکند
خار خاشاک کی صاورد یفت کوروب قاسمک اوکن
الوب ایتدی افرین سرور مرد میدان سیرین لکن بوخه
ارکلت ایلر کله کله بوخه اتمکله قادر دکلر اما اریق
یت و ارکیت زیر القاسمک اجلن بهم الیمده قودری
به ایسه سنک کی ارضایع اولدی و غنایم ددی
قاسم کولب ایتدی بره لهی دلاور نه احمق قوم اولور
بر عاجز سنک کی قول نیه قادر اوله دیوب و افر سولدی
قهر ابن انوش جوب اوله در حمله ایله ددی قاسم
حمله ایله سیرین دیبجه قهر ابن انوش ال نیه کوزه
اوروب چنکه بستر یلر بر بریرین بکنوب صباح یقین
اولکجه چنک ایلر یلر ملک قاسم ایتدی ای دلاور
صبح اولدی اریق کیدر لم یزه کور بیشه وز ددی قهر
ایتدی یا قاسم سنکله ایرب اولمقد دخی یادری
قاسم ایتدی بره نهجب سند اولدی دیوب دال تیغ
اولوب حواله ایلدی قهر بیلور که بونک تیغک منع

ایلمک

ایلمک کوچه تیغ سیرین باهم ایدوب قرشو ویردی
وبرایانک اوزنگیدن حقاروب طور دی تیغ اینوب
بونک تیغ سیرین بولوب قهر بر جانیه اتلر کی اما
تیغک اوچی او مزینه راست کلوب زحم اووردی
قاسم الوب یور یور دی اشته قهر کی ال قان ایچنده
قادر یلر قاسم صحایه کیدر کی اولوب باغده کلوب
کیت افروزه چنک لیرین بیلر دی راوی ایدر قاسم اولور
شکار بونوب کیدر کن کوردی بر بیلور که خلق فرار ایدر
سرور اوکلرین الوب ایتدی کیدر قهار سزد دکنه بونلر
ایتدی بر لر عانوق شاه عسکری یز قلعه مزده بر ایدر
بیلر اولدی انی قاجوب کیدر زددیلر قاسم ایتدی
بره اول موزی دفع ایله رم بونلر کی اوکند قاتوب کیدر
عانوق شاهه راست کلوب ایتدی قاجوگ شمر کی
بره اخذ بیلر دیوب قلعه و اروب کوردی اژدرها
بورجه صبار یلوب اینر سلطان خاور بونک قفا
بر نینه اوله او ردیکه باشیه قلعه یه میخلیه قودری
وبر تیغ اوروب ایکی باره ایلر کی چاسور لر عانوق
شاهه خبر ویروب کلوب اژدرک اهلر ک کوروب
اولوب سرور کی سرائیه کتوروب ضیافتلر و اکرام ایلر

کتابخانه
موزه و مرکز اسناد
سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

مشته ایلری جوق جواهر التوبه قابری لقایتی
کور دیکری خشم قاسمی سز مغرور اولدیکنی
اوندیکن عانوق شاه قوم بکا جوق یلوار و بر
نیاز ایلری قاسمی انلریه الریله طوتی مردم کتور
سیاست حاضر اولسون دیوب نطع سیاست
دوشتی بونلریونه اما بوطرفی کیت افروز
بانوق قاسمک امانده ایلری مرجان عیار حقیقه کلق
ایتی ای بانوی جهان قاسمی عانوق شاه عیار الیه
طوتیش اشته باباک لقایه کوندر مش کتور یورلس
دکمه بانو کت جان باشنه صبی ایوب ایتدی ای
مرجان کوهر ملک بانو بدیع الزمانی خلاص ایلری
امیدی بندر بوخ خلاص ایلرم دیوب یوز قدر خادم
جاریه یله لاج پوش اولوب طاع یولدن روانه
اولوب بونلر قاسمی کتور لر کت بانوی جهان نوابعلیه
اکسوزیه اوکلریه الوب نغم لر اوروب باصدیلر تیغی
سلطان خاور ملک قاسم دلاور بانوی نغم زند
بیلوب غیرته کلوب زانلری اوزره اوتوروب برکتم
یامع بودی نعتا دیوب او یله بر صیقوب زور ایلریکه
بند بیکچک باره باره ایتلوب بندلریه قیروپ بونلرم
اوردی

کتابخانه
موزه و مرکز اسناد
سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

اوردی تیغی بوروب اول قحان کوجله قورتلری لقانک
تیغنه یسته باران اتمکه کتدیلس قاسم دخی بانولر الیه
دونوب باغنه کلوب عشرته اوتور دیلس و مرجان
عیاری لقادیواننه حوالت خبر املق ایچون کوندری
مرجان عیار تبدیل صورت دیوان لقایه واروب بری
طوروب کوردی قاسمی شمیری کتور لر دیو جالدر
حاضر سیاست دوشتیش اخشام اولدی لق
کوردی قاسم کلری جالدر اوصانوب نجه ایلرم
دیرکن بر قاج کشی بقیت السیف کلوب فریاد ایلر
یولرم بر بلوک نقایلو که لر کلوب نزم تیغ قیوب
قاسمی خلاص ایلری یزاقی قاجوب کوجله قوتلر
ددیلر لقانک عقی کتدی کلور دشتی شمیری
کلری نه بوخ یسون مجیل دوشتی ایتدی قوللرم
نگیم بویله در قاسم کوکلر بکانیاز ایلری خلق ایلر
اولدرمه دیو او یله ایلرم امانینه قور تلمزدی خواجه
ایتدی قاسم خلاص اولدی ددی هر من و بختکان ایتدی
کیم قور تلمزدی و دکره خواجه نانا ایتدی صاحب
چانه خلاص ایلری لاری بختکان ایتدی یا اول کیم
دیججه خواجه ایتدی ای بلید بر نهمان دیکلم لقان

سؤال ایلله اول بلکه بیلور ددکه لقا ایشیمیوب ایتدی
ظاهر به خلاص ایلیم کرجکره خواجه کوزل سویلر
ددی اهل دیوان کوکالرنی سوکدیلر بعضی لقا العین
ایچر و صنف دلیربایه کیروب اغلری شیطان لعین
بو تک ایچندن ایتدی یا لقا قولوم قاسمی سنک
کوچک قیزک کیت افروز بانق قور تاردی ددی
لقا طشره تحته جقوب ایتدی قاسم فلان باغده
عمر حاضر لنسون دیوب دیلر یکه کندوسی واره
مرجان عیار تر کلوب بانویه احوالی خبر ویردی بانق
قاسم یلواروب لعل جامه سین انده بانویه قیوب
کندوسی صحایه کندی لقا باغده کلری قیزی قرشو
لیوب لقا ایتدی قنی قن خشم قلیچی قاسم دیجه
بانق ایتدی باهم لقا ایتدی یا قنی جامه لری ددی
بانق اشته دیوب کوستردی لعین قودر مش کلبه
دونوب کوکلندن های لعنت زرد دهشته کم بنی سوا
ایلری صنف دلیربادخی یالامی سویلر بلکه اخشام
کلور دیوب قالا حق اولی بانق فرق ایوب مرجان
عیاری قاسم کوندروب کلسوب دیوب خبر ویردی
قاسم صحرا ده قالوب کیجه اولی قدر قاسم قیتوله
کلوب

کلوب نغم اوروب شبحون ویردی اوردی تیغی کافر
بر برینه کیروب قاسم جهنک ایدوب کیدی کن قهر
این انوش ایلله بولشوب جهنک بنیاد اوردیلر قهر
ایتدی یا قاسم یزنه کلرک افرین مرد کزین سین لکن
کیدر اندون تیغی ددی قاسم ایتدی یا قهر سنک
مرد عالم سین نیچون زهم میشتک یزنه بهم جهنکه طالت
ددی قهر ایتدی سن بنی زهدار ایلرک سندن راد
الورم و بوقدر عسکر و دلاوری قیروب بو عسکری
بوزاقی دیر سین ددی قاسم ایتدی خدی ویرسه
نیتیم او یله در کور نیلرم لکن کوندن جهنکه میس ایلیم
اهم لکن قرق کیجه بو عسکری شبحون ایتیم
کرکدر دیوب کنه وافر جهنکرن صکره قهر تیغ جکر
قاسم ایتدی ندر اصلی دلاور بخون تیغ جکرک
ددی قهر ایتدی سن بنی زهدار ایلرک بنده حقم
الایم ددی قاسم یا او یله می بنی زهدار در
دیوب مساعده ایدرم دیه رکت بوده تیغ عربان
ایوب تیغ برابر ویردی غضب برله دور است
ویر میوب سکا قیارم یا قهر دیه رکت بر تیغ دخی منع
ایوب قرتر تیه مصنع بر تیغ دخی یئتشدیروب قاسم

دریا طوفان را که از راه ملک فتح تیغند به املا اولی از راه
 سپر ویرجیه قایوب او مزینده جزوی زحم احمدی
 ملک قاسم آتش اولوب ال ایملی یا قهر سنده بند
 بویاد کاری دیوب بر تیغ آوردی اما قهراب انوش
 مقدما لقایه قاسم آتش شکایت ایلدی که لقایه
 ایتدی من مغرور سین جبه کهدک بنم خشم
 قلیجی اولان قاسم کوزینه صالندی مردک انکچون
 زحم اولدی که ارتق غرور ایوب بنی کوکلندی
 جقارمه قاسم آتش اجاس سنک التده قوم دی
 ایوبی قهرک دخی لقایه اعتمادی واریدی آشته
 بوکره قاسم زحم اوروب قاسم آتش دیوب
 بر تیغ آوردی قهراب انوش تیغ بر برابر ویدی
 کند و فیل صغریه یاتدی لکن تیغ اینوب
 بونک تیغ و برین درت بارم ایوب اندن اولکی
 زحم آوزرینه بر شدید زحم دخی اجوب یعام
 فیل بوینده اینوب فیاس کله سین اوچوردی
 قهراب انوش قانده غرق اولوب بی عقل فیل ایله
 زیر زبر اولوب یقلدی عسکر آوزرینه دوشوب
 کمیده قاسم هجوم ایوب قهراب انوشی قاپیجه
 قدر سلطان خاورانش آشته یصایوب جوق کافر
 خججه

خرجه — وردی و نغم اوروب ای لقادر کاری کذاب لعین
 بغلوا دمه حکم آتده سین بیلور سین شمیری کلسه
 میدانه نه عورتلری کی پرده اردنده کیروب او تور
 دیوب او قلسه قیوب قیولن جاملری خرابه ویردی
 و اوکنه کلسه دخی جبه کهدک قوشلق اوچوسی
 کسدر مکه بوخبر باغده لقایه و اردقه لعین صالده
 قاسم قلیجی کوپکنه دیوب بهان قایوب قیوله
 کلدی قاسم دخی زحم اراوغریه اجوب صیایه کیش
 ایوبی باغده واریدی اما قهراب انوشی قولدی
 قایوب میت کی قانده مستغرق لقایه کتوردیلر لقا
 لعین کند و الیل صالیدی قهرک عقی کلدی زحم
 اجیب سندن لقایه سوکوب بوینوک التده قاسون
 سندن کازب ایمش سین دیوب بدینه کلنی سویلیدی
 لقا جمیل اولوب اما عار سن کافرینه ایتدی یا قهر
 کوکلندی غروری جقار پرده دخی قاسم اولدی و
 نکبتم و ارددر صکم بیلور سین دیوب تستی ویردی
 قهر زحم اراوغریه کندی سوکه رک کچرم سنک
 نکبتندن پرده دخی به هلاک اولیم ردی اما لقا
 تحت اردنده پرده سنده او توروب یا قوت شاهه

بازی بازدم دوز کی خلق کوشش کی
 غلبه بینی دوستدارم او شویش کی
 بازی بازدم دوز کی
 بیک ایکبوز سنان دودت نبیسی
 ذالغفیل او نیچی کوشه
 سلطان احمده متوفی طیفیات
 حضرت خاندان کنده قرائت
 انشدر ۸۴

ج غنوش دیدی بوخلاق احاس
 د کلله کنزول دبیرنی اس
 قوس شاس
 خسرو شاه و بیام جاس شریف و شریف
 افند ابانما سانه دوقف افندینا
 دشتا السید عابد شاه ۱۵۱

لاصف الاعلا سبب الازوال الفغار

بازی بازدم دوز کی خلق کوشش کی

غلبه بینی دوستدارم او شویش کی

بازی بازدم دوز کی

بیک ایکبوز سنان دودت نبیسی

ذالغفیل او نیچی کوشه

سلطان احمده متوفی طیفیات

حضرت خاندان کنده قرائت

6